

Concept notulen

OPENBARE VERGADERING PROVINCIALE STATEN VAN UTRECHT

Jaar

2022

Vergaderdatum

23 maart 2022

Publicatiedatum

07 april 2022

Inhoudsopgave

Leden van de Provinciale Staten van Utrecht	3
Opening	5
Agenda 23 maart 2022	6
Afscheid Statenlid Andrea Poppe (SP)	7
Onderzoek geloofsbrieven Jan Breur (SP)	9
Beëdiging kandidaat-Statenlid Jan Breur (SP) en kandidaat-commissie lid Büşra Karaduman (DENK)	9
Verslagen Provinciale Statenvergadering 9 februari 2022	10
Motielijst en lange termijnplanning Provinciale Staten	10
Statenbrief Opvang Oekraïense vluchtelingen	11
Actualiteitenmotie Versterk het openbaar vervoer om minder afhankelijk te zijn van Russische olie, ingediend door SP	16
Statenvoorstel Benoeming Plaatsvervangend voorzitter Commissie M&M en Lid Commissie onderzoek van de geloofsbrieven (PS2022PS10)	23
Statenvoorstel Bestuursmodel Randstedelijke Rekenkamer (PS2022BEM04)	23
Statenvoorstel Vaststelling Algemene subsidieverordening provincie Utrecht 2022 (AsvpU) (PS2022FAC01)	23
Statenvoorstel Visie van de provincie Utrecht op het samenspel met inwoners (PS2022BEM05)	28
Statenvoorstel Versterking lokale journalistiek (PS2022BEM44)	41
Statenvoorstel Handelingskader gebiedsgerichte aanpak Stikstof (PS2022RGW57)	74

Statenvoorstel Uitbreiding Steunpakket Cultuur & Erfgoed Covid-19 (PS2022BEM64)	109
Statenvoorstel Beleidskader Sociale Agenda 'Wij doen mee!' (PS2022BEM62)	119
Statenvoorstel Vaststelling Omgevingsverordening provincie Utrecht 2022 (PS2022OGV01)	148
Sluiting	152
Toezeggingen	153
Index	154

Leden van de Provinciale Staten van Utrecht

Aanwezig: de heer J.J. Bart, Utrecht (GroenLinks), de heer S.A. Berlijn, Utrecht (JA21), mevrouw G. Bikker, Vijfheerenlanden (CDA), mevrouw A.C. Boelhouwer, Wijk bij Duurstede (GroenLinks), de heer Breur, Veenendaal (SP), mevrouw E.J. Broere-Kaal, Soest (PVV), mevrouw F. Demir, Amersfoort (DENK), de heer R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin (PVV), de heer ing. B.C. van den Dikkenberg, Elst (SGP), de heer drs. E.H.R. Dinklo, Driebergen (JA21), de heer M.J. de Droog Msc RA, Utrecht (D66), de heer M.E.J. Eggermont, Utrecht (SP), mevrouw M. van Elteren, Woudenberg (GroenLinks), mevrouw mr. N.M. Groen MA, Doorn (GroenLinks), de heer Fiscalini, Maarssen (JA21), mevrouw N. de Haan-Mourik, Amersfoort (ChristenUnie), de heer J.A. de Harder, Bunschoten-Spakenburg (ChristenUnie), mevrouw W.M.M. Hoek, Vreeland (50PLUS), mevrouw drs. J.P. d'Hondt, Utrecht (PvdA), de heer V.C. Janssen, Amersfoort (VVD), mevrouw M. de Jong, Utrecht (GroenLinks), de heer drs. E.A. Kamp, Doorn (D66), de heer dr. A.R.S. Karataş, Utrecht (GroenLinks), mevrouw H.J. Keller, Driebergen-Rijsenburg (Partij voor de Dieren), de heer drs. A.H.L. Kocken, Utrecht (VVD), mevrouw T. Koelewijn-Koelewijn RDM, Bunschoten (CDA), de heer A.J. Koerts, Veenendaal (ChristenUnie), mevrouw N.A. Krijgsman, Utrecht (PvdA), mevrouw M. Lejeune-Koster, Linschoten (PvdA), de heer P.D. Overkleeft, Amersfoort (D66), mevrouw A.M. Poppe, IJsselstein (SP), mevrouw H.J. Rikkoert Msc, Utrecht (ChristenUnie), de heer A.G. van Schie, Utrecht (VVD), de heer W. van der Steeg, De Meern (Partij voor de Dieren), mevrouw L.E. Veen, Utrecht (D66), mevrouw L.M. Welschen-van der Hoek, Zeist (CDA), de heer C. Westerlaken, Lopik (CDA), de heer W.J.A. Weyers, Zeist (JA21), mevrouw ir. M. de Widt MPM, Utrecht (D66), de heer J.C. Van Wijk, Zeist (JA21).

Afwezig: de heer mr. B.M.H. de Brey MBA, Doorn (VVD), mevrouw J.C.A.M. van Gilse Bsc, Utrecht (VVD), de heer drs. B.C. de Jager, Loenen (VVD), mevrouw De Man, Zeist (VVD), de heer ing. D.A. Oude Wesselink, Utrecht (GroenLinks), mevrouw M. Stegenga, Veenendaal (CDA), de heer H.O. Suna, Soest (PvdA), mevrouw mr. S.F. van Ulzen, Zeist (VVD), mevrouw T.M.S. Vrielink, Amersfoort (GroenLinks).

Aanwezig: gedeputeerden mevrouw drs. W.R.C. Sterk, Utrecht (Natuur, Landbouw, Bodem & Water, Sport en Bestuur), de heer ir. H.P. van Essen, Utrecht (Ruimtelijke Ontwikkeling, Omgevingsvisie, Energietransitie en Klimaat), de heer ir. R.G.H. van Muilekom, Amersfoort (Binnenstedelijke Ontwikkeling, Wonen, Cultuur en Gezonde leefomgeving), de heer A.J. Schaddelee, Houten (Mobiliteit, Recreatie en Toerisme, Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving, Communicatie en Participatie).

Afwezig: de heer R.C.L. Strijk, Utrecht (Financiën, Organisatie, Economie en Europa).

Statenbrede voorbereidende vergadering op woensdag 23 maart 2022

Statenvoorzitter: de heer mr. J.H. Oosters, Commissaris van de Koning

Plaatsvervangend statenvoorzitter: -

Griffier: de heer R. Poort

Verslaglegging: mevrouw A. Smakman (Notuleerservice Nederland)

De **VOORZITTER**: Dames en heren, van harte welkom in het Huis van de Provincie voor onze Provinciale Statenvergadering. Bijzonder dat we weer fysiek bij elkaar kunnen zijn. Toch een gedenkwaardig moment. Dus de gevulde koeken gaan al rond. Mieke, heel goed. Maar het is fijn dat het weer kan. Overigens wel in de wetenschap, maar daar zal ik straks bij het begin van de vergadering het een en ander over zeggen, dat nog velen onder ons nog wel te kampen hebben met het virus en daarom vandaag ook niet fysiek hier aanwezig kunnen zijn. Wij wensen ze natuurlijk ook allen van harte beterschap toe.

Dames en heren, voordat ik de Provinciale Statenvergadering ga openen, vraag ik uw aandacht voor een bijzonder feit, de aanwezigheid van Soha Surour in ons midden. Ik ga haar toespreken vanachter het spreekgestoelte.

Dames en heren, is ons midden, zoals gezegd, Soha Surour. Zij is oprichtster en directeur van It's My Child. Een stichting die actief is in de Utrechtse wijk Overvecht en Zeist. Het doel van de stichting is ouders, migrantenouders, te motiveren, te stimuleren en te begeleiden om hun ouderlijke rol in een nieuwe omgeving te herpakken en in te vullen. Fantastisch werk wat zij daarmee doet. Dat is aanleiding geweest voor de door u, Provinciale Staten, ingestelde jury om dit jaar de Bakhuis-Woltersprijs aan haar uit te reiken. Dat is op Internationale Vrouwendag 8 maart ook daadwerkelijk gebeurt. En daar past vanzelfsprekend in uw midden een hartelijke felicitatie bij en misschien ook de gelegenheid om even straks nader kennis te maken met Soha Surour, die ook kort tot u het woord zal voeren.

Ik lees graag even voor wat de juryvoorzitter Devika Partiman over Soha heeft gezegd. "Wat opvalt in het werk van Soha is dat zij niet alleen zelf impact maakt, maar ook een olievlek om zich heen realiseert. Ze creëert met haar stichting een beweging die niet alleen uit haarzelf bestaat. Het heeft een blijvende impact op anderen waarin ze haar eigen verhaal heeft omgezet in iets groters. Haar werk is een voorbeeld voor de hele provincie, maar zeker ook voor daarbuiten."

Nogmaals, Soha Surour, van harte gefeliciteerd met het winnen van de Bakhuis-Woltersprijs. We zijn trots op zo'n prijswinnaar. Ik wil je graag een bos bloemen overhandigen en je daarna de gelegenheid geven om tot de Staten te spreken.

Mevrouw **SUROUR**: Hartelijk bedankt, meneer Oosterhuis. En wat een eer om vandaag hier te zijn. Wat een prachtig werk zijn jullie aan het doen. Mijn excuses voor mijn Nederlands. Ik woon hier zes jaar, dus ik ga mijn best doen om mijn boodschap duidelijk te maken.

Ik geloof dat wij allemaal één ding heel graag willen, namelijk dat de nieuwkomers zich welkom voelen hier in Nederland, maar ook dat de nieuwkomers vanaf dag één in hun eigen kracht staan. Maanden geleden is een groep van vluchtelingen uit Afghanistan hier in Nederland gekomen. De meerderheid van deze mensen waren hoogopgeleid. Zij liepen tegen genoeg uitdagingen aan in Afghanistan, maar ook onderweg. Op verschillende manieren konden ze eigenlijk hun eigen uitdagingen aangaan. Dus de mensen waren heel erg welkom hier in Nederland. Alles was voor hen geregeld, bijvoorbeeld onderdak. Dat is heel erg nodig. Eten en drinken en ook nog was alles geregeld voor hun kinderen. De kinderen moesten vanaf dag één naar school. Zij werden

welkom geheten in onder andere de Ithaka School, waar ik ook werk. En alles was geregeld voor de kinderen. En wat ik bedoel met 'alles': bijvoorbeeld het vervoer. Dus er was een bus, die was geregeld om de kinderen op te halen en terug te brengen naar het AZC. Maar ook een lunchbox, wat de kinderen gaan eten op school. Prachtig. Maanden later werd de ouders gevraagd om zelf het vervoer van hun eigen kinderen te regelen. De ouders raakten in paniek, want die dachten van: waarom moet ik het doen? Ik was geholpen door anderen en de anderen weten het heel goed. Ik kan het niet meer. Dus zij waren opeens heel erg boos. En zij dachten, oké, we gaan een beslissing maken, maar de kinderen gaan niet meer naar school, maar die gaan thuisblijven. Dat was hun eigen beslissing. Tot het moment dat een van de ambassadeurs van It's My Child, die uit Afghanistan komt en die het belang kent van dat mensen in hun eigen kracht staan, in gesprek met hen ging. Hij probeerde de ouders op hun eigen verantwoordelijkheid te wijzen. Gelukkig gaan de kinderen nu naar school en het is goed geregeld. Maar mijn vraag is: hoe gaan we ervoor zorgen dat de mensen, de nieuwkomers, en vooral de ouders, vanaf dag één in hun eigen kracht gaan staan? Op dit moment ontvangen we kinderen uit Oekraïne. Het is zeker dat de ouders in een moeilijke situatie zitten. Maar hoe gaan we samenwerken op een manier dat de ouders hun eigen verantwoordelijkheid gaan nemen vooral als het gaat over de begeleiding van hun kinderen? Dank jullie wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Kijk, de bloemen komen weer. Mooi dat u dat nog even mee kan geven. Een heel actuele- Dank u wel.

De **VOORZITTER** opent de vergadering om 10.40 uur.

1. Opening

De **VOORZITTER**: Dames en heren, dan open ik nu de vergadering van Provinciale Staten.

Ik heb eerst een aantal mededelingen. Dat wij, zoals ik al aankondigde, een flink aantal afwezigen hebben. De heer Suna heeft zich afgemeld, de heer Oude Wesselink, mevrouw De Man, mevrouw Stegenga, mevrouw Vrieling, mevrouw Van Gilse, de heer De Brey, de heer De Jager, de heer Berlijn, de heer Strijk, En mevrouw Krijgsman en mevrouw Koelewijn zullen later tijdens de vergadering komen. En mevrouw Van Ulzen zal ook later komen, begrijp ik. In ieder geval is de lijst van aan- en afwezigen lang. U begrijpt in veel gevallen de achtergronden daarvan. Dat hebben we in ieder geval in formele zin toch wel weten te ondervangen door toch nog maar een keer vanavond dan de stemmingen digitaal te doen, zodat de mensen ook van huis uit kunnen aansluiten die vandaag niet bij de fysieke vergadering aanwezig kunnen zijn.

Ik wijs u er ook op, dames en heren, dat dit de eerste fysieke vergadering weer is sinds lange tijd. En dat we met de hybride vergaderingen langzamerhand ook een nieuwe traditie hebben opgebouwd, die eruit bestaat dat in zo'n lange Statendag het u vrij staat om alleen op die omenten in de Statenzaal aanwezig te zijn als u dat zelf wilt. We kwamen een beetje uit de traditie dat misschien de mores was dat u de hele vergadering met zijn allen hier in de zaal zat. Dat hoeft dus niet. Dus maak ook gebruik van de mogelijkheid dat via de livestream de vergadering goed te volgen is en in overleg met uw fractie de momenten te kiezen waarop u in de zaal aanwezig bent. De keuze is aan u, maar ik wijs u er nog maar even op. En het betekent in ieder geval voor ons college, die geven nu het heel goede voorbeeld door even naast elkaar te gaan zitten, maar dat is echt alleen voor de gelegenheid van de opening van deze vergadering, want daarna zullen zij ook gewoon alleen bij het agendapunt wat hen aangaat achter de tafel zitten. En

voor de rest natuurlijk de vergadering volgen zodat ze op het moment dat dat gewenst is hier zullen zijn.

Dames en heren, nog een aantal andere mededelingen. De eerste betreft dat in ieder geval mevrouw Demir haar maiden speech gaat houden, maar dat zal ze doen bij het agendapunt Sociale Agenda. Dus daar wijs ik u allen op. Ik wens haar op voorhand daar veel succes bij.

We hebben een speciale gast in de zaal, Sophie. Waar is Sophie? Je hoeft niet naast je vader te zitten, hoor. Dat is niet verplicht. De dochter van Johan Dorst, die graag een dagje meeloopt met uw Staten om te kijken hoe het hier gaat. En misschien ook wel stiekem te kijken wat haar vader nou alsmaar doet hier. Dus leuk. Van harte welkom, Sophie.

We hebben een fysieke vergadering. Dat betekent dat we ook de interruptiemicrofoons weer gaan gebruiken als u een interruptie wil plaatsen. Vergeet daarbij het kaartje niet, want anders wordt uw inbreng niet gehoord. We zullen ook weer vanachter het spreekgestoelte in ieder geval in de eerste termijn het woord voeren. Ik vraag u bij een normaal debat, waar ook een tweede termijn is, dan wel even tussen de eerste en de tweede termijn of u uw inbreng in de tweede termijn ook vanachter het spreekgestoelte wilt doen of dat dat, als het kort is, ook op de bekende wijze vanachter uw eigen positie kan gebeuren.

En dan heb ik ook een leuke mededelingen. Dat is dat de Statenvergadering op 11 mei zal beginnen om 9.00 uur 's ochtends. Pluk de dag. Nee, wat echt leuk is en ook de aanleiding is om het aanvangstijdstip van de Statenvergadering te vervroegen, is dat onze oud-gedeputeerde, thans minister van Binnenlandse Zaken, Hanke Bruins Slot naar de Statenzaal komt om u in de gelegenheid te stellen om afscheid van haar te nemen. Dat vinden we ontzettend leuk. Daar is ook ruim de tijd voor in de agenda van de minister ingeruimd. We nemen die dag ook afscheid van mevrouw Boelhouwer. Dus het is wel een vroeg tijdstip, maar dat zal de feestvreugde om elkaar weer te zien en elkaar toe te spreken zeker niet drukken. Dus allerlei andere overleggen die daarmee weggedrukt worden, daar worden andere voorzieningen voor getroffen. Maar weet dus dat u op 11 mei om 9.00 uur al wordt verwacht.

Ik kijk even naar de griffier. Ik heb nog één- Ja, dat zal ik bij het vaststellen van de agenda doen. Daar gaan wij nu toe over.

2.

[Agenda 23 maart 2022](#)

De **VOORZITTER**: Vanochtend in het overleg met de fractievoorzitters hebben we afgesproken dat de aangekondigde interpellatie van de PVV, van de heer Dercksen, over subsidieverlening en de rapportages daarover gecombineerd kan worden met zijn instemming bij de inbreng voor agendapunt 12. Daar staat de vaststelling van de Algemene Subsidieverordening op de agenda. Dus dan kan hij ook zijn inbreng die hij had voorgenomen voor de interpellatie daarbij inbrengen en dan kunt u daar ook met elkaar op reageren. Dat zal vanuit het college ook gebeuren. En vanwege afwezigheid van gedeputeerde Strijk zal gedeputeerde Schaddelee daarover het woord voeren, de antwoorden geven.

En een tweede mededeling is dat ik u de gelegenheid wil geven om bij agendapunt 8 voor zover u dat wenst te reageren op de Statenbrief Opvang Oekraïense vluchtelingen in ons eigen Provinciehuis. Die is gistermiddag aan u verzonden. En gegeven de actualiteit is het denk ik goed om voor zover u daar vragen over heeft die ook te stellen. En opnieuw, vanwege afwezigheid van de heer Strijk zal ik die beantwoording op mij nemen.

Dat zijn de mededelingen ten aanzien van de agenda. Heeft u daar vragen over? Of kunnen we die zo vaststellen. Mooi. Dank u wel. Mevrouw Poppe.

Mevrouw **POPPE**: Agendapunt 7 zou gewijzigd worden in de actualiteitenmotie.

De **VOORZITTER**: Ja, u heeft helemaal gelijk, mevrouw Poppe. We hebben besloten om de actualiteitenmotie, die stond eerst helemaal aan het eind van de agenda, om die wat naar boven te halen. En dat wordt nu agendapunt 9. Dus na het nieuwe agendapunt 8 over de Statenbrief Opvang Oekraïense vluchtelingen geef ik de heer Eggermont van de SP het woord om zijn actualiteitenmotie toe te lichten. Dan zal ook de heer Schaddelee daar namens het college op reageren. Dank u wel.

Dat gezegd zijnde, kunt u instemmen met de agenda.

Conform besloten.

3.

[Afscheid Statenlid Andrea Poppe \(SP\)](#)

De **VOORZITTER**: Dames en heren, dan is nu aan de orde, en het is echt zo, mevrouw Poppe, Andrea, het afscheid van Andrea Poppe. Ik ga haar toespreken vanachter het spreekgestoelte.

Dames en heren, mevrouw Poppe, lieve Andrea, ik ga je graag toespreken voor een gelegenheid, ja, die misschien nog wel net weer iets te vroeg komt, dat je stopt met je statenlidmaatschap. Dat betreuren wij met elkaar zeer, en ik zeker ook. Maar dat neemt niet weg dat ik wel wat tot je te zeggen heb bij deze gelegenheid.

Bijvoorbeeld dat ik gisteren hoorde dat jij Oekraïense vluchtelingen in je huis hebt opgenomen. Ga opnemen. Via de Arbeidersbeweging. Ja, dat is natuurlijk gewoon typerend voor wie jij bent: sociaal wezen wat jij bent. Niet alleen in woord, maar ook gewoon heel praktisch in daad. Daar zul je zelf niet zo mee lopen koketteren. Dat zit niet in jouw karakter. Voor jou geldt: zoiets doe je gewoon. Je doet gewoon wat er gedaan moet worden. En de werkelijkheid liegt niet, dus pak die zaak aan die aangepakt moet worden. Noem het betrokkenheid. Noem het realisme. Noem het plichtsbesef. Hoe je het ook labelt, het tekent de persoon Andrea Poppe en ook haar loopbaan als volksvertegenwoordiger. Ik zou dat willen samenvatten als bewonderenswaardig.

Bewonderenswaardig is het hoe jij sinds het vertrek van Ad Meijer in 2017 de functie van fractievoorzitter van de SP op je nam. Niet dat je die positie per se ambieerde, maar het land, of liever gezegd de provincie, riep en we weten het: dan doe je het ook. Het was jouw loyaliteit aan de partij en aan de mensen met wie je het samen doet die jou deed besluiten het fractievoorzitterschap te accepteren.

Andrea kan zichzelf ook wel goed wegcijferen. Dat hoor ik in ieder geval van collega's en dat heb ik zelf ook wel ervaren. Als er binnen de partij of fractie weleens ongemakkelijke taken moeten worden verdeeld, hoor je haar zeggen 'dat pak ik wel op'. Zij maakt geen problemen, zij lost ze op.

Wie 'Andrea Poppe' zegt, zegt ook 'openbaar vervoer'. Ja, toch? Ja. Je hebt je met name ingezet voor behoud van het netwerk-ov. Ov moet wat jou betreft in de eerste plaats gezien worden als een nutsvoorziening en dan pas heel veel later ook als een kostenpost. Daar zit echt een rangorde in die beoordeling. En met lede ogen zag jij bussen met vaste dienstregelingen verdwijnen ook als gevolg van de coronatijd. We hebben het allemaal uitvoerig met elkaar besproken. Maar die zorg gaat niet alleen naar de krimpgelieden en naar de landelijke gebieden, maar natuurlijk ook naar het ov in de stad. Openbaar vervoer dat te veel van de tekentafel wordt ontwikkeld, heeft geen oog

voor sociale implicaties. Dat is eigenlijk de drive die jij hebt om dat steeds aan de orde te stellen.

Je hebt je ook ingezet – en dat verraadt je liefde voor het Groene Hart – je hebt in deze Staten een hartig woordje gesproken voor, of eigenlijk moet ik zeggen ‘tegen’, de gasboringen bij Woerden. En onder meer door verzet vanuit de provincie door jou aangewakkerd, is de vergunning nog steeds niet geëffectueerd. Dus laten we dat ook zo houden. Dat is nog eens eer van je werk, Andrea.

Jouw persoonlijke levenspad ging niet altijd over rozen, maar de wijze waarop jij je er steeds weer bovenop wist te werken dwingt respect af. Niet opgeven, is je devies. Toch ga je nu stoppen met je statenwerk. Werk dat je sinds 26 maart 2015 met heel je hart deed. En het was nou juist dat hart wat opspeelde, zodat nu het moment van gaan is gekomen. Ook hier geldt weer: niet omdat je het zelf zo graag wilt, maar toch wel een beetje noodgedwongen. Dat vinden wij allen in deze zaal en ver daarbuiten heel jammer, maar jijzelf natuurlijk nog het meest, want dit is de manier waarop jij je inzet voor de maatschappij kon vormgeven, afgezien van het gastvrij opnemen van vluchtelingen uit Oekraïne, want je gaat gewoon met dat goede werk voor de maatschappij door.

‘Sociaal bewogen’ is je middle name, Andrea. Altijd eerst kijken wat je voor anderen kunt doen, de mensen aan de verkeerde kant van de streep helpen. ‘Ik zet mij in voor een sociale, rechtvaardige provincie waarin iedereen bestaanszekerheid heeft, kan wonen, kan werken en recreëren met respect voor alles wat leeft’, zo verwoord je je drijfveren. Wel, en je inzet ging ver. Misschien heb je daarbij soms je eigen noden wel wat te veel terzijde geschoven. Ben je wellicht ook lang met gezondheidsklachten toch maar blijven doorgaan. Ik was blij jouw aankondiging te lezen op LinkedIn dat je per januari gepensioneerd bent. Gevolgd – en dat is dan wel leuk – door de veelzeggende toevoeging ‘geen stress’. Mooi. Ik gun het je van harte, want je bent ongelofelijk aimabel. Best opvallend voor een politicus die toch geacht wordt van zich af te bijten. Maar bijten is niet helemaal jouw ding. Jij zoekt toch ook vaak de harmonie. Je zou het liefst gordijnen maken voor iedereen die het maar wil, zo zit je nou eenmaal in elkaar. En dat siert je. Als het gaat over die hoognodige, nieuwe bestuurscultuur waar iedereen over spreekt, kan men, Andrea, aan jou wat mij betreft een voorbeeld nemen.

Beste Andrea, ik wil je heel erg danken voor jouw verrichtingen ten behoeve van de provincie Utrecht en wens je heel veel succes en gezondheid in de toekomst. En geen stress. Dank je wel.

Ik wil je vragen om even naar voren te komen, zodat ik jou de bijbehorende geschenken kan overhandigen. Daarna geef ik graag het woord aan Michel Eggermont. Hem wil ik ook vragen om hier vanachter het spreekgestoelte te doen.

Meneer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Lieve Andrea, drie jaar geleden begon ons gezamenlijke avontuur in de Provinciale Staten. Na een verkiezingsnederlaag werden wij aangewezen om het socialistisch gedachtengoed overeind te houden in de Staten. Twee heel verschillende mensen, maar ook weer niet. Actief in verschillende gemeenten, dus we kenden elkaar nog niet zo goed. De samenwerking was vanaf het eerste moment goed. Na een jaar kwam de coronacrisis en was het wennen aan alle digitale methoden. Zodra de adviezen het toelaten, vergaderden we bij je thuis – dat is dan weer een voordeel van een kleine fractie – waarbij we altijd een lekkere en vooral gezonde lunch voorgeschoteld kregen. Vorig jaar werd je ernstig ziek. Maar na de revalidatie ging het weer beter, beter dan voordat je ziek werd. Met volle moed pakje je het statenwerk weer op. Helaas bleef dat niet zo, kreeg je meerdere keren waarschuwingen van je lichaam, die je uiteindelijk heeft doen besluiten te stoppen met het statenwerk. Het komende jaar moeten Jan en ik het stokje van je over pakken voor een provincie waar betaalbaar wonen, groen en

bovenal een openbaar vervoer dat daadwerkelijk openbaar is en is ingericht als een nutsvoorziening.

Andrea, ik bewonder je enorme veerkracht. Andrea, ik dank je voor je kameraadschap en je solidariteit, dé kenmerken van een echte socialiste. We gaan je missen. Het ga je goed. De strijd gaat door.

De **VOORZITTER**: Dank je wel, Michel Eggermont. Dames en heren, ik stel u voor, als u dat goedvindt- Tenzij mevrouw Poppe zelf nog iets wil zeggen? Het hoeft niet, hè.

Mevrouw **POPPE**: Ik had niet zo heel veel voorbereid, maar al deze lieve woorden hebben me redelijk sprakeloos gemaakt, kan ik je zeggen. Reken er maar op dat ik het toch niet kan laten om me met dingen te bemoeien. Ik denk dat we elkaar nog weleens zien.

De **VOORZITTER**: Mooi. Dank.

Dames en heren, ik zou willen voorstellen dat ik nu overga, straks, nadat ik de voorzitter van de Commissie van de Geloofsbrieven de gelegenheid heb gegeven om een toelichting op het onderzoek naar de geloofsbrieven van de heer Jan Breur, dat ik na de beëdiging van Jan Breur en de beëdiging van Büşra Karaduman even de vergadering schors, zodat u de gelegenheid hebt om het nieuwe statenlid en het nieuwe commissielid te feliciteren, maar ook de gelegenheid hebt vanzelfsprekend om persoonlijk nog wat tegen Andrea te zeggen. Dus gaan we eerst het nieuwe statenlid en het nieuwe commissielid beëdiggen.

4.

Onderzoek geloofsbrieven Jan Breur (SP)

De **VOORZITTER**: Ik geef graag het woord aan mevrouw Hoek, voorzitter van de commissie.

Mevrouw **HOEK**: De Commissie voor Onderzoek van de Geloofsbrieven is bijeen geweest en heeft kennisgenomen van de bescheiden van de heer Jan Breur. De commissie is van mening dat de bevindingen overeenkomstig de wettelijke vereisten zijn. Er zijn dus geen beletselen in de toelating van de heer Jan Breur tot de Provinciale Staten van Utrecht. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Hoek. Dank voor het werk van de commissie.

5.

Beëdiging kandidaat-Statenlid Jan Breur (SP) en kandidaat-commissie lid Büşra Karaduman (DENK)

De **VOORZITTER**: Dat betekent dat de heer Jan Breur tot onze Provinciale Staten kan worden toegelaten. Ik wil hem vragen om naar voren te komen en dan zal de griffier de eed voorlezen die u gaat afleggen.

De **GRIFFIER**: Ik zweer dat ik om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden rechtstreeks nog middellijk onder welke naam of welk voorwendsel ook enige gift

of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten rechtstreeks nog middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

De heer **BREUR**: Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, dan wil ik nu graag Büşra Karaduman naar voren vragen voor het afleggen van de belofte als lid van de commissie. Komt u naar voren.

De **GRIFFIER**: Ik verklaar dat ik om tot lid van een commissie benoemd te worden rechtstreeks nog middellijk onder welke naam of welk voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten rechtstreeks nog middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als adviseur van het provinciale bestuur naar eer en geweten zal vervullen.

Mevrouw **KARADUMAN**: Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik stel voor dat wij de vergadering schorsen tot 11.15 uur. Om 11.15 uur gaan we weer verder met de vergadering. Dan hebt u de gelegenheid om de nieuwe leden te begroeten en Andrea Poppe gedag te zeggen.

De **VOORZITTER** schorst de vergadering.

De **VOORZITTER** heropent de vergadering.

6.

[Verslagen Provinciale Statenvergadering 9 februari 2022](#)

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij verder met onze vergadering. Dan ben ik gekomen bij agendapunt 6. Dat zijn de verslagen van de Provinciale Statenvergadering van 9 februari. Daar stemt u mee in. Dank u wel.

Akkoord.

7.

[Motielijst en lange termijnplanning Provinciale Staten](#)

De **VOORZITTER**: Kom ik bij agendapunt 7, de motielijst en langetermijnplanning Provinciale Staten. Daar neemt u kennis van.

Provinciale Staten heeft ingestemd met de motielijst en langetermijnplanning Provinciale Staten.

8.

Statenbrief Opvang Oekraïense vluchtelingen

De **VOORZITTER**: Dan is het ingelaste agendapunt 8, de Statenbrief Opvang Oekraïense vluchtelingen, die u gisteren hebt ontvangen. Voor zover u daar gebruik van wil maken, geef ik u de gelegenheid om daar eventuele vragen over te stellen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Boelhouwer.

Mevrouw **BOELHOUWER**: GroenLinks is heel positief over de vlotheid van de gevoelde urgentie om te kijken wat er mogelijk is hier in het Provinciehuis. Wij waarderen dat zeer. En ja, we vinden het ook heel fijn dat we iets kunnen doen in ons eigen Provinciehuis, zal ik maar zeggen.

Ik heb de vraag- U schrijft in uw statenbrief 'binnenkort komt er uitsluitel over'. Hebben we het dan over een termijn van één week of één maand? Kunt u daar nog iets over zeggen?

Ten tweede, onze grote wens is dat u ook als het gaat over andere vluchtelingen een beetje het gas erop wil houden en ook de mogelijkheid om het Provinciehuis voor andere vluchtelingen ter beschikking te stellen wanneer het weer vrij zou komen.

En ten derde, bij de behandeling van de Sociale Agenda komen wij nog met een motie om hier ook wat extra aandacht voor te vragen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van Schie.

De heer **VAN SCHIE**: Ja, compliment, voorzitter, voor de wijze waarop de provincie doet wat mogelijk is, ook in eigen huis. Ik denk dat het recht doet aan de gevoelde urgentie in de samenleving om met elkaar deze crisis ook zoveel mogelijk aan te pakken.

Ik heb nog wel een vraag. Of de provincie naast zelf de ruimte ter beschikking te stellen ook gemeenten ruimte kan en wil geven, bijvoorbeeld ook door de inzet van een ruimtelijk instrumentum. Misschien komen we er nog op terug bij het agendapunt over de Omgevingsverordening. Maar of daar ook de flexibiliteit kan worden benut om de crishuisvesting ook ruimtelijk mogelijk te maken waar dat kan. En misschien ook sowieso om het eigen netwerk van de provincie daar in te zetten waar ook de steun voor particulieren en instellingen die nu vluchtelingen in huis opvangen, bij te staan, bijvoorbeeld met geestelijke bijstand of organisaties die daarbij betrokken zijn, ook met ons netwerk en faciliteiten vanuit de provincie, te ondersteunen.

Ik denk dat we in dit geval heel typisch kunnen zeggen dat iedereen doet wat hij zelf kan en dat we ook met elkaar doen wat nodig is. Dus dank daarvoor.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Weyers.

De heer **WEYERS**: Ook vanuit onze fractie grote steun voor dit initiatief. Heel goed dat we dat doen.

En een beetje in aanvulling op de vorige sprekers: ons bereiken ook wat berichten dat er ook gewoon een soort informatie-infrastructuur niet is. We hebben te maken met 26 gemeenten. Veel vluchtelingen komen ook gewoon ergens aan, omdat ze gratis – en dat is ook terecht – kunnen reizen door de Europese Unie. Als er vanuit gemeenten behoefte zou bestaan om ook wat coördinatie in zo'n – ik haat het woord – orgware, hoe je die mensen ook snel van de juiste informatie zou kunnen voorzien, als we daar wat meer in zouden kunnen stroomlijnen als provincie, dan zou dat misschien nog een mooie aanvulling zijn. En verder, hulde voor dit initiatief. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Westerlaken.

De heer **WESTERLAKEN**: Applaus voor de flexibiliteit van de provincie om op deze manier een acuut probleem op te kunnen lossen. We hopen dat de oplossing op de parkeerplaats ook door kan gaan.

Ik sluit me aan bij de heer Van Schie als het gaat over de ruimte die de provincie kan bieden aan gemeenten om ruimtelijk het voor gemeenten mogelijk te maken dit probleem op te lossen. En niet alleen voor de vluchtelingen die uit Oekraïne komen, maar ook voor vluchtelingen die uit andere oorlogsgebieden komen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Veen.

Mevrouw **VEEN**: Ik hoef er niet heel veel woorden aan vuil te maken. Ik denk dat mijn collega's al mooie woorden hebben gesproken. We zijn ontzettend blij dat de provincie dit zo voortvarend oppakt.

We hopen inderdaad wel ook dat deze voortvarende aanpak voor iedereen zal gelden. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Lejeune.

Mevrouw **LEJEUNE**: Vanzelfsprekend steunt de Partij van de Arbeid dit initiatief van harte. En complimenten aan het college dat ze dit doen en ook de snelheid waarmee ze dit opgepakt hebben.

Ook de oproep van de heer Westerlaken, die onderschrijven wij: kijk ook waar gemeenten kunt helpen om tijdelijke huisvesting mogelijk te maken en niet alleen voor Oekraïense vluchtelingen, maar ook voor andere mensen die gevlucht zijn. En ja, ga zo door. Het college laat hiermee zien de sociale bril alvast op te hebben, waar wij het later over gaan hebben. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Haan.

Mevrouw **DE HAAN**: De ChristenUnie is heel blij met de gastvrijheid die de provincie wil bieden aan de opvang van Oekraïners. Zelf het goede voorbeeld geven, zelf ook zoeken naar goede plekken voor hen. Dus dank aan GS voor de voortvarende aanpak.

We sluiten ons aan bij de vragen over de ruimte die gemeenten wellicht krijgen inzake tijdelijke huisvesting. Maar ook wel bij de vraag van JA21 over de, nou ja, informatiestructuur klinkt dan weer zo technisch. Maar er is wel een gat in de informatie tussen vraag en aanbod. Mensen die heel graag iets willen doen en toch niet de goede lijnen weten te vinden. Dus misschien kan de commissaris daar nog iets over zeggen.

Maar dank. En zeer veel steun voor deze aanpak.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Een prima brief. Daar staan wij volledig achter. Het is hartverwarmend dat Nederland deze vrouwen en kinderen wil opvangen, hoewel ze in toch nog steeds erbarmelijke omstandigheden terechtkomen op allerlei kantooplekken.

Wat ik terug hoor, is dat mensen heel graag willen weten 'hoe nu verder'. Ze willen graag weten: kan ik snel gaan werken; hoe wordt dat georganiseerd? Ik ken het van één plek waar iemand die mij na is, werkt intussen. Dat die informatiestroom naar die mensen toe er ook helemaal niet is. Er is nog echt niets gestructureerd. Nou is het heel

snel en heel veel mensen, dus ik kan daar best wel begrip voor hebben. Maar ik denk dat het heel belangrijk is dat we ook die informatievoorziening naar die mensen en wat ze wel en niet kunnen op gang weten te krijgen.

En daarnaast speelt natuurlijk dat dit land helemaal vol is. We hebben geen huizen. Dus ik zou ook de collega's eens willen aankijken dat we daar wat mee moeten. Nou hoor ik van die Oekraïense dames en kinderen dat ze eigenlijk heel graag ook wel weer terug willen zo snel mogelijk, maar je kan natuurlijk niet uitsluiten dat er altijd nog een categorie hier blijft. Maar we hebben een woningprobleem. Ik vraag me af wanneer dat nu eens een keer bij de collega's ook echt zo binnenkomt dat we er wat aan gaan doen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Keller.

Mevrouw **KELLER**: De Partij voor de Dieren is erg blij met deze statenbrief en hoopt dat de voortvarendheid waarmee deze brief gepubliceerd is, dat de uitvoering van het plan ook met zoveel voortvarendheid wordt aangepakt. Ja, en het is bekend dat vooral vrouwen en kinderen vluchten, omdat de vaders en echtgenoten in Oekraïne moeten blijven. Maar we zien ook allemaal beelden op tv voorbijkomen van mensen die vluchten ook met hun huisdieren. Mijn vraag is – ja, het is misschien het intrappen van een open deur – zijn huisdieren dan ook welkom in het Provinciehuis? Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Prima aanpak. We hebben verder geen aanvullende vragen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: We sluiten ons graag aan bij de complimenten over de voortvarendheid waarmee dit opgepakt is. Volgens mij is dat een mooi voorbeeld hoe we leeg vastgoed kunnen inzetten om deze mensen uit de crisisgebieden op te vangen. Heel mooi dat we daar snel op geschakeld hebben. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Ook 50PLUS vindt het gewoon een heel mooi initiatief. 50PLUS zou ook willen pleiten om toch in overleg met de gemeenten ook eens te kijken naar waar nog meer rijksgebouwen zijn waar ruimte is. Er staan er ook bijvoorbeeld bij herindelings, komen er gemeentehuizen leeg te staan. Ik heb het al eerder geopperd: we hebben in Nieuwersluis de vrouwengevangenis, om daar een vleugel voor een bepaalde periode voor de noodopvang vrij te maken, juist omdat het om vrouwen en kinderen gaat. Dan kunnen ze zich optimaal veilig voelen ook, want als ze allemaal bij elkaar zijn, is het toch ook vanwege de cultuur niet altijd gemakkelijk om alles bij elkaar op te vangen. Er staan politiebureaus leeg, et cetera. Om dat toch ook voor de gemeenten te vergemakkelijken om dat heel snel gewoon, in de fase dat die gebouwen nog niet een andere bestemming hebben gekregen, om die hiervoor te kunnen inzetten. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Demir.

Mevrouw **DEMIR**: Als DENK steunen wij ook de brief en staan we ook achter dit initiatief. Fijn om te zien dat de provincie ook een rol pakt die niet standaard binnen de

werkzaamheden zitten. Daarnaast sluit ik me aan bij de vragen over hoe dit verder met de gemeenten ook opgepakt kan worden. Want de afgelopen jaren is er ook veel thuiswerkadvies geweest. We zien ook dat het bedrijfsleven steeds meer leegstand ook in de gebouwen gaat hebben. En of de provincie en de gemeenten daar in de samenwerking ook iets voor kunnen betekenen.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, veel dank voor uw inbreng en ook heel veel dank voor uw eensgezindheid in die inbreng. Ik denk dat het ook een heel belangrijk signaal vanuit de provincie Utrecht is dat we er met elkaar zo in staan, dat we de mensen graag willen helpen waar de hulp echt enorm nodig is. Misschien even een paar korte vragen. Ik neem de portefeuille van Robert Strijk waar, die er heel hard aan getrokken heeft de afgelopen weken, samen met onze medewerkers om het zover te krijgen.

Ja, wij zijn ook nog nieuwsgierig, zeg ik naar mevrouw Boelhouwer, wanneer het precies gaat gebeuren, wanneer we echt uitsluitel krijgen. Wij hopen deze maand nog. Maar we hebben daar niet op willen wachten. Dus de bouwkundige voorzieningen worden gewoon as we speak – moet je tegenwoordig zeggen – getroffen. Dus de bestellingen worden gedaan en de aannemers worden gecontracteerd om zo snel mogelijk dan ook gereed te zijn om de mensen op te vangen. Naar verwachting, als je de landelijke verwachtingen ziet, zal het ook echt wel nodig zijn.

U vraagt ook aandacht voor de andere vluchtelingen. U hebt ook begrepen uit de media dat de situatie in de instroom in Ter Apel ook weer mensonterende situaties te zien geeft, dat daar ook te weinig plek is. Het kabinet heeft ervoor gekozen, met overigens grote instemming en ondersteuning van de Commissaris van de Koning als rijksheren, dat de coördinatie van de vluchtelingenstroom, zowel de opvang van de Oekraïners als de acute opvang van de vluchtelingen die nu bij Ter Apel binnenkomen, nu in één hand liggen bij de 25 voorzitters van de Veiligheidsregio's. En dat aan de provinciale regietafels is gevraagd om daar eendrachtig in samen te werken. Dat doen we ook in Utrecht. Ik heb u eerder gezegd dat dat in Utrecht ook makkelijk kan, omdat de provinciale regietafel, de provincie en de veiligheidsregio precies dezelfde 26 gemeenten zijn. Dat betekent dat er zeer intensief overleg ook is hier in het gebouw, omdat de VRU hier ook nog zit, over die afstemming. Die werpt zijn vruchten af. Dat hebt u misschien ook kunnen zien dat Utrecht als eerste klaar was met de gevraagde opgave rond het ruimte maken voor Oekraïense opvang, maar ook inmiddels door de staatssecretaris wordt geprezen door de snelheid die we aan de dag leggen om te kijken of we ook de nood in Ter Apel kunnen lenigen. Dus dat gaat op een goede en een plezierige manier. Dus aandacht is er zeker.

De heer Van Schie en een aantal anderen, die zeggen: hoe kan de provincie verder nog helpen bij die hoofdogave eigenlijk? Hoe kunnen we- De heer Dercksen zegt het ook wel treffend: ja, we hebben gewoon een tekort aan woningen, linksom of rechtsom. Er komt nu de stroom van Oekraïense vluchtelingen bij. Maar initieel blijft het probleem liggen dat we te weinig ruimte hebben ook al voor het huisvesten van statushouders en gewoon het huisvesten van mensen die een woning zoeken, voor spoedzoekers, voor arbeidsmigranten, voor dak- en thuislozen, voor studenten. Nou, wie ervaart de woningnood niet aan den lijve. Dus voor de provincie geldt daar waar de verantwoordelijkheid van de provincie ligt als het gaat om de ruimtelijke ordening en de samenwerking daarin met gemeenten, dat wij als college ook de organisatie vragen om daar op een onorthodoxe manier goed in mee te denken, in die gemeentelijke plannen. Dus daar staan we voor open. We hebben natuurlijk regels, we hebben natuurlijk zaken die we met elkaar moeten afwegen, maar dat moet in snelheid, daar moet prioriteit aan gegeven worden. En gedeputeerde Van Essen stuurt daar ook direct op. Het is denk ik ook wel goed dat u weet – we hebben dat in de eerste statenbrief ook aangekondigd – dat we op de veelheid aan aspecten die verband houden met de crisis in Oekraïne – en dat is de opvang van de vluchtelingen, maar dat kan eventueel ook de economische gevolgen

zijn, dat kan eventueel de gevolgen van de energieschaarste zijn, dat kan eventueel de cyberdreiging zijn, dat kan eventueel de problematiek rond voedselschaarste in de wereld zijn; ik sla vast nog een aantal onderwerpen over – dat wij besloten hebben om te zorgen dat in de provincie de linkerhand goed weet wat de rechterhand doet. Dus er is een interne ambtelijke taskforce, die door de provinciesecretaris wordt geleid als bestuurlijk opdrachtgever, ingesteld. En de portefeuillehouders Strijk en ikzelf zijn daar ook bij betrokken om al die aspecten af te stemmen en ook een basis te vormen om u met grote regelmaat ook integraal te informeren over die verschillende ontwikkelingen. De ene ontwikkeling gaat natuurlijk sneller en is urgenter – opvang van vluchtelingen – maar we verwachten toch wel dat die onderwerpen allemaal dit najaar zeker uw aandacht zullen vragen. Dus daar bereiden we ons op die manier op voor. We willen dus gemeenten op dat vlak helpen om mogelijkheden te verkennen, om die acute nood te lenigen door het bouwen van vooral flexwoningen, tussenvoorzieningen. Dat is echt de oplossing voor dit vraagstuk en waarschijnlijk ook wel een oplossing voor andere vraagstukken die we ook al hebben.

Daarnaast zijn wij bereid vanuit de provinciale organisatie, voor zover dat mogelijk is, zeg ik daar wel bij, gemeenten te helpen bij allerlei andere zaken die nu op hun bordje terechtkomen; in de ondersteuning, in de advisering. Dus dat is denk ik ook goed dat u dat weet. Dat coördineren we ook via die taskforce.

De heer Weyers vraagt in specifieke zin aandacht voor de informatievoorziening. Ja, dat is – ik geloof dat de heer Dercksen dat ook zegt – natuurlijk op een belangrijk deel nog in ontwikkeling. Belangrijk is dat die coördinatie van de Veiligheidsregio leidend is in dit verband. En hier bij de VRU is in dit gebouw een callcenter ingericht wat zeven dagen per week open is voor vragen. Vragen van gemeenten, maar ook vragen van particulieren, vragen van organisaties. Heel veel vragen gaan over de matching: ik heb een aantal mensen vanuit Oekraïne, waar zouden ze terecht kunnen; hoe kunnen we dat met elkaar matchen? Maar ook allerlei praktische vragen: kunnen kinderen al naar school; wat regelen we daarvoor? Tussen de gemeenten in het bestuur van de Veiligheidsregio, in het bestuurlijk afstemmingsoverleg – gisteravond was ik daarbij – om maar te zeggen van, ja, hoe kunnen kinderen in Woudenberg die de middelbare schoolleeftijd hebben, naar welke school gaan ze? Daar werken de gemeenten onder leiding van de VRU nu intensief op samen door te zeggen van, die school is daarvoor geschikt, die heeft daar ruimte voor. Dus dat soort afstemming is er nu. Maar dat is nog niet gezegd dat ook de informatiebehoefte die er bij de mensen zelf is daarmee ook een goede manier al geregeld is. Daar ligt ook wel een zware verantwoordelijkheid voor de Rijksoverheid. Maar ja, we moeten ook oppassen dat we niet allemaal een eigen informatielijn gaan opzetten. Wij proberen vanuit de VRU en de informatie die we daar verzamelen integraal met de informatie die de provincie heeft de mensen te antwoorden voor zover wij kunnen. Maar goed, ik zal het punt ook nog in het landelijk overleg met het kabinet ook nog weer meenemen, dat dat grote urgentie heeft.

Ik geloof dat ik de meeste vragen- Nee, de huisdieren, mevrouw Keller. Ja, een terechte vraag. Dus wij gaan dat in de verdere ontwikkeling meenemen of dat mogelijk is of niet, of dat zich daar weer aspecten tegen verzetten. Ik zie overigens ook wel dat via organisaties van dierenopvang ook dingen al worden geregeld voor mensen. Dus misschien is het ook goed om daarbij aan te sluiten. Maar we zullen de vraag ook bij de VRU nog even neerleggen. Ik kijk ook even naar de medewerkers om dat te doen. We zullen de vraag zelf moeten beantwoorden: kan het bij ons ook? Ja. Zeker.

Misschien nog heel kort naar aanleiding van wat de heer Dercksen zegt. Ik geloof dat ik het eerder gezegd heb, maar het is goed dat u dat beeld ook nog even heeft. eigenlijk hebben we drie fases in de opvang van de mensen uit Oekraïne nu. De eerste fase is als de mensen aankomen, bijvoorbeeld op Centraal Station, dat ze daar worden opgevangen door de veiligheidsregio. Voor zover er niet direct een plek is in een van de

opvanglocaties in gemeenten kunnen ze de eerste nacht overnachten in de Jaarbeurs. Dus daar is de crisisnoodopvang in de Jaarbeurs op ingericht. Dan breekt er een fase aan waarvan je zegt- Want we proberen een goed onderkomen te vinden voor de mensen van een week of vier. Dat betekent dat mensen een slaapplek krijgen als het enigszins kan in een gecombineerde voorziening voor een gezin, dat ze gedeeld sanitair met elkaar hebben en dat de voedselvoorziening of gemeenschappelijk is of gecaterd wordt. Maar zo'n situatie moet u aan denken. Op die situatie zet de provincie in. Dat zou betekenen, als we ons gebouw voor een jaar beschikbaar stellen, dat we meerdere keren een groep van ongeveer honderd vluchtelingen gaan ontvangen die hier een week of vier blijven. Waarom is dat? Omdat wij vinden dat de derde fase van de opvang een opvang zou moeten zijn waar mensen hun eigen sanitair hebben en hun eigen keuken hebben. En bij voorkeur op een plek is waar de mensen het dichtst bij de scholen zitten als ze kinderen hebben of dichtbij de arbeidsmarkt waar ze een functie kunnen krijgen. Dus we proberen dat in die drie fasen, probeert de VRU dat te verdelen. En gegeven onze mogelijkheden zetten wij in op dat verblijf van een maand. Eventueel – dat gaf de heer Westerlaken ook aan; hij moedigde ons ook aan om daar even mee door te gaan – gecombineerd met een opvang die misschien wel tot die derde categorie hoort hier op ons eigen terrein met een Portakabin-achtige situatie waar mensen toch, nogmaals, eigen sanitair en een eigen keuken hebben.

Nogmaals, dank voor uw grote steun en belangstelling. Ik beloof u dat op het moment dat er nieuws is, ook op het moment dat de mensen daadwerkelijk gaan komen, wij u onmiddellijk informeren als het zover is. Ja? Dank u wel.

De discussie wordt gesloten.

9.

[Actualiteitenmotie Versterk het openbaar vervoer om minder afhankelijk te zijn van Russische olie, ingediend door SP](#)

De **VOORZITTER**: Dames en heren, dan gaan wij over naar agendapunt 9. Dat is de actualiteitenmotie Versterk het openbaar vervoer om minder afhankelijk te zijn van Russische olie, ingediend door de SP. Ik wil de heer Eggermont vragen om zijn inbreng vanachter het spreekgestoelte te leveren.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Voorzitter, we zijn allemaal geschrokken van aanvalsoorlog op 24 februari toen Rusland Oekraïne binnenviel. We weten tegelijkertijd ook dat de Oekraïense staat sterk afhankelijk is van de export van olie en gas. Tegelijkertijd gaf onze premier afgelopen maandag bij zijn bezoek in Litouwen ook aan van, dat we voorlopig niet kunnen stoppen met de import, omdat wij ook te afhankelijk zijn van die olie. Dan blijft er wat ons betreft één optie over en dat is: minder olie gebruiken. De provincie heeft een rol in het vervoer. Het is volgens ons belangrijk dat we die verantwoordelijkheid ook nemen en dat we gaan kijken hoe we mensen kunnen bewegen om minder olie te gaan verbruiken, minder benzine te gaan gebruiken, minder diesel te gaan gebruiken, door vaker hun auto te laten staan en door vaker van het openbaar vervoer gebruik te maken. Maar alleen een campagne beginnen is volgens ons niet genoeg. Zo'n campagne komt volgens ons pas over bij de mensen als we ook laten zien dat we er dan als provincie ook wat voor over hebben. Dat hebben wij in onze motie scherp neergezet met halvering van de tarieven. En dat is in principe ook de motie zoals die er nu staat. Alleen, ik zou ook de gedeputeerde willen vragen of hij dan ook in wil gaan

op welke manier de provincie dan wel zou kunnen bijdragen als hij dit te ver vindt gaan. En – want dat is natuurlijk wel het ding wat we hopen – als de bezettingsgraad omhoog gaat of daaruit dan ook een bepaalde korting kan worden gegeven op de openbaar vervoertarieven, zodat we ook de daad bij het woord kunnen voegen als we een campagne voeren waarin we mensen vragen om vaker hun auto te laten staan. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Actualiteitenmotie M12 van het lid Eggermont (SP) inzake Versterk het Openbaar Vervoer om minder afhankelijk te zijn van Russische olie.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Actualiteitenmotie Versterk het Openbaar Vervoer om minder afhankelijk te zijn van Russische olie.

Constaterende dat:

- Op 24 februari Rusland een aanvalsoorlog is gestart op buurland Oekraïne;
- De Russische staat erg afhankelijk is van de export van olie en gas naar EU-landen waaronder Nederland;
- Premier Rutte bij zijn bezoek aan Litouwen en Polen heeft aangegeven dat hij het onmogelijk acht om op korte termijn de import te staken vanwege de afhankelijkheid van Russische olie en gas;

Overwegende dat:

- Een verminderde import van Russische olie en gas ook de oorlogsmachine van Putin raakt;
- Dat de inwoners van de provincie Utrecht hun solidariteit kunnen tonen door meer de auto te laten staan en gebruik te maken van het Openbaar Vervoer om zo de olie- en gasconsumptie te verminderen;
- Het gebruik van het openbaar vervoer de laatste twee jaar een grote knauw heeft gekregen door de Covid-19 pandemie;

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Een campagne onder de Utrechtse inwoners te starten om uit solidariteit vaker de auto te laten staan en gebruik te maken van het Openbaar Vervoer om zo de afhankelijkheid van Russische olie en gas te verkleinen;
- De openbaar vervoerstarieven tijdelijk te halveren ter ondersteuning van deze campagne en dit te bekostigen uit het weerstandsvermogen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Schaddelee voor een reactie namens het college.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Het is denk ik goed om op deze plaats ook expliciet stil te staan bij het vreselijke leed wat we zien vanuit de Oekraïne en ons ook te laten raken door de pijn en het verdriet wat daar uit loskomt. Dat maakt ook dat deze motie heel sympathiek is, omdat die ons ook een beetje het idee geeft dat wij daar iets aan kunnen doen. De motie is wat mij betreft niet alleen maar sympathiek vanwege de

connotatie met Oekraïne, een stukje solidariteit. Mevrouw Poppe is net weg, maar de strijd gaat door, dat is wel duidelijk, want de SP weet dit ook direct weer te koppelen aan goed ov en 'kunnen we dat ov nog verder versterken'. Wat mij betreft past de oproep die u doet natuurlijk heel goed, naadloos bijna, aan bij de mobiliteitstransitie waar we als provincie in zitten. Als we dan even de film van de afgelopen jaren terugdraaien, dan heeft de stikstofcrisis ons denk ik heel erg gedwongen om anders te gaan kijken naar onze infrastructuur. De coronacrisis heeft ons met de neus op de feiten gedrukt als het gaat over het belang van gezondheid, het belang van bewegen. En ik denk dat nu deze crisis rond de Oekraïne ons heel erg met de neus op de feiten drukt als het gaat over het energievraagstuk en de transitie die we ook in de mobiliteit moeten maken op dat punt. Dus dat is denk het kader waar we dit in moeten zien.

Dat vraagt heel concreet twee dingen. Allereerst, ga met een campagne aan de slag en daarnaast, doe iets aan de tarieven, halveer de tarieven. Het is misschien goed om ook even te kijken van, wat gebeurt er al op dit moment? En wie is eigenlijk waarvoor verantwoordelijk? Want als ik het heel strikt formeel benader, dan zijn eigenlijk de vervoersbedrijven verantwoordelijk voor hun eigen campagne. Dat zijn de professionals. Moeten ze vooral zelf doen. En de tarieven, die stellen we als college jaarlijks vast en de tarieven voor dit jaar hebben we al vastgesteld. Maar daar zit nog wel wat, met name bij dat eerste, enige speelruimte. De gezamenlijke Nederlandse vervoersbedrijven zijn een campagne begonnen 'ov is oké'. Dat is met name een campagne die zich richt op de herstart na corona. En er wordt bij de uitwerking van campagnes natuurlijk ook altijd wel gekeken naar de actualiteit. Dan kan naast corona de actualiteit rond Oekraïne en de gestegen brandstofprijzen natuurlijk een uitstekende actualiteit zijn om mee te nemen in dat soort campagnes. Dus dat is denk ik een signaal wat we mee kunnen geven aan onze vervoerders. Ik zou er wel voor willen pleiten om de vervoerders ook echt als professionals zelf te laten blijven gaan over hun eigen campagnes, maar wij kunnen dat denk ik wel meegeven als input.

Qua korting voor de reizigers is het wel een klein beetje lastiger. We hebben u nog niet zo heel lang geleden meegenomen in het Transitieplan OV en hebben we u ook inzage gegeven in de enorme klappen die we hebben gekregen qua aantallen reizigers in ons ov, maar daarmee ook de reizigersopbrengsten. Dat betekent gewoon dat ons ov financieel in heel erg zwaar weer zit en we alle zeilen moeten bijzetten om de boel financieel niet helemaal uit de rails te laten lopen. Dat maakt het wel problematisch om die tarieven zomaar te halveren. Want ik denk dat het vanuit die mobiliteitstransitie best een heel charmante gedachte zou kunnen zijn om de tarieven te halveren, maar dat betekent wel dat we vele, vele, vele miljoenen per maand extra aan ons ov moeten uitgeven. Zo'n voorstel zit niet in uw motie. Gebeurt er dan helemaal niks rond de tarieven? Dat is ook niet waar. Syntus Utrecht is bezig om dit voorjaar aan de gang te gaan met kortingsacties, met name in de daluren. En ik weet dat beide vervoerders heel erg aan het kijken zijn naar 'hoe kunnen nou die abonnementen omgooien', want na corona is de verwachting dat de reizigerspatronen heel anders zullen zijn. Dus op dat punt gebeurt er wel wat rond de tarieven, maar generiek halveren zou ik uw Staten toch willen ontraden. Ook omdat ik dat en vanuit ov-oogpunt niet kan verantwoorden, maar ook vanuit onze eigen financiën niet kan overzien wat daarvan de gevolgen zijn. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Ja, u mag straks nog reageren, meneer Eggermont, maar wilt u voordat- Ik ga zo even een rondje langs de andere fracties maken, maar wilt u misschien nog daarvoor iets vragen?

De heer **EGGERMONT**: Ik zat tot het einde te wachten op een antwoord. Ik heb namelijk ook expliciet gevraagd van, mocht het lukken met een

campagne om de bezettingsgraad te verhogen, dan zit daar natuurlijk ook een bepaalde ruimte in. Dus hoe kijkt de gedeputeerde daartegenaan?

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Dat suggereert een beetje alsof meer reizigers en dus daarmee meer reizigersopbrengsten ons dan ook per direct financieel armslag geeft om die tarieven naar beneden te doen. Terwijl we volgens mij juist ook in dat Transitieplan OV heel erg, nou ja, volgens mij beet hebben gepakt met elkaar dat wij een enorm probleem hebben qua opbrengsten, reizigersopbrengsten. Dat maakt dat iedere reiziger, die we door die campagnes na corona, die we extra krijgen, dat is hartelijk welkom, maar die hebben we ook keihard nodig om financieel boven Jan te blijven. Dus ik zou de suggestie die u doet van, geef nou straks de extra reizigersinkomsten gelijk maar weer terug aan de reiziger, zou ik op dit moment niet adviseren, omdat we gewoon financieel in de overlevingsstand zitten en niet zozeer in de stand van, kunnen we de tarieven naar beneden halen.

De **VOORZITTER**: Dan is er nu gelegenheid voor andere fracties voor zover ze dat wensen om iets aan het debat toe te voegen. Ik stel voor dat u dat vanachter uw stoel doet. Dan krijgt daarna de heer Eggermont nog als laatste het woord.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Bart.

De heer **BART**: Aangezien onze collega David Oude Wesselink er niet bij is, voer ik even namens hem het woord.

Er was gisteren ook al een Tweede Kamerdebat over leveringszekerheid van gas. Suzanne Kreuger gaf toen ook eigenlijk volgens mij heel terecht aan dat het een heel rare naam is voor het debat, want volgens mij willen we leveringszekerheid van energie en we willen juist zo snel mogelijk af van met name Russisch gas en fossiel in het algemeen, maar sowieso fossiel in het algemeen. Dus dat de SP nadenkt over manieren waarop we dat zo snel mogelijk kunnen doen, dat steunt GroenLinks natuurlijk van harte en zeker als we dan ook nog een boost kunnen geven aan het ov. Alleen, wij vragen ons dan af of dit echt de meest effectieve manier daarvoor is, of deze prijsprikkel dan het juiste effect heeft. Met de auto gaan is nu ook al duurder dan het ov. En terwijl het juist misschien wel het ov verzwakt in hun positie. Het lijkt ons misschien ook logischer om het grootste effect te hebben om zo'n campagne dan landelijk te doen in plaats van dat dan juist regionaal aan te pakken.

Daarnaast – misschien nog als laatste puntje – we missen in deze motie eigenlijk ook nog een beetje de aandacht voor andere alternatieven, zoals de fiets, de snelfiets, investeringen daarin als we het hebben over financiële prikkels. Die hebben we in ieder geval op de wat langere termijn zeker een groter effect op minder auto. Dus we hopen eigenlijk dat dat dan ook een goed idee kan zijn. Volgens mij is de provincie daar ook al goed mee bezig. Maar daarom kunnen we, ondanks dat we het een sympathieke motie vinden, er niet voor stemmen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van Schie.

De heer **VAN SCHIE**: De VVD is niet zo enthousiast over het voorstel van de SP. Natuurlijk vinden we het heel ongelukkig dat we nu zo afhankelijk zijn van gas en olie uit landen waar we liever geen zaken mee doen. Maar de brandstofprijzen zijn enorm gestegen en daarmee al een rem op het gebruik. We zouden eigenlijk willen voorkomen dat we naast de vliegschaamte straks ook nog tankschaamte krijgen. Ik denk, heel veel, een miljoen van onze inwoners, zijn afhankelijk van de auto om naar hun werk te gaan of voor sociale contacten. Dus laten we oppassen om die allemaal in de hoek te zetten als ware zij solidair met Poetin als ze een keer langs de pomp gaan.

Tegelijkertijd, u gaf al aan, de campagne 'ov is oké', nou, dat is natuurlijk ook zo. Dus laten we dat vooral ook in de ogen en oren van mensen naar voren brengen zonder daarbij uit het oog te verliezen dat de auto een waardevol onderdeel van ons mobiliteitssysteem is en ook mag blijven.

Ik vind het terecht dat de heer Bart ook al wijst op het gebruik van de fiets, die natuurlijk ook sterk is. Ja, en ook waar het gaat om het halveren van de kosten van ov denk ik niet dat we op dit moment heel enthousiast zijn om daar de Begroting voor ondersteboven te gooien. Dus geen steun van de VVD voor dit voorstel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Weyers.

De heer **WEYERS**: Een motie met een sympathieke gedachte als achtergrond, maar ook wij twijfelen, gelijk voorgaande twee sprekers, wel aan het effect hiervan. En als we dit zouden willen doen, om de afhankelijkheid van Russische olie te verminderen, dan zien wij meer in een nationaal initiatief om dat te doen. Daarom zullen wij ook deze motie niet steunen. Dank u.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Westerlaken.

De heer **WESTERLAKEN**: Ik zal direct met de deur in huis vallen: we gaan deze motie niet steunen. Dat is gegrond op de gedachte dat het, alhoewel sympathiek, volgens ons niet het effect zal bereiken wat is beoogd. Een kleinigheid: ik denk dat het autogebruik in het buitengebied echt niet zal veranderen door het verlagen van de tarieven voor de bussen die toch niet rijden.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Overkleeft.

De heer **OVERKLEEFT**: Ja, wij vinden, afgezien van de praktische en financiële bezwaren, het langs deze weg pleiten voor goedkoper ov eigenlijk een beetje ongemakkelijk. Wij zullen daarom deze motie niet steunen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw d'Hondt.

Mevrouw **D'HONDT**: Als ik zeg 'sympathieke motie', dan weet u al hoe we erin staan, dus dat woord zal ik niet in de mond nemen. Ik vind het wel een heel mooie, typische SP-motie. Dus we vonden het een goed voorstel. Maar we snappen ook de overwegingen van het college dat die halvering van de prijs in het ov heel lastig is om dat te bewerkstelligen.

Maar is één project op dit gebied wat allang is begroot en wat prima past in deze gedachte – u ziet het stokpaardje hier al de zaal binnen komen rijden – en dat is de proef voor het gratis ov voor ouderen. Dus ik wilde het college vragen of deze proef dan eindelijk, nu de coronacrisis toch wel ten einde is en het allemaal weer veilig is voor iedereen, het liefst vandaag dan gisteren mee te beginnen. Dank u wel.

De heer **WESTERLAKEN**: Voorzitter, mag ik een vraag stellen aan mevrouw d'Hondt? Ik heb het al vaker gehoord: gratis ov. Maar volgens mij bestaat gratis niet.

Ja, voor niks gaat de zon op, hoor ik hier al achter mij. Ja, dat is een heel oude discussie. Gratis ov. Belasting heffen doen wij om de lasten voor de mensen die het wat moeilijker hebben te verlichten. Daar is project voor bedoeld. Gratis ov bestaat in deze proef wel, want we gaan het gewoon gratis maken voor ouderen met een krappe beurs, buiten de spits. Dus niet voor alle ouderen, niet voor de mensen die het wel kunnen

betalen. Alleen voor een kwetsbare doelgroep. Daar komen wij voor op. En we zouden dat graag zo snel mogelijk gerealiseerd willen zien.

De **VOORZITTER**: Ik geef straks de gedeputeerde de gelegenheid om op die vraag van mevrouw d'Hondt nog te reageren.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Koerts.

De heer **KOERTS**: De doelstellingen die de SP voor ogen heeft met deze, nou, daar kunnen we ons zeker iets bij voorstellen: minder afhankelijk zijn van Russische olie en gas en het gebruik van het ov vergroten. Daar kunnen we ons zeker iets bij voorstellen. Maar ook de reactie van de gedeputeerde is heel helder: het is niet zo simpel als het lijkt. Voor de rest kan ik me eigenlijk aansluiten bij de oproep die mevrouw d'Hondt net deed. Ook ik moest denken aan de pilot gratis ov voor ouderen. Laten we dat ook betrekken bij de activiteiten die nu gaan volgen. Dus ook ik sluit me graag aan bij die oproep.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Ik wil eerst even tegen de heer Van Schie zeggen dat vliedschaamte alleen op het Mediapark bestaat en verder niet in het land. Dus daar hoeft hij zich geen grote zorgen over te maken.

Voor de rest denk ik dat deze motie ons er vooral op wijst dat we zelfvoorzienend moeten zijn. Voedsel en energie zijn wat dat betreft de belangrijkste zaken. Daar zouden we naar moeten streven. Dat gaat natuurlijk niet met wind en zon. Dat is natuurlijk kansloos. Dus we moeten andere bronnen zoeken, zodat we zelf kunnen voorzien in onze energiebehoefte en in onze voedselbehoefte.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van der Steeg.

De heer **VAN DER STEEG**: Wij vinden dit een sympathieke motie, die we waarschijnlijk ook gewoon gaan steunen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De SP komt straks als laatste nog aan het woord.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Wat betreft dit thema sluit ik me aan bij de uitgesproken woorden van de heer Westerlaken.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Uiteraard is het een zeer sympathieke motie. Dat geeft ook aan dat we ook eens een keer goed moeten gaan kijken hoe onze hele openbaar vervoersituatie- Goed onder de loep nemen. Voor de buitengebieden is dit niet haalbaar, want er rijdt al nauwelijks een bus. En als er al iets rijdt, dan kunnen er acht in. En als er twee grote families komen, laat ik het maar zo zeggen, die gratis kunnen reizen, dan is het busje vol en dan rijdt die door. En juist van daaruit is juist veel autogebruik, omdat men van daaruit naar- In de kleine kernen is het vaak niet werkbaar, voor de bakker en de slager en de Jumbo. Maar echt banenwerk is in de grotere gebieden, dus daar moet je naartoe. En als de bus niet rijdt, dan heb je gewoon de auto nodig. En al helemaal als er ook nog niet toevallig een trein stopt.

Wij zullen hem wel steunen vanuit sympathie, maar eigenlijk met de gedachte om toch eens een keertje te gaan kijken: hoe moeten we dat hele openbaar vervoer op een andere manier inrichten, waar de SP al jaren naar streeft en 50PLUS ook. We hebben daar altijd heel erg in opgetrokken.

En ja, gratis openbaar vervoer voor ouderen, dat hebben wij ook altijd ondersteund. Dus dat zou sowieso wel verlichting kunnen geven. Het is alleen vaak wel zo dat ouderen die met het openbaar vervoer gaan, die rijden geen auto. Dus wat dat betreft. Vaak niet meer. Of het duurt jarenlang voordat hun rijbewijs verlengd wordt of ze mogen niet meer autorijden. Dus ja, dat is de spagaat waar we hier eigenlijk mee te maken hebben.

Maar deze motie roept wel weer op waar we eigenlijk dagelijks mee te maken hebben. Ik verwacht gewoon een vervolg op deze motie die dieper ingaat op de problematiek, wat helemaal te maken heeft met alle gebruikers van het openbaar vervoer. Want die busjes in de buitengebieden, waar je dan voor moet bellen, dat is ook een drama, hoor ik van verschillende kanten. Want of je komt te laat op school of je komt te laat op je werk of het busje komt gewoon helemaal niet.

De **VOORZITTER**: Goed.

Mevrouw **HOEK**: Maar dit wilde ik toch eventjes meenemen.

De **VOORZITTER**: Ja, maar u gaat de motie steunen, heb ik u horen zeggen. Dat is de essentie.

Mevrouw **HOEK**: Ik ga de motie wel steunen uit sympathie, maar in de verwachting dat er nog een vervolg op gaat komen.

De **VOORZITTER**: Voldoende toegelicht en heel goed overgekomen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Demir.

Mevrouw **DEMIR**: We vinden het mooi om te zien dat er nagedacht wordt over oplossingen om daar samen iets te voor doen. Echter, we sluiten ons wel aan bij voorgaande sprekers dat het naar ons idee ook landelijk opgepakt kan worden. En ondanks de gestegen benzineprijzen is men ook niet gestopt met minder autorijden volgens mij. Dus ik ben bang dat dit dan ook minder effectief zal zijn. Daarom zullen wij deze motie niet steunen.

De **VOORZITTER**: Dan is nu de volgorde dat ik even de heer Schaddelee het woord geef om in ieder geval de vraag van mevrouw d'Hondt te beantwoorden. Daarna heeft de heer Eggermont het laatste woorden.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Ja, het was een heel concrete vraag. Die proef starten in de zomer van 2020. Dat kon toen niet door corona. Het plan is nu om hem te laten starten direct na de zomer van 2022, mits de situatie rond corona dat toestaat. U wordt daar nog later over geïnformeerd.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont voor een slotwoord.

De heer **EGGERMONT**: Ik zou de mede-statenleden er erg op willen wijzen dat deze motie vooral gaat over het verminderen van het oliegebruik. Het middel daarvoor is de oproep om de auto vaker te laten staan. Ik ben het volledig eens met de heer

Westerlaken als het gaat over het gebrek aan openbaar vervoer in de landelijke gebieden. Dat is juist een onderdeel van de afbraak van de afgelopen tientallen jaren. Die neerwaartse spiraal gaat alleen maar verder. Die is nog verder versterkt tijdens de coronacrisis. Dat gaf de gedeputeerde ook wel mooi aan met het probleem van de reizigersinkomsten op dit moment. Maar dat wil niet zeggen dat we niks kunnen doen, want wij zijn verantwoordelijk voor het openbaar vervoer in de provincie Utrecht. En dan kan je wel zeggen, ja, dat moet je nationaal aanpakken. Ja, maar wij zijn verantwoordelijk en dan kun je ook die verantwoordelijkheid pakken.

Nog even een paar korte dingen. Als je met een heel gezin met het openbaar vervoer gaat, is het echt niet goedkoper dan de auto. Dat kan ik je op een briefje geven, want zo duur is het openbaar vervoer nu eenmaal.

Ja, 'in de hoek zetten', ja, dat is natuurlijk totaal niet de bedoeling van zo'n campagne. Volgens mij kun je dat ook wel neerzetten.

Tot slot nog wel een ding over, we moeten de campagnes door de vervoersbedrijven laten doen. Ja, maar dat zijn campagnes die specifiek gaan over het gebruik van het openbaar vervoer. Waar ik juist om vraag is een campagne die gaat over 'laten we met zijn allen zorgen dat we minder olie gebruiken', juist ook in deze situatie. Daarmee is vermindering van het autogebruik een middel. Dus het gaat om zo'n soort van campagne.

Tenslotte wil ik alleen zeggen dat ik denk dat er sowieso een flinke investering nodig is, waar we natuurlijk de afgelopen jaren ook over hebben gesproken, om uiteindelijk het openbaar vervoer uit die negatieve spiraal te kunnen halen. Maar dat is op dit moment- Om dan vervolgens te zeggen: ja, maar dat geld is er dus niet. Ja, uiteindelijk zullen we dat toch moeten gaan doen. Dus wat ons betreft is dit een goede aanleiding. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Ik denk voldoende toegelicht, de actualiteitenmotie. En vanavond kunt u eventueel in een stemverklaring nog nadere duiding geven aan het besluit wat u met elkaar wilt nemen.

De discussie wordt gesloten.

10.

[Statenvoorstel Benoeming Plaatsvervangend voorzitter Commissie M&M en Lid Commissie onderzoek van de geloofsbrieven \(PS2022PS10\)](#)

De **VOORZITTER**: Dit is een hamerstuk. Wij feliciteren betrokkenen met hun benoeming.

11.

[Statenvoorstel Bestuursmodel Randstedelijke Rekenkamer \(PS2022BEM04\)](#)

De **VOORZITTER**: Daar stemt u mee in.

12.

[Statenvoorstel Vaststelling Algemene subsidieverordening provincie Utrecht 2022 \(AsvpU\) \(PS2022FAC01\)](#)

De **VOORZITTER**: Agendapunt 12 is dan weer een bespreekstuk, klein debat. Vaststelling van de Algemene subsidieverordening provincie Utrecht 2022. Ik wijs u er nogmaals op dat de heer Dercksen van de PVV daarbij ook zijn inbreng die hij had voorgesteld voor zijn interpellatie naar voren zal brengen.

Ik ga de sprekerslijst af en begin bij mevrouw Groen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Groen.

Mevrouw **GROEN**: Het is bijzonder om hier weer te staan. Het is weer even wennen. Maar goed, dank, voorzitter. Goed jullie allemaal te zien.

Op dit onderwerp is er vanuit GroenLinks een korte inbreng. Ik meen mij te herinneren dat gedeputeerde Strijk in de commissie hier zijn inner nerd naar buiten liet en vertelde hoe geweldig het was dat we een mooi bouwwerk aan het bouwen zijn voor onderwerpen als dit, die op zichzelf niet erg sexy zijn, maar wel superbelangrijk voor de structuur van onze organisatie en ons bestuur. Namens GroenLinks wil ik de inner nerd van de heer Strijk – die hier nu niet ziet, maar hoogstwaarschijnlijk meekijkt – vooral blijven aanmoedigen en toejuichen en aanmoedigen om deze lijn voort te zetten. We spreken onze waardering uit voor het systematisch verbeteren van de kaders en met name ook om een kader als dit in het hele systeem te borgen.

Wat wij hierbij nog willen opmerken, is een heel kort punt over verantwoord vertrouwen, een begrip dat we in dit statenvoorstel zien terugkomen in samenhang met onderwerpen als ondermijning en integriteit. Dat is heel erg goed en belangrijk. Maar dit zijn onderwerpen die inhoud krijgen in relatie tot het gebied waarvoor dan de daadwerkelijke subsidie in het leven geroepen wordt. Zoals mijn moeder nog weleens wilde zeggen: vertrouwen is goed, controle is beter. Controle is niet in de laatste plaats onze taak, maar micromanagement, daar schiet niemand wat mee op. En zoals ik mijn fractiegenoten ook al meegaf, wil ik dat hier ook weer even benadrukken. In de plannen en de programma's die we opstellen en in relatie tot de doelen die we daarmee willen halen, dat is waar we inhoud geven aan dat soort risico's en waar we inhoud geven aan wat we het college mee willen geven aan specifieke punten. En als er al ergens micromanagement nodig is, dan is het daar in de dossiers waar het om gaat. Dat is de plek waar wij controle houden op de plannen én op de uitgaven die we daarvoor zouden willen gaan doen.

Kortom, GroenLinks is bij dat er aan alle kanten wordt gewerkt aan het neerzetten van een solide en geolied bouwwerk. En we spreken onze steun uit voor dit statenvoorstel en de Algemene subsidieverordening voor onze provincie. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Janssen.

De heer **JANSSEN**: Goed dat dit geactualiseerd is. Belangrijk. De helft van ons geld gaat de deur uit via subsidies. Dus het is goed dat we dat ook goed regelen.

We hadden één vraag in de commissie en die is door het college goed opgepakt. Namelijk dat als het gaat over de incidentele subsidies, dat uitsluitend kan met een besluit door GS als geheel en niet individuele gedeputeerden. Dus dat is goed opgepakt.

Een uitstekend stuk werk vanuit de ambtelijke organisatie en het college. Dus complimenten daarvoor. En veel succes met de uitvoering. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van Wijk.

De heer **VAN WIJK**: Het kan denk ik vanaf hier. Dank u wel, voorzitter. Het onderwerp is uitgebreid aan bod geweest in de FAC, in de commissie. Daar is alles

besproken. We zouden bijna overgaan tot een hamerstuk, dus ik wil me dan graag aansluiten bij de voorgaande spreker.

De **VOORZITTER**: Het CDA geen woordvoering op dit punt?

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer De Droog.

De heer **DE DROOG**: Ik sluit me ook aan bij voorgaande sprekers.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Lejeune.

Mevrouw **LEJEUNE**: Dan blijf ik ook op mijn plek zitten. We hebben inderdaad in de FAC dit stuk uitgebreid en naar tevredenheid besproken wat ons betreft. We hebben toen ook voorgesteld dat het een hamerstuk zou kunnen zijn. Ook over het proces zijn heel goede afspraken gemaakt. Dus wat ons betreft een prima stuk en akkoord.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Rikkoert.

Mevrouw **RIKKOERT**: Complimenten voor het doorlopen proces. En zoals in de commissievergadering aangegeven, had dit wat ons betreft een hamerstuk mogen zijn. De gedeputeerde heeft toegezegd dat hij aan het einde van het jaar een verbeterende presentatie heeft van het subsidieregister. Dus daar zijn we tevreden mee. En dit is wat ons betreft afdoende.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Ja, voorzitter, in de Financiële commissie spraken we recentelijk af hoe we geld gingen ophalen. Onze fractie lijkt het van belang om eens te spreken hoe we het geld hier uitdelen. Het is een jaar geleden dat we hier met een motie kwamen. 'Stop de waanzin'. Dat ging over twee projecten. Een project was dat we bomen in mandjes gingen ophangen. En als die bomen dan gingen bewegen, dat we dan de energie gingen opvangen. Vijftigduizend euro. En een ander thema was de proef met zonnepanelen op fietspaden. Anderhalf miljoen. En we hebben begrepen van de gedeputeerde dat er weer van alles mis is. Aansluitingen werken niet. Weggegooid geld. En dat had iedereen kunnen weten. Sterker nog, ik heb u er van tevoren voor gewaarschuwd. Zelfs BNNVARA, niet onze meest natuurlijke vrienden, bestedden er een podcast aan, want ook zij hadden na tien minuten googelen gezien: overal op de wereld falen die projecten met zonnepanelen op het wegdek. Gebruik eens het gezonde verstand.

Maar dit is wat ons betreft nog maar het topje van de ijsberg. Zo stelden wij bij de behandeling van de Omgevingsverordening voor om op te nemen dat exploitanten van subsidie-windmolens te verplichten hun fundering op te ruimen. De motie werd weggestemd. En wat zien we in het subsidieregister? Er is vier ton uitgegeven naar het onderzoek van het verwijderen van funderingen van windmolens. Dus je moet bakken subsidie betalen om die dingen te laten draaien en vervolgens moet je als belastingbetaler nog vier ton onderzoek betalen om die rotzooi – de vervuiler betaalt, zou je zeggen – om die funderingen weer weg te halen. Wat is dit voor een land.

En als je kritisch door het subsidieregister loopt, dan valt je mond verder open. We begonnen hier elf jaar geleden om kritisch te kijken naar EU-subsidies. Toen ging er negen ton aan de cursus 'het maken van een basisjurk'. Dat was toen ook al een aardig thema. Maar er is niet zo heel veel veranderd. Er gaat nu 47.000 euro naar een b.v. uit Amsterdam, die heet Ptthee Kruiden, voor het organiseren van een uniek theekransje.

47.000 euro. De Stichting Het Dorpshuis kreeg 62.000 euro voor 'De stoof gezellig samenzijn'. En wat te denken van 70.000 euro van 'van koffiedik tot knolselderij'. Of twee ton voor een 'vliegerspak met haptische feedback'. Wat moet ik daar verder eigenlijk nog over zeggen? NMU kreeg ook weer 114.000 euro extra. En het Nationaal Groeifonds, daar zit twintig miljard in van het Rijk, kreeg ook een miljoen. Hoe dan, voorzitter? En tot slot, voorzitter, werd er ook nog 20.000 euro uitgegeven aan, en ik citeer 'een haalbaarheidsstudie naar de ontwikkeling van lingerie van bananentextiel'. Zo gaan wij met geld om, voorzitter, in dit huis. Dus mijn voorstel was met een interpellatiedebat om gewoon altijd als het subsidieregister wordt geüpdate dat in de FAC te bespreken, want dit kunnen we niet langer door de vingers zien. Tot zover.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M14 van het lid Dercksen (PVV) inzake Bezint eer gij begint.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel SV Vaststelling Algemene subsidieverordening provincie Utrecht 2022 (AsvpU) (PS2022FAC01).

Constateerend dat:

- Er subsidies worden vertrekt aan projecten die reeds in een eerder stadium zowel binnen als buiten de provincie niet voldeden aan de geformuleerde doelstellingen. Zonnepanelen op het wegdek is hiervan een illustrerend voorbeeld.

Dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

- Eerst een analyse te maken van vergelijkbare projecten die elders, waar dan ook, de doelstellingen niet haalden, alvorens wederom subsidie toe te kennen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Er zijn door de gedeputeerde twee toezeggingen gedaan. Het ene is om met een erratum te komen rond de waarderingssubsidies, dat die alleen maar na een besluit van Gedeputeerde Staten toegekend kunnen worden. Die is nagekomen. Daar zijn we blij mee.

Daarnaast is er ook de toezegging geweest dat voor de Statenvergadering de gedeputeerde met een planning zou komen met betrekking tot het tijdspad tot een beter inzichtelijk subsidieregister. Dat heb ik niet gezien. Dat vind ik jammer. Dus ja, eerlijk gezegd wil ik de gedeputeerde dan vooral meegeven: misschien moet je ook niet zelf het wiel willen uitvinden. Volgens mij kan je heel goed naar het subsidieregister van Zuid-Holland kijken. Misschien moeten we een belletje doen wat er voor nodig is om dat van hen over te nemen. En dan hebben we wel een beter inzichtelijk subsidieregister. Al zou je kunnen twifelen of een beter inzichtelijk subsidieregister noodzakelijk is na alle voorbeelden die de heer Dercksen net gaf.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Geen bijdrage, voorzitter.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: 50PLUS begrijpt dat er hier en daar gewoon een ondersteuning gegeven moet worden om bepaalde projecten te kunnen realiseren, al is het alleen al voor de samenleving. Dat is gewoon heel belangrijk.

Wat 50PLUS wel wil opmerken, is dat- Want nu staat er maar één bijlage bij. Maar in zijn algemeenheid. Ik heb laatst eens een keer van een vier, vijf jaar alle subsidies opgevraagd. Dan zie je er van alles tussen zitten. En dan denk ik: hoe zit het met de controle? Worden de subsidies die verstrekt zijn, ook wel gebruikt voor het doel waarvoor ze aangevraagd zijn? En juist die controle, die mist 50PLUS. Dat zou ik nog willen meegeven, om daar toch eens meer aandacht aan te geven. Dat we goed controleren. Ik heb ooit eerder die vraag gesteld. Toen was het, ja, onder de 25.000 euro controleren we niet. Maar heel veel keren, acht keer 25.000 euro is ook twee ton. En als het in gedeeltes gaat, dan is het maar de vraag of het ook gebruikt wordt waarvoor het gevraagd wordt. Dus dat zou 50PLUS mee willen geven. Daar vragen wij meer aandacht voor. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER**: DENK, mevrouw Demir, geen woordvoering op dit punt. Dan is de woordvoering vanuit uw Staten daarmee voltooid. Dan kijk ik even naar de waarnemend portefeuillehouder op dit vlak. Ik weet niet of hij nog wat tijd nodig heeft om de antwoorden op orde te krijgen? Nee? Dat is niet het geval.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Schaddelee.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Ik word hierin natuurlijk een klein beetje gesouffleerd, want ik zit hier onverwachts als de waarnemer van de heer Strijk. Maar het is natuurlijk van ons college een van de favoriete onderwerpen en ook instrumenten. Inderdaad, de heer Janssen zei het al, ongeveer veertig procent van onze begroting wordt via subsidies uitgegeven. Dus het is bepaald geen onbelangrijk instrument en het is denk ik ook goed, wat de heer Dercksen zegt, om daar ook gewoon af en toe eens heel bewust en actief bij stil te staan van, wat doen we daar nou allemaal mee.

En dat is een heleboel. Zit u er niet over in. Het is niet zo dat we alleen maar projecten naar onderzoek van bananenlingerie voor financiers, maar daar doen we een heleboel andere dingen bij. Waar u overigens ook actief in wordt meegenomen, wordt geïnformeerd. Daarom ook richting de ChristenUnie en de SP. U vroeg naar het subsidieregister. Dat is als het goed toegevoegd aan de stukken. Dat heeft u ontvangen. Ik heb hem in ieder geval hier voor me. Hij is als het goed is ook via de griffie bij u terechtgekomen. Daar zat inderdaad ook ter informatie bij dat het vanaf het eerste kwartaal van dit jaar op deze manier naar u toe zal komen. Ik zie u wat verbaasd kijken. Maar ik ga er even vanuit dat dat klopt.

De verleiding is natuurlijk heel groot om op alle voorbeelden van de PVV in te gaan. Ik beperk me maar even tot één voorbeeld waar ik toevallig zelf nogal goed van op de hoogte ben. Dat is het voorbeeld dat u in dit kader noemt over de fietspaden. Maar in dit kader, dat gaat niet over die twee proeven met zonnepanelen en fietspaden. Dat hebben we niet verstrekt via subsidies, maar in beide gevallen zijn we zelf als provincie eigenaar van dat stuk infra en hebben wij dus zelf gewoon een opdracht verleend, die overigens keurig via de begroting verantwoord is en waar u ook gewoon via een P&C-cyclus over geïnformeerd bent. En recent, op 22 februari, heeft u ook nog een statenbrief gekregen over inderdaad de situatie bij Maartensdijk, wat uitermate treurig is, maar wat

absoluut niet weggegooid geld is. Dat is volgens mij in die statenbrief ook vrij uitvoerig uitgelegd, dat wij nog steeds gewoon met de aannemer in gesprek zijn en wij in principe de aannemer eraan houden dat wij voor het geld wat wij hem geven ook gewoon verwachten dat wij een product krijgen dat werkt.

De heer **DERCKSEN**: Het formele onderscheid dat de heer Schaddelee hier gaat maken over subsidie en zomaar anderhalf miljoen aan een aannemer om zonnepanelen neer te leggen, dan duikt hij natuurlijk weg van de essentie. Namelijk, dat je – en daarom hebben we daarvoor ook een motie ingediend – dat je eerst eens even moet nadenken voordat je wat doet. Dat is eigenlijk mijn oproep. En bij die zonnepanelen is het zo geweest, ik heb het u van tevoren aangekondigd: dat gaat niet lukken om tal van redenen die je allemaal kan vinden als je tien minuten googelt. Dus mijn oproep is: doe dat niet. En of dat nou een subsidie is of een directe opdracht aan de aannemer, ja, dat zal de belastingbetaler een worst wezen, want die moet het betalen.

De **VOORZITTER**: Meneer Schaddelee, u kunt vervolgen met de beantwoording.

De heer **SCHADDELEE**: Op zich is het misschien wel waar wat de heer Dercksen zegt, maar het is denk ik relevant om te constateren dat we nu hebben over de Subsidieverordening en dat zijn punt daar niet over gaat.

Richting mevrouw Hoek zou ik willen zeggen- U zegt, wie doet eigenlijk controle op die met name de kleinere subsidies die onder dat drempelbedrag zitten. Daar wordt steekproefsgewijs ook controle op uitgevoerd. Dus het is niet zo dat er een heel grote bak met kleinere subsidiebedragen hier verplaatst wordt zonder dat er ooit iemand af en toe eens een greep in de bak doet en kijkt van hé, wat zit er nou precies in en onder en klopt het allemaal wel? Dus daar worden steekproeven op gedaan en daar wordt een behoorlijke controle op gezet, niet alleen vanuit onze eigen afdeling Subsidies, maar uiteraard ook door de accountant.

Dat was het denk ik wat betreft de vragen die vanuit de Staten gesteld zijn.

De **VOORZITTER**: Ik stel vast dat dat zo is. Dan kunnen wij vanavond over het voorstel met elkaar stemmen.

De discussie wordt gesloten.

13.

[Statenvoorstel Visie van de provincie Utrecht op het samenspel met inwoners \(PS2022BEM05\)](#)

De **VOORZITTER**: Dames en heren, als u het goedvindt, zou ik het volgende agendapunt voor de lunchpauze ook nog met u willen bediscussiëren. Of ik niet met u, maar u met elkaar en met de gedeputeerde. En dat is agendapunt 13.

Ja, ik vind het prima, als u dat ook prima vindt, dat u zelf een beetje een keuze maakt misschien aan de hand van de lengte van uw inbreng. U mag ook daar gaan staan, maar dat is aan u. Ik wilde net zeggen, dat is aan u wat mij betreft de keuze. Dus als u zegt van, ik wil liever achter het spreekgestoelte, dan hebt u daarvoor de gelegenheid.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Karataş.

De heer **KARATAŞ**: Het is een korte bijdrage, daarom twijfelde ik even of wilde blijven zitten.

Ik denk, zoals we ook in de commissie over het voorliggende statenvoorstel al het een en ander is gezegd, ook door onze partij, is het een mooi en verhelderend visiestuk geworden. Het laat de gelaagdheid van participatie goed zien. Dat is ook nodig. Nogmaals, complimenten voor al het werk en iedereen die eraan heeft gewerkt. Dank ook voor de beantwoording toen.

Wel blijven een aantal vragen over, zoals ook in het commissieadvies is opgenomen. Daar sluiten wij ons ook bij aan. Waar is participatie wel of niet passend? Wat zijn succesfactoren bij participatietrajecten? Wat kunnen we ervan leren? Wat is onze rol als provincie? Wat kunnen we betekenen voor gemeenten en initiatiefnemers? Een nieuwe vraag, wat ook in een eerdere motie is opgenomen: wat is een goed experiment voor het uitdaagrecht binnen onze provinciale kaders? Dat is vraag waar ik zelf ook geen antwoord op heb. Maar goed dat we dat kunnen blijven verkennen. Ik ben eigenlijk ook wel benieuwd naar hoe gedeputeerde daarnaar kijkt. Hoe ver kunnen we ook gaan met het overhevelen van publieke taken? Wanneer kan het wel, wanneer kan het niet? Kunnen we taken terug ook in eigen hand nemen? Wat is wenselijk? Al met al is het belangrijk om participatie te blijven verkennen en te verankeren in regels en beleid. En met het visiestuk en de praktische leidraad hebben we nu denk ik ook een mijlpaal bereikt. Dank, voorzitter.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Kocken.

De heer **KOCKEN**: Eigenlijk is het heel bijzonder dat wij over dit essentiële onderwerp een kort, klein debat voeren, want juist hoe je als overheid omgaat met je inwoners – en zeggen wij als VVD er dan bij – en je ondernemers, dat bepaalt de kern van de democratische samenleving. En die democratische samenleving, daar hebben wij het bij het volgende onderwerp ook weer over. En tegelijkertijd had, wat de VVD betreft, deze visie hier niet hoeven te liggen. Wij hebben al een aantal keren in het verleden gediscussieerd over dit onderwerp. We hebben toen vanuit de VVD continu aangegeven van, ga gewoon aan de slag, ga het doen; besteed niet te veel tijd aan het schrijven. Er ligt nu een visie. Daar hebben we wel drie korte opmerkingen over en aan het eind ook een amendement en een motie.

De titel is 'Samenspel met inwoners'. En eerlijk gezegd vinden wij dat een beetje een badinerende titel. Het is een beetje erg van de regie voeren, het managen van je inwoners, terwijl, wat de VVD betreft, onze overheid zoveel mogelijk naast de inwoners en zo min mogelijk boven de inwoners moet staan. 'Samenwerken met bewoners' was wat ons betreft een betere titel geweest.

Ten tweede, ik noemde het net al even. Wat de VVD betreft gaat deze visie niet alleen over inwoners, maar ook over ondernemers. En tegelijkertijd realiseren wij ons ook dat met het aangenomen VVD-amendement bij de Omgevingsvisie daar al het nodige staat over samenwerken met bewoners. Dus dan laat ik hem hier maar uit.

En dan het derde punt, waar ik ook het amendement en de motie op indien. The proof of the pudding van samenwerken met bewoners is natuurlijk hoe je zelf omgaat als overheid met initiatieven die bewoners zelf nemen, hoe zij zelf verantwoordelijkheid tonen voor hun omgeving. Dan zien we in de visie iets heel raars gebeuren, iets wat wij zelf onbegrijpelijk vinden. Want u kent de opvatting van de VVD als het gaat om de kerntaken van de overheid en zeker de provincie. Je moet niet veel meer doen dan die kerntaken uitvoeren. Wij realiseren ons ook dat als er hier in huis een democratische meerderheid is die besluit dat we dat wel doen als provincie, dat we dat dan ook doen. Maar dan is het raar als je wel verwacht als provincie dat bewoners meepraten in de dingen die je dan

extra doet ten opzichte van die kerntaken, maar als zij zelf een initiatief aan de poort kloppen, zeggen van ja, ho, ho, maar het is geen kerntaak, dus wij ondersteunen jullie daarin niet, wij geven jullie geen ruimte. Dat kan volgens ons niet de bedoeling zijn. Wij willen een consistent beleid. Dus daarvoor hebben we een amendement aangeleverd en bij deze ingediend om dat beter te omschrijven, meer gelijkwaardigheid aan te brengen, inwoners serieus te nemen en een motie om dat ook in de leidraad aan te passen. Ik kan me voorstellen dat het college zegt dat op het moment dat het amendement is aangenomen dat het vanzelfsprekend ook wordt verwerkt in de leidraad. Dan kunnen we de motie straks intrekken. Dank, voorzitter.

De **VOORZITTER**: De door u ingediende motie en amendement worden in het stateninformatiesysteem opgenomen.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Amendement A3 van het lid Kocken (VVD) inzake Neem bewonersinitiatieven serieus: de visie.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Visie van de provincie Utrecht op het samenspel met inwoners (PS2022BEM05).

Constaterende dat:

- In de visie HET ENERGIEKE GESPREK MET INWONERS aan inwoners wordt gevraagd om te participeren in de inhoudelijke thema's van de Omgevingsvisie;
- In de visie op p.10 onder het kopje GEEN MATCH wordt aangegeven dat bewonersinitiatieven worden getoetst op de aansluiting op een kerntaak van de provincie.

Overwegende dat:

- Doel van de visie volgens het statenvoorstel is om de participatie-aanpak binnen de provinciale organisatie meer samenhangend en eenduidig te maken;
- Als Provinciale Staten besluit dat de provincie in de inhoudelijke thema's van de Omgevingsvisie ook actief is op beleidsterreinen die geen kerntaak van de provincie zijn, er geen reden is om daarop dan niet samen te werken met bewoners en initiatieven die zij nemen;
- Het daarmee lijkt alsof bewoners minder serieus worden genomen dan de provincie zichzelf neemt door alleen hun initiatieven te toetsen aan de kerntaken van de provincie;
- Onderscheid maken tussen bewonersinitiatieven enerzijds en participatie die door GS worden geïnitieerd anderzijds, niet bijdraagt aan de beoogde samenhang en eenduidigheid en wederkerigheid in de relatie.

Besluit:

- In de visie op p.10 onder het kopje GEEN MATCH de tekst als volgt te wijzigen: "Inwonersinitiatieven sluiten niet aan bij de beleidsterreinen waarop de provincie actief is; we wijzen de weg naar een andere bestuurslaag".

En gaan over tot de orde van de dag.

Het amendement maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M13 van het lid Kocken (VVD) inzake Neem bewonersinitiatieven serieus: de leidraad.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Visie van de provincie Utrecht op het samenspel met inwoners (PS2022BEM05).

Constateerend dat:

- Op het derde blad van de leidraad voor de ambtelijke organisatie wordt aangegeven dat bewonersinitiatieven worden getoetst op of ze aansluiten op een kerntaak van de provincie.

Overwegende dat:

- Doel van de visie en de leidraad volgens het statenvoorstel is om de participatie-aanpak binnen de provinciale organisatie meer samenhangend en eenduidig te maken;
- Als Provinciale Staten besluit dat de provincie ook actief is op beleidsterreinen die geen kerntaak van de provincie zijn, er geen reden is om daarop dan niet samen te werken met bewoners en initiatieven die zij nemen;
- Het daarmee lijkt alsof bewoners niet serieus worden genomen door alleen hun initiatieven te toetsen aan de kerntaken van de provincie;
- Onderscheid maken tussen bewonersinitiatieven enerzijds en participatie die door GS worden geïnitieerd anderzijds, niet bijdraagt aan de beoogde samenhang en eenduidigheid en wederkerigheid in de relatie.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- De tekst in de leidraad aan te passen 'worden getoetst of sprake is van een beleidsterrein waarop de provincie actief is' en dit onder de aandacht te brengen van de ambtelijke organisatie.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Weyers.

De heer **WEYERS**: Collega's, dit is natuurlijk ons favoriete onderwerp. Gevraagd wordt de visie vast te stellen en kennis te nemen van de leidraad. Dat laatste biedt een praktisch houvast, daar kom ik zo op, maar eigenlijk loopt het bij de tweede zin van de inleiding al een beetje fout. Ik citeer: "Als provincie vinden we het vanzelfsprekend dat de mensen die hier wonen, werken en leven zelf richting kunnen geven aan de fysieke leefomgeving en invloed hebben op de manier waarop een gezonde en veilige samenleving invulling krijgt". Pas dit nou eens toe op wonen of op de energietransitie. Denkt GS nou echt dat iemand die geen zin heeft in malende Eiffeltorens van 270 meter voor zijn oprit gevoelig is voor een provinciaal medewerker die zich voorbereid heeft op een moeilijk gesprek, de leidraad – dus het praktische houvast – erbij pakt en dan leest: "stel jezelf de ABC-vragen in een participatiekompas". Nou, dat wordt dan B, want het gaat over inwoners. En vervolgens moet de medewerker zich afvragen of het

inwonersinitiatief zou kunnen zijn 'niet plaatsen' aansluit bij wat er aan de provincie wordt gevraagd. Nou, nee, dus. En daarna moet de medewerker bepalen 'wanneer eindigt voor mij het samenspel'. Ja, vrij snel, vermoed ik zo.

Ik was ook wat verbaasd over de twee dilemma's zoals het- Er zijn twee dilemma's die altijd spelen, zoals het spanningsveld tussen dat je niet te veel op de voorgrond wil treden als middenbestuur, maar ook weer zichtbaar wil zijn. En ook, ja, we moeten open staan voor inbreng van iedere inwoner, maar we moeten wel doelgericht uitnodigen en niet iedereen bij alles betrekken. Ja, dat is toch eigenlijk gewoon een cursus selectief shoppen waar het uitkomt? Dat valt heel erg te sturen. Ik kreeg er in ieder geval een enorm Henschotermeer-déjà vu bij.

Maar goed, de praktische leidraad kent ook – een wat lichter onderwerp – de nodige humor. Want bijvoorbeeld, dan staat daar 'nee, wij zeggen ook nee tegen participatie'. Dat kan ook, hè. We zeggen ook nee tegen participatie. En dat doen we zorgvuldig. Dat staat er gewoon.

De leidraad eindigt met een tiental voorbeelden die eigenlijk allemaal hetzelfde verloop kennen: we gaan iets doen; hebt u nog tips; of wilt u geld om onze plannen uit te voeren? En zo willen we samenspelen met onze inwoners. Als je goed zoekt, zie je in de visie zelf natuurlijk de echte bedoeling, verpakt in het kopje "De representatieve en participatieve democratie gaat hand in hand en versterken elkaar". Ja, wat deze coalitie niet zoveel heeft, of eigenlijk niets, met directe democratie, dat wisten we al. Maar ja. Dat wisten we al. En op bladzijde tien staat het allemaal nog krachtiger als het gaat om het weigeren van participatie. Die variant komt ook voor. Namelijk in de volgende situatie – dat is een mogelijke uitkomst als je dat praktische houvast dan volgt: we hebben als provincie al bepaald wat er gaat gebeuren, we zouden maar valse verwachtingen wekken.

Voorzitter, collega's, in het statenvoorstel zelf wordt dit alles omschreven als – daar wordt het mee gepromoot, ik vind het prachtig, poëtisch omschreven: een vliegwiel van gemeenschapskracht. Dit vliegwiel kost een kleine ton. We hebben geen vragen aan de gedeputeerde. En JA21 moet dit statenvoorstel dan ook ontraden. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Welschen.

Mevrouw **WELSCHEN**: Ik heb een kortere bijdrage, dus ik blijf zitten.

Als CDA onderstrepen wij nadrukkelijk het belang van participatie binnen verschillende portefeuilles en zijn dan ook blij dat dit stuk ter besluitvorming ligt. In het voorstel wordt terecht genoemd dat het geen vrijblijvend onderwerp meer is en dat zeker met het oog op de Omgevingsvisie dit een meer logische gang van zaken gaat worden. En terecht. De Staten zal dit hele proces dan ook op de voet volgen en GS daarop controleren. De visie spreekt over het gebruik van nieuwe technologie en sociale media om participatie makkelijker te maken. Dit is uiteraard helemaal van deze tijd en ook ontzettend belangrijk. Maar helaas beschikt een deel, zeker niet een te verwaarlozen groot deel van onze inwoners, niet over deze digitale vaardigheden en, of digitale mogelijkheden. Daarom roep ik namens het CDA op om ook aandacht te blijven houden voor deze groep als we als provincie participatie inzetten. Tot zover.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Veen.

Mevrouw **VEEN**: Voorzitter, we gaan het met elkaar hebben over de visie van de provincie Utrecht op het samenspel met de inwoners. Mocht u zich thuis nou afvragen wat dat dan precies is 'de visie van de provincie Utrecht op het samenspel met de inwoners': is de participatievisie, maar dat noemen we dan 'de visie van de provincie Utrecht op het samenspel met de inwoners' omdat 'visie van de provincie Utrecht op het samenspel met de inwoners' natuurlijk veel lekkerder bekt dan participatievisie. En om met de

gevleugelde woorden van de heer Dercksen te spreken: voorzitter, snapt u het nog? Dus hoewel D66 misschien wat kritisch tegenover de titelkeuze voor dit stuk staat, zijn we wel inhoudelijk blij met het stuk. D66 vindt participatie een groot goed van onze democratie. We zijn dan ook blij met de verwerking van de Right to Challenge in het stuk. We kijken uit naar hoe de provincie de eerste uitdagers zal verwelkomen hier op het Provinciehuis of in de provincie.

Voorzitter, participatie is iets moois waar we ontzettend zuinig op moeten zijn met elkaar en goed mee om moeten gaan. D66 wil de gedeputeerde dan ook meegeven dat we toch voorzichtig moeten zijn met het afslaan van participatie. In het stuk wordt hier en daar wel erg veel ruimte genomen om, zodra er geen geld, geen tijd of geen capaciteit is, de participatie maar even vakkundig over te slaan. En wij zeggen: wees daarmee voorzichtig, maak daar een goede afweging in en doe dat niet zomaar, want participatie is een heel groot goed in onze democratie.

Tot slot spreken wij onze steun uit voor het amendement slash motie – hopelijk alleen amendement, maar eventueel amendement en motie – van de VVD. Wij denken namelijk dat het inderdaad een heel erg groot goed is dat je als inwoners over alles waar de provincie over gaat, mag meedoen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Lejeune.

Mevrouw **LEJEUNE**: Als ik zeg 'visie', dan bedoel ik de visie van de provincie op het samenspel met de inwoners. In de commissie gaf ik al aan dat deze visie wat ons betreft een hamerstuk had kunnen zijn. Het gesprek voeren we liever met onze inwoners dan onderling in de Staten. Maar ook dat het onderwerp niet alleen vandaag, maar eigenlijk doorlopend op de agenda moet staan, dat is wel duidelijk. We kunnen niet vaak genoeg benadrukken dat je er als provincie vooral, nee, uitsluitend bent voor je inwoners en dat het samenspel met die inwoners ons belangrijkste speerpunt is. Tegelijkertijd is de inhoud van de visie zo vanzelfsprekend dat het bij vlagen voelt als het intrappen van een open deur. We lezen eerlijk gezegd weinig vernieuwends of opzienbarends in deze visie.

De visie is een leidraad voor medewerkers en een handboek voor participatie waar medewerkers mee aan de slag kunnen. Door de heer Weyers wordt het wat geridiculiseerd, maar wij vinden het een belangrijke functie. Want hoe een individuele inwoner gehoord wordt of zich gehoord voelt en ingang vindt bij de provincie mag nooit afhangen van wie hij toevallig treft. Eerlijkheid en gelijke behandeling, dat is de norm.

Er had wat de Partij van de Arbeid betreft wat meer aandacht mogen zijn in deze visie voor de toegankelijkheid van de participatie voor bijvoorbeeld laaggeletterden of inwoners die digitaal niet zo vaardig zijn of anderzijds moeite hebben om hun inbreng kenbaar te maken. Een deel van onze inwoners weet de weg wel. Daar hoeft je het eigenlijk niet voor te doen. Maar interessant is juist: hoe zijn wij als overheid toegankelijk voor iedereen; en hoe bereiken wij de mensen die het verste van ons af staan? Daar moeten wij de focus op houden.

Kortom, een prima visie. Niet zozeer wat er in de visie staat, is spannend, maar wat wij ermee gaan doen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Rikkoert.

Mevrouw **RIKKOERT**: Goed dat er een visie voor participatie ligt. En belangrijk dat we inwoners en partijen betrekken, maar ook de deuren openzetten voor allerlei initiatieven. Als het gaat om het betrekken, is het belangrijk om aan duidelijk verwachtingsmanagement te doen en helder te communiceren over de uitkomsten of het vervolg. Het is ook essentieel bij participatie dat we degenen bereiken die moeilijk te

bereiken zijn. We hopen dan ook dat hier voldoende aandacht voor is. Dat is soms wat moeilijk uit de stukken op te maken.

En als het gaat om de deuren openzetten voor initiatieven is niet altijd duidelijk hoe we hier nou mee omgaan. Het is belangrijk voor inwoners dat ze duidelijk weten waar ze terecht kunnen met hun initiatief en hoe dat vervolg er dan ook uitziet. De grote vraag blijft dan ook of het ambtelijk apparaat wel een idee heeft om hier goed mee om te gaan. De leidraad, die een weergave geeft met allemaal stappen, blijft daar toch wat vaag over. Ik hoop dat het helder voor hen is. Ik hoop dat daar de gedeputeerde nog uitsluitel over kan geven.

Eerder is uit een evaluatie van het vliegwiel van gemeenschapskracht een aantal aanbevelingen gedaan. Een daarvan is om één loket te organiseren voor initiatieven. Is de gedeputeerde ook bereid dit op te nemen in de visie?

Verder bespreken we de motie en het amendement van de VVD nog in onze fractie, maar vooralsnog staan we daar positief tegenover.

De **VOORZITTER**: De PVV, de heer Dercksen, geen woordvoering?

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van der Steeg.

De heer **VAN DER STEEG**: In de visie die voorligt wordt het participatieproces helder beschreven. Dit voorstel zien wij dan ook als een goede verbetering. De Partij voor de Dieren is blij dat participatie wettelijk vastgelegd wordt en dat de provincie gaat experimenteren met het uitdaagrecht. Echter, hoewel een participatieproces mooie beschreven kan zijn, blijft er met betrekking tot de monitoring hiervan nog een belangrijk onderdeel liggen. Hoe weten of het participatieproces passend was en of het heeft gewerkt? Hoe zorgen we ervoor dat we niet alleen de usual suspects betrekken, maar een groter en representatiever deel van onze inwoners? De Partij voor de Dieren is dan ook van mening dat het participatieproces gerapporteerd en gemonitord moet worden, zodat duidelijk wordt of het proces zoals beschreven op papier ook daadwerkelijk zo in de praktijk werkt. Het is namelijk van belang dat we feedback krijgen over het eventuele verschil tussen de doelstelling en de praktische uitvoering van het participatieproces. Voorzitter, hiertoe willen wij een motie indienen. Ik zal mij beperken tot het dictum: draagt GS op om aan de visie een heldere rapportage en monitoringsparagraaf toe te voegen waarin beschreven wordt op welke wijze de provincie de praktische uitwerking van haar participatieproces evalueert. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: En ook uw motie zal in het stateninformatiesysteem worden opgenomen en maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M15 van het lid Van der Steeg (Partij voor de Dieren) inzake Effectieve participatie.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Visie van de provincie Utrecht op het samenspel met inwoners (PS2022BEM05).

Constaterende dat:

- De provincie met dit voorstel naar een volledig en gericht participatieproces streeft;

- Er geen monitoring van het participatieproces beschreven staat in de visie of leidraad;

Overwegende dat:

- Het verschil tussen het beschreven participatieproces en de praktische uitwerking daarvan aanwezig tot groot kan zijn;
- Het van belang is dat er gekeken wordt of het beschreven participatieproces ook echt doet wat het beoogt; -Representatieve en actieve participatie cruciaal is voor een democratische overheid.

Draagt het college van Gedeputeerde Staten op:

- Om aan de visie een heldere rapportage- en monitoringsparagraaf toe te voegen waarin beschreven wordt op welke wijze de provincie de praktische uitwerking van haar participatieproces evalueert.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Zoals we tijdens de communicatiebehandeling ook hebben gezegd, zijn wij meestal redelijk sceptisch ten aanzien van participatienota's, omdat het voor ons in eerste instantie hoort te gaan over de verankering van rechten van inwoners. En dat lukt ons vaak al niet goed genoeg. En lukt het alleen maar mensen die ook echt daadwerkelijk de weg weten om uiteindelijk hun recht ook te kunnen hebben. Bij het lezen van de technische beantwoording van de Omgevingsverordening moesten we ook wel weer erg lachen, want daarin stond als antwoord op een vraag ten aanzien van de participatieverplichting bij bestemmingsplanwijzigingen: in de praktijk zien we dat gemeenteraden goed opgezette participatie belangrijk vinden en dit ook van initiatiefnemers verwachten. En toen dacht ik: welke praktijk dan? Is dat dan hetgeen wat jullie dan van de gemeentebesturen hebben gehoord? Of is dat hetgeen wat jullie ook daadwerkelijk van inwoners hebben gehoord, dat dit ook plaatsvindt bij gemeenten? Ja, en als het op die manier gaat, ja, dan gaat die scepsis bij ons niet echt gauw over denk ik, want als je het omschrijft van dat het nu allemaal wel allemaal prima gaat met die participatie, ja, denk ik ook niet dat er heel erg de behoefte gaat bestaan om die ooit te gaan verbeteren. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Ons wordt gevraagd om de visie op het samenspel met de inwoners vast te stellen. Het is een visie met een leidraad die daarachter ligt. We hebben als provincie hier nog wel heel veel stappen in te zetten. De afgelopen jaren hebben we in te veel projecten laten zien dat we moeite hebben om de verbinding met de inwoners te zoeken en in verbinding met de inwoners te blijven. We zullen deze visie steunen, vooropgesteld. Er zal geen schade vallen als we deze visie gaan hanteren. Maar wat ons betreft had er wel meer ambitie in gemogen. Die markeer ik graag in vier punten.

Helaas biedt deze visie, zoals die nu voorligt, geen vernieuwing in ambitie, maar geeft het weer hoe we het gaan doen, deels op paden die al gebaad zijn. Zo zien we de participatieladder bijvoorbeeld terug. Dat is altijd zo'n herkenningspunt in de participatievisie. Van nou ja, hè, we willen iets en we kiezen een treetje in de ladder uit om

dat te gaan bereiken. Wat ons betreft is dat dus een houding waarvan veel van de provincie verwacht wordt.

Gevaarlijk is het als er staat – en D66 noemde het eerder ook al – dat we participatie niet doen als er geen tijd, geld of capaciteit voor beschikbaar is. Dus op het moment dat ik projectleider ben van een project en ik heb niet zo heel veel vaardigheid in participatie, dan plan ik natuurlijk altijd mijn projecten dat er geen tijd is voor participatie. Dat is het risico van deze visie als we hem zo nadrukkelijk markeren. Dan zou ik er bijvoorbeeld voor pleiten om altijd, zoals gedeputeerde Strijk hier heeft geïntroduceerd, een toepassen-of-uitleggen-methode toe te passen als het over participatie gaat. Is de gedeputeerde daartoe bereid?

De vraag aan de gedeputeerde is hoe deze visie op het samenspel met de inwoners in de organisatie dus wordt geïmplementeerd. Als de gedeputeerde van Mobiliteit in Maarsbergen vertelt dat er een rijpe challenge is om bijvoorbeeld een onderdoorgang te ontwerpen, dan kan hij zich ook voorstellen hoe de reactie zal zijn van de inwoners gezien de ervaringen met de provincie. Daar hebben we dus nog wel een hele brug over te gaan en vraagt ook een grote omschakeling in denken en doen.

Voorzitter, ik hoor veel lovende woorden over de visie, maar wat is nou precies de visie op het samenspel? Hoeveel willen we nu echt investeren om met onze bewoners in contact te zijn? Zoals ook de democratische monitor laat zien dat daar nog een heel grote opgave ligt. En als het over visie gaat, gaat het ook over langere termijn. Ik zie in de visie vooral wat we nu doen, wat we kunnen doen, wat we morgen al kunnen doen, maar wat is nou onze visie? Gaan we nou echt mooie, maatschappelijke debatten ontplooiën in onze provincie over thema's die spelen, zodat we echt in verbinding raken met de mensen? Of is het meer, ja, de dagelijkse business die ons bezighoudt en we moeten nou eenmaal een beetje draagvlak her en der kweken? Dat zou in de visie echt een aanvulling zijn als we daar meer de maatschappelijke rol van de provincie pakken en onze democratische legitimiteit. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Ja, participatie. Een mooi woord. En eigenlijk, waar een beetje aan voorbij wordt gegaan, dat natuurlijk de provincie een samenspel is met de gemeente en de gemeente heeft weer direct met de inwoners te maken. Soms de provincie ook, maar vaak loopt het door elkaar heen. Jarenlang hebben wij in onze structuurvisie- Stond daarin: draagvlak van onderaf. Dat is natuurlijk ook een vorm van participatie. Denk maar even aan de windmolens. Jarenlang stonden bij Lage Weide geen windmolens als er geen draagvlak van onderaf is. Nu zitten we met een Omgevingsvisie. Daar is dan 'draagvlak van onderaf' weggevallen. En nu doet de stad Utrecht aan alle kanten aan de grenzen – dus niet middenin de stad – ja, windmolens plannen, want ja, draagvlak van onderaf, dat is er niet meer en de inwoners hebben, als het een beetje tegenzit en ze zijn het er niet mee eens, het nakijken.

Verder biedt het- Degenen die langer in de Staten weten dat vast nog wel. Ooit hadden wij PIP, Provincie Inpassingsplan. Dat ging namelijk over leegstaande kantoren. Die moesten allemaal omgeturnd worden tot woningen. We hebben een werkbezoek gedaan naar De Hoef in Amersfoort. Daar is het geloof ik allemaal goed gegaan. Maar er bestaat ook zoiets als de Planetenbaan waar al jarenlang kantoren leegstaan en het lukt maar niet om dat om te- We hebben ook woningen nodig namelijk. Om dat, ja, te transformeren naar woningen. Bijvoorbeeld – en komen we toch weer bij de provincie en bij de participatie en bij de bewoners – ergens is er dan een heel klein stukje grond nodig van de provincie. En dan gaat het weer om de samenwerking. Maar de ontwikkelaar, die zegt: ik wil een stukje grond kopen. Maar, zegt dan de provincie, wij verkopen niet aan de ontwikkelaars, wij verkopen alleen maar aan de gemeenten. En de gemeente, die koopt

het niet of, als ze het wel kopen, dan zou je het met een abc'tje bij de notaris kunnen omzetten, zodat de ontwikkelaar het alsnog kan kopen. Maar helaas, abc'tjes bij de notaris, dat kan niet meer. Dus dan krijg je die patstellingen. Het gevolg is dat, ook al willen de inwoners graag woningen – dat hebben ze hard nodig, de gemeenten willen woningen – maar er moet een stukje weg omgelegd worden en dan hebben ze een stukje grond nodig van de provincie. De provincie verkoopt niet aan de ontwikkelaar en de gemeente koopt die niet. Dus de woningen worden dan niet gebouwd. En dan kom je toch weer bij de inwoners, participatie, wij willen woningen, doe dat stukje grond kopen. En dat lukt dan niet, omdat dan de samenwerking tussen de gemeenten en de provincie gewoon niet goed loopt, omdat er regeltjes zijn die niet op elkaar afgestemd zijn. Dus wat wil ik eigenlijk zeggen? Laten we meer gaan kijken- Natuurlijk, participatie, het hoogste goed. Maar laten we ook eens even gaan kijken: wat ligt er nou onder om bepaalde projecten, dossiers, et cetera, te realiseren? En dat die regelgeving of links of rechts of hier of daar gewoon niet op elkaar afgestemd is. Dan kunnen we wel zeggen: we willen dit, we willen woningen, we willen- Maar het kan vanwege de regeltjes. Dus participatie, ja. Hier zal 50PLUS zeker vóór stemmen. Maar laten we ook verder kijken: wat is er allemaal omheen wat niet goed op elkaar is afgestemd. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Demir.

Mevrouw **DEMIR**: Voorzitter, we behandelen een week na de gemeenteraadsverkiezingen de visie van de provincie op het samenspel met de inwoners. Een verkiezing waar de opkomst historisch laag was in een tijd waarin het vertrouwen van inwoners in overheden nog verder daalt. Daarom is het juist belangrijk nu om als provincie actief de verbinding te zoeken, te laten zien dat de provincie er is voor inwoners en daar ook iets mee doet. Daarom is DENK blij met het statenvoorstel, waarin de focus ligt op participatie.

Daarnaast lezen we ook dat er aandacht om participatie toegankelijker te maken en te verbreden door verschillende participatievormen in te zetten. Maar het is natuurlijk belangrijk om de daad bij het woord te voegen en aan deze visie ook uitvoering te geven. Nu is er bij het toegankelijker maken van participatie bijvoorbeeld ook voldoende aandacht voor laaggeletterdheid en mensen die moeite hebben om de weg naar de provincie te vinden. Mensen die wel met goede ideeën zitten, maar bijvoorbeeld door de vormen die voor participatie gekozen worden toch niet kunnen deelnemen hieraan. Voor DENK is dit zeer belangrijk dat het toegankelijk maken ook daadwerkelijk in brede vorm toegankelijkheid betekent.

We lezen ook dat er expliciet benoemd wordt dat de provincie er in bepaalde gevallen bewust voor kan kiezen om geen energie in participatieprocessen te stoppen. Ziet de gedeputeerde hierin ook dat toch de vrijblijvendheid hier aanwezig is, terwijl in het statenvoorstel juist staat met een apart kopje dat dit niet een vrijblijvend onderwerp is? Het contact met de inwoners lijkt vooral ook via andere overheden en maatschappelijke partners te lopen. Dus de provincie gaat stimuleren en faciliteren in hun participatieprocessen. Hoe ziet de gedeputeerde dit in relatie tot inwoners die vinden dat ze ver van de provinciale besturen af staan? Waar participatieprocessen de verbinding met inwoners moet stimuleren, lijkt dit toch weer via andere organisaties te lopen. Waarom kiest de provincie hier niet toch direct de verbinding te zoeken? Hebben deze overheden straks met de komst van de Wet versterking participatie op decentraal niveau niet hun eigen verantwoordelijkheid? En moet de provincie daarin blijven stimuleren of zelf de verbinding zoeken met de inwoners? En kan de provincie deze inzet niet voor de eigen verbinding met de inwoners gebruiken? Dank, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dan is de inbreng vanuit uw Staten bij dit agendapunt voltooid en kijk ik naar de gedeputeerde voor de beantwoording.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Schaddelee.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Voorzitter, waarvoor zijn wij hier met elkaar over deze participatie aan het spreken? Ik vind het een mooi onderwerp. Er is door velen van u van alles over gezegd. Maar ik vond het eigenlijk wel heel mooi om aan te sluiten bij wat mevrouw Demir zei, want u legde de link denk ik terecht met de lage opkomst van de gemeenteraadsverkiezingen. Misschien dat we daar als provinciaal politicus nog enigszins comfortabel naar zaten te kijken, want ja, wij zijn geen gemeenteraad. Maar goed, volgend jaar hebben wij ook verkiezingen en over het algemeen blinken die provinciale verkiezingen niet uit in een heel hoge opkomst. Het is volgens mij wel een heel duurzame opdracht van ons.

En sommigen van u legden ook de link met 'hoe functioneer je nou als representatieve democratie' Hoe ga je om met je inwoners? Ik denk dat het voor ons een heel duurzame opdracht is, en daarmee dus zeker niet een vrijblijvende, om steeds bij alles wat wij doen ons rekenschap te geven van de impact die dat heeft op inwoners. Dat zijn er soms een paar. Dus vandaar ook dat het bijvoorbeeld in de visie en in de leidraad hebben over een selectie, soms gericht. Dat is helemaal niet bedoeld, meneer Weyers, om dan maar even te shoppen en die inwoners erbij te zoeken die met bloemen en vlaggen klaarstaan omdat ze het mooi vinden. Maar dat is gewoon omdat je dan bezig bent met, nou ja, de aanleg van – ik noem maar iets willekeurigs – een fietspad wat toevallig tien tuintjes raakt in bijvoorbeeld De Bilt, maar dan daarmee niet per se relevant is voor alle inwoners van Harmelen. Ik noem maar iets. Dus op dat soort momenten ga je niet in de hele provincie iedereen vragen om mee te praten over dat fietspad, alhoewel ze er misschien allemaal aan meebetelen, maar spits je het even toe op diegenen die daardoor direct worden. Bij een ander onderwerp, bijvoorbeeld een Henschotermeer, is het wel degelijk heel relevant dat je misschien wat breder uitvraagt dan alleen maar de inwoners van Woudenberg en Utrechtse Heuvelrug, omdat ook mensen uit Utrecht en Amersfoort en nou ja, misschien wel uit alle gemeenten van onze provincie daar komen.

Dus nee, het is wat mij betreft zeker niet vrijblijvend. Het is een grote opdracht die ieder democratisch bestuur heeft om rekenschap te geven van wat hij aan het doen is. En dat doe je dus door te participeren met je inwoners. Maar daarbij zijn wij als middenbestuur wel soms een beetje aan het zoeken naar onze rol. En daarom – de heer Eggermont, hij was wat sceptisch over hoe dat lokaal werkt – daar heb ik als provinciaal bestuurder niet per se een opvatting over, maar als provincie kijken we toch soms wel een beetje naar gemeenten als van nou ja, die zijn misschien wel iets verder in dat hele participatieverhaal, meneer Eggermont, dan wij als provincie zijn. Gewoon omdat wij vaak net iets verder van die inwoner af staan gevoelsmatig en daarom, ja, kijken we soms wel een beetje naar: hoe doen die gemeenten dat nou? Maar is tegelijkertijd de visie en de leidraad die we hier met elkaar hebben natuurlijk ook echt wel bedoeld om als provincie zelf beter te worden in dat wat we doen.

En dan vond ik het wel een interessante vraag, want alles zit in woorden, die de heer Kocken stelde van, ja, is dan 'samenspel' niet een klein beetje denigrerend. Ik moest er in de ook wel even over doordenken. 'Samenspel' associeer ik vooral met een stukje spelplezier wat je dan met elkaar hebt. Dus in die zin kan je hem ook positief duiden. Tegelijkertijd is het denk ik ook wel goed om te realiseren dat op het moment dat je het hebt over bijvoorbeeld 'samenwerking', dan kan er weer wat meer iets moederigs in zitten, maar misschien ook iets, nou ja, ongelijksoortigs. Terwijl ik denk dat het bij participatie wel belangrijk is dat min of meer vanuit eenzelfde vertrekpunt erin stapt. Dus je hebt met elkaar een onderwerp en als provincie stap je ernaartoe en inwoners en misschien ook

wel ondernemers, bedrijven of onderwijsinstellingen, stappen ernaartoe en je gaat dan met elkaar bepalen van, oké, we hebben hier een gezamenlijk vraagstuk, hoe gaan we hier nou qua participatie mee om? Dat is ook altijd de aftrap in dat soort trajecten. Maar het is denk ik terecht om daar wel voor te waken dat we niet daarin badinerend onze inwoners tegemoet treden, maar gewoon echt vanuit een stuk gelijkwaardigheid.

Dan loop ik even de vragen af die gesteld zijn, voorzitter. De heer Karataş en verschillende andere vroegen er ook naar: dat uitdaagrecht, ik ben eigenlijk wel benieuwd wat de gedeputeerde daar nou voor idee bij geeft. Want inderdaad, we zeggen op verschillende plekken in de visie dat we daar graag mee aan de slag gaan en mee willen experimenteren, maar hebben we daar nou zelf concrete beelden bij? Dat hebben we nog niet. Dat is denk ik best lastig om daar heel concreet in te worden. Maar als je bijvoorbeeld kijkt naar een Agenda vitaal platteland of een Voedselagenda, dat zijn typisch denk ik wel onderwerpen die heel erg uitnodigend kunnen zijn naar allerlei partijen om te zeggen van, nou, hé, we zien dat de provincie waarde hecht aan bepaalde landschappelijke kwaliteiten of aan op een bepaalde manier bezig zijn met onze voedselvoorziening: wij hebben daar een goed idee bij en willen u daar als overheid ook in uitdagen, want we denken dat u die als overheid laat liggen. Ik noem maar wat. Ik denk dat dat een onderwerp is wat zich daarvoor zou kunnen lenen.

Dan de vragen van de heer Kocken. Nou, inderdaad het samenspel, daar heb ik denk ik iets over gezegd. Ik ben het inderdaad eens met wat u zegt ook over de rol van ondernemers, alhoewel we daar inderdaad ook andere vormen voor hebben om bewust ook ondernemers mee te nemen.

U komt ook met een amendement wat eigenlijk zegt: creëer nou ook een beetje ruimte buiten de kerntaken. Ik vind het eigenlijk wel mooi dat u vanuit de VVD met dat amendement komt, want dat biedt toch opening en ruimte. ik kan mij wel goed vinden in dat voorstel. Dus wat mij betreft, zou ik die kunnen aanbevelen. Het is denk ik wel goed om even te kijken – en dan pak ik toch even dat amendement zelf erbij. U zegt aan de ene kant van, ja, we hebben een amendement: neem die bewonersinitiatieven serieus. En wat mij betreft, op het moment dat dat wordt aangenomen, dan leidt dat ook tot een verwerking in de leidraad. Dus in die zin lijkt mij de motie om de leidraad te passen overbodig en zeg ik u hierbij ook toe dat dat gewoon verwerkt wordt in de leidraad. Dat is logisch, want als de visie op dat punt verandert, dan verandert daarmee ook de leidraad die een uitwerking is van die visie.

Dan, ja, de heer Weyers, ik vond dat best leuk om te horen, uw bijdrage. Het was een bloemlezing, maar het was daarmee ook wel een beetje een selectieve bloemlezing van dingen. Het is wat mij betreft ook een beetje makkelijk om op deze manier het in het belachelijke te trekken, want naar mijn idee ligt daar wel degelijk een heel grote ontwikkelslag onder die het middenbestuur de afgelopen tien jaar gemaakt heeft als het gaat over 'hoe verhoud je je nou precies tot inwoners'. Daar kan je dus heel makkelijk een bloemlezing van maken die het in het belachelijke trekt. Ik zou vooral willen onderstrepen – en dat laat misschien die bloemlezing ook wel zien – dat het ook een oprechte zoektocht is van de provincie, van ons allemaal, u als PS, wij als GS, zeker ook de ambtelijke organisatie, van hoe doen we dat nou goed en hoe voorkomen we bijvoorbeeld ook- Want dat was in eerste instantie de gedachte achter het punt waar de VVD nu via een amendement een aanpassing op doet. Hoe doen we dat nou zonder dat we gelijk op de stoel van de gemeenten gaan zitten? Of in de rol van een andere overheid gaan doen. Of hoe doen we dat nou op een manier dat we allerlei verwachtingen wekken bij inwoners, maar we dat uiteindelijk niet kunnen waarmaken omdat het of een heel dure oplossing is of het vanuit een bepaalde deskundigheid misschien toch geen goed idee is? En dat maakt dat je ook er wel zoekend naar 'hoe ga je om met participatie nu en in de toekomst' ook op dat punt soms wat voorbehouden maakt, gewoon ook als een

denkexercitie van, maar wat gebeurt er nou als een inwoners ons met dit of met dit vraagstuk benaderd. En het is denk ik goed om het in dat kader te zetten.

Mevrouw Welschen en ook mevrouw Demir kwamen allebei met specifieke doelgroepen. Bijvoorbeeld, hoe ga je nou om met mensen die door laaggeletterdheid minder makkelijk kunnen aanhaken bij wat je als overheid doet of mensen die digibeet zijn, zal ik maar zeggen. Het is denk ik goed – en in de leidraad hebben we ook op verschillende plekken daarnaar verwezen – is dat wij een toetssteen hebben opgenomen, bewust ook, op de Sociale Agenda. Dus waar we in de Sociale Agenda extra die bril opzetten van, nou, 'wat voor groepen hebben we nou allemaal in de samenleving' en 'welke groepen verdienen daarin misschien wat extra aandacht of wat extra naar voren halen', daar horen wat mij betreft zeker groepen mensen bij die bijvoorbeeld door laaggeletterdheid of doordat ze digitaal minder vaardig zijn minder toegang hebben tot overheidsinformatie of minder makkelijk meegenomen worden in dingen, zeker bij. Dus goed dat u daar aandacht voor vraagt. Het is denk ik ook goed om daar met elkaar aandacht voor te blijven houden.

Helemaal eens met wat mevrouw Veen zei van, participatie is een heel groot goed. We komen daar denk ik later vandaag ook nog wel over te spreken. Maar ik denk dat we op heel veel manieren mogen koesteren wat wij in Nederland aan vrijheden hebben, ook in hoe wij als overheid en samenleving met elkaar omgaan. En dan moet je inderdaad ook participatie niet te snel afwijzen.

Dan de vragen van de ChristenUnie, mevrouw Rikkoert, van ja, die leidraad, is die intern gezien niet te vaag? Kunnen onze mensen hier wel mee werken? Nou, hij is juist ontstaan doordat er gewoon op alle afdelingen is opgehaald van joh, hoe werken wij nu al en hoe kunnen we daar ontwikkelslagen maken? Dus het zou in die zin ook bijna als een soort interne proeve van bekwaamheid gelezen kunnen worden. Als van, waar staan wij nu? En waar willen we onszelf nog in ontwikkelen? Dus ik denk dat in die zin de leidraad absoluut goed geworteld is in de praktijk van onze organisatie op dit moment.

Het vliegwiel van gemeenschapskracht, die heeft wat mij betreft zeker een plek ook in de visie die we met elkaar hebben.

Ik kijk even naar de motie van de heer Van der Steeg over monitoring. Dat lijkt me een uitstekend punt. Dus die kan ik in die zin helemaal omarmen of aanraden of wat voor woorden u daaraan wil geven. Het is een motie. Dus in die zin, hij voegt niet per se iets toe aan de visie. Dan had u het in de vorm van een amendement moeten doen. Maar volgens mij is het gewoon prima om hier de toezegging te doen dat als de motie wordt aangenomen, dat we gewoon expliciet werk gaan maken van monitoring en daar op gezette tijden bij u op terugkomen. dat is een beetje de manier waarop ik de motie lees, voorzitter.

De heer **VAN DER STEEG**: In ieder geval dank voor de toezegging. De toezegging zou sterker zijn als u zegt: als de motie niet aangenomen wordt, ga ik dat ook doen.

Maar, voorzitter, dan zou het misschien iets van de glans af halen die het krijgt doordat het een motie is van u die aangenomen wordt. Dus ik zou u die eer graag gunnen. Maar ik sluit niet uit dat als die afgewezen wordt, dat we evengoed zo brutaal zijn als college om dan toch maar die monitoring te doen. Maar ik ken uw Staten. Ik kan me bijna niet voorstellen dat dit wordt afgewezen.

Dan ben ik denk ik al ingegaan op de dingen die de heer Eggermont zei.

De heer Van den Dikkenberg, ja, dat is een boeiende en u daagt mij daar ook wel een beetje in uit van, eigenlijk mis ik een beetje ambitie en visie. Ik denk dat ik in het begin van mijn bijdrage daar iets over heb gezegd. We zijn heel erg werkendeweg op zoek naar 'hoe kunnen we dit beter doen'. In de tien jaar dat ik in het Provinciehuis frequent kom, heb ik al meerdere voorstellen rond participatie zien langskomen, die soms een minder gelukkig einde hadden, die niet altijd de Statenvergadering haalden. Ik ben er

heel blij mee dat we nu iets hebben wat in ieder geval hier besproken wordt en waar we wat mij betreft ook morgen mee aan de slag kunnen. En ja, een visie gaat ook over een stip op de horizon. Maar ik zou het eigenlijk al heel mooi vinden als wij vanaf morgen iedere dag, met zijn allen, nog beter worden in dat samenspel met al onze inwoners en bedrijven en instellingen.

Dat waren denk ik de vragen die gesteld waren, voorzitter. Dank u wel.

Mevrouw **RIKKOERT**: Ik was eigenlijk benieuwd hoe de gedeputeerde kijkt naar het voorstel voor dat ene loket voor inwonersinitiatieven.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Het is denk ik goed om daar in de tweede termijn nog even op terug te komen.

De **VOORZITTER**: Ja, die hebben we niet, de tweede termijn.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Die hebben we niet. Dan zeg ik mevrouw Rikkoert toe dat we daar via een memo even kort op terugkomen hoe we dat precies verankeren.

De **VOORZITTER**: Mooi. Voldoende? Mevrouw Hoek, ga uw gang.

Mevrouw **HOEK**: Ja, misschien heb ik het niet helemaal duidelijk vragend gesteld, maar aan het einde van mijn verhaal heb ik geopperd om toch eens te gaan kijken hoe we de afstemming ten opzichte van elkaar van de provincie, gemeenten en participatie, et cetera, met regeltjes en dergelijke, om dat eens onder de loep te nemen, om daar eens naar te kijken, zodat je je niet stuk loopt op een klein regeltje waardoor projecten gewoon stil komen te liggen. Wat vindt de gedeputeerde daarvan? En wat denkt u daaraan te gaan doen?

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Ja, dan komen we wel een beetje in de als-dan. Volgens mij ademt deze visie en leidraad wat mij betreft op alle plekken uit dat wij zoveel mogelijk op een open manier die samenwerking of dat samenspel met onze inwoners aan willen gaan. En op het moment dat regeltjes dat belemmeren, dan moeten we volgens mij kijken naar 'hoe kunnen dat toch tot stand brengen'. Maar tegelijkertijd hebben we soms ook gewoon wettelijke beperkingen, die maken dat we, ja, of als provincie er niet over gaan of op een andere manier we wel bijvoorbeeld een wettelijke termijn bij een proces in acht te nemen hebben, waardoor je soms ook eventjes wat strakker in de procedure moet gaan zitten. Maar het is denk ik goed om de bottomline vast te pakken. En die bottomline is dat wij zoveel mogelijk op een open manier willen participeren met onze inwoners.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, dan zijn we aan het eind gekomen van de beraadslagingen over dit agendapunt. Dan dank ik de gedeputeerde voor zijn beantwoording, schors ik de vergadering voor de lunch tot 14.00 uur en ik wens u smakelijk eten.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER** schorst de vergadering om 13.10 uur.

De **VOORZITTER** heropent de vergadering om 14.02 uur.

14.

[Statenvoorstel Versterking lokale journalistiek \(PS2022BEM44\)](#)

De **VOORZITTER**: Dan heropen ik onze Statenvergadering. Aan de orde is agendapunt 14, het statenvoorstel Versterking lokale journalistiek. Dat is een normaal debat. Dat betekent dus dat we in twee termijnen met elkaar zullen spreken over dit voorstel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Boelhouwer.

Mevrouw **BOELHOUWER**: Ja, de lokale media zijn beslist niet dood, maar er is wel reden voor grote zorgen. "Het schort vooral aan kritische, agendazettende en duidende journalistiek in kleinere gemeenten", aldus de Leidse hoogleraar Journalistiek en Nieuwe Media Jaap de Jong in het NRC van 27 februari. We hebben hier in de provincie levendige conferenties gehad en een aantal vervolgsessies resulterend nu in dit voorstel. GroenLinks vindt het belangrijk dat de lokale democratie een zetje krijgt met dit fonds, waarbij inwoners goed geïnformeerd zijn door een goede, onafhankelijke, kwalitatieve en innovatieve journalistiek. Wat ons betreft gaan we nu voortvarend aan de slag, zodat er in de provincie Utrecht geen nieuwswoestijnen ontstaan. De oprichting van een stichting is wat ons betreft logisch, waarbij onafhankelijkheid en kwaliteit leidende principes moeten zijn. We zullen de conceptstatuten kritisch beoordelen op deze aspecten. Wij vragen van de gedeputeerde bij de agendering van de conceptstatuten, die niet nu gereed konden zijn: welke invloed oefenen wij daar dan nog op uit in de commissie; en wat doet u met de opmerkingen die in de commissie gemaakt gaan worden? Want wij hebben geen voorbeeldstatuten waar we nu onze pijlen op kunnen richten, zou ik bijna willen zeggen. Maar we willen wel dat het proces voortgaat. We zullen de statuten kritisch beoordelen op deze aspecten en kwaliteit, zoals ik net zei, een onafhankelijke journalistiek, kwaliteit, onafhankelijkheid is belangrijk bij de stichting, maar ook bij de producten die dat op moet leveren. Het betreft wat ons betreft ook de kwaliteit in de vorm. Kijk, we hebben in de commissie gesproken over goede, kwalitatieve journalistiek, maar als er niet naar gekeken wordt, dan heb je er niet zo heel veel aan. Of als het niet gelezen wordt. Dus er moet ook wel nagedacht kunnen worden over innovatieve vormen.

De heer **EGGERMONT**: Ja, ik heb een vraag. Ik snap dat u de vraag stelt van goh, die statuten, die gaan we nog zien en wat er dan nog mee gedaan? Maar ja, de vraag stellen is dan eigenlijk de vraag stellen van, waarom kunnen we dan eigenlijk niet gewoon over anderhalve maand dit voorstel met de wensen en bedenkingen en dan gelijk alles in één keer helemaal goed te doen. Want eigenlijk houden we dan nog steeds wensen en bedenkingen over. En ja, het is maar ernstig de vraag van wat er uit de commissie dan vervolgens komt. Dus ja, hoe ziet u dat? En als we dus wel 20 april kunnen gaan bespreken, die statuten, ja, heeft u ook niet verbaasd dat die statuten dan nu op de 23^e maart er nog steeds niet zijn?

Ja, die vraag is ook in de commissie gesteld. Er was blijkbaar een reden om dat niet nu op dit moment zo in concept voor te kunnen leggen, dat dat ook een product is waar iets aan wensen en bedenkingen op te geven valt. Ik formuleer daarom ook bewust niet in terminologie van wensen en bedenkingen, maar dat zou best kunnen bij de bespreking van die statuten in april of in mei, wanneer dat dan ook precies is. En ik vind het belangrijk dat het proces voortgaat. Dat we dat niet vertragen tot het er wel ligt. Dus onze oplossing is: geef aan wat er gebeurt met opmerkingen die gemaakt worden in de commissie, neem die mee voor zover ze daar een grote gemene deler in hebben. En ik denk dat het dan prima in orde komt.

De **VOORZITTER**: Mooi. U vervolgt?

Mevrouw **BOELHOUWER**: Ja. Ik was bijna aan het slot. Wij dienen de motie Vliegende start voor het Mediafonds mee in. D66 zal daar nog zo een toelichting op geven. En zonder perspectief dit fonds in het leven roepen, is wat ons betreft niet zo'n goed idee.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Kocken.

De heer **KOCKEN**: Bij het vorige onderwerp gaf ik al aan dat ook bij dit onderwerp speelt dat het essentieel is voor een liberale, democratische samenleving. Toen ik dat woord in de commissie gebruikte, ontstond er heel veel ophef en gaven andere stromingen aan dat ook zij een variant op de democratische samenleving hebben. Om hier even alle misverstanden weg te nemen: als ik het heb over liberaal-democratische samenleving, dan heb ik het over de samenleving die politiek-filosofisch gezien eigenlijk geldt voor de hele westerse samenleving, namelijk een samenleving die democratisch is, waar bewoners zeggenschap hebben, maar waar ook grondrechten voor burgers een rol spelen.

En een van die grondrechten is de vrijheid van meningsuiting. Daar hebben we het hier onder andere over. En een bestuur, een overheid, heeft altijd de neiging om vanuit een bestuurlijke neiging het goede te doen voor de samenleving. Dan is het goed als er journalisten zijn die af en toe eventjes de spiegel voor kunnen houden of die kunnen ontdekken waar het niet goed is gegaan.

De **VOORZITTER**: U wacht zelfs op de heer Dercksen. Ja, hij wordt heel goed bediend. Meneer Dercksen, u heeft het woord.

De heer **DERCKSEN**: U had het over grondrechten. Ik wilde daar straks ook in mijn eigen bijdrage wat over zeggen en ik heb al een motie ingediend over de grondrechten en de vrijheid van meningsuiting. In artikel zeven van onze Grondwet is dat vastgelegd. En we hebben intussen te maken met een Brussels bestuur over dit land, dat een aantal zenders uit de lucht heeft genomen. Wat vindt de VVD-fractie daarvan?

De heer **KOCKEN**: Het is heel goed om Europees beleid ook in deze zaal te bespreken. Wij zijn heel kritisch op het beknotten van die vrijheid van meningsuiting. Tegelijkertijd kan ik me heel goed voorstellen dat ervan uit verdedigingsperspectief op een gegeven moment wel redenen kunnen zijn om dat te doen.

De heer **DERCKSEN**: Ja, maar we schilderen hier artikel één van de Grondwet op de muur. En eigenlijk zegt u, ja, artikel zeven van de Grondwet, dat is zoiets, nou ja, als we ervan af kunnen, vinden we het ook wel goed als het ons past. Juist geluiden die je niet wil horen, zou je moeten willen horen. Dat is namelijk de basis van de westerse samenleving. En als u zegt, ja, maar het is om dit of om dat of het staat me niet aan, we doen het niet, dan zijn we die westerse waarden- Dan kunnen ook Rusland niet verwijten dat zij zenders censureren, want dan doen we hetzelfde. Dan zijn we zelf Rusland geworden. Dus ik zou u nog even willen vragen om daar nog eens over na te denken en dadelijk met een heel goed antwoord op mijn motie te komen, want wij moeten niet hetzelfde doen wat anderen doen.

De heer Dercksen heeft voor een deel gelijk en voor een deel ook niet, want grondrechten zijn nooit absoluut in dit land. En het verschil wat hier aan de orde is, is dat het gaat om zenders van een buitenlandse mogendheid. In de pluriformiteit in Nederland, daar hechten wij evenzeer aan als de heer Dercksen. En dat is bijvoorbeeld ook de reden

– dat zal de heer Dercksen misschien wat minder aanspreken – dat de VVD in het verleden ook altijd tegen het partijverbod op de CPN was. Die pluriformiteit moet er gewoon zijn in dit land. Die moet geuit kunnen worden. Maar op het moment dat het gaat om propaganda vanuit een buitenlandse mogendheid die zelf ook niet heel erg nauw in wat waarheid is en onwaarheid, ja, daar ligt soms gewoon een grens. En daar staan wij dan ook voor.

Voorzitter, ik vervolg.

Als het gaat om onafhankelijke journalistiek, dan is in een democratie ook iets anders van belang. En dat is wat wij hier in deze zaal doen en met ons enkele andere volksvertegenwoordigers in dit land. Dat is namelijk de gekozen volksvertegenwoordiging die controle uitoefent op de besteding van belastinggeld door die overheid. Dat is ook van waarde voor die onafhankelijke democratie, omdat je daar juist grip hebt op wat er wordt uitgegeven wat wij allemaal met elkaar betalen. Dat zijn die twee punten waar wij vandaag mee worstelen, want hoe zorg je zowel die onafhankelijke journalistiek goed kan functioneren, maar ook de democratische controle goed kan functioneren? Wij hebben er in de commissie al uitgebreid over gesproken. Dat gaan we niet helemaal overdoen. Maar in die balans zijn wij op zoek. Wij vinden als VVD dat het college in het voorstel dat er nu ligt wel erg snel de afslag heeft gekozen richting een stichting, onvoldoende heeft onderbouwd wat er met het publiek recht ook gedaan kan worden om diezelfde onafhankelijkheid in de aanwending van middelen – dus het geven van subsidie – ook mogelijk gemaakt kan worden. En de stichting die nu wordt voorgesteld – we zijn niet per definitie tegen een stichting – zoals het in de stukken staat, daar hebben wij uiteindelijk geen grip meer op. Want een stichtingsbestuur, ook al zet je onafhankelijk neer, dat benoemt zichzelf. Dus in de opvolging hebben wij geen invloed meer. Die onafhankelijkheid kan ook evengoed door een onafhankelijke adviescommissie aan GS worden vormgegeven, zoals we ook hebben gedaan bij het Kunst- & Cultuurbeleid. En ook daar heb je dan een aantal waarborgen in nodig, maar die kunnen we met elkaar bespreken. We hebben de wensen en bedenkingen die wij hebben samen met de SP in een motie geformuleerd. Die dien ik bij deze in. En ik wilde eigenlijk het voorstel namens de VVD-fractie om, als die conceptstatuten toch nog besproken moeten worden, dan GS te vragen twee dingen te doen. 1, als hier zo dadelijk positief over wordt besloten – gezien de commissievergadering lijkt hier een meerderheid te zijn – om dan niet direct die stichting op te gaan richten, maar wel datgene te doen wat nodig is om die stichting na de bespreking en de besluitvorming in de kadernota van start te laten gaan. En de tussentijd te gebruiken – dus tot de kadernota – om met elkaar nog eens even goed het gesprek te voeren over waarom nu de stichting en waarom die publiekrechtelijke weg, die toch de voorkeur heeft van de nationale wetgever, hier toch niet geëigend is. En dan ook het gesprek te voeren over de conceptstatuten om te kijken of wat wij aan bedenkingen hebben, of aandachtspunten die we hebben, goed verwoord zijn in de statuten. Dank, voorzitter.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M16 van de leden Kocken (VVD) en Eggermont (SP) inzake Wensen en bedenkingen.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Versterking lokale journalistiek (PS2022BEM44).

Overwegende dat:

- Onafhankelijke journalistiek onontbeerlijk is voor een democratische samenleving;

- Controle op de besteding van belastinggeld door de overheid door een onafhankelijke, gekozen volksvertegenwoordiging dat ook is;
- Dat besteding van belastinggeld als het goed is altijd voortvloeit uit een politieke keuze en dus nooit volledig 'onafhankelijk' is.

Spreekt als wensen en bedenkingen bij de door GS voorgenomen oprichting van een stichting uit:

- Dat de wetgever in artikel 158, lid 2 Provinciewet een voorkeur voor publiekrecht heeft uitgesproken, dat door Gedeputeerde staten in het Statenvoorstel wordt benoemd als een keurslijf zonder nader te onderbouwen waarom hier geen publiekrechtelijke vorm gekozen kan worden;
- Dat na oprichting door GS de stichting een eigen weg kan gaan door onder andere door het voornemen van GS af te zien van een instructierecht van de provincie en door aan de provincie niet de bevoegdheid toe te kennen om de bestuurders te benoemen of ontslaan en de mogelijkheid om de statuten van een eenmaal opgerichte stichting door een stichtingsbestuur (via de notaris) te wijzigen;
- Dat een stichtingsbestuur niet democratisch wordt gekozen;
- Dat de statuten van de op te richten stichting nog niet beschikbaar zijn gesteld;
- Bij de oprichting van een stichting deze zo vorm te geven dat een subsidie die door de stichting wordt gegeven aan een aanvrager moet kunnen worden teruggevorderd als blijkt dat deze niet leidt tot het beoogde doel of in strijd is met de bepalingen onder 3 in het gevraagde statenbesluit;
- De jaarlijkse subsidie aan de stichting pas te verlenen nadat een jaarverslag en een jaarplan in een Statencommissie zijn besproken;
- Dat de stichting alleen in geval van marktfalen mag handelen, dus zich concentreert op de 'witte vlekken' in de provincie;
- Dat de stichting geen subsidie verstrekt als er al subsidie beschikbaar is gesteld vanuit een rijksregeling die hetzelfde beoogt;
- Dat daarnaast in de statuten de subsidiecriteria, a t/m g zoals vermeld op p.16 van beleidskader versterking lokale journalistiek, worden opgenomen;
- Dat een evaluatie van de gekozen rechtsvorm moet plaatsvinden voor de subsidie voor het derde jaar wordt verleend;
- Dat bij de oprichting van een eventuele stichting een einddatum moet worden aangegeven: de datum waarop de provincie wil dat de stichting stopt met de werkzaamheden;
- Bij de behandeling van de jaarrekening/ kadernota nog een besluit moet worden genomen over de middelen die beschikbaar worden gesteld voor volgende jaren en dat ook het eigenlijke moment is om aan de hand van een onderbouwing te spreken over een publiekrechtelijke vorm (subsidies) of privaatrechtelijke vorm (stichting) om het doel van ondersteuning van de lokale journalistiek te spreken.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dinklo.

De heer **DINKLO**: Goed denk ik om te zien dat we hier weer, als ik voor mezelf spreek, op dit podium deze zaal mogen toespreken.

Voor ons ligt het statenvoorstel Versterking lokale journalistiek. In principe zijn we als JA21 zeer terughoudend om dit soort initiatieven te steunen, omdat wij vinden: je hebt genoeg mediabedrijven die ervoor zouden moeten zorgen dat daar ook onafhankelijke journalistiek is. Natuurlijk is het zo dat een vrije pers, onafhankelijke journalistiek, een van de bouwstenen van onze democratie is. Uit het onderzoek, en uit meerdere onderzoeken die ons zijn verstrekt, is dus gebleken dat er in onze provincie helaas nog te veel witte vlekken zijn waar geen onafhankelijke journalistiek of vrije pers aanwezig is. Dat hier dus sprake is van marktfalen. Op het moment dat dat zo is, kunnen wij ons erin vinden dat de overheid er toch in stapt en toch zegt van nou, dan zien wij voor ons een rol om ervoor te zorgen dat deze er wel komt. Daarom kunnen wij wat ons betreft, wat onze fractie betreft, in principe dit statenvoorstel wel steunen, waarbij het wel aan ons gelegen is dat als je kijkt naar de verschillende handelingsperspectieven die worden geschetst, dus waar het geld voor gebruikt zou gaan worden, de kern zou moeten liggen in het stimuleren van onafhankelijke, kritische journalistiek. Dus wij zien eigenlijk voor ons dat dit geld gebruikt wordt om journalisten te financieren die onafhankelijk en kritisch de lokale politiek gaan controleren. En mochten er nog wat onderwerpen zijn waar eens een keer onderzoek naar kan worden gedaan, dan zijn er denk ik voldoende waar wij wel wat onze input kunnen geven.

Maar voordat we hier akkoord op kunnen geven, op het statenvoorstel, zijn er wat ons betreft twee maars. Daarvoor hebben wij ook al twee amendementen ingediend. Waarvan het eerste amendement gaat over beslispunt 3.c. Dit amendement hebben we samen met de SP-fractie ingediend. Dat gaat erover, ik citeer: "beslispunt 3.c, het voorgenomen journalistieke product zal niet in strijd zijn met wet- en regelgeving en plagiaat is uitgesloten, en anoniemen bronnen worden alleen gebruikt tot algemeen belang en vraagt dat er alsdan meerdere bronnen zijn". Wat ons betreft moet dit beslispunt worden verwijderd uit het voorstel. De reden is dat bij beslispunt 3.b, daar staat heel duidelijk geformuleerd dat de journalistieke beroepsethiek en kwaliteiten worden nageleefd. Daarmee wordt wat ons betreft alles wat in 3.c staat, gedekt. Maar nog belangrijker, soms is het ook nodig voor journalisten om bestaande wet- en regelgeving gewoon te breken om bepaalde misstanden kenbaar te maken. Dus het lijkt ons niet dat wij als Staten moeten zeggen 'het mag niet in strijd zijn met bestaande wet- en regelgeving'. Mocht dat toch gebeuren, ligt bij ons daarvoor de verantwoordelijkheid bij de rechter of bij strafrechter om daar een uitspraak over te doen.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Amendement A4 van de leden Dinklo (JA21) en Eggermont (SP) inzake Versterking lokale journalistiek I.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Versterking lokale journalistiek (PS2022BEM44).

Besluit:

Het volgende beslispunt

3.c het voorgenomen journalistieke product niet in strijd zal zijn met wet- en regelgeving, plagiaat is uitgesloten, en anonieme bronnen alleen worden gebruikt tot algemeen belang en vraagt dat er alsdan meerdere bronnen zijn;

Te laten vervallen

Toelichting

Een onafhankelijke pers is een van de pijlers van een gezonde democratie. Dit mediafonds gaat hieraan bijdragen. Journalisten moeten bij hun werk de journalistieke beroepsethiek naleven zoals in beslispunt 3.b staat vermeld. Dit impliceert dat plagiaat is uitgesloten en anonieme bronnen alleen worden opgevoerd als dat noodzakelijk is. Wet -en regelgeving is juist ook hetgeen dat journalisten aan de kaak kunnen stellen. Journalisten moeten niet het idee hebben dat dat verboden is. Beslispunt 3.c belemmert een journalist bij het uitoefenen van zijn of haar beroep en kan daarom vervallen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Het amendement maakt deel uit van de beraadslaging.

De heer **DINKLO**: Het tweede wat voor ons heel belangrijk is- Ik heb hier net een hele discussie gehad over de stichting of subsidie, privaatrechtelijk of publiekrechtelijk. Maar wat ons betreft kan op zich een stichting prima functioneren. Alleen, wat heel duidelijk staat is de onafhankelijkheid van het bestuur van de stichting, die de subsidies, of in ieder geval de bedragen, toe gaat kennen. Wat JA21 betreft zou dit bestuur zo onafhankelijk mogelijk moeten zijn. Een van de zaken, en dat staat ook in ons amendement, dat de bestuurders geen politiek profiel zouden moeten hebben. Als we bijvoorbeeld kijken, als voorbeeld, ik heb naar RTV Utrecht, de Raad van Bestuur, gekeken. Daar zitten twee mensen, Maarten Divendal, als ik de naam goed zeg. Hij is burgemeester van Stichtse Vecht. Zeg ik dat goed? Nee. Verkeerd? [...] Ronde Venen. Klopt. Dank voor deze toevoeging. Ik had hem bijna. En bijvoorbeeld- Toevallig van de PvdA. En er zit ook een andere, een mevrouw, Lies Vellekoop, die allebei in hun profiel zeggen 'wij hebben een duidelijke functie binnen de PvdA'. Wat ons betreft zou er een bestuur moeten komen wat duidelijk geen politiek profiel heeft. Wat wij vertalen, dat staat ook in de toelichting van het amendement, waarin staat 'geen mensen die lid zijn van gemeenteraden of Provinciale Staten en geen gedeputeerde, burgemeester of wethouders zijn'.

Mochten deze twee amendementen aangenomen worden, dan kunnen wij zoals het nu voorligt, dit statenvoorstel steunen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Amendement A5 van het lid Dinklo (JA21) inzake Versterking lokale journalistiek II.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Versterking lokale journalistiek (PS2022BEM44).

Besluit:

Het volgende beslispunt toe te voegen:

5. de leden van het bestuur van de stichting die het mediafonds gaat beheren en de opdrachten gaat verstrekken hebben geen duidelijk politiek profiel.

Toelichting

In het SV staat beschreven dat het bestuur van de stichting dat het media fonds gaat beheren onafhankelijk moet zijn. De reden is dat de journalisten die een bijdrage uit het fonds verkrijgen de politiek gaan controleren. Het kan daarbij gebeuren dat journalisten feiten naar boven halen die voor zittende politieke

bestuurders of gewezen politieke bestuurders of leden van gemeenteraden en/ of provinciale staten onwettig zijn. Voor de inwoners van de provincie is het wel van belang dat deze feiten boven tafel komen.

Het is daarom van eminent belang dat de leden van het bestuur die de bijdragen gaan toekennen elke schijn van belangenverstrengeling vermijden. Dit betekent in ieder geval dat als ze in het bestuur zitting nemen geen lid van het dagelijks bestuur van een provincie (CvdK, gedeputeerde) of gemeente (burgemeester of wethouder) zijn of in de afgelopen jaren een politiek bestuurlijke functie hebben bekleed. Leden van het bestuur hebben ook geen zitting in provinciale staten of een gemeenteraad.

Ook hebben leden van het bestuur geen bestuurlijke rol binnen een politieke partij.

En gaan over tot de orde van de dag.

Het amendement maakt deel uit van de beraadslaging.

Mevrouw **VEEN**: Een korte vraag, meneer Dinklo. Geen politiek profiel, dat betekent dat in principe een lidmaatschap van een slapend lid van een politieke partij wel in orde zou zijn? Iemand die gewoon lid is en verder niet publiekelijk actief.

De heer **DINKLO**: Dank u wel voor de vraag. Ja, wat ons betreft wel. Het gaat erom dat we zeggen een duidelijk politiek profiel. Er zijn ook heel veel mensen die lid zijn van partijen en met het betalen van het lidmaatschap, dat is het ook. Maar op het moment dat je zelf een vertegenwoordiger bent voor een politieke partij, dan is dat- Het is natuurlijk een beetje een grijs gebied, maar ik denk in de toelichting van het amendement staat het redelijk aangegeven wat wij als een politiek profiel zien.

Mevrouw **DE HAAN**: Wij zijn het met JA21 eens dat de afstand tussen politiek en journalistiek zo groot mogelijk moet zijn. Tegelijkertijd hebben we wel wat moeite met dat dictum, want 'een duidelijk politiek profiel' is wat ons betreft nog niet duidelijk genoeg. De vraag is ook nog, als je het alleen over 'politiek profiel' hebt of dat de lading dekt. En als dat zo is, ja, dan blijven er nog zaken over die ook nog- Dan heb je het ook nog over profilering. Misschien niet zozeer politiek gerelateerd aan een politieke partij, maar wel een bepaalde kleur. Dus wij zoeken in dit geheel naar, ja, wat zou voor ons wenselijk zijn? En wij kunnen onszelf bijvoorbeeld iets voorstellen bij een andere formulering. Ik nodig u maar uit om erover mee te denken. Wat ons betreft zou 'leden van het bestuur hebben geen bestuurlijke rol namens een politieke partij' voor ons een zin zijn waar wij ons wel in zouden kunnen vinden en die gewoon iets sterker en preciezer duidelijk maakt wat we wel en niet willen. Ja, ik ben gewoon benieuwd naar een reactie van de heer-

De **VOORZITTER**: Ja, dat begrijp ik, maar ik zou willen voorkomen dat we hier nu een redactievergadering – het is natuurlijk het onderwerp journalistiek – gaan vormen. Ik begrijp dat mevrouw De Haan tegen de heer Dinklo zegt van, laten we ook nog even de tijd benutten met elkaar om naar die formulering te kijken. Daar wil ik hem graag op laten reageren.

De heer **DINKLO**: Volgens mij, voorzitter, neemt u de woorden uit mijn mond. Wij staan absoluut open voor een andere formulering, maar dan stel ik voor dat even buiten de officiële vergadering-

De **VOORZITTER**: Uitstekend. De redactie is ontbonden.

De heer **DINKLO**: Ik zie dat ik een clubje moet oprichten.

De **VOORZITTER**: Het wordt straks een heel gezellige schorsing. Dank u wel, meneer Dinklo.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Welschen.

Mevrouw **WELSCHEN**: Kwalitatief goede en onafhankelijke journalistiek is onontbeerlijk voor het goed functioneren van een democratie. Wij zijn niet de enige fractie volgens mij die dat vandaag zegt. Het is dan ook essentieel dat er levendige journalistiek bestaat in regio en gemeente. Die journalistiek staat helaas al geruime tijd onder druk. Het voorstel dat nu voorligt, biedt ruimte om de lokale journalistiek weer te doen opleven en bestendigen. Het CDA kan het voorstel dan ook van harte steunen. Wat ons betreft kan die steun ook wel een tandje meer. Dan verwijs ik naar het voorstel van D66, dat wij ook graag mee indienen bij deze.

Een stichting is in dit kader de juiste rechtsvorm. Nadrukkelijk op afstand van de provinciale organisatie, bestuur en politiek. We kijken wel graag mee met de doelstelling van die stichting in de statuten en zullen daarbij focussen op de borging van de onafhankelijkheid.

De opmerkingen in het verslag van gedeputeerde, dat mocht er sprake zijn van oneigenlijk gebruik van middelen de geldkraan kan worden dichtgedraaid, die kan ik nog volgen, maar dat het geld teruggevorderd wordt, dat lijkt me een lastige. Behalve dan dat bij wanbeleid, dat niets te maken heeft journalistiek-inhoudelijk werk je dan een stichtingsbestuur uiteraard aansprakelijk kunt stellen. Maar ik wil graag nog even een korte reactie van gedeputeerde op die opmerking. Tot zover.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Veen.

Mevrouw **VEEN**: Toen ik elf jaar oud was, mocht ik meedoen aan regiofinale van het Kinderen voor Kinderen Songfestival. Ja. Toen werd ik kort na het telefoontje dat ik kreeg dat ik mee mocht doen, werd ik gebeld door de lokale krant in Amersfoort. Die hebben ergens in een zijlijntje een artikeltje geschreven over een meisje uit Hoogland dat mee mocht doen. En dat vond ik echt waanzinnig. Dat krantenknipsel, dat zit natuurlijk nog steeds in mijn plakboek. En de krant van toen, die bestaat inmiddels niet meer. Voorzitter, we hebben het vandaag over de ondersteuning van de lokale journalistiek. We hebben de noodkreet vanuit de lokale media luid en duidelijk gehoord, want hoewel een artikeltje over een elfjarig meisje, die 'help, ik weet niet waar mijn schoenen zijn' zingt natuurlijk is, heeft de lokale media een sleutelpositie in ons democratisch bestel. Daarom zijn wij ontzettend blij met het voorgestelde fonds om deze positie van lokale media en de lokale journalistiek te ondersteunen en te verstevigen.

We zijn voor de manier om dit in de variant van een stichting te doen. Een onafhankelijke stichting die op een eerlijke manier journalisten kan ondersteunen in het belangrijke werk dat ze doen en journalisten ruimte biedt om misschien wel dat ene programma dat ze altijd al wilden maken of dat ene onderzoek dat net iets meer tijd kost te kunnen uitvoeren. Wel dient D66 een motie in samen met GroenLinks, ChristenUnie en dus ook het CDA ten aanzien van dit voorstel. Het is namelijk zo dat er nu een voorstel

voorligt, terwijl we in de provincie met elkaar hebben afgesproken dat 'geld volgt plan'. En nu ligt er een plan zonder geld. Voorzitter, zodoende dienen wij een motie in waarin we in ieder geval voor de komende drie jaar de financiën kunnen organiseren voor de stichting. Het is natuurlijk nogal bijzonder om een stichting op pad te sturen en op te richten en aan de slag te zetten en na een jaar te zeggen: o ja, nee, we zijn vergeten het geld te regelen. Dat zou natuurlijk bijzonder zijn. Bovendien wordt in de motie het bedrag verhoogd met een ton. Dus het zou dan in totaal op drie ton komen. Dat omdat in verhouding tot de meeste mediafondsen in Nederland het een vrij klein fonds betrof. Wij vinden dat de journalistiek in onze provincie meer verdient dan dat. Met deze motie willen we de lokale journalistiek de wind in de zeilen geven om vlot van start te gaan met deze stichting.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M17 van de leden Veen (D66), Boelhouwer (GroenLinks), Welschen (CDA) en De Haan (ChristenUnie) inzake Vliegende start voor de Lokale Journalistiek.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Versterking lokale journalistiek (PS2022BEM06).

Constateerende dat:

- Sterke lokale journalistiek een cruciale rol heeft binnen de lokale democratie, ter verantwoording en controle van het openbaar bestuur.
- De provinciale Staten van de Provincie Utrecht uitgesproken hebben de ambitie te hebben een gezonde lokale journalistiek te stimuleren in de provincie.

Overwegende dat:

- Onderzoek uitwijst dat het slecht gesteld is met de lokale journalistiek in de provincie Utrecht.
- Er behoefte is aan een structurele impuls van de lokale journalistiek.
- Er middelen gestoken worden in de oprichting van een onafhankelijke stichting die nog geen structurele fondsen heeft.
- De huidige 200.000 euro, een klein fonds betreft in verhouding tot de ambities van de stichting en andere voorbeelden van de stichtingen bij gemeenten. Zeker gezien de stichting voor de gehele provincie is.

Dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

- Bij de kadernota 2023 een voorstel op te nemen voor het financieren van de stichting ter versterking van de lokale journalistiek voor de komende vier jaar en daarvoor 300.000 euro voor beschikbaar te stellen per jaar;
- De fondsen beschikbaar te stellen uit het positieve saldo van 2021, gezien de Slotwijziging 2021;
- Een evaluatie te houden na drie jaar, waarna op basis van de resultaten kan worden besloten of er overgegaan wordt tot structureel beschikbaar stellen van de middelen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

Mevrouw **VEEN**: Tot slot dienen we samen met de SGP een motie in voor de steun van eenpitters. Het is namelijk zo dat in het voorstel veel aandacht wordt gevraagd voor-

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Ik heb eigenlijk twee vragen. De eerste vraag is of dat liedje van dat tienjarige of dat twaalfjarige meisje nog eens kan klinken in deze zaal. Dat is de eerste vraag. De tweede vraag is, de motie voorziet nu al in een vrij permanente financiering en bijbehorende dekking. Dat is wat vroeg wat ons betreft. Dat doen we bij de kadernota. Maar bent u niet bang dat we nu iets maken wat dusdanig groot wordt, waarvan er straks een gevaar is dat we er nooit meer uit kunnen stappen, omdat dan alle lokale journalisten omvallen als we er een permanente financieringsconstructie van maken?

Om te beginnen met uw eerste vraag. Ik denk dat dat in deze zaal misschien niet helemaal aan de orde is, maar vraag het me nogmaals bij de borrel.

Dan in antwoord op uw tweede vraag. Ik maak me niet zo'n zorgen over dat de volledige journalistiek in de provincie Utrecht afhankelijk gaat zijn van dit fonds. Daarvoor is het fonds gewoon wel echt oprecht te klein. Ik denk dat de middelen die we nu hebben, die we met deze motie proberen te organiseren voor drie jaar- Daarna is ook een evaluatie en kunnen we ook kijken naar hoe het gaat en of we daar tevreden mee zijn en of we ook tevreden zijn met hoe die stichting functioneert en of we daarop willen bijsturen. Daarvoor is ruimte ingebouwd in het voorstel en ook in de motie. Ik maak me dus niet zo'n zorgen over dat heel journalistiek provincie Utrecht afhankelijk gaat zijn van die drie ton die wij per jaar beschikbaar stellen. Daarvoor is er wel echt een veel grotere journalistiek in de provincie.

De **VOORZITTER**: Meneer Van den Dikkenberg, voldoende? Of nog een laatste vraag? Een laatste vraag zie ik. Ga uw gang.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Nog een laatste vraag, voorzitter. Maar is het dan juist niet logischerwijzer als je hem klein opbouwt en dat vanuit een evaluatie over drie jaar blijkt dat het te weinig is? U doet er nu al een schepje bij, want het zou te weinig zijn. Maar misschien krijgen we twee ton al wel niet op. Dat weten we niet. Misschien is de stichting wel heel streng en krijgen we het niet uitgedeeld.

De **VOORZITTER**: Tot slot op dit punt, mevrouw Veen, en daarna krijgt de heer Kocken het woord.

Mevrouw **VEEN**: Als ik kijk naar hoe in den lande op andere plekken dit soort stichtingen en fondsen worden verdeeld, maak ik me daar niet zo'n zorgen over.

De heer **KOCKEN**: Bij de eerste vraag van de heer Van den Dikkenberg kreeg ik overigens een scène uit Asterix en Obelix op mijn netvlies met Hoefnix in de hoofdrol. Uitleg volgt wel buiten deze zaal. Maar als ik naar de motie kijk over het nu al besluiten over het extra geld en sowieso de meerjarige financiering, welke tijdswinst boeken we ten opzichte van de kadernota waarin we alle behoeften die we hebben om maatschappelijke noden te ledigen tegen elkaar afwegen.

Mevrouw **VEEN**: De tijdswinst die we boeken, is dat we een stichting die we nu gaan opzetten ook op pad kunnen sturen met een missie voor drie jaar. Dat is eigenlijk vooral het principe waar dit over gaat. Anders gaan we nu een stichting opzetten waarvan we zeggen, ja, we gaan het in juni nog een keer hebben over de financiering en dan weten we het nog niet. Ik vind het onbehoorlijk en ook dat je als bestuur vertrouwen

uitstraalt door te zeggen 'we richten een stichting op en daar hebben we ook een plan mee' in plaats van dat je zegt 'we richten een stichting op en we kijken nog wel even'.

De heer **KOCKEN**: Dat is in principe juist ook de gedachte achter mijn voorstel aan de gedeputeerde van, doe nou niet overhaast die stichting, maar bereid hem wel voor en besluit bij de kadernota, want dan heb je ook zicht op de meerjarige financiering. En mocht het nodig zijn, in de begroting voor dit jaar staat gewoon al een post opgenomen. Dus subsidie kan sowieso voor dit jaar verstrekt worden.

Een korte reactie, ja. Dat klopt. En daarom is het juist ook van belang dat we nu al wel de beslissing nemen om aan de slag te gaan met de stichting, omdat we anders die fondsen in ieder geval niet uitgegeven krijgen als we een hele stichting moeten oprichten en dit jaar nog de middelen moeten uitgeven die we al begroot hebben voor dit jaar. Zodoende.

De heer **EGGERMONT**: Maar als ik het goed begrepen heb, is dat we juist nog niet de stichting nu gaan oprichten, omdat we eerst nog eens een keer de conceptstatuten in april of pas in mei nog eens een keer in de commissie willen gaan bespreken. Dus wat is dan nog de tijdswinst? Want daarna kun je dan pas die stichting gaan oprichten lijkt me. Want het lijkt me een heel rare als die stichting al is opgericht en dan blijkt dat het toch niet de conceptstatuten te zijn die we aan het bespreken waren.

Als ik het goed heb begrepen van gedeputeerde is het zo dat we nu het groene licht nodig hebben om daarmee aan de slag te kunnen. En als we dus niet nu het groene licht geven daarvoor, dan gaat er überhaupt niets gebeuren. Dus dat is de tijdswinst.

De **VOORZITTER**: Goed, ik stel misschien voor dat gedeputeerde nog specifiek even over de planning straks in zijn beantwoording ingaat. Dan kunt u in de tweede termijn altijd daar nog op reageren.

Mevrouw Veen, u was aan de afronding bezig over een motie die u samen met de SGP ging indienen, en toen kwam de heer Van den Dikkenberg naar voren.

Mevrouw **VEEN**: Ja, verrassend genoeg. Ja. Nee. Dat klopt inderdaad. Een motie samen met de SGP over de steun voor lokale eenpitters. In het voorstel wordt terecht aandacht gegeven aan structurele en grotere projecten. We willen wel de aandacht vragen ook dat er ruimte moet zijn om eenpitter-journalisten. Een enkele journalist uit één nest die een interessant onderzoek wil doen en daar ook ruimte voor heeft om dat te publiceren of kan organiseren, dat die ook de mogelijkheden krijgt om aanspraak te maken op deze middelen. Ja, dat zou wat ons betreft een terechte toevoeging zijn aan het stuk. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw d'Hondt.

Mevrouw **D'HONDT**: Voorzitter, de afgelopen weken heb ik met rode oortjes naar de podcast Vogelvrij geluisterd, een samenwerkingsproject van RTV Utrecht en RTV Stichtse Vecht. Twee journalisten probeerden de waarheid achter de mysterieuze verdwijning van de Maarssense oud-wethouder Sjoerd Swane te achterhalen, die nog een poosje ook in onze Staten heeft gezeten. Of ze daarin slagen, zal ik hier niet verklappen, maar wel dat het een hoogst dubieuze bestuurscultuur blootlegt, die tot op de dag van vandaag haar sporen nalaat in wat tegenwoordig de gemeente Stichtse Vecht heet. Dit soort onderzoeksjournalistiek is naar onze mening van groot belang om de lokale politiek te controleren. Toch is zo'n productie een hoge uitzondering en kon deze alleen van de grond komen dankzij het grote enthousiasme van de betrokken journalisten en de middelen van RTV Utrecht. Daarmee is onafhankelijke kwaliteitsjournalistiek een kwestie

van toeval geworden en niet van structureel beleid. De PvdA onderschrijft dan ook van harte de moeite die het college zich getroost heeft om hier een impuls aan te geven. En dat ze dit ook niet top-down heeft gedaan, maar in een werkconferentie heeft opgehaald waar precies de behoefte ligt en daarop heeft ingespeeld.

Er mag wat ons betreft nog wel schepje bovenop. Vandaar onze steun voor het amendement van D66 en anderen. Wij vinden een fonds een charmante oplossing om de onafhankelijkheid van zo'n stichting te bewaken.

Dit fonds dient politiek neutraal te zijn. In die zin snappen wij het amendement van JA21 om actieve politici uit te sluiten van deelname aan zo'n stichtingsbestuur, maar wat ons betreft gaat dit voorbij aan het feit dat ons medialandschap niet vrij is van een politiek profiel dat losstaat van een lidmaatschap van een politieke partij, maar een erfenis is van de verzuiling van weleer. Als het stichtingsbestuur louter uit coryfeeën van De Volkskrant, De Groene Amsterdammer, de VPRO en De Correspondent zou bestaan, hebben we volgens mij een heel groot probleem. Hetzelfde zou gezegd kunnen worden van mensen van bijvoorbeeld De Telegraaf of de nieuwe parel in ons omroepbestel Ongehoord Nederland. Stuk voor stuk vast kundige bestuurders, maar zoals bij veel zaken in het leven: teveel van hetzelfde kan niet de bedoeling zijn. Politieke neutraliteit is een illusie, net als vriendschap, zou Henk Westbroek zingen. En het heeft volgens ons geen zin om dat in een amendement dicht te willen timmeren. Beter is het volgens ons om te streven naar een evenwichtige samenstelling van het bestuur. Zou de gedeputeerde kunnen zeggen in hoeverre die evenwichtigheid is gewaarborgd? Afhankelijk van dat antwoord overwegen wij een motie op dit punt. Wij nodigen andere partijen uit om hierover mee te denken in de redactievergadering die, naar ik begrijp, over enkele ogenblikken gaat beginnen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Haan.

Mevrouw **DE HAAN**: Het is vandaag wel een bijzonder mooie dag: 23 maart 2022. In september 2018 hield onze fractie bij de adviesaanvraag RTV Utrecht in het kader van de vijfjaarlijkse toewijzing van de zendmachtiging als enige fractie een spreektekst en hield de ChristenUnie een vurig pleidooi om werk te maken van versterking van regionale en lokale media. Ik kan u vertellen: wij werden heel glazig en meewarig aangekeken. Maar het kan verkeren. Vandaag ligt er een uitgewerkt voorstel van de provincie die duurzaam wil investeren in de versterking van de lokale journalistiek in onze provincie en die de oprichting van een heus mediafonds initieert. Voorzitter, wij leven in een tijd – en dat is net al gezegd – waarin de media een enorme invloed heeft op onze samenleving, op de manier waarop we denken en ons positioneren ten opzichte van anderen. We leven in een tijd waarin de grens tussen nieuws en nepnieuws en tussen feiten en fictie soms moeilijk te onderscheiden is. Om onze democratie vitaal te houden, is er onafhankelijke, betrouwbare, toegankelijke en veelzijdige informatie nodig. De persvrijheid is zelfs verankerd in de Grondwet.

Maar journalistiek is gelukkig meer dan een mening. Het is ook meer dan twee meningen tegenover elkaar zetten. Meningeën zijn goedkoop, journalistiek kost geld. Informeren door betrouwbaar en objectief nieuws te brengen en analyseren, controleren, agenderen, dat helpt mij als inwoner bij beeldvorming over politieke vraagstukken in mijn stad en over maatschappelijke vraagstukken. En als goede nieuwsvoorziening ontbreekt, dan hapert de democratie. Daarom verdienen ook lokale media onze steun in hun belangrijke rol, ook om in alle onafhankelijkheid die te kunnen blijven vervullen. Onderzoeksrapporten tonen aan dat het aanbod van lokale media in onze provincie is verschaald en dat er sprake is van marktfalen. We zijn dan ook blij met de gekozen richting: de oprichting van een mediafonds. Dat blijkt de beste vorm om het openbaar belang te dienen en de onafhankelijke informatievoorziening te waarborgen. De

provinciale politiek op een zo'n groot mogelijke afstand vinden we uitermate belangrijk. Niet dat dat gemakkelijk is om alles los te laten. Zeker niet.

De heer **KOCKEN**: Naast de felicitaties aan mevrouw De Haan en de ChristenUnie – want inderdaad, ik herinner mij ook dat u als eerste dit onderwerp de politieke agenda heeft gezet – toch even een vraag. Want u zei van, uit het voorstel blijkt dat de vormgeving van het mediafonds de beste vorm is om het openbaar belang te dienen. Waaruit blijkt dat in het voorstel?

De gekozen denkrichting is op basis van hetgeen onderzocht is door middel van het onderzoek wat is gedaan naar de status van de journalistiek. De denkrichting en het spoor waarnaar is gekeken. En ook de manier waarop je binnen die sporen zo objectief en onafhankelijk mogelijk kan wegzetten in een stichting. Ik ben het met u eens dat daar niet een hele verhandeling achter ligt en een vergelijk tussen andere vormen die u ook aangedragen heeft, maar wat ons betreft hebben we vertrouwen in het fonds waar nu aan wordt gedacht. En zien wij dat ook wel als beste vorm, waarbij we als politiek zo ver mogelijk weg moeten blijven. Het is niet zo dat we nooit meer aan een knop kunnen zitten. We hebben ook verantwoording. Er komt evaluatie en verantwoording. Er zijn mogelijkheden om uiteindelijk ook de subsidieknop dicht te draaien. Maar gezien alles wat er lag en ook gezien het feit dat we die afstand zo groot mogelijk willen houden, zien wij het mediafonds, in aanwijzen ook vanuit GS, als beste richting.

De heer **KOCKEN**: Alleen even een citaat van de moeder van mevrouw Groen: vertrouwen is goed, maar controle is beter.

Ja, en dat deel ik: vertrouwen is goed, controle is beter. Alleen de wijze waarop we dat inrichten, want dat kan nog steeds, alleen op een andere wijze dan u voorstelt. Dus wij zien ook graag verantwoording zeker over de wijze waarop de gelden worden besteed.

Terug naar mijn bijdrage. In het kader van wensen en bedenkingen – want dat was de plek waarop we op dit moment nog iets mee konden geven aan de gedeputeerde – pluriformiteit is voor ons van wezenlijk belang. We lezen het niet direct zo terug in de stukken. Het ademt wel zeker de sfeer van pluriformiteit, maar het is belangrijk dat dat ook verteld wordt.

En een ander punt: wees inclusief. Even ook misschien naar het volgende onderwerp over de Sociale Agenda. Dan bedoel ik, toegankelijk voor alle doelgroepen. Ook die, die via social media niet goed bereikt worden. Laten we daar heel erg werk van maken.

Dan een belangrijke plek ook voor onderzoeksjournalistiek. Het mediafonds moet wat ons betreft de reikwijdte hebben voor de hele provincie, zowel voor stad en regio. In aansluiting op, ik denk, D66 en daar reageerde de SGP ook op: wat ons betreft sluit samenwerking eenpitters niet uit. En zouden we daarin ook kunnen kijken op welke manier juist die binnen een bepaald platform ook een heel goede plek kunnen blijven houden. Innovatie mag niet zo zijn dat eenpitters daarmee verdwijnen.

En betrek onderwijs binnen de setting van een mediafonds en binnen de uitwerking ervan.

Dan nog even naar de middelen. Daar is net al iets over gezegd. Wat ons betreft, verdient duurzame versterking ook duurzaam commitment in de vorm van middelen. Daarom dienen we met D66 en GroenLinks een motie in.

Dan even naar de amendementen. Het amendement van JA21 over punt 3.b. We zijn het wel eens, hoewel het voor ons gevoel overbodig is. We hebben de Code voor de Journalistiek, daarnaast hebben we de Verklaring van de plichten en rechten van de journalist. Die omvatten eigenlijk veel meer dan dat hier staat, waarmee de opsomming niet volledig is. En het expliciet noemen van de zaken die hier nu staan juist bij ons ook

verwarring oproepen. Maar toch nog graag van gedeputeerde een reflectie of we iets over het hoofd zien bij het schrappen van 3.c.

En over het amendement heb ik met JA21 al van gedachten gewisseld. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Voorzitter, niet zo lang geleden bejubelde de heer Schaddelee de vrijheden in dit land, maar we zijn twee uur verder en de VVD-fractie heeft Voltaire bij het grof afval gezet en artikel zeven van de Grondwet. Ik zal Voltaire – misschien is dat nog wel aardig voor de meesten van u hier – nog maar eens even citeren: “Ik verafschuw wat u zegt, maar zal het recht om het te zeggen met mijn leven verdedigen”. En als ik dan aan de interruptiemicrofoon sta en vraag ‘kunnen we die vrijheid van meningsuiting hier koesteren’, dan zegt de heer Kocken ‘ja, maar het is propaganda’. En wie bepaalt er dan wat er propaganda is? Ik vind het doodeng. En waarom blijven de collega’s allemaal zitten? Waarom kwamen die niet staan voor de vrijheid van meningsuiting? Ook al is het Russische propaganda. Want we zijn zo zelf Rusland aan het worden. Dat stond niet in mijn tekst, voorzitter, maar bij deze.

Voorzitter, want gebeurt er als je-

Mevrouw **DE HAAN**: Ik deel met u dat die persvrijheid gewoon een ongelofelijk en heel groot goed is en niet voor niets verankerd in de Grondwet. En tegelijkertijd ligt er wat ons betreft wel een grens in het bewust verspreiden van desinformatie, bewezen desinformatie. Dat is voor ons een grens waarop media niet meer voor de waarheid staat. Binnen die grens is het inderdaad heel erg zoveel mogelijk wel naar elkaars standpunten luisteren en juist ook vanuit die ander proberen naar standpunten te kijken. Maar met betrekking tot desinformatie wil ik dat punt hier even maken. Ik weet niet hoe de heer Dercksen hiermee omgaat, met bewuste desinformatie in een oorlogssituatie.

De **VOORZITTER**: Goed. Misschien, want ik denk dat de anderen zich inderdaad geroepen voelden om te antwoorden op hetgeen de heer Dercksen heeft gezegd. Als de heer Dercksen het goedvindt, geef ik ze even het woord en dan kan hij daarna integraal reageren. Mevrouw Boelhouwer.

Mevrouw **BOELHOUWER**: Ja, ik ga eigenlijk even staan, omdat ik me aangesproken voel: waarom blijft de rest van de collega’s zitten? Ik voel eigenlijk wel wat voor het amendement, maar ik ga het even goed bespreken. Kijk, het bewust verspreiden van desinformatie, dat is niet wat wij toejuichen. Helemaal niet. Maar een zender blokkeren tegen de wens in van de NVJ, Nederlandse Vereniging voor Journalisten, en ook in Europees verband is dit ernstig afgeraden. Dus ik wil dit wel even serieus nemen. Bovendien is het denk ik ook wel verstandig om dan, nou, misschien dan toch kennis te nemen van desinformatie, ook als we weten dat dat zo is. Maar nogmaals, ik wil het even serieus terugnemen. Ik denk dat het goed is om er dan op terug te komen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Eggermont is- Er is voor u gesproken, begrijp ik. De heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Ik waardeer de woorden van mevrouw Boelhouwer. Dat is hartverwarmend. En vooral, omdat we natuurlijk niet kunnen bepalen wie nou de waarheid

spreekt. Als ik naar het NOS journaal kijk- Dat doe ik al een hele tijd niet meer, maar om die reden. Als er onderwerpen zijn die al interessant zijn, worden ze eenzijdig belicht en ook de keuze van de onderwerpen zijn allemaal eenzijdig. Dus voor mij is dat voor een belangrijk deel propaganda. Dus dan zou het NOS journaal- Want ja, waarom zou u het mogen bepalen of mevrouw Von der Leyen vanuit Brussel, en niet ik? En daarom is het zo belangrijk dat het mag. Het is niet zo lang geleden dat bij de Tweede Kamerverkiezingen mevrouw Ollongren waarschuwde voor Russische inmenging in onze verkiezingen. Sterker nog, er is een taskforce in Brussel opgericht. En ze hebben niks gevonden. Het bestond niet. Het was er niet. En dan zeg ik: laat die Russen gewoon uitzenden wat ze willen. Dan weten we ook nog eens een keer – dan praat ik mevrouw Boelhouwer na – wat er met de Russische bevolking wordt gecommuniceerd en dan kan je daar in ieder geval ook je opinie nog eens een keer over geven. Dus het valt of staat met wie bepaalt nou wat desinformatie is? En ik vind niet dat mevrouw Von der Leyen, ooit verkozen tot een na slechtste politica van Duitsland, dat voor ons zou mogen beslissen.

De **VOORZITTER**: Goed, mevrouw De Haan nog even kort één reactie en dan stel ik voor dat de heer Dercksen zijn betoog gaat afronden. Of voortzetten. Sorry, hoor. Ja, zover waren we nog niet. Mevrouw De Haan.

Mevrouw **DE HAAN**: Ja, ik heb geluisterd naar de heer Dercksen. Ik ben blij met journalistiek, die feiten en meningen weegt en aan waarheidsvinding doet. En dan laat ik de woorden van u met betrekking tot een of ander journaal en dat soort dingen aan u. We hebben hier persvrijheid. Dus in die zin is die heel belangrijk en zijn meningen en feiten, meningen en beweringen, soms ook redenen om mensen in twee kanten te duwen, waardoor er vanuit die twee posities parallelle universums ontstaan. Dat keur ik ten zeerste af. Dat is wat mij betreft geen vrijheid van meningsuiting en het zoeken naar waarheid. Ik vond het mooi dat ik in de rechten en plichten van journalistiek, daar is één van de zaken die er wordt genoemd: het eerbieden van de waarheid. Dan kunnen we een discussie hebben over de waarheid. Maar waarheidsvinding, ook richting het publiek, is voor mij van levensbelang. En met betrekking tot Rusland, ja, ik ben het met u eens dat we op de hoogte moeten blijven van de wijze waarop nieuws verspreid wordt. En tegelijkertijd zitten we in een fase waarin alle nieuwsmidia in Rusland op slot gaan en niemand de beschikking heeft, de vrije beschikking heeft, tot nieuws. En dat is een heel, heel zure grens, een pijnlijke grens.

De **VOORZITTER**: Goed, ik stel vast, de heer Dercksen mag daarop reageren, maar het was meer nog een betoog van mevrouw De Haan. Ik zou voorstellen dat hij zijn eigen betoog vervolgt.

De heer **DERCKSEN**: Ja. En nog even kort daar dan op. Dat komt omdat in Rusland allerlei media nu verboden zijn. Wij zijn dus nu hetzelfde aan het doen. Dat is nou precies wat ik aan de kaak wil stellen. Jullie houden nogal van het EVRM, het Europese Verdrag van de Rechten van de Mens. Dat wordt te pas en te onpas gebruikt. Maar ook daarin staat dat je zonder vooraf gecontroleerd te worden door welke overheid dan ook mag zeggen wat je wil. Wat u bepleit, is dat dat wel mag. Ik vind dat eng, want we zijn langzaam maar zeker, stapje voor stapje, al onze vrijheden – digitaal paspoort – aan het inleveren. Dat was de reden om dat nog even aan de orde te stellen.

Mijn bezwaar bij dit voorstel is dat we zien dat wanneer de overheid media gaat subsidiëren-

De **VOORZITTER**: Een ogenblikje, meneer Dercksen. Ja, misschien, ik stel wel als voorzitter vast dat het debat hierover wel een beetje is afgerond. Dat een aantal, in ieder geval mevrouw Boelhouwer, heeft gezegd: ik wil er nog even over nadenken. Ik wil voorstellen om wel naar een punt toe te werken nu, want anders gaan we elkaar herhalen. Mevrouw Veen.

Mevrouw **VEEN**: Ik wil er nog even op ingaan, maar dan laat ik dat even voor de tweede termijn.

De **VOORZITTER**: Dat mag ook. Ja, zeker. Ja. De heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Daar winnen we dan geen tijd mee, voorzitter.

Wat er mis kan gaan als de overheid media subsidieert, zien we natuurlijk bij de NPO. Dat is geen criticaster van de macht weer geworden, maar een dienaar van de macht, met een agenda tegen zwarte piet, voor BLM, voor massa-immigratie, voor EU. Dus wij zijn daar erg beducht op. En wat er gebeurt als je overheid media laat subsidiëren, dan komt er gewoon van belastinggeld Jesse the movie of een film over mevrouw Kaag, waarover nota bene ambtenaren en D66-kamerleden de regie voerden. Uitgezonden bij de NPO, waarvan de voorzitter een D66'er is. Uitzonden door de VPRO, waarvan de directeur een oud-campagneleider van D66 is en betaald uit het fonds waar dezelfde man ook nog eens een keer bestuurder is. Uit een ander fonds kwam ook geld. Bestuurd door Thom de Graaf, D66. En dat fonds viel dan weer onder een minister van D66. Alles totaal in strijd met de Mediawet. Niet voor één procent, maar voor honderd procent. En dat gaat gewoon verder. En waar zijn dan nog de verschillen precies met Rusland of Noord-Korea?

Maar, voorzitter, wat leren wij nou als wij dit dus gaan uitvoeren? Gaan we zelf journalistiek subsidiëren, is dat dan zo goed voor de democratie? Ik mag met deze voorbeelden veronderstellen dat daar wel wat op af te dingen valt. Hoe groot is nou de kans dat journalisten over de provincie Utrecht, die ze dus betalen, of over deze gedeputeerde, een vernietigend stuk schrijven over de SUNIJ-lijn of zeg het maar? Hoe groot is die kans? Die kans is natuurlijk nul.

En voorzitter, we hebben vandaag heel veel statenvoorstellen. Allemaal geen taken van de provincie. En er wordt weer heel veel geld uitgegeven vandaag. Maar al die mensen die niet zijn wezen stemmen, velen daarvan zitten op de bank. Die kunnen de energierekening niet meer betalen. Die zitten met dekens op de bank. En misschien moeten we ook met die mensen rekening houden op het moment dat ze niet gaan stemmen en geen taken gaan uitvoeren die niet bij dit huis passen. Tot zover.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M18 van het lid Dercksen (PVV) inzake Een vrije pers is de basis van elke democratische rechtstaat.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Versterking lokale journalistiek (PS2022BEM06).

Constaterende dat:

- Artikel 7 van de grondwet "vrijheid van meningsuiting; censuurverbod" bepaalt dat niemand voor het openbaren van gedachten of gevoelens voorafgaand

verlof nodig heeft wegens de inhoud daarvan, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet;

- Artikel 10 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens bepaalt dat eenieder recht heeft op vrije meningsuiting. Dit recht omvat de vrijheid een mening te koesteren en de vrijheid om inlichtingen of denkbeelden te ontvangen of te verstrekken zonder inmenging van enig openbaar gezag en ongeacht grenzen;
- De Europese Commissie het doorgeven van een tweetal Russische zenders verbod;
- Dat de Nederlandse Vereniging van Journalisten zich keerde tegen dit besluit, "hoewel de informatie van de zenders niet te vertrouwen is, maar dat de vrijheid van meningsuiting dient te worden gekoesterd".

Spreekt als haar mening uit dat:

- De maatregel van de Europese Commissie in strijd is met de Nederlandse Grondwet alsook met het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens;
- Dat de maatregel een gevaarlijk precedent scheidt;
- Dat deze maatregel zo spoedig mogelijk dient te worden teruggedraaid;

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Dit standpunt over te brengen aan zowel het kabinet als aan de Europese Commissie.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Keller.

Mevrouw **KELLER**: Voorzitter, wanneer de lokale journalistiek onder druk staat, komt ook onze democratie onder druk te staan. Het is van belang dat lokale media hun werk kunnen blijven doen en kritische journalistiek kunnen blijven leveren. We zien momenteel in Rusland helaas wat er gebeurt als dat niet mogelijk is. Ook in onze provincie staan lokale media onder druk, al is dat uiteraard om geheel andere redenen dan in Rusland. Zo kampen diverse lokale media met niet toereikende financiële middelen, waardoor zij hun werk minder goed kunnen doen. Daarom is het goed dat er een mediafonds wordt opgericht om hen financieel te ondersteunen. De vormgeving van dit mediafonds verdient wat ons betreft nog wel finetuning. Is de gedeputeerde bereid meer duidelijkheid te geven over die finetuning van het mediafonds? En daar bedoel ik ook mee dat er veel kritiek is op bijvoorbeeld de samenstelling van het mediafonds. Kan de gedeputeerde daar meer over zeggen?

Wat betreft het amendement van JA21 over de politieke onafhankelijkheid van de leden van dit fonds. De Partij voor de Dieren kan zich daarin vinden, maar vraagt zich wel af of alleen bij politieke onafhankelijkheid de onafhankelijkheid van de leden is gewaarborgd.

De Partij voor de Dieren vindt het goed dat we er in het voorstel staat dat publicaties voor iedereen gratis toegankelijk zouden moeten zijn, zodat inwoners zich financieel niet gehinderd voelen om zich te laten informeren. Uiteindelijk komt dit ten goede aan ons allemaal.

Daarnaast hopen wij dat het op te richten mediafonds ook aandacht heeft voor creatieve en innovatieve, jonge journalisten, bijvoorbeeld door studenten journalistiek te helpen bij het vinden van een stage of door het kunnen opdoen van werkervaring.

Kortom, de Partij voor de Dieren is blij met dit statenvoorstel en Utrecht laat zien de lokale journalistiek een warm hart toe te dragen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Voorzitter, met grote verbazing heb ik het laatste halfuur geluisterd naar alle fracties die aan hebben gegeven dat ze nu wensen en bedenkingen aan het geven op iets waarvan ze niet weten hoe het in mekaar steekt. Dat vind ik bijzonder. Nee, want je weet niet hoe het in elkaar zit als je niet weet wat de statuten zijn of wat de conceptstatuten zijn. Dan weet je niet hoe het in elkaar zit. Dan weet je ook niet hoe het in de toekomst in elkaar zit met de politieke onafhankelijkheid als je de statuten niet kent. Dus waarom bespreken we dit per se nu? Waarom kunnen we dit niet pas bespreken als we ook daadwerkelijk die conceptstatuten hebben? Wat is het dat we dat niet pas op 11 mei kunnen besluiten? Want uiteindelijk, dit is het moment, de Statenvergadering is het moment waarop wensen en bedenkingen kunnen worden geuit en in principe niet de commissievergadering. En we hebben het bericht van de griffier ook gezien. Het is nog maar de vraag wat er dadelijk dan mee gebeurt. En we hebben er geen controle over.

Of we uiteindelijk de keuze voor publiekrechtelijk of privaatrechtelijk genomen moet worden, dat hangt voor ons namelijk ook af van wat dan die statuten zijn. Dat is voor ons ook de reden dat we ook het amendement van de VVD mede hebben ondertekend.

Ten aanzien van het amendement over niet in strijd met de wet- en regelgeving. Het voornaamste probleem wat we hiermee is gewoon simpelweg het chilling-effect, dat mensen gewoon op grond van dat ze bang zijn dat ze wellicht ergens die wet- en regelgeving overtreden daarom niet durven om bepaalde noodzakelijke journalistieke stappen te zetten die wel gewoon binnen de ethiek vallen.

Ja, ik begrijp dat gedeputeerde Strijk er vandaag niet is, maar ik zou toch graag zijn mening hebben gehoord over de dekking van de motie Vliegende start. Volgens mij is er nog geen positief saldo en zou je het dus ook alleen maar kunnen dekken uit de algemene reserve.

Tenslotte, mevrouw Veen stond in de krant toen ze elf was. Bij mij op school werd door de schoolleiding de schoolkrant verboden, omdat er een stukkie in stond wat de schoolleiding niet kon hebben. Wat hebben we toen gedaan? We hebben toen met een aantal mensen bij FNV Jongeren de stencilmachine aangezet, hebben die krant opnieuw gedrukt, hebben die krant voor vijftig cent per stuk verkocht. Die schoolkrant is nog nooit, buiten de schoolpoorten, zo goed verkocht en gelezen geweest. En dus ook dat stuk wat dus de schoolleiding dus niet wilde. Daarom zou ik ook alle democratische partijen- Nou ja, nee. Ik zou eigenlijk iedereen willen oproepen om de motie van de heer Dercksen te ondersteunen ten aanzien van het uit de lucht halen van RT en die anderen. En daarmee dus ook de oproep van de Nederlandse Vereniging van Journalisten ook ondersteunen. Want dit is gewoon van essentieel belang dat we machthebbers niet de kans geven om dingen te verbieden. Daar moeten we gewoon van afblijven. En ja, in een oorlogssituatie- Maar even, het is een Oekraïne-oorlog. Het is niet hier oorlog, nog. Nou ja, voorlopig nog even niet. Nee, maar dan zou je nog in een heel andere situatie zitten. En dan heb je ook met Marshall en dan heb je ook inderdaad met het verdwijnen van mensenrechten te maken. Maar zo lang we hier nog gewoon die vrijheden kunnen hebben, moeten we ze ook met hand en tand verdedigen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Mevrouw De Haan refereerde hier net aan een discussie over de uitzendrechten van RTV Utrecht, waarin de onderzoeksjournalistiek

geagendeerd werd. Maar in ons verkiezingsprogramma stammend uit het jaar 2017, geloof ik dat we erin samen zijn gaan stellen, daar stond al een zinnetje in dat de SGP een intensievere, onafhankelijke onderzoeksjournalistiek vooral ook op lokaal niveau bepleit. Het voorliggende voorstel is een goede aanzet om hier invulling aan te geven. Dus we zijn er blij om. Lokale en regionale journalistiek wordt versterkt en ondersteund. We waarderen de manier waarop geborgd is dat onze steun er niet voor zorgt dat onafhankelijkheid in gevaar komt. We staan positief tegenover de amendementen van JA21 die hier verder in voorzien. Dat geldt ook voor het andere amendement van JA21 over de 3.c. In Nederland is een helder, wettelijk kader voor journalistiek. Daar hoeven we zelf niet nog meer normen aan toe te voegen.

Wat betreft de motie van D66, GroenLinks en de ChristenUnie zijn we niet zo voor. De evaluatie is al aangekondigd in het statenvoorstel en het college kondigde ook al aan dat er bij de Kadernota 2022 een voorstel komt voor financiering. Dat is wat ons betreft ook een natuurlijker moment om, inderdaad zoals de heer Kocken uitdrukte, de maatschappelijke rekening op te maken, welke maatschappelijke uitgaven we tegen welke kosten willen dekken. Dus wat dat betreft is het wat voorbarig wat ons betreft.

Voorzitter, inhoudelijk blijven we zelf na de commissie nog met één zorg zitten. Dat is dat het beleidskader erg gericht is op de versterking van structuren en samenwerkingen. We kunnen dat volgen, maar willen niet dat dit ten koste gaat van de steun aan incidentele onderzoeksprojecten van de lokale journalisten. Daarom willen we graag naast dit beleidskader expliciet aandacht vragen voor de zogenaamde lokale eenpitter. Van de mensen die lokaal het verschil maken door een lokaal dossier helemaal door te spitten, maar 's avonds ook eten op tafel moeten zetten en daarom soms minder diep kunnen graven dan ze graag zouden willen en hiervoor wel maandenlang elke vrijdagmiddag bij het persmomentje van het college van burgemeester en wethouders zitten of dat het net dat ene lijntje is wat ze willen hebben. We willen uitspreken dat er in de toekenning van subsidies ruimte moet zijn voor incidentele onderzoeksprojecten. En vragen daarom de Stichting Mediafonds provincie Utrecht in hun jaarverslagen duidelijk te maken om welke onderzoeksprojecten het gaat. Voorzitter, we hopen natuurlijk uit deze zaal op warme steun voor die lokale eenpitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M19 van de leden Van den Dikkenberg (SGP) en Veen (D66) inzake Steun de lokale eenpitter!

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Versterking lokale journalistiek (PS2022BEM06).

Constaterende dat:

- Het college voorstelt een fonds in het leven te roepen om lokale journalistiek te versterken.

Overwegende dat:

- Er gekozen is voor een focus op netwerken, parapluorganisaties en andere structurele borging van lokale journalistiek;
- Deze focus terecht en gezond is, maar niet mag verhinderen dat interessante incidentele onderzoeksprojecten mogelijk kunnen worden gemaakt.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Dat er in de toekenning van subsidies ruimte moet zijn voor incidentele onderzoeksprojecten en vragen de Stichting Mediafonds Provincie Utrecht in

hun jaarverslagen duidelijk te maken welke incidentele onderzoeksprojecten zijn ingediend en toegekend.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: 50PLUS steunt sowieso alles wat met de lokale omroep te maken heeft. We weten inmiddels wel hoe belangrijk lokale omroepen kunnen zijn en zijn. Vooral ook de laatste tijd met corona, met al het digitale vergaderen en dergelijke was het gewoon- Ik wil helemaal niet zeggen 'een noodzakelijk kwaad', maar het was wel helemaal supernoodzakelijk.

De heer Eggermont heeft echt wel iets aangestipt inderdaad over die statuten. Wie heeft de regie over die statuten? Wie zit daarbij? Zitten wij daarbij? En 'wij', dan bedoel ik dus de provincie. Zitten de lokale omroepen als ze gebundeld worden in een stichting daar ook allemaal bij? Hebben ze er allemaal iets over te zeggen? Dat weten wij nu dus niet. Op dit moment weten wij dat dus niet, want de gedeputeerde die erover gaat, is er dus volgens mij ook niet, tenzij de heer Schaddelee hier iets over kan zeggen.

De **VOORZITTER**: Misschien om dat misverstand maar even op te helderen: de heer Schaddelee zal ook de financiële vragen beantwoorden met instemming vanzelfsprekend van gedeputeerde Strijk.

Mevrouw **HOEK**: 50PLUS heeft namelijk samen met de Partij voor de Dieren op 8 december 2014 een motie ingediend. Dat ging over ondertiteling. Ondertiteling voor doven en slechthorenden. Die motie is uiteindelijk niet in stemming gebracht, omdat we toezeggingen kregen van de toenmalige gedeputeerde. Die heeft het oor te luisteren gelegd bij het rijk. Daar kwam uit naar voren dat eigenlijk de provincie er niet meer zo over ging over de subsidies die we toen aan RTV Utrecht gaven. Dat was toen nog anderhalf miljoen. Dat werd teruggebracht naar 750.000 euro. En ondertiteling kost natuurlijk geld. Maar uiteindelijk is er toch een afspraak gemaakt met RTV Utrecht dat men toch ging ondertitelen op voorspraak van de provincie. Ook zijn er toen dus afspraken gemaakt bij musea. Op dat moment werd het Waterliniemuseum geopend. Daar zijn alle filmpjes en dergelijke op voorspraak van de provincie ondertiteld. Wat ik wil vragen, is eigenlijk dat, mochten we ooit zover komen dat we dus de statuten gaan ontwikkelen, dat dit meegenomen wordt, dat er ook aandacht is voor ondertiteling voor doven en slechthorenden. Tien procent van onze inwoners van de provincie Utrecht is doof of slechthorend, oftewel anderhalf miljoen ongeveer. Dus daar wil 50PLUS, ja, voor pleiten. Ik moet zeggen, we hebben dat toen samen gedaan met de Partij voor de Dieren. Dus ik neem aan dat de Partij voor de Dieren ook achter dit voorstel staat. En anders komen we misschien toch nog wel met een motie of een amendement. En anders doen we dat bij de voorjaarsnota, want er moet natuurlijk nog heel veel gebeuren voordat het zover is. Maar ik wil het nu alvast aanstippen.

Dus ja, wij ondersteunen het voorstel. We gaan nog even kijken, maar in ieder geval zullen we de amendementen van JA21 ondersteunen of misschien wel meedienen als dat nog mogelijk is. En verder zal 50PLUS nog even kijken of het- Lacht u om mij?

[...]

De **VOORZITTER**: De heer Dinklo zat heel hard nee te schudden toen u zei van, mag ik hem ook nog meeondertekenen. Maar dat was een grapje, denk ik.

Mevrouw **HOEK**: O, dat mag niet? Nou, dan komen we er zelf mee.

De **VOORZITTER**: Hij schijnt een leuke redactievergadering straks te hebben. Misschien moet u daar-

Mevrouw **HOEK**: Nee, maar mijn fractiemedewerker is onverwachts weggeroepen door een incident thuis. Geen ruzie, hoor, maar wel iets anders.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Hoek, ik onderbreek u even om de heer Kocken de gelegenheid te geven om een interruptie te plegen.

De heer **KOCKEN**: Eigenlijk, mevrouw Hoek, had ik nu een prachtig verhaal over uw tijd bij de Wereldomroep verwacht. Maar het punt dat u inbrengt over ondertiteling, dat spreekt zeer aan. Als de gedeputeerde het gewoon toezegt, ja, dan hoeft er ook geen motie te komen. Maar zou u eventueel anders bereid zijn om toch nog een motie in te dienen in de tweede termijn?

Mevrouw **HOEK**: Daar ben ik zeker toe bereid. Ik blijf hier toch nog wel tot vanavond 22.00 uur. Dus we hebben alle tijd.

En de Wereldomroep, als ik daar even op- Daar heb ik vijftien jaar gewerkt.

De **VOORZITTER**: Nou-

Mevrouw **HOEK**: Nee? Dat is korte golf. Dat is heel iets anders.

De **VOORZITTER**: Ik stel voor dat u uw betoog afrondt, want ja, u mag erover vertellen, maar dat gaat dan van de spreektijd af. Dat is ook zonde.

Mevrouw **HOEK**: Nee, de Wereldomroep is een heel lang verhaal. Dat hou ik kort, want het is korte golf.

Eigenlijk heb ik denk ik wel het belangrijkste wat 50PLUS nog wil toevoegen aan alles wat er al gezegd is, toegevoegd. Dus we gaan nog een motie maken of een amendement of motie. We gaan in overleg hierover. Graag zelfs. Want het is heel belangrijk. Het gaat om anderhalf miljoen inwoners van onze provincie. Dus dat is eigenlijk een plicht dat we dat in het vervolg gewoon automatisch meenemen. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Tot slot de fractie van DENK, mevrouw Demir. Behoeft aan het woord? Nee? Dank u wel.

Dan kijk ik naar de gedeputeerde of hij al bereid en gereed is om het spervuur aan vragen te beantwoorden. Dat is hij.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Schaddelee.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Ja, een mooi onderwerp wat we hier met elkaar bij de kop hebben gepakt vandaag. Ik wil me wel heel erg aansluiten bij de woorden die verschillende van u geuit hebben, die ook wel de link leggen met de bijzondere tijd waar we nu in zitten. We werken als provincie nu al een paar jaar aan dit onderwerp. We hebben dat heel erg bottom-up opgebouwd ook in samenspraak met een heleboel

journalisten in onze provincie, een heleboel belangenvertegenwoordigers, maar ook echt wel lokale journalisten. Wie herinnert zich niet Edith Hazelzet die in deze zaal vertelde hoe zij schrijft voor Nieuwsblad De Kaap en daar ook een heel forum aan meelezers heeft die ze onder de titel Achter De Kaap iedere week bij elkaar haalt voor een kop koffie en een plak cake om die krant door te nemen. Dat is nou echt dat lokale ambachtsschap wat mooi is, maar wat tegelijkertijd ook ontzettend belangrijk is voor onze lokale democratie. Ik denk dat we hier inderdaad de afgelopen weken af en toe weleens wat voor medium dan ook hebben gevolgd of bekeken of hebben geluisterd, dat we allemaal wel hetzelfde hebben meegekregen, namelijk dat goede, onafhankelijke journalistiek ongelofelijk belangrijk is. Dan is nu natuurlijk de vraag, oké, maar hoe organiseren wij dat dan als provincie Utrecht? Wat is onze rol daarin? Ik zal zo meteen ingaan op hoe gaan we dan om met dat balanceren tussen enerzijds onafhankelijkheid en anderzijds kwaliteit en toch ook nog wel een beetje er grip op willen hebben voor het geval er iets misgaat. Hoe doe je dat dan terwijl je toch ook onafhankelijk blijft? Maar het is denk ik goed om eerst even te schetsen hoe dat proces ook alweer precies zat.

De heer Kocken, maar verschillende anderen hebben daar ook naar gevraagd of in ieder geval in de bijdrage een beetje naar verwezen. Ook de heer Eggermont. Van ja, waarom moet dat nu? En kunnen we eigenlijk nu al wensen en bedenkingen meegeven. Nou ja, het is niet een klassieke wensen en bedenkingenprocedure, zoals we die misschien vanuit verschillende andere programma's soms kennen, maar ik zou tegen de heer Eggermont willen zeggen van, laten we nou niet doen alsof er helemaal vanuit het niets hier gesproken wordt over een mediafonds zonder dat er al iets op papier staat. We hebben een statenvoorstel aan u doen toekomen met 25 pagina's ook beleidskader, wat natuurlijk allemaal wel met een mooie strik erom meegegeven wordt aan de onafhankelijke stichting als van, nou ja, toen wij zo onze gedachten lieten gaan over de vorming van uw clubje, toen was dit wat er bij ons opkwam.

Dan eerst even het proces. Qua proces is het zo dat wij vandaag dit statenvoorstel behandelen. Dat is ook nodig dat we dat nu al doen, zodat we bij wijze van spreken morgen naar de notaris kunnen om met die notaris te gaan werken aan statuten. Maar ook aan de werving van het onafhankelijke stichtingsbestuur. En ook zorgen dat we de hele boel in het gelid hebben, want inderdaad – dat is door een van u ook al gezegd – we hebben ook al in de begroting voor dit jaar een bedrag staan aan subsidie wat we heel graag als subsidie willen gaan uitkeren. Dus het is heel erg belangrijk dat we zo snel mogelijk na de zomer een functionerend mediafonds hebben wat ook al dit jaar dat geld, wat we dit jaar in de begroting hebben staan, kan gaan uitkeren. Dus dat is de reden dat er nu een voorstel ligt. En dat we inderdaad daarna nog een ronde met elkaar gaan doen over de statuten, daarna ook nog bij de kadernota het financiële besluit nemen, alhoewel er ook een motie voorligt die daar al wat op vooruitloopt, richting in geeft, hoe u het noemen wil. Dat is het proces.

De **VOORZITTER**: Voordat u op die motie gaat reageren, want ik denk dat dat een afzonderlijke behandeling vergt, vraag ik de heer Eggermont zijn interruptie te plegen.

De heer **EGGERMONT**: Dus u kan pas met statuten aan de gang gaan nadat deze vergadering is geweest? Waarom? Want daarmee kunt u toch ook al aan de gang gaan voordat we hier over spreken? Het punt is namelijk, juist als het gaat over dingen die mensen heel erg belangrijk vinden – onafhankelijkheid, hoe gaan die waarborgen allemaal werken – ja, the devil is in the details: daarin wil je juist ook zien hoe dat is geborgd. We spreken nu onze wensen en bedenkingen uit, maar ja, een commissievergadering over die statuten, ja, dat heeft voor de rest geen

enkele status of iets. Dat is voor ons wel het problematische erin. Dus waarom heeft u niet met statuten hier kunnen komen?

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Dat is omdat we er als college toch wel aan hechten dat u als hoogste orgaan van deze provincie als eerste kunt uitspreken of u überhaupt wel mee wil gaan met deze gedachte van het oprichten van een stichting. Dus wij zouden natuurlijk wel naar de notaris kunnen gaan, maar als dan de notaris vraagt van, goed, nou, welkom, u bent namens de provincie; wie is bij jullie de baas? Dan zeggen we, nou, dat is Provinciale Staten. Wat vindt de baas van uw provincie ervan? Ja, dat weten we eigenlijk nog niet. Dan krijg je ook een beetje een bijzonder gesprek. Dus dat is denk ik de reden dat we in alle zorgvuldigheid eerst hebben gezegd, met alles wat we aan onderzoek al hebben gedaan de afgelopen tijd, dat leggen we aan u voor als Staten. Vervolgens gaan we met elkaar uitwerken en nemen we alles wat u in de commissie twee weken geleden, vandaag in PS aan ons meegeeft, mee. Daarvan maken we conceptstatuten. En vervolgens wil ik met die conceptstatuten weer naar u teruggaan in de commissie om met u te checken van, is dit ongeveer wat we met elkaar bedacht en besproken hadden, alvorens wij als GS, als uitvoerend bestuur, dat kunnen gaan vaststellen.

De heer **EGGERMONT**: Ja, maar u noemt dit dus zorgvuldig, maar u zet ons gewoon met een blinddoek op. Want u zegt namelijk vervolgens ook: is dit ongeveer hetgeen wat u wilde? Ja, maar wat we juist aangeven is, dat het juist bij statuten gaat om het precieze en niet om het ongeveer. Dus dan wil je daar juist ook je input op kunnen geven. En dat is niet een ding wat binnen de commissievergadering uiteindelijk ergens toe kan leiden. Waarom? Omdat we daar geen moties en zo kunnen indienen. En daar zit wel wat aan.

Ja, ik denk dat we zo meteen bij de bespreking van de verschillende moties en amendementen daar nog wel preciezer aan toekomen, want u laat zich in die zin ook niet ervan weerhouden om toch allerlei dingen vrij exact mee te geven. Dat is denk ik terecht, want daar is dit wel het juiste moment voor. En nogmaals, ik heb niet de indruk dat we u geblinddoekt nu een gesprek in hebben laten gaan, want er ligt 25 pagina's aan voorstel en beleidskader.

De heer **KOCKEN**: Toch nog even het tijdpad. Ik begrijp dat de heer Schaddelee dus nog met conceptstatuten bij ons komt met de opmerking die de heer Eggermont daarover heeft gemaakt qua status. Maar die stichting heeft pas echt zin op het moment dat bij de kadernota besloten wordt om daar ook meerjarig geld voor beschikbaar te stellen. En gaat u dus pas na het statenbesluit over de kadernota naar de notaris om de statuten te laten verlijden – zoals dat volgens mij officieel heet?

De **VOORZITTER**: Prachtig, ja.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Nadat vandaag het besluit is genomen wat nu voorligt, gaan wij met een jurist, laat ik het dan maar even zo zeggen, in gesprek over het opstellen van die statuten, conceptstatuten, en gaan wij leden werven voor het stichtingsbestuur. En vervolgens gaat inderdaad het formele verlijden of passeren bij de notaris plaatsnemen, nadat dat bij de kadernota inderdaad is gedaan.

De heer **KOCKEN**: Maar dan is er in dat tijdpad dus ook nog ruimte om nog een keer in een Statenvergadering de definitieve go te geven.

Dat go heb ik toch liever vandaag, omdat we anders bijvoorbeeld leden van zo'n stichtingsbestuur gaan werven en zeggen van, nou ja, we gaan misschien een stichting oprichten, we weten dat nog niet helemaal precies – de Staten zijn er nog een poosje over aan het nadenken – maar wilt u al wel vast u eraan committeren? Volgens mij is het dan het meest zuiver om vandaag met elkaar te zeggen van, ja, we gaan inderdaad die

stichting oprichten met elkaar en we willen vervolg geven aan waar we mee bezig zijn rond onafhankelijke media. Tegelijkertijd had ik wel – ik heb uw vragen natuurlijk gehoord – het voornemen om u toe te zeggen dat we daar ook nog bij de Statenbrief die we bij de conceptstatuten naar u toesturen ook nog even vrij precies in te gaan op de vragen die u stelde. Van, wat is de rechtsvorm? En waarom kiest u dan precies voor deze rechtsvorm en niet voor een andere publiekrechtelijke weg? Maar dit lijkt me wel de meest zuivere volgorde voor de stappen die we te zetten hebben.

De **VOORZITTER**: Dat lijkt me voor nu voldoende. Ik stel voor dat de gedeputeerde zijn beantwoording vervolgt en afrondt.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Ik ga eerst de vragen langs die gesteld zijn, daarna de moties en amendementen.

De vraag van mevrouw Boelhouwer heb ik denk ik gehad. Van, wat is nou precies de rol van PS in het kader van die conceptstatuten? We nemen alles wat nu en in de afgelopen BEM-vergadering is besproken mee. Op basis daarvan gaan we statuten maken en die gaan vervolgens met een Statenbrief naar u toe. Die kunt u dan in de commissie BEM bespreken. Het is daarna aan GS om ze vast te stellen, maar dat doen we natuurlijk niet zonder gewoon heel goed u te horen en zo precies mogelijk mee te nemen wat u daarin meegeeft.

De dilemma's die de heer Kocken schetst, die herken ik denk ik heel goed. Dus inderdaad, hoe kun je nou aan de ene kant je de democratische controle – u vanuit PS, maar ook vanuit GS willen we natuurlijk wel een beetje zicht hebben op hoe middelen besteed worden – in een goede balans brengen met die onafhankelijkheid. Ik vind dat heel belangrijk. Ik denk niet dat wij met de stichting, die we nu voornemens zijn te kiezen en aan u hebben voorgesteld, te snel een bepaalde kant mee zijn ingegaan. Maar goed, ik snap wel de overwegingen die u inbrengt. En je kan ze echt allebei wegen, maar je moet uiteindelijk ook met elkaar een bepaalde keus maken. Wij hebben uiteindelijk ervoor gekozen als college om u een voorstel voor te leggen waarin we echt die onafhankelijkheid zo veel mogelijk waarborgen, omdat we denken dat we voldoende andere middelen hebben om ook die bestuurlijke controletaak te pakken. Dat is ook wel iets wat via de statuten gefinetuned moet worden. Maar we denken dat we bijvoorbeeld via het instrument van subsidieverstrekking meer dan genoeg middelen hebben om ook toe te zien op de kwaliteit. We vragen ze ook – de heer Van den Dikkenberg refereerde daar ook aan – nadrukkelijk en opdragen via de statuten om via een jaarverslag verantwoording te doen van de middelen die ze via onze subsidie die ze krijgen weer doorzetten en investeren en uitzetten elders. Op het moment dat je dan ziet van, nou ja, dit gaat alleen maar naar onderzoeken naar fietspaden, ik noem maar iets, ja, dat is niet waar we dat fonds voor hebben opgericht. Dus volgens mij moet je daar ook wel een stuk vertrouwen hebben in het bestuur wat daarmee aan de gang gaat. Maar tegelijkertijd ook via het subsidie-instrument in de buurt van de knop kunnen zitten als het echt te dol wordt. Maar nogmaals, daar moet je wel echt terughoudend in zijn, want die onafhankelijkheid moet ook geen farce worden. Het moet ook weer niet zo zijn dat op het moment dat je denkt van, nou ja, ze subsidiëren nu alleen maar media die lullige stukjes over de provincie schrijven, dat vinden we niet wat we willen, die verdenking moet je nooit over je willen afroepen. Dus daarom dat we die onafhankelijkheid maximaal hebben willen borgen met dit voorstel. En vervolgens, zoals u noemt de democratische controle, via een ander instrument, namelijk dat van de subsidies, zoveel mogelijk proberen te pakken. Maar nogmaals, ik doe u dus wel de toezegging om die extra toelichting ook in de Statenbrief zo uitvoerig mogelijk mee te geven. Van, waarom hebben wij voor deze publiekrechtelijke weg gekozen?

Dan ga ik naar de vragen van de heer Dinklo. Daar kom ik zo meteen op als ik langs de amendementen ga.

Inderdaad, mevrouw Welschen, zij pakt ook nog even dat punt van, hoe pakken we nou zo'n stichting bij zijn nekvel op het moment dat er echt sprake is van evident wanbeleid? Die vraag staat ook uit bij een jurist. Dus dat raakt een beetje aan wat ik net ook tegen de heer Kocken zei. Je moet via dat subsidie-instrument zoveel mogelijk toch kunnen ingrijpen als er echt heel evident iets misgaat. Tegelijkertijd wil je onafhankelijk blijven. Hoe we dat zo goed mogelijk kunnen borgen in de statuten hebben we uitstaan bij die jurist en daar zal ik u ook zo uitvoerig mogelijk over informeren in de Statenbrief.

Dan hebben we van mevrouw Veen een aantal moties, die ik zo meteen zal bespreken.

De planning hebben we genoemd.

De politieke neutraliteit waar de PvdA voor pleitte, dat is inderdaad niet dicht te timmeren, maar dat vraagt- Je kan volgens mij, als je een onafhankelijke stichting wil, niet nu op voorhand verordineren dat het nooit veertigjarige dames van PvdA-huize mogen zijn die in het bestuur mogen zitten. Dat moet je niet willen bepalen. Volgens mij het feit dat wij zo uitvoerig in de commissie en nu in de Staten dit punt bespreken, geeft denk ik al een goede richting voor de statuten die we straks hebben en ook wel voor de stichting. En overigens willen we natuurlijk ook verschillende onafhankelijke en deskundige organisaties vragen om de voordracht te doen voor het bestuur. De NVE bijvoorbeeld en de Hogeschool Utrecht, maar misschien ook de VNG afdeling Utrecht, dat zijn partners die je heel goed kan vragen om een kwalitatief goede voordracht te doen voor zo'n stichtingsbestuur waarmee je in zekere zin ook die diversiteit – daar vroeg mevrouw De Haan ook aandacht voor – zoveel mogelijk kan borgen. Op het moment dat je vijf partijen vraagt om een voordracht te doen, kan het nog steeds dat ze met ongeveer eenzelfde profiel iemand aankomen. Maar goed, daar moet dan ook gewoon maar goede afstemming over zijn op het moment dat ze hun kandidaten naast elkaar leggen. En daar moeten we denk ik ook gewoon wijs in handelen. Dat is denk ik ook de pluriformiteit en de inclusiviteit waar mevrouw De Haan aandacht voor vroeg.

De verantwoording van de middelen moeten we inderdaad goed regelen. Daar heb ik denk ik net ook al het een en ander over gezegd. Dat zal ook vooral via een jaarverslag en de statuten een plek moeten krijgen.

En inderdaad, mevrouw Keller heeft gelijk. Ze zegt, onafhankelijkheid is breder dan alleen maar politieke kleur; dat bestaat wel uit meer elementen.

Richting de heer Eggermont heb ik een aantal dingen al gezegd over, nou ja, we weten niets. Volgens mij is dat niet helemaal de situatie.

Wat betreft de dekking, daar zal ik zo meteen bij de motie op ingaan, maar het college spreekt natuurlijk wel met één mond. Dus als u mij hoort spreken, klinkt daar automatisch ook de mening van de heer Strijk in door. En andersom overigens. Of nou ja, hoe u dat maar wil.

De **VOORZITTER**: Ik stel voor, met het oog op de tijd, dat u gewoon met de moties en amendementen begint, want anders gaat het te lang duren.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Het laatste punt is denk ik de vraag van mevrouw Hoek over de ondertiteling. Ik denk dat dat wat te veel detail is om te gaan regelen in de statuten. Bovendien, je gaat met zo'n mediafonds ook wel allerlei vernieuwende journalistieke producten misschien de wereld in helpen, die niet meer alleen maar bestaan uit analoge televisie waar je ondertiteling bij wil. Maar dat kan inderdaad een podcast zijn. Ik denk dat het belangrijk is dat we in de statuten iets opnemen over de brede toegankelijkheid en inclusiviteit van de manier waarop het ontsloten wordt. Dus dat je niet inderdaad alleen maar videovlogs laat produceren, terwijl inderdaad een deel van de

mensen visueel beperkt is die je daarmee niet bereikt. Dus volgens mij moeten we in de statuten daar iets over opnemen, dat we dat zoveel mogelijk een plek geven.

Voorzitter, dan ga ik nu inderdaad naar de moties en amendementen zoals die zijn ingediend.

Mevrouw **HOEK**: Wat ik nog op wilde merken. We zijn ermee bezig geweest bij een paar lokale omroepen onlangs om ondertiteling voor elkaar te krijgen. Het punt is namelijk dat het teveel kost. Vijf minuten spreektijd kost ongeveer een uur tijd werken en dat kost gewoon heel veel geld. Dus als er dan toch geld vrijgemaakt wordt voor in ieder geval de stichting, dat is natuurlijk het begin, maar dat we misschien toch eens moeten gaan kijken: hoe kunnen we toch in de breedste zin van het woord vanuit de provincie die lokale omroepen, ja, toch enigszins ondersteunen financieel, een bijdrage leveren, zodat het eenvoudiger wordt om toch te gaan ondertitelen. Desnoods achteraf, maar dat is dan misschien-

De **VOORZITTER**: U beraadt zich nog op een motie.

Mevrouw **HOEK**: Ja. Maar ja, anders dan misschien, omdat het natuurlijk toch om geld gaat, zou het ook bij de voorjaarsnota kunnen.

De **VOORZITTER**: Prima. Ja.

Mevrouw **HOEK**: En zijn misschien inmiddels ook de statuten in een verder stadium dan nu.

De **VOORZITTER**: Uitstekend. Dank u wel. Ik stel voor dat de gedeputeerde inderdaad de moties en amendementen even van commentaar voorziet.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Ja, dan hebben we allereerst de motie Wensen en bedenkingen die is ingediend door de VVD en de SP. Daar staan een heleboel wensen en bedenkingen in die worden meegegeven, waar ik toch wel even aan hecht, voorzitter, om ze allemaal langs te lopen, want ze gaan over nogal verschillende dingen. De eerste wens of bedenking die wordt meegegeven, gaat over de voorkeur voor publiekrecht. Daar hebben we denk ik het nodig over gewisseld. Daar komen we in de Statenbrief nog op terug.

Af te zien van een instructierecht, dat lijkt me een goede mogelijkheid om dat ook in de statuten te verwerken. Overigens kunnen die statuten weer niet zonder instemming van de provincie gewijzigd worden. Tenminste, daar zou je voor kunnen kiezen. Dan heb je daar nog wat meer grip op.

We vragen een stichtingsbestuur- Het stichtingsbestuur wordt niet democratisch gekozen. We vragen verschillende instituties om daar een voordracht op te doen. Dus daar kan soms een gelaagdheid in zitten.

De opmerking over de oprichting van de stichting zo vorm te geven dat subsidie kan worden teruggevorderd, daar heb ik net ook in reactie op het CDA iets over gezegd. We zoeken dus uit of dat mogelijk is en we zullen u daar ook op terugkoppelen.

Het volgende lijkt me ook een goede om mee te nemen, dat je via een jaarverslag verantwoording aflegt.

Het punt wat daarna volgt over dat de stichting alleen optreedt in geval van marktfalen en die daarna ook over dat subsidies eigenlijk niet cumulatief moeten zijn, die zou ik toch willen afraden, want het lijkt me niet handig. Want in het geval van marktfalen, ja, dan zou je je alleen concentreren op de witte vlekken in de provincie, terwijl we juist in

het onderliggende beleidskader ervoor pleiten om naar het geheel van de provincie te kijken. Dus die vind ik in die zin wat ongemakkelijk.

En het cumuleren van subsidies, ja, waarom zou je dat niet willen? Het is denk ik soms een heel goede manier om bijvoorbeeld samen met een gemeente geld te matchen. En ook het Rijk heeft zich voorgenomen om heel veel geld te investeren in lokale journalistiek. Waarom zou je dat niet willen matchen met wat je provinciaal doet?

De heer **KOCKEN**: Allereerst die witte vlekken. Er is een rijksregeling voor de zogenaamde witte vlekken. Die is verlengd tot en met 2023. Als wij extra's gaan doen als provincie zou ik in ieder geval ook iets aanvullends willen gaan doen en niet dit gaan verdubbelen. Daarbij speelt ook mee – en dat is de tweede bepaling – dat je volgens mij zou willen zorgen dat er zoveel mogelijk verschillende journalisten – en of dat nou eenpitters zijn of organisatie – in staat worden gesteld om hun werk te doen en dat dat niet te veel bij dezelfde mensen terecht komt, ondanks die horizonbepaling of die maximum bepaling die we erin hebben staan. Maar dat je toch kijkt: hoe kunnen we zoveel mogelijk verspreid over de provincie van meerwaarde zijn?

De **VOORZITTER**: Ik zou u ook wel willen vragen: er wordt wel heel veel commissiewerk nu gedaan, vind ik. Dus ik zou toch wel willen voorstellen dat de gedeputeerde nu zo snel mogelijk zijn beantwoording in de eerste termijn afrondt, want u bent nu met elkaar anderhalf uur met de eerste termijn van een normaal debat bezig. Dus als we de lijn doortrekken vandaag, dan hebben we in ieder geval volgende week nog weer een verzetje op de reservedag. Ja, meneer Kocken.

De heer **KOCKEN**: Ik ben blij dat u ons spoed aanmaant. Tegelijkertijd wil ik wel meegeven dat wat ons betreft dit voorstel nu nog niet in de Statenvergadering had gehoeven. We hadden er makkelijk nog een commissiesessie hierover kunnen hebben, waarbij we dit-

De **VOORZITTER**: Point taken. Dank u wel. De heer Schaddelee.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Ja, het is denk ik toch in het belang van de Staten dat ik wat preciezer inga op de moties en amendementen die worden ingediend en die inderdaad ook voor een deel pas vandaag of gisteravond laat beschikbaar werden.

De motie van de VVD en de SP noemt nog een moment van evaluatie. Ik zou toch graag in 2024 doen, want dan heb je echt drie jaar lang achter de rug. En zoals die nu in deze motie staat opgesteld, zou u dat in 2023 willen.

Er wordt ook een einddatum genoemd. Die datum is er niet. En opheffing kan vanuit PS altijd. Dus ik weet niet of het handig is om al zo'n stichting op te zetten en daar dan ook een einddatum aan te koppelen.

En dat laatste voorstel inderdaad, behandeling bij jaarrekening/kadernota, besluiten over de middelen, nou, dat is ook onderdeel van het statenvoorstel zoals we dat nu hebben.

Dan zou ik willen doorgaan naar de motie van de PVV. De heer Dercksen staat er nu toch. Maar misschien eerst-

De **VOORZITTER**: Meneer Dercksen, wilt u dat afwachten of wilt u nu een interruptie?

De heer **DERCKSEN**: Nee, ik heb een vraag over iets wat de heer Schaddelee net zei over het matchen van subsidie, want daar botst het

een beetje met wat wij ervan vinden. Namelijk dat lokale omroepen worden betaald vanuit VNG, vanuit het Gemeentefonds. En als je nou politiek vindt dat daar meer geld naartoe gaat en ik vind- Als ik iets geleerd heb hier, dan is het wel dat bestuurders zich niet zo heel veel aantrekken van de oppositie, maar wel van stukjes in de krant. Dus het is belangrijk dat er kritische journalistiek is, laat dat gezegd zijn. Maar is het dan niet beter, als wij hier in het Provinciehuis zitten, dat we ons bezighouden met de zaken waarover wij gaan en dat we bij het Gemeentefonds – dus de gemeenten en het rijk waar dat vandaan gefinancierd wordt – daar dan meer aandacht voor gaan vragen. Want nu moeten we weer een stichting oprichten en een hele kerstboom. Ja, moeten we ons niet gewoon bezighouden met de taken die wij hebben?

De **VOORZITTER**: Een duidelijke vraag. Ik stel voor dat de heer Schaddelee hem even beantwoordt, maar dan echt zijn beantwoording afrondt.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Ja, het is een vrij fundamentele, maar het veronderstelt een beetje dat als een gemeente lokaal maar geld beschikbaar stelt, dat het dan wel goedkomt. Terwijl, ik heb hier bijvoorbeeld in deze zaal ook de burgemeester van Nieuwegein gehoord bij die conferentie die we vorig jaar hadden. Daar hebben ze gewoon lokaal middelen gealloceerd om een lokaal medium of een lokale omroep te betalen, maar die is er niet. Er is lokaal niemand die opstaat en zegt van nou, deze taak pak ik. Er was een lokale krant, De Molenkruier, die is een aantal jaren geleden ook ter ziele gegaan. Wat dus concreet betekent dat er niemand in zo'n gemeente is die die taak pakt. En ik denk dat het juist daarom belangrijk is dat je er niet alleen maar lokaal naar kijkt, maar ook provinciaal. En ook kijkt naar, hoe kunnen we dan, misschien wel in samenwerking met de regio's- Want ik zie bijvoorbeeld een gemeente Vijfheerenlanden, die naast Nieuwegein ligt, die wel heel actief is en die wel zegt van nou, misschien kunnen we wel samen met Nieuwegein optrekken, zodat er iets ontstaat wat dekkend is voor meerdere gemeenten. Dus dat is denk ik ook waar je als provincie toegevoegde waarde kan bieden, door op die manier ook soms de verbinding tussen gemeenten mogelijk te maken, soms te doen aan een stukje matching. Ik denk dat we dat ook in het voorstel en in het eerdere onderzoek wat wij nu gepresenteerd hebben, wat ging over die lokale witte vlekken, vrij duidelijk onder de aandacht hebben gebracht.

Dan heeft u een motie ingediend over Een vrije pers is de basis voor elke democratische rechtsstaat. Met die titel ben ik het totaal eens. Verder, wat erin staat, is niet geheel aan ons en raakt ook niet helemaal aan het voorstel wat we vandaag hebben liggen. Ik waag mij dus om die reden niet aan een advies. Ik laat die keus wat mij betreft gewoon echt aan PS, omdat het aan u is om daarover te oordelen.

Dan hebben we de motie van D66 en verschillende anderen die zich daar inmiddels bij hebben aangesloten. Voor mij is het laatste dictum inmiddels gewijzigd van vier naar drie jaar. Het gebaar achter de motie begrijpen we en waarderen we. We gaan deze stichting ook niet oprichten met het voornemen om ze na een jaar weer op te doeken. Dat zou enigszins curieus zijn. Dus is het ook ons voornemen om bij de kadernota daar middelen voor ter beschikking te stellen. Maar zoals wij het ons nu als college hadden voorgenomen, ook in de lijn met de financiële regels die we met elkaar hebben, is dat we de integrale afwegingen van alle financiële voornemens straks bij de kadernota doen. Dus dat dat het moment is waarop we alles wegen. Eigenlijk ook een beetje in lijn met hoe de heer Kocken dat zei. De motie zou ik om die reden dus wel willen ontraden, vooral om die wat ontijdig is. Maar het gebaar erachter, nogmaals, is uitermate sympathiek.

Mevrouw **VEEN**: Voorzitter, ik snap niet zo goed hoe de gedeputeerde erbij komt dat het voorbarig is. We zijn nu een plan aan het vaststellen met elkaar. U vraagt nu om kaderstelling vanuit de Staten. We hebben met elkaar afgesproken: plan volgt geld. Er ligt een plan. Waarom zou het dan voorbarig zijn om nu middelen te alloceren?

Ja, omdat dat volgens mij in lijn is met de financiële afspraken die we met elkaar hebben. Dat we bij de kadernota een integrale afweging maken van alle middelen. We hebben daar in het college ook inderdaad over gesproken van, gaan we nu al die middelen voorstellen of wachten we daarmee bij de kadernota? Uiteindelijk hebben we er als college voor gekozen om het voorstel voor te leggen wat er nu ligt, omdat we zeiden van, het uiteindelijke, definitieve passeren bij de notaris gaat pas plaatsvinden nadat we de kadernota hebben vastgesteld, u, als Staten. Dan hebben we ook definitief zeker dat we voor meerdere jaren die middelen hebben. Dus volgens mij wat we willen, is exact gelijk. Alleen, ja, waar wij als college zouden voorstellen om deze afweging pas te maken bij de kadernota zegt u: we willen graag nu alvast boter bij de vis geven. En uiteindelijk is het natuurlijk aan u als Staten, u gaat over de middelen.

Mevrouw **VEEN**: Om inderdaad dan maar even in de metafoor van de gedeputeerde te blijven. Want wat u anders zegt tegen die stichting: u heeft hier een koude vis en of die boter komt, dat weten we niet. Dus dat is waarom deze motie er ligt. En ook in die geest hebben we daarin gehandeld. Dus ik denk dat de boter bij de vis hoort en niet apart. Anders heb je namelijk een koude vis.

Om hem maar in te koppen dan, voorzitter: we doen de vis vast in de pan met de toezegging dat de boter er is op het moment dat de vis ook op het bord is en klaar is. Dat is denk ik na de kadernota. Maar goed. Nogmaals, het is om een formele reden dat ik de motie zou willen ontraden, maar ik heb ook gehoord hoe u ermee in ging. Ik weet niet of er vanavond vis op het menu staat, voorzitter, maar dat- Nou ja.

Dan hebben we de motie Steun de lokale eenpitter! van de SGP en D66. Dat hebben we ook in de commissie al gewisseld: er is alle ruimte in het voorstel om ook gewoon eenpitters te ondersteunen. Alleen, vanuit de sector zelf is wel heel erg aangegeven: wij hechten nu vooral belang aan duurzame versterking. En dan helpt het als er samenwerkingsinitiatieven zijn die worden ondersteund. Dus dat is de reden dat we in het voorstel het nodig hebben gezegd over het belang van samenwerking. Maar nogmaals, we willen alle ruimte bieden en laten aan de stichting om ook straks eenpitters te ondersteunen. Dus in die zin, de motie zou ik niet willen omarmen, maar ik laat hem gewoon helemaal aan PS. Ik sta er in die zin neutraal tegenover.

Dan tot slot de twee amendementen van JA21. Het eerste amendement gaat over het schrappen van de bepaling onder 3.b en 3.c., is het meen ik. Het schrappen ervan. Volgens mij, inderdaad, ik ben het eens met uw constatering dat in 3.b en 3.d al de beroepsethiek en de journalistieke principes als randvoorwaarden zijn genoemd. Ik begrijp dus de achtergrond van uw voorstel heel goed. Tegelijkertijd, u als Staten willen ook waarborgen dat het geld goed terecht komt. Dat zou ervoor kunnen pleiten om het wel te laten zoals het nu staat. Oordeel Staten wat mij betreft. Ik sta daar neutraal in.

Dat zit een klein tikje anders bij het tweede amendement dat u indient. Dat gaat over het toevoegen van een beslispunt vijf over het bestuur van de stichting. Die zou ik willen ontraden, maar ik zou er wel een heel nadrukkelijke toezegging aan willen toevoegen. Want het punt wat eronder ligt – dat hebben we ook in de commissie gewisseld – steunen we helemaal, want dat is volgens mij heel belangrijk. Dat is de toevoeging dat we in de statuten een zin opnemen- En die ook strookt met de toelichting in het dictum van het voorstel. Het voorstel is om ons te beperken tot mensen die nu politiek actief zijn en dit niet uit te breiden uitgeoefende functies in het verleden. Dus dat je inderdaad zegt, we willen niet mensen die nu lid zijn van PS of een gemeenteraad of als

commissaris of burgemeester of wethouder zitting hebben. Maar dat we dat niet helemaal willen uitsluiten voor mensen die dat in het verleden hebben gehad, want die kunnen soms daarmee wel een nuttig netwerk of nuttige kennis hebben. En bovendien, we hebben ook het voornemen om de diversiteit in het bestuur zoveel mogelijk na te streven, waaronder ook – en dat heb ik richting mevrouw Keller al gezegd – politieke diversiteit.

Dat waren volgens mij alle moties en amendementen, voorzitter. Dank u.

De **VOORZITTER**: Maar ik zie de heer Dinklo even naar voren- U heeft met uw collega's afspraken gemaakt om nog even te kijken naar die motie, maar dan kunt u inderdaad ook hetgeen de gedeputeerde heeft meegegeven daarin meenemen, zou mijn voorstel zijn.

Dames en heren, dan is nu de tweede termijn aan de orde. Ik veronderstel zomaar dat er al heel veel gezegd is. Dat kan ik hier wel van de klok aflezen. Ik stel voor dat, voor zover u een inbreng in de tweede termijn hebt, dat vanachter uw desk te doen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Boelhouser.

Mevrouw **BOELHOUWER**: Ja, ik zal het kort houden. Wij waren enthousiast over het voorstel. Dat blijven we. Die statuten, daarvan heeft u een aantal dingen gezegd. Ik geef over aan mijn opvolgers op dit punt dat ze heel kritisch die statuten zullen bekijken en dat ze er ook moeten kunnen rekenen dat u bereid bent de opmerkingen die daar gemaakt worden in de volgende vergadering ook mee te nemen en te verwerken. Dat geldt niet alleen voor hen, maar voor alle collega's.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Kocken.

De heer **KOCKEN**: Nog een korte reactie op een paar moties en amendementen. Over de samenstelling van het bestuur, daar wordt inderdaad parallel nu al over gesproken.

De besluitpunten 3.b tot en met d, die zeggen ongeveer hetzelfde, dus prima om er daar een uit te halen. Dat steunen wij.

De motie van D66 en anderen over het beschikbaar stellen van de middelen, die vinden wij in lijn met wat de gedeputeerde heeft gezegd gewoon te vroeg. Dat komt bij de kadernota aan de orde.

En de motie over de eenpitters zullen wij steunen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dinklo.

De heer **DINKLO**: GS, bedankt voor alle antwoorden. We blijven toch ook na deze discussie het proces nog wat apart vinden.

Mijn vraag nog wel, misschien dat de heer Kocken of de heer Eggermont het kan beantwoorden: motie 16, Wensen en bedenkingen, zou dat eigenlijk niet een amendement moeten worden? Want dadelijk nemen we het aan en dan alles wat hier staat, wordt dan uiteindelijk niet meegenomen. Dus dat is eventueel een vraag aan mijn collega's. Ik weet niet of een van hen die kan beantwoorden?

De heer **KOCKEN**: Als JA21 dat belangrijk vindt om het als een amendement te hebben, omdat die duidelijkheid er dan eerst is voordat we over het besluit gaan stemmen, dan wil ik dat best met de heer Eggermont nog even bespreken.

De **VOORZITTER**: Ja, en misschien even van de orde. U hebt vanavond nog de gelegenheid om amendementen en moties in te dienen in de digitale vergadering en eventueel dan ook de gelegenheid om de wijzigingen toe te lichten. Dan weet u dat.

De heer **DINKLO**: Heel kort. We hebben het over het redactieberaad gehad. Het amendement, het tweede, wat wel een toezegging is, wil ik toch gaan omvormen tot een amendement om dat wel vast te gaan leggen. Maar daar gaan we het in de vergadering-

De **VOORZITTER**: Maar er komt een nieuwe tekst.

De heer **DINKLO**: Er komt een nieuwe tekst. Ja.

De **VOORZITTER**: Uitstekend. Dank u wel. Dat was het? Ja, dank u.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Welschen.

Mevrouw **WELSCHEN**: Ook kort. Dank ook de gedeputeerde voor de toelichting op wanbeleid. Dat is voor ons wel een heel belangrijke en ook die dunne scheidslijn 'wanneer ga je nou wel op de stoel zitten van de journalistiek en wanneer kijk je echt naar wat doet een stichting als rechtspersoon wel en niet oké'. Maar daar wordt een deskundige bij gehaald, begrijp ik. Heel goed.

Verder de moties en amendementen. Er zitten er een paar bij die we zeker kunnen steunen, ook na wijziging. We gaan ze even goed bespreken ook verder in de fractie. Dank.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Veen.

Mevrouw **VEEN**: We zijn natuurlijk van meet af aan positief over dit voorstel geweest.

Wat betreft de amendementen slash moties van JA21 wachten we nog even de tekstwijzigingen af, maar staan we daar in principe positief tegenover.

Wel blijft bij ons toch een vreemd gevoel over aan dit debat als het gaat om de motie Vliegende start voor de lokale journalistiek. We blijven het toch een bijzondere gang van zaken vinden dat we een stichting gaan oprichten en, als het aan het college ligt, zonder financiële ondergrond daarvoor. Dus dat blijft voor mij toch een vreemde gang van zaken en een vreemd gevoel houden. Dus daar ga ik me nog even op beraden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Ja, u kunt natuurlijk de motie vanzelfsprekend in stemming laten brengen. Zeker.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw d'Hondt.

Mevrouw **D'HONDT**: We zijn blij met de toezegging van de gedeputeerde over de diversiteit in het stichtingsbestuur. Dus wat ons betreft vervalt de redactievergadering over die motie, want wij kunnen leven met die toezegging. We gaan de statuten daar kritisch op bekijken.

Ik wilde nog wel even om een stemverklaring uit te sparen nog even ingaan op de motie van de PVV over die censuur op die Russische media. Die plaatst ons namelijk voor een dilemma. We vonden dat die heel goed en zakelijk geschreven was. Dat is soms bij de PVV, bevalt de overweging ons wat minder. Dus alleen daarom zouden we hem eigenlijk al willen steunen om hem op te roepen om in het vervolg vaker op deze manier

zijn moties in te dienen. Het plaatst ons wel voor een groot dilemma, omdat wij ook, net als de heer Dercksen, onze wenkbrauwen hebben gefronst toen we lazen dat de EU zomaar media wil verbieden. We zouden het niet als de NVE beter hebben gevonden om die te voorzien van een juiste context, maar dat is nou net precies het probleem: sociale media voorzien niet in context, je komt in het algoritme van Mark Zuckerberg en de zijnen terecht en voor je het weet zit je in een fabeltjesfuij en allerlei complottheorieën. Ook de NVE vindt in zijn reactie dat media niet mogen aanzetten tot geweld. Wat ons betreft is dit nu juist het doel van die Russische media en van de machthebbers daar om deze media in te zetten om tot geweld over te gaan. Zonder context is het dus letterlijk levensgevaarlijk en daarom stemmen we tegen de motie.

De heer **DERCKSEN**: Als ik ergens iets gezien zou hebben op die zenders dat geweld zou oproepen, dan had ik het niet in mijn hoofd gehaald om die motie in te dienen. Sterker nog, dan hebben we de wet 'je mag geen geweld oproepen' en dat is een ander onderwerp. Daar hebben we het niet over. Het gaat om de vrijheid van meningsuiting. Het gaat om wat is vastgelegd in onze Grondwet en in het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens, dat je gewoon propaganda mag uitzenden. En iedereen heeft zijn eigen definitie daarvan. Dat laat ik in het midden. Maar het oproepen tot geweld behoort daar niet toe. Ook hier in Nederland, een Nederlandse zender mag niet oproepen tot geweld, want dan wordt die uit de lucht gehaald. Dus we hebben het over echt twee verschillende zaken. Dus als u mij een voorbeeld geeft dat ze opgeroepen hebben tot geweld, dan trek ik hem nu in, maar dat is niet aan de orde. Dat is ook niet de reden dat de Europese Commissie die zenders uit de lucht haalt.

De **VOORZITTER**: Ik denk, mevrouw d'Hondt is nog aan het nadenken, begrijp ik ook uit haar betoog. Maar dank voor het antwoord.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Haan.

Mevrouw **DE HAAN**: Ook dank voor de beantwoording en het onderlinge debat. Ik laat de woorden van de gedeputeerde als toezegging even bezinken. Ik zal me wel aansluiten bij de redactievergadering.

Met betrekking tot de motie van D66 en de SGP, die kunnen we steunen.
En dat voor nu. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Meneer Dercksen, PVV, geen opmerkingen meer. Partij voor de Dieren, mevrouw Keller, geen opmerkingen meer.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Kennen jullie motie 2020, motie vier nog? Van GroenLinks, ChristenUnie, CDA, Partij voor de Dieren, PvdA, Forum voor Democratie – die zijn er gelukkig niet meer – D66, SP en DENK, waar in het besluit stond: "Bij de andere aandeelhouders het verzoek neer te leggen om het doel van de ROM, stimulering van economische ontwikkeling zoals beschreven in artikel twee van de akte van oprichting aan te vullen met een formulering die dit inkadert binnen de randvoorwaarden van het brede welvaartsprincipe". En daarmee is brede welvaart uiteindelijk in de statuten van de ROM gekomen. Waarom kon dat? Omdat we namelijk bij de bespreking van de oprichting van de ROM namelijk de conceptakte van oprichting hadden, we de conceptakte van oprichting van de Regionale Samenwerkingsmaatschappij hadden, de conceptakte van oprichting Participatiefonds hadden, enzovoorts. Daarom konden we toen deze discussie op een fatsoenlijke manier voeren, daar ook op een fatsoenlijke manier ook moties over indienen die ook vervolgens aangenomen konden worden, waarmee we ook

daadwerkelijk iets konden veranderen. Dit gaat niet gebeuren als het in een statenbrief komt. Dat is echt onzin wat daarover gezegd wordt. En we zijn dus nu gewoon te vroeg. En laten we die volgorde dus echt niet omdraaien, want dan gaan we op deze manier elke keer met het oprichten van stichtingen en andere zaken onze eigen mogelijkheden ondergraven. Dus alleen daarom zou ik willen voorstellen dat jullie of nu tegen dit voorstel stemmen of het niet vanavond in behandeling nemen.

De **VOORZITTER**: De SGP, de heer Van den Dikkenberg, geen behoefte meer? Mevrouw Hoek geen behoefte meer aan het woord? Mevrouw Demir ook niet? Dan kijk ik nog even naar de gedeputeerde voor denk ik een korte reactie op hetgeen gezegd is.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Schaddelee.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Ja, volgens mij zijn er verder geen vragen meer gesteld in deze termijn, anders dan misschien of ik me die motie ook nog kan herinneren. Ja, zeer levendig. Maar volgens mij hebben we toen ook best wel uitgebreid gewisseld in uw Staten dat het aan uw Staten voorleggen van statuten, dat het een uitzondering is dat die statuten aan u worden voorgelegd. En dat we daar nu de regel van zouden willen maken, nou ja, dat schuurt het ook wel een beetje. Maar goed, nogmaals, de toezegging van mij staat helemaal, dat we die statuten zo open mogelijk met u bespreken in BEM en daar wat mij betreft geen moties en amendementen voor nodig zijn om dingen die u met zijn allen of in overwegende mate vindt, om die daar gewoon in aan te passen.

De **VOORZITTER**: Dan stel ik vast dat we in twee termijnen hebben beraadslaagd over dit voorstel en dat we vanavond over de daarbij ingediende moties en amendementen en over het voorstel zelf zullen stemmen. Dank u wel.

De discussie wordt gesloten.

15.

[Statenvoorstel Handelingskader gebiedsgerichte aanpak Stikstof \(PS2022RGW57\)](#)

De **VOORZITTER**: Hier hebt u ook voor een normaal debat gekozen. De gedeputeerde is al een tijdje aanwezig. Dus fijn dat u er bent, mevrouw Sterk, om, ja, ik denk voor het eerst in deze Statenvergadering de beantwoording te doen op de eerste termijn vanuit de Staten, die nu begint doordat ik mevrouw Van Elteren graag het woord geef om haar inbreng te leveren.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Van Elteren.

Mevrouw **VAN ELTEREN**: GroenLinks is blij met het voorstel wat vandaag voor ons ligt. We zien een handelingskader waarbij ingezet wordt op duurzame oplossingen voor de lange termijn, zowel voor de Natura 2000-gebieden, als ook voor de agrariërs die ook aangeven enorm behoefte te hebben aan een eerlijk toekomstperspectief en langetermijndenken. Onze complimenten daarvoor.

GroenLinks heeft eerder al zorgen uitgesproken over de inzet op technologie, zoals slimme stalvloeren en luchtwassers, omdat dat kan leiden tot intensiveren en het niet zeker is dat al deze innovaties ook stand houden bij de rechtbank of uiteindelijk de Raad van State. In het handelingskader herkennen wij deze zorgen gelukkig ook en zien

we dat er aandacht is voor de mogelijke bijeffecten, juridische borging en het risico op desinvestering.

Wel hebben we nog een verzoek aan de gedeputeerde als het gaat om de beschikbare instrumenten. In het debat van de Tweede Kamer over de stikstofproblematiek ongeveer een twee weken geleden heeft Laura Bromet een oproep aan de minister gedaan om de Wet voorkeursrecht gemeenten in te zetten. Haar minister reageerde hier gelukkig positief op en deed de toezegging deze wet ook daadwerkelijk in te willen zetten. Anders dan de naam de Wet voorkeursrecht gemeenten doet vermoeden, kan elke overheid deze wet inzetten en is het dus mogelijk ook voor de provincie om bijvoorbeeld in een cirkel rond kwetsbare natuurgebieden dit instrument in te zetten. En als u dat dan inzet als provincie of als Rijk is een boer die zijn boerderij wil verkopen verplicht deze eerst aan de overheid aan te bieden, die daar dan natuurlijk een marktconforme prijs voor betaald. De overheid kan vervolgens kijken of ze grond kan gebruiken. En zo ja, waarvoor dan. We hebben eerder ook vragen gesteld over de Wet voorkeursrecht, dit in verband met de opgave die we hebben voor de realisatie voor natuur. We willen nu de gedeputeerde vragen om ook provinciaal te verkennen wat eigenlijk de mogelijkheden zijn voor het gebruik van de Wet voorkeursrecht als instrument in een gebiedsgerichte aanpak. En ook te kijken wat daarvoor dan nodig is. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van Schie.

De heer **VAN SCHIE**: Ik mag mevrouw Van Gilse vervangen, die vanuit thuis meekijkt.

Voorzitter, al sinds 2019 houdt de stikstofcrisis ons en ook alle andere elf provincies druk. Er wordt door het Rijk, zeker sinds het recente coalitieakkoord en de nieuwe minister van Natuur en Stikstof, dan ook hard gewerkt voor het oplossen van dit complexe vraagstuk. Het handelingskader dat we vandaag bespreken, dient handvatten te bieden voor de reeds door ons vastgestelde Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof.

We willen allereerst de gedeputeerde, ook haar ambtsvoorganger mevrouw Bruins Slot en de ambtelijke ondersteuning bedanken voor het stuk. Het voorstel geeft duidelijk de deelgebieden voor de gebiedsgerichte processen aan en brengt de knelpunten en kenmerken per gebied ook aan. Wij vinden maatwerk daarbij belangrijk, want geen enkel natuurgebied is hetzelfde.

Het is een makkelijk lezend en fijn stuk, maar voor de VVD ontbreekt een concrete stip op de horizon. We gaan de komende jaren 33 miljoen belastinggeld aan deze aanpak uitgeven. Maar waar kunnen ze onze ambtsopvolgers van over vier jaar aan zien of deze aanpak dan geslaagd is of niet? Daarnaast is voor ons onduidelijk welke instrumenten zullen worden ontwikkeld en wanneer die op welke wijze ook ingezet zullen gaan worden. Deze vragen stelt onze fractie dus nogmaals aan de gedeputeerde. En daarbij dienen we ook een motie in om te waarborgen dat er daadwerkelijk concrete doelen worden gesteld en een planning voor de voorgenomen instrumenten zal worden gemaakt en gedeeld. Die motie hebben we genoemd: Planning en doelstellingen voor gebiedsgerichte aanpak stikstof. Eigenlijk zou dat genoeg moeten zijn, maar we hebben ook nog een dictum gemaakt. We verzoeken het college daarbij die planning te ontwikkelen en instrumenten voor de gebiedsgerichte aanpak in oktober met de Staten te delen. En ook een concrete doelstelling voor de gebiedsgerichte aanpak stikstof te formuleren en deze voor 1 januari met de Staten te delen.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M20 van het lid Van Gilse (VVD) inzake Planning en doelstelling voor gebiedsgerichte aanpak stikstof.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Handelingskader gebiedsgerichte aanpak Stikstof (PS2022RGW57).

Constaterende dat:

- We in Nederland helaas al sinds mei 2019 in een stikstofcrisis verkeren;
- Op dit moment maatschappelijke- en economische ontwikkelingen vertraagd worden en bij sommige ontwikkelingen onduidelijk is of zij überhaupt doorgang kunnen vinden;
- Het door de stikstofcrisis onzeker is of agrariërs en andere ondernemers in de nabijheid van beschermde natuurgebieden nog wel een toekomstperspectief hebben.

Overwegende dat:

- Door middel van het handelingskader voor de Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof wordt getracht:
 - Te komen tot en het behouden van een gunstige staat van instandhouding van kwetsbare natuurgebieden
 - Het werken aan een toekomstperspectief voor de landbouw; o integraal te werken;
 - Het gebied centraal te stellen.
- Dit handelingskader geen planning voor de voorgenomen te ontwikkelen instrumenten bevat;
- Dit handelingskader niet voorziet in SMART doelstellingen, waardoor over 4 jaar niet kan worden afgewogen of de Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof is geslaagd.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Zich in te spannen om een planning van de te ontwikkelen instrumenten voor de gebiedsgerichte aanpak uiterlijk oktober 2022 met de Staten te delen;
- Een concrete doelstelling voor de gebiedsgerichte aanpak stikstof te formuleren en deze voor 1 januari 2023 met de Staten te delen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De heer **VAN SCHIE**: Voorzitter, daarnaast hebben wij, en met ons een aantal andere partijen, duidelijk aangegeven dat de bevoegdheden met betrekking tot de voorgenomen stikstofbank met daaronder vier provinciale doelenbanken grote gevolgen kunnen hebben voor de maatschappelijke en ook economische ontwikkelingen in onze provincie. De VVD is wel heel blij dat er na drie vragen en aandringen om die stikstofbank eindelijk een in de steigers staat, alleen vinden we het jammer dat de Staten hierin geen rol is toebedeeld. Daarom vragen wij een stevige toezegging over onze informatiepositie en ons te informeren over de instelling en de gemaakte keuzes met betrekking tot de stikstof- en doelenbanken en deze een jaar na openstelling te evalueren en op basis van die evaluatie te bepalen of en zo ja, aanpassingen wenselijk zijn.

Voorzitter, de VVD stelt nog steeds haar vraagtekens of dit handelingskader nu een versnelling teweegbrengt waar de minister van Natuur en Stikstof op zinspeelde toen

ze bij ons op bezoek was. Wat gaat GS daadwerkelijk doen om ervoor te zorgen dat het handelingskader en de gebiedsgerichte aanpak er klaar voor als door het Rijk wordt aangestuurd op een versnelling? En wat gaat GS zelf doen om voor die versnelling te zorgen? En op welke wijze gaat onze provincie ervoor zorgen dat we vooraan staan bij de uitkeringen uit het Nationaal Stikstoffonds? De VVD denkt dat we succesvol zijn als we duidelijk kunnen aangeven wat we gaan bereiken en wat de inzet van de middelen en hoe die resultaten zich verhouden tot de route naar het eindresultaat van een aanpak. We willen niet weer achteraan staan als de euro's in Den Haag worden uitgedeeld.

Verder nog een concrete vraag. Of alle gerechtelijke uitspraken, zowel van de Rechtbank Midden-Nederland als landelijk, in dit handelingskader zijn verwerkt? Of dit beleid daar daadwerkelijk ook aan voldoet. Wij zeiden altijd dat het Raad van State-proof is, maar of de juridische check daar ook is geweest. We zouden het ook fijn vinden als we daadwerkelijk nog een keer kijken welke innovatiemogelijkheden er nog onbenut zijn. En op de hoogte worden gehouden als die zich aandienen.

Kortom, voorzitter, we zijn blij met de aanpak. We willen wel weten hoe de miljoenen worden besteed, welke concrete resultaten we nastreven en welke gevolgen dat gaat hebben voor de maatschappelijke en economische ontwikkelingen, die ook zo belangrijk zijn voor onze inwoners en ondernemers. Wij vinden het belangrijk dat onze Staten daar niet alleen af en toe over worden geïnformeerd, maar dat we ook de kans krijgen om bij te sturen als we dat nodig vinden. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Fiscalini.

De heer **FISCALINI**: Voor onze fractie staat voorop dat er duidelijkheid moet komen voor de boeren, zodat zij weten waar ze de komende jaren aan toe zijn. Alleen dan kunnen boeren een planning maken voor de toekomst. Dan hebben wij het onder andere over de vergunningverlening. De provincie wil graag vergunningen verlenen die langdurig houdbaar zijn en zekerheid bieden voor de toekomst. Er wordt gestreefd naar het overeind blijven van deze vergunningen. Wat als deze vergunningen niet overeind blijven? Wat zijn dan de gevolgen en de consequenties daarvan?

Er lopen nog onderzoekstrajecten in het kader van stikstof. Deze onderzoeken zouden kunnen leiden tot andere inzichten in het opstellen van de gebiedsagenda's. Mochten deze resultaten leiden tot andere inzichten c.q. het opstellen van de gebiedsagenda's, hoe wordt hier met het verlenen van langdurige, houdbare vergunningen mee omgegaan?

Om de reguliere vergunningsaanvragen weer op gang te brengen, moeten de instandhoudingsdoelen worden behaald. Om deze instandhoudingsdoelstellingen te bereiken is er een gebiedsgerichte aanpak, gebiedsprocessen en wordt er per gebied een efficiënte aanpak bepaald. Hoe groot is een gebied precies? En wat wordt er dan precies concreet gedaan? Hoe wordt er gecontroleerd of deze aanpak gewerkt heeft en er wel een gunstige staat van instandhouding is bereikt? En wanneer worden deze doelstellingen verwacht te worden behaald?

Voor het halen van de doelstelling is een transitie essentieel, met name in de overgangsgebieden rondom de Natura 2000-gebieden, zo valt er te lezen. Daarbij is het draagvlak vanuit de sector erg belangrijk en heeft de transitie impact op de agrarische bedrijfsvoering. Hoe wordt dit draagvlak gemeten? En wat als er geen draagvlak is? Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Westerlaken.

De heer **WESTERLAKEN**: Het is niet de eerste keer dat we over stikstof en de aanpak om het effect van stikstof op de natuur terug te dringen in dit huis spreken, en ik

vermoed dat het ook zeker niet de laatste keer zal zijn. Maar we zijn wel in een goede flow terechtgekomen naar mijn mening. Daarmee bedoel ik dat we nu een handelingskader voor hebben liggen wat verder uitwerkt waar we al mee bezig zijn en waarvan ik ook het vertrouwen heb dat het goed zal worden, omdat er inmiddels heel veel geld voor beschikbaar is gekomen in Den Haag. En de keren dat wij hier eerder over spraken, was dat niet allemaal duidelijk. Dus ik denk, meer in de geest van de VVD, dat het goed is als we zorgen dat vooraan in de rij staan. Daarmee sluit ik ook direct aan bij de vraag van de VVD over de versnelling. In hoeverre kunnen we die hiermee realiseren? Die vraag stel ik ook heel nadrukkelijk, omdat we graag willen dat ondernemers – en dat zijn niet alleen de agrarische ondernemers – zekerheid krijgen over hun plannen voor de toekomst. Ik wil dat nog eens een keer benadrukken. Wij hebben het heel vaak over de agrarische ondernemers. Die vind ik, recht vanuit mijn hart, natuurlijk heel belangrijk, maar er zijn ook andere ondernemers die in onzekerheid zitten over plannen die ze uit willen voeren.

Ik heb nog één vraag aan de gedeputeerde en dat is in antwoord op vragen van een ons niet onbekend kamerlid, heeft de minister uitgesproken dat de Regeling ammoniak en veehouderij door alle provincies gehanteerd wordt. Dat heeft ze nogal stellig geantwoord. Ik heb begrepen dat we dat in de provincie Utrecht niet doen op dit moment. Mijn vraag heel concreet is: is dit een tijdelijke regeling of gaan we die weer hanteren? En dat met name ook op de rechtszekerheid en de betrouwbaarheid van de overheid waar de boeren op zitten te wachten, die te maken hebben met de uitspraak van de rechter Midden-Nederland. Dank u.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Widt.

Mevrouw **DE WIDT**: Voor D66 is het van belang dat we deze stikstofaanpak bezien vanuit het grotere geheel. Als we even van wat grotere afstand kijken, dan zou je kunnen denken dat we ons druk maken om een paar randjes van de provincie, maar die vormen natuurlijk niet meer dan een symptoom van een veel groter probleem. Het gaat niet alleen maar om die Natura 2000-gebieden. Wat mijn fractie betreft, moeten we daarom niet blijven hangen in verdere juridificering. Wij zijn er voorstander van dat de provincie vooral grote en duidelijke gebaren durft te maken, gebaren die passen bij de urgentie van het probleem. De belasting van de natuur moet omlaag, en dat gaat niet alleen om de natuur op zichzelf, maar ook om gezondheid. D66 pleit ervoor om niet te wachten op wat anderen doen en ons niet te laten weerhouden door een verondersteld gebrek aan draagvlak, maar in elk geval zo snel mogelijk te doen waarvan we nu al weten dat het helpt. Dus niet marginaal oplossen, niet vluchten in pilots en onderzoeken, niet wachten op de volgende noodrem. Wat dan wel? Wij willen graag de regie pakken en samen met partners echte stappen zetten vanuit de overtuiging dat nietsdoen geen optie is. De provincie heeft een stevige opgave op dit dossier. We zijn ook afhankelijk van hoe er in Den Haag aangepakt wordt. Gelukkig heeft minister Van der Wal van Natuur en Stikstof laten blijken dat het menens is. Dat moet ook wel tegen de achtergrond van een regeerakkoord dat een stevige ambitie neerlegt.

De heer **DERCKSEN**: Ik heb een vrij korte vraag: hoe gaat u vaststellen of iets helpt?

Gelukkig hoef ik dat niet vast te stellen en zijn daar op allerlei niveaus afspraken over hoe we volgen hoe het staat met de staat van de natuur. Daar krijgen wij jaarlijks rapportages over. Daar wordt heel precies naar gekeken.

De heer **DERCKSEN**: Ja, dat vind ik wel wat vreemd dat u zegt 'we moeten iets wat helpt' en u weet eigenlijk niet wat helpt. Dat zoeken anderen uit. Nou, ik zal u vertellen: er zijn twee variabelen in dit circus en dat zijn de modellen van AERIUS – ik zal daar straks wat over zeggen –

en ten tweede is dat een biodiversiteitsmonitor. Het probleem alleen met die biodiversiteitsmonitor, die zit verstopt in een verboden databank, waar alleen journalisten in kunnen kijken, waar alleen gepubliceerd mag worden na toestemming. Dus hoe gaan we nou kijken of iets helpt?

Ja, u gaat wat mij betreft veel te ver de techniek in en wel of niet zo'n AERIUS-aanpak werkt. Wij hebben er vertrouwen in dat daar in Den Haag gewerkt wordt aan systemen waarop wij wel- [...] Ja, het spijt me zeer dat u daar geen vertrouwen in hebt.

De heer **VAN SCHIE**: Ja, voorzitter, mevrouw De Widt riep bij mij ook nog wel een vraag op, namelijk ze zei eigenlijk dat – misschien begreep ik het verkeerd, hoor – maar dat draagvlak misschien eigenlijk niet zo belangrijk was als het wel resultaten opleverde. Terwijl ik gelukkig bij het CDA en ook bij anderen hier in de zaal toch wel merk dat draagvlak met name bij die ondernemers die ook bereidwillig moeten zijn om mee te werken aan de aanpak en die juist zo goed door de provincie in de afgelopen anderhalf jaar zijn meegenomen in de noodzaak en ook de mogelijkheid om in samenwerking juist te zorgen voor gebiedsgerichte aanpak- Dus ik was even verbaasd over de strengheid van de toon, voorzitter. En misschien kan er nu enige mildheid overheen gestrooid worden.

Dat kan zeker, meneer Van Schie. Maakt zich niet ongerust. Dan denk ik dat u maar een heel klein stukje heeft verstaan van wat ik daarnet heb gezegd, want ik heb aangegeven dat de samenwerking met alle partners in die gebiedsgerichte aanpak ongelofelijk belangrijk is, want anders komen we er helemaal niet.

Minister Van der Wal van Natuur en Stikstof heeft laten blijken dat het menens is en daar zijn we blij mee. De ambitie in het regeerakkoord is ook niet mis. Ze hebben gelukkig ook de benodigde middelen. Dat stelt ons een heel eind gerust. Laten we vooral in die lijn, die in Den Haag is uitgezet, meebewegen.

Gelukkig bevat het Utrechtse handelingskader goede ingrediënten. Dank daarvoor. En ook dank voor het memo met nadere informatie. Het is vooral fijn dat in het handelingskader heel duidelijk staat dat de opgave in het landelijk gebied als integrale opgave aangepakt moet worden in Utrecht. En dat we verantwoord willen omgaan met bodem en water is een voorwaarde. Dat is goed verankerd.

Voorzitter, D66 heeft er vertrouwen in en zal instemmen met het statenvoorstel. Ik heb nu geen vragen. We blijven het intensief volgen. Bedankt voor het tijdschema daartoe voor de komende maanden. Het is spannend of we de doelen op tijd gaan halen.

Tot slot nog één kanttekening. De nadere invulling van het instrument stikstofbanken wachten we nog af om te bezien op het moment dat daar meer duidelijkheid over is of we het nodig hebben om met een motie bij te sturen. Dat staat nu allemaal nog in de grondverf. En daar kan ik op dit moment eigenlijk nog niets over zeggen. Dank u wel.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Voorzitter, mevrouw De Widt stipte even de stikstofbanken aan. Daar hebben wij een motie over rondgestuurd om daar wat stikstof ook in te reserveren voor gevallen waar het knelt en waar wij ook een taak hebben om die knelling weg te nemen. Hoe staat ze daartegenover?

Ja, eigenlijk wat ik net zei: dat ik er gewoon op dit moment nog niet genoeg van weet. Ik sluit heel erg graag aan bij wat de heer Van Schie daarnet zei, dat we heel erg blij zijn dat die stikstofbanken er dan gaan komen, want we hebben daar al meerdere malen om gevraagd. Er zitten een aantal doelen in die stikstofbanken. We hebben het er in de commissie ook al over gehad van, zit daar nou een volgorde in? Wat moet eerst? Ik heb er gewoon geen vat op. Ik weet ook niet wat ze er in Den Haag over gaan bepalen. Daar komen vanuit Den Haag ook nog nadere regelingen over. Dus ik vind het voorbarig om daar nu hier al iets over te willen zeggen.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Voorzitter, wat biedt mevrouw De Widt dan voor boeren of ondernemers in andere zin die eerlijk gehandeld hebben volgens de wet- en regelgeving die geldig was, waar wij aan zet zijn om het op te lossen? Welke oplossing heeft mevrouw De Widt voor die gevallen? We zijn nu toch kaders aan het stellen en we kunnen nu als Staten prioriteren in dingen die wij op willen lossen.

Volgens mij hebben we daar eerder, sprekend over dit onderwerp, al afspraken over gemaakt. Dat dat belangrijk is en dat dat eerder moet worden afgehandeld. Deze motie van vandaag zou daar in mijn beleving niet wat aan toevoegen dan wat we al afgesproken hadden. Maar ik hoor graag hoe de gedeputeerde dat ziet.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Krijgsman.

Mevrouw **KRIJGSMAN**: Voorzitter, de Partij van de Arbeid is blij met het voorliggende stuk. Wij geloven in de gebiedsgerichte aanpak. Maar, voorzitter, eigenlijk ook een heel klein beetje boos. Niet op onze gedeputeerde, maar hoe er continu met dit dossier wordt omgegaan in Den Haag. De provincie Overijssel heeft een paar weken geleden al aan de minister laten weten dat ze stopt met extern salderen en de PAS-melders gaat handhaven, om te beginnen met de biomassacentrales. Want na ruim drie jaar is er nog steeds geen zicht op legalisatie. Voorzitter, de PvdA vindt dit kwalijk. De overheid is hier verre van betrouwbaar. Ondernemers hebben te goeder trouw gehandeld. En in de memo lezen we dat dit proces om te legaliseren heel stroef verloopt. Voorzitter, is het dan ook niet eens tijd dat wij als Utrecht een brandbrief gaan sturen? Even wat smeerolie geven om het proces iets minder stroef te laten verlopen. Voorzitter, de griffie zal zo een motie doorsturen die wij gaan indienen, waarvan het dictum als volgt luidt: "De Provinciale Staten van Utrecht vinden dat er in 2022 rechtszekerheid moet komen voor de PAS-melders en roept het college van GS op om dit over te brengen naar het kabinet.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M21 van het lid Krijgsman (PvdA) inzake Regel die rechtszekerheid voor de PAS-melders.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Handelingskader gebiedsgerichte aanpak Stikstof (PS2022RGW57).

Constaterende dat:

- Er in onze provincie meerdere PAS-melders zijn die al jaren in onzekerheid zitten.

Overwegende dat:

- De oplossing uit Den Haag moet komen, maar dat hier geen schot in lijkt te zitten.

Spreekt uit dat:

- Provinciale Staten van Utrecht vinden dat er in 2022 rechtszekerheid moet komen voor de PAS-melders.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Dit over te brengen aan het kabinet.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

Mevrouw **KRIJGSMAN**: Voorzitter, ook in de meest recente wetgeving zitten nog punten die doen lijken op PAS 2.0. De afkapgrens is niet wetenschappelijk onderbouwd en er zijn nog geitenpaadjes die, naar wij verwachten, afgeschoten gaan worden door de rechter. Voorzitter, wij kunnen dus nu wel door met gebiedsgerichte aanpak, een goed plan dat voorligt, maar er zullen een aantal besluiten uit het Haagse moeten komen. Nu dweilen we nog met de kraan open en die kraan moet echt dicht. Zo dienen alle vergunningen die gehandhaafd gaan worden – dus bijvoorbeeld ook die van Schiphol, ook die van andere grote industrie en alle grote vervuilers – en daarbij eventueel ook nog een streep door de latente ruimte. Echter, wij kunnen wel naar Den Haag kijken, maar een aantal dingen zouden wij ook zelf kunnen doen. Voorzitter, wij zouden zo de beleidsregels over extern salderen die wij nu hebben kunnen handhaven en dus het extern salderen niet verder open te stellen.

Voorzitter, dan ook nog Nieuwkoop. Een leuk proces. Maar we lazen in de memo dat er gekeken werd naar de Rotterdamse haven voor leasen van de stikstofruimte. Voorzitter, het was van de PvdA niet de bedoeling dat de cowboys er met de ruimte vandoor gingen, maar juist dat deze ruimte gebruikt werd voor het grotere, openbare belang, zoals bijvoorbeeld woningbouw, zie ook aangenomen motie M41. En dan hebben we ook nog een puntje van Greenpeace. Die heeft recent onderzoek gedaan en die hebben aangegeven dat er in 2025 al een aantal Natura 2000-habitats zijn verdwenen als we niet heel snel wat gaan doen. Een van de genoemde habitats zijn de Nieuwkoopse Plassen. Dus wat de PvdA betreft, is hier ook echt voorzichtigheid geboden hoe we met dit proces verder gaan.

Voorzitter, dan stellen wij ook nog voor gewoon eens out of the box te gaan denken. Mijn GroenLinks-collega noemde net al de Wet op het voorkeursrecht. Een goed idee. Voorzitter, dan kun je ook nog andere dingen bedenken. We zijn al heel terughoudend met het uitgeven van vergunningen, maar moeten we misschien niet even helemaal stoppen met vergunningen die veel stikstofdepositie hebben. Denk aan biomassacentrales, uitbreiding van veehouderijen. Voorzitter, ik hoor graag van gedeputeerde wat zij daarvan vindt. Ook hier hebben wij eventueel een motie achter de hand. Voorzitter, hier wilde ik het even bij laten. Ik wacht heel even op de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Ik was helemaal verrast door het blokje 'out of the box denken'. Ik denk, daar komen mooie ideeën. Maar uw bijdrage is vooral op het verzamelen van stikstof gebaseerd. Mooi breed ook: Schiphol, de agrariërs, et cetera. Duidelijkheid creëren. We hebben het vandaag niet over stikstof, volgens mij. We hebben het vandaag over de natuurkwaliteit en stikstof terugbrengen is slechts een middel. Welke rol heeft u dan voor de natuurbeheerders die toch met een halvering van de stikstof in de afgelopen dertig jaar de natuurkwaliteit fors hebben laten afnemen als natuurbeheerder?

Ja, voorzitter, met stikstof is het zo: het is een emmer die steeds voller loopt, die steeds voller loopt, die steeds voller loopt. En alle kleine beetjes, die voegen daaraan toe. Er wordt wel onderhoud gepleegd in de natuur, maar het is niet dat die emmer gelijk leeg is gegooid. Nee, want die stikstof nam maar toe en die nam maar toe en die bleef maar invloed hebben. Dus het is niet hier aan de natuurbeheerders om ook naar te wijzen, het is ook gewoon het feit dat wij – en daar heeft de PvdA ook gewoon echt een rol in gespeeld – toe hebben gestaan dat er steeds meer stikstof werd uitgestoten en dat daar niet tegen opgetreden is.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Voorzitter, volgens mij is de kern waar we naar kijken de staat van de instandhouding: is die goed of is die te hanteren? Dertig jaar lang hebben we een halvering van de stikstofuitstoot gehad. We hebben nooit keihard het signaal gehad van natuurbeheerder van, het gaat slecht in onze gebieden door stikstof. De PAS valt en plotseling is er moord en brand in de natuurgebieden, want stikstof. Waar is nou die constante lijn, de constante rol van die natuurbeheerders? U wuift ze nu weg van, wij hebben het verkeerd gedaan. Nou, misschien is er te ruim vergunningen verleend. Maar er is in ieder geval nooit gesignaleerd door de experts in die gebieden. Ik vraag aan u: welke rol ziet u dan voor hen om dat toch tijdig te signaleren? Want ook in het handelingskader zie ik dat niet terug en in uw bijdrage van 'out of the box denken' zijn er ook heel andere beheermaatregelen of beheerdoelstellingen op te leggen van out of the box te denken.

Ja, voorzitter, stikstof is echt een cumulatief effect op de natuur. Dat is niet vandaag of morgen hebben we stoten en dan gooien we gif eroverheen en dan wordt het beter. Het is een cumulatieve opstapeling van problemen. Dus op een gegeven moment wordt dat steeds erger. Je ziet die bodem steeds langzaam zuurder worden in sommige gebieden. Dat is niet iets wat à la minute ontstaat, à la minute gesignaleerd wordt. En ja, als je terugkijkt naar de natuurorganisaties, daar ook gaat kijken en zoeken naar voorbeelden, dan is het al veel langer dat zij er aandacht voor vragen, alleen het heeft ons nooit bereikt of in ieder geval niet de juiste mensen om er wat aan te doen.

De heer **DERCKSEN**: Ja, voorzitter, mevrouw doet een Rob Jetten'tje met een verstikkende deken stikstof. Want ik weet niet of ze er de vorige vergaderingen was, of twee vergaderingen terug, maar toen haalde ik antwoorden aan van het kabinet op vragen van JA21 in de Tweede Kamer. Daarin stond dat er geen bodemonderzoek van de natuurgebieden in Nederland is. Dus waar baseert u zich op dat stikstof en cumulatief is en vervolgens ook slechte invloed heeft op de natuurgebieden, want die data zijn er niet? Dus waar baseert u zich op?

Er is onderzoek en er is onderzoek. Er is gewoon aangetoond in natuurgebieden dat er planten, de flora en de fauna verandert, dat er weinig calcium is in de pootjes van vogels bijvoorbeeld of in de schalen van eieren, wat een teken is van verzuring op de natuur. Daar hoeft je niet echt een bodemonster voor te nemen om dat te zien, want je hebt zuurminnende planten, die dat heel prettig vinden, en planten die het zuur helemaal niet prettig vinden. En die laatste zie je namelijk nu verdwijnen en de zuurminnende planten zie je opkomen. Dat is dus gewoon een teken dat het niet goed gaat.

De heer **DERCKSEN**: Ja, dat is wel vreemd dat dus klaarblijkelijk mevrouw Krijgsman allerlei onderzoeken heeft die het kabinet niet heeft. Maar ik zal u een beetje uit de brand helpen. De Nationale Databank Flora en Fauna – dat bedoelde ik zojuist ook al – hebben 150 miljoen natuurwaarnemingen, alleen die zijn niet toegankelijk voor publiek. En als een journalist dat wil vragen, krijgen ze het alleen onder de voorwaarde dat ze er niet over publiceren. Dus we hebben natuurkenmerken die we opslaan, maar niet mogen gebruiken. Dus wat u zegt, dat zijn klaarblijkelijk waarnemingen die in een doofpot zitten waar we niet over mogen beschikken. Sterker nog, de natuurbeheerplannen gebruiken die data niet. Met andere woorden, we hebben driehonderd vogels, dat worden er zeshonderd, maar omdat er twee soorten gemonitord worden, gaat het heel slecht met de biodiversiteit. We zitten in een, ja, fabeltjesfuijk zou ik bijna zeggen, napratend mevrouw d'Hondt. We hebben de data niet en we gebruiken ze niet.

De **VOORZITTER**: Het punt is helder, maar ik denk dat mevrouw Krijgsman daar nu ook niet zo heel veel aan kan doen.

Mevrouw **KRIJGSMAN**: Ik wil er nog even wat over zeggen.

De **VOORZITTER**: Nog even op reageren en dan stel ik voor dat de volgende spreker het woord krijgt.

Mevrouw **KRIJGSMAN**: Ja, voorzitter, ik vind het toch de discours van de twijfelbrigade. Er gaan ecologen gewoon het veld in. Die lopen daar rond. Die lopen daar in die natuurgebieden rond en die zien het gewoon gebeuren. Die zien andere planten. Die ecologen zijn goed geschoold. Dus daar vertrouw ik op. Ik ben zelf met hen het veld in geweest, een aantal anderen. We hebben dat zelfs met een aantal andere statenleden een keer samen gedaan. Ik heb het een keer apart gedaan met een ecooloog. Ik raad dat ook aan voor de heer Dercksen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer De Harder.

De heer **DE HARDER**: Voorzitter, de landelijke sector staat onder druk en die druk komt van alle kanten. Veranderende eisen vanuit wet- en regelgeving, het vervallen van de PAS, jurisprudentie die ondertussen ontstaat, over het rekenen met emissie-reducerende technieken, over handhaving, fosfaatregelgeving, kaderrichtlijn water, veranderende Europese richtlijnen en zo kan ik nog even doorgaan. Dit alles nog los van de eisen die afnemers van bijvoorbeeld melk stellen aan de wijze waarop dat wordt geproduceerd op de bedrijven. Onze fractie heeft tijdens een werkbezoek weer ervaren dat het zorgt voor stress en onzekerheid aan de keukentafels. Bijna geen boer of boerin weet nog waar hij of zij aan toe is. Waar ligt hun toekomstperspectief? We hebben het in dit Provinciehuis bijvoorbeeld al vaak gehad over de PAS-melders. De SGP-fractie heeft meerdere malen ook aandacht gevraagd voor de interimers. Familiebedrijven die te goeder trouw gehandeld hebben plotseling illegaal verklaard zijn zonder dat er wat bij het bedrijf veranderde. De belofte, nu ook vastgelegd in wetgeving, hebben gekregen dat de minister dit probleem gaat oplossen, maar die nog geen zicht hebben op die oplossing. Het levert stressvolle situaties op binnen de boerenbedrijven.

Afgelopen week spraken wij een boer over een andere situatie. Hij heeft melkvee op drie locaties en is hard bezig om dat terug te brengen naar één locatie. Het bedrijf is en wordt op grote schaal verbouwd. Het bedrijf is grondgebonden. Twee van de locaties liggen dichtbij de woonkern en het weghalen van de dieren daar is ook voor die woonkern een voordeel. Hij heeft zijn stallen verbouwd met de nieuwste emissiearme vloeren en is eigenlijk gewoon bijna klaar. Uit berekeningen blijkt dat dit past binnen het salderen, maar toch, het wordt dringend ontraden om dat nu te doen. De jurisprudentie is namelijk dat we niet kunnen rekenen met deze emissiearme vloeren. Het is onvoldoende rechtszeker om deze dieren naar één locatie te halen, waarbij ook allerlei onnodige transportbewegingen zouden worden voorkomen. Zijn deze investeringen nou een goede keus van deze boer en zijn gezin geweest? Geen idee. Voorzitter, het is zomaar een voorbeeld waarvan er zoveel zijn in onze provincie. Allemaal met hun eigen verhaal en inhoudelijk zeker niet vergelijkbaar, maar met als verbindende factor: er is grote onzekerheid over wat er nu gedaan moet worden.

En dan kom ik ook op dit statenvoorstel. Het beschrijft de wijze waarop onze provincie de stikstofproblemen in de gebiedsgerichte aanpak wil aanpakken. Voorzitter, de fractie van de ChristenUnie is zeer te spreken over de grote lijnen van dit handelingskader. Het is bijna volledig in lijn met onze eerdere inbreng op dit onderwerp.

De samenvatting benoemt alle voor onze fractie belangrijke punten, op één na, maar daar kom ik dan straks nog even op. Het gaat om de natuur, om de instandhoudingsdoelen. Stikstofreductie op zich is geen doel, maar een middel. Investeren in boeren met toekomst. En laten we alsjeblieft niet al ons geld stoppen in vrijwillige stoppers. En een integrale aanpak, waarbij we koppelen met andere opgaven die op dit moment in het landelijk gebied spelen. En toch maken wij ons zorgen. De tijdsdruk vanuit het Rijk is hoog. En nog belangrijker, de stress aan de boerenkeukentafels maakt dat er nog meer haast geboden is. Dat staat op gespannen voet met de enorme omvang van de opgave en de zorgvuldigheid die nodig is om dit goed te doen. Er moet wat de ChristenUnie betreft dus met alle beschikbare capaciteit gewerkt worden aan oplossingen in de gebieden. Alle hens aan dek om te komen tot ruimte om te ademen en te werken aan een gezonde landbouwsector met een helder toekomstperspectief.

Wat missen wij dan nu nog? De aandacht voor andere sectoren dan de landbouw in dit statenvoorstel. Heel kort beschrijft het handelingskader hier iets over, maar wat ons betreft is dat echt te weinig. We dienen daarom op dit punt, samen met de fracties van de SGP, GroenLinks en het CDA, een motie in om die aandacht beter te borgen. Het dictum van die motie luidt dat Provinciale Staten het college opdraagt om serieus en voortvarend werk te maken van de inspanningen die nodig zijn om ook buiten de landbouwsector te komen tot een reductie van stikstofemissies, deze inspanningen gelijktijdig te verrichten met de uitvoering van de gebiedsgerichte aanpak en deze te betrekken bij de gebiedsgerichte aanpak. En Provinciale Staten via de geplande informatiesessies te rapporteren over de voortgang op dit vlak. Dank u wel.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M22 van de leden De Harder (ChristenUnie), Van den Dikkenberg (SGP), Van Elteren (GroenLinks) en Westerlaken (CDA) inzake Brede gebiedsgerichte aanpak.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Handelingskader gebiedsgerichte aanpak Stikstof (PS2022RGW57).

Constaterende dat:

- Het overschot aan stikstofdepositie op de natuur vanuit meerdere bronnen en sectoren afkomstig is;
- Op 15 juli 2020 motie 41 'Op naar een gezond stikstofniveau' is aanvaard bij de bespreking van de Leidraad gebiedsgerichte aanpak stikstof;
- Op 15 juli 2020 ook motie 42 'Lagere snelheid, hogere stikstofreductie' is aanvaard bij de bespreking van de leidraad gebiedsgerichte aanpak stikstof;
- Op pagina 25 van het handelingskader wordt gesteld: "Hoewel we op dit moment vooral inzetten op instrumentarium binnen de landbouw en de uitvoering van het Programma Natuur, moeten alle sectoren een bijdrage leveren. Flankerend lopen bijvoorbeeld het Regionaal Mobiliteitsplan, waarin de klimaatopgave wordt vertaald voor mobiliteit, en de lobby met provincie Gelderland voor een schonere binnenvaart";
- Stikstofemissies in de vorm van NOx zich over grote afstand verplaatsen en daarmee een stikstofdeken vormen over Nederland en daarbuiten.

Overwegende dat:

- Het handelingskader gebiedsgerichte aanpak stikstof de leidraad gebiedsgerichte aanpak stikstof uit 2020 vervangt;

- Het voor het draagvlak van maatregelen in verschillende sectoren met relevante stikstofemissies, van belang is om in alle sectoren gelijktijdig en serieus werk te maken van stikstofreductie;
- Motie 41 onder andere verzoekt om specifiek aandacht te geven aan “binnen de mogelijkheden voor alle in het advies van de commissie-Remkes genoemde sectoren, voor wat betreft het eigen takenpakket en de beschikbare financiële middelen, reductie van stikstofdepositie te realiseren”;
- Motie 42 het college onder andere verzoekt om de uitkomsten van onderzoek naar mogelijke effecten van snelheidsverlagingen op provinciale wegen op stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden “...te betrekken bij de gebiedsgerichte aanpak”;
- De huidige tekst in het handelingskader op pagina 25 naar het oordeel van Provinciale Staten onvoldoende recht doet aan de passages uit moties 41, 42 en de brede opgave om in alle sectoren te werken aan stikstofreductie;
- Het van belang is om ook snel werk te maken van de eerdergenoemde stikstofdeken boven Nederland en ver daarbuiten.

Dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

- Om serieus en voortvarend werk te maken van de inspanningen die nodig zijn om ook buiten de landbouwsector te komen tot reductie van stikstofemissies;
- Deze inspanningen gelijktijdig te verrichten met de uitvoering van de gebiedsgerichte aanpak en deze te betrekken bij de gebiedsgerichte aanpak;
- Provinciale Staten via de geplande informatiesessies te rapporteren over de voortgang op dit vlak.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Voorzitter, wij doen niet mee aan gebiedsgerichte aanpak en vergunningen en bronmaatregelen, we doen aan data. En in een tijd dat voedselschaarste in de wereld op de loer ligt, gaan we boeren weggagen ten faveure van door semiambtenaren uitgezochte plantjes. Zelfs globalist Macron is intussen gedraaid en vindt voedsel belangrijker dan de Green Deal van Timmermans.

Voorzitter, emissie van stikstof is de afgelopen decennia significant verminderd met zo'n procent zestig. Dan citeer ik even speciaal voor mevrouw De Haan het RTL Nieuws van een jaar of twee geleden: “Door toedoen van ons, de mens, is de hoeveelheid stikstof de afgelopen decennia verdubbeld”. RTL Nieuws, twee jaar geleden. Dit zijn de feiten. En als we gaan naar – ja, daar gaat ie – de atmosferische stikstof, die is ongeveer gehalveerd. En toch noemt onze gedeputeerde dat natuurongezond. Hoe ongezond was onze natuur dan wel niet in 1980?

Voorzitter, en de enige natuur die we hadden en hebben, is de Noordzee. Dat is intussen verworpen tot een industrieterrein, waarbij we geen idee hebben wat de langetermijneffecten zijn voor windpatronen, zeestromingen of de fauna daar. Ik heb het al een keer eerder gezegd: het uitlaten van een hond in een natuurgebied verdubbelt de atmosferische stikstofdepositie. Eén hond. Dat was destijds een onderzoek van de Wageningen Universiteit. En begin dit jaar kwam er een internationaal onderzoek en die bevestigde dat nog eens een keer. Dat zou toch de reden moeten zijn dat we met ons allen afvragen: waar zijn we in hemelsnaam mee bezig? Maar nee, de bias in de media is: die hond moet uit het natuurgebied. Maar hoe zit het dan met vossen, marters, reeën,

ganzen. Die hebben ook zo hun stikstofdepositie. Maar goed, dat komt natuurlijk niet uit in het adagium, want we moeten automobilisten en boeren lastigvallen.

Voorzitter, in het verleden is wel onderzoek gedaan naar de depositie van agrarische bedrijven. Dit is het onderzoek nog van de WUR over die loslopende hond. Daar heb ik het al eens keer eerder over gehad. En dit is het onderzoek uit Denemarken van een stal met zestig koeien en de stippen zijn plantjes in potten en ander materiaal om zowel de atmosferische stikstof te meten als ook de depositie, daar waar het eigenlijk over zou moeten gaan. De stal in het midden. Potjes rond de stallen. Wat blijkt? Dit is de atmosferische stikstof. Je ziet dat na ongeveer honderd meter de toename door die stal al bijna weg is en na tweehonderd meter zit het op de achtergrondwaarde. Dus de stikstof van die stal met zestig koeien komt in de lucht niet verder dan tweehonderd meter. Maar veel belangrijker: wat slaat er nou neer? Wat is nou de depositie? Wat blijkt? Na veertig meter slechts is de depositie alweer terug op de achtergrondwaarde. Zestig koeien, het komt niet verder dan veertig meter. Wetenschappelijk onderzoek. Ik heb hem helemaal bij me als u daar interesse in mocht hebben. En dat is een bevestiging van het Nederlandse onderzoek wat de heer Santing al een keer eerder bij de Wageningen Universiteit gedaan heeft. Hij kwam ook bij die kleinere stallen tot vijftig meter depositie en bij grote stallen, zeshonderd grootvee-eenheden: na vierhonderd meter was er geen extra depositie meer. Ik roep mevrouw Krijgsman op om haar emmers te legen. En de heer Santing heeft dat onderzoek aangeboden bij het RIVM, maar “daar paste het niet in het straatje”, was de letterlijke tekst van de onderzoeker.

Voorzitter, het vorige model van AERIUS was zo lachwekkend: autostikstof komt tot vijf kilometer en boerenstikstof komt oneindig ver. Een boer uit Den Helder zorgt voor depositie in Maastricht en niet in het buitenland, daar hebben ze die problemen niet. Dus precies in Maastricht. En dat was zo vreemd. We hebben een commissie gehad. Dus wat zegt de overheid intussen? Nou, weet je wat, al die stikstof, die komt tot 25 kilometer ver. Dus we hebben wetenschappelijk onderzoek dat de depositie niet verder komt dan een paar honderd meter; en dit zegt de Nederlandse overheid. Ik weet niet of in dit Huis ‘knettergek’ nog genoemd mag worden, maar bij deze, voorzitter. Het heeft geen enkele wetenschappelijke basis, net als die anderhalve graad in het klimaatdebat die ook een keer iemand verzonnen heeft.

En dan heb ik het nog niet eens over het gewascompensatiepunt: hebben die plantjes nou echt last van die depositie? Daar is nooit onderzoek naar gedaan, ook niet binnen die veertig, vijftig meter. Maar we sturen op modelletjes, AERIUS-modelletjes, en we sturen op enkele soorten die worden gemonitord. En als het daar wel of niet goed mee gaat, is ons natuurbeleid gered. En daarvoor worden boeren onteigend. Zonder deze feiten, zonder deze data, eigendom dat generaties lang in de familie zat, wordt afgenomen zonder data. Ik vind het een grof schandaal.

Voorzitter, het dossier is gekaapt door semiambtenaren van terreinbeherende organisaties, die natuur willen ontwikkelen die nooit bestaan heeft. De afgelopen decennia is ook hier met toestemming en geld-

De heer **WESTERLAKEN**: Ik begrijp dat de heer Dercksen heel goed thuis is in feiten en cijfers. Kan hij mij aangeven hoeveel boerenbedrijven er op dit moment onteigend zijn?

Ik zag van de week, toen waren ze begonnen in Kennemerland, was er al iemand die aan de bel trok. Die was al onteigend. En ik heb nog een stuk bij me van een jaar geleden uit De Telegraaf van iemand die ook al werd aangekondigd om zijn bedrijf in te krimpen. Dat is echt aan de gang. Ja.

De heer **WESTERLAKEN**: Maar misschien is het dan goed dat u uw cijfers en feiten echt goed hebt. Dit gaat niet om onteigeningen naar aanleiding van het terugdringen van stikstof; dit gaat om andere

onteigeningen. Misschien dat u dat er dan bij moet vertellen. We hadden het over correct nieuws en fake nieuws.

Ja, ik zou graag weten waarom die boeren dan van hun erf worden gejaagd.

De heer **WESTERLAKEN**: Tot slot, om echt en fake nieuws van elkaar te scheiden: dit zijn mensen die bijvoorbeeld voor natuurontwikkeling onteigend worden. Bijvoorbeeld in de Krimpenerwaard. Maar dat heeft niks te maken met de stikstofverdringing.

De **VOORZITTER**: Ik stel voor dat de heer Dercksen zijn betoog vervolgt.

De heer **DERCKSEN**: Ja, wat moet je daar nou mee? Ik bedoel, je haalt dus voedsel weg. Het CDA zegt dus hier: we gaan voedselproducerende boeren weghalen voor natuurontwikkeling en dan hebben we ecologen rondlopen die hier bepalen wat mooi is en niet. En ik was met de zin bezig dat met geld van de provincie en met toestemming van de provincie de afgelopen decennia vele hectaren bos zijn gekapt. Nu moeten er weer bomen terug, maar we hebben hier periodes gehad dat er mega-aantallen hectaren bos werden gekapt, omdat er natuur moest worden ontwikkeld. Maar klaarblijkelijk is dat voor het CDA een goede reden om boeren van hun eigendom te ontdoen.

Voorzitter, we leven dus in modelletjes. Het AERIUS-model is nog steeds voor een belangrijk deel leidend. En het is 25 kilometer en dat staat haaks op alle data. Voorzitter, ik vind het eigenlijk een schandaal dat we het hier over invulling van beleid hebben, terwijl we de data niet erkennen. Tot zover.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M23 van het lid Dercksen (PVV) inzake Staak het stikstofbeleid.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Handelingskader gebiedsgerichte aanpak Stikstof (PS2022RGW57).

Constaterende dat:

- Wereldwijd een voedselschaarste dreigt te ontstaan als gevolg van de Russische aanval op Oekraïne;
- Dat de geschiedenis leert dat voedselschaarste leidt tot grote onrust onder de bevolking niet zelden uitmondend in nieuwe oorlogen;
- Dat de doestellingen van het (volstrekt ongefundeerde) stikstofbeleid ertoe zal leiden dat er minder voedsel zal worden geproduceerd en dat dit in deze tijd volstrekt onverantwoord is;
- Dat voedselketens kwetsbaar zijn gebleken en ook Frankrijk voedselproductie prioritair wil maken boven de Green Deal aangezien "Europa het zich niet kan veroorloven om minder voedsel te produceren";
- De oorlog in Oekraïne ons leert dat voedselzekerheid van een veel groter belang is dan het groeien van het pijpenstrootje.

Draagt het college van Gedeputeerde Staten op:

- Onmiddellijk het stikstofbeleid te staken en het kabinet hiervan op de hoogte te stellen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De heer **DE HARDER**: Ja, de heer Dercksen laat ook weleens mensen teruglopen. Ik denk, ik gun hem die kans ook. Ja, het punt is, kijk, de heer Dercksen maakt een enorm punt van 'we doen het alleen op basis van modelletjes en van papier'. Ik snap die irritatie wel. Maar vervolgens is het wel zo dat op het moment dat we dan met de Statenleden de natuur ingaan en met die ecologen en die biologen gaan kijken wat er daadwerkelijk gebeurt buiten en hoe de natuur op dit moment aan het veranderen is, die dat elke dag zien, wiens werk het is, dan zie ik de heer Dercksen daar niet. Wanneer kunnen we nou eens een keer samen op werkbezoek om dat gesprek met die ecologen, die biologen, die elke dag die natuur beheren, eens een keer te voeren? Zodat we ook niet hier blijven hangen in alleen maar onderzoeken en plaatjes uit Denemarken.

De heer **DERCKSEN**: Nou, misschien is dat wel een goed idee. Dan zou ik dat wel graag doen op basis van de data van het NDFF, de Nationale Databank Flora en Fauna. Die gegevens zijn een soort van geheim. De beheerplannen kunnen daar dus geen basis vinden op die data. Dus als we die nou vrijgeven – ik geloof dat, ik zat even met de heer Hazeleger te smoezen – laten we zorgen als Staten dat we die cijfers vrij krijgen. Dan kunnen we ook op die basis van die data kijken wat er daadwerkelijk met de natuur aan de hand is. Want het wordt bijgehouden. We hebben een heleboel-

De **VOORZITTER**: Misschien, meneer Dercksen, want het was een eenvoudige vraag.

De heer **DERCKSEN**: Ik wil graag met hem mee. Ik zal het samenvatten.

De **VOORZITTER**: Het gaat wel om heel veel voorwaarden.

De heer **DERCKSEN**: Ik wil daarin mee en dan nemen we de data mee van het NDFF en dan kunnen we zien wat er gebeurt. Dan zou je zomaar kunnen veronderstellen dat het heel goed gaat met de biodiversiteit. Alleen dat bij het bepalen van die biodiversiteit alleen maar een aantal soorten zijn aangewezen. Dus we kijken met een koker naar de natuur.

De **VOORZITTER**: Ik stel vast dat er – het gaat wel voorzichtig – maar dat er wellicht een date aanstaande is. Wij blijven graag op de hoogte.

Misschien even tot slot inderdaad dan de heer Van Schie, als de heer De Harder klaar was? Ja, zeker. Meneer Van Schie nog even?

De heer **VAN SCHIE**: Ik leef mee met het één-tweetje tussen de heer De Harder en de heer Dercksen. Maar ik heb de heer Dercksen geen vraag aan de gedeputeerde horen stellen over die waarden. Ik geloof zelf ook altijd wel in 'meten is weten'. Dus is de heer Dercksen nou van plan met het hele betoog nog te komen tot een conclusie wat hij eigenlijk van het college verwacht in deze? Of moeten we hem daar een handje bij helpen?

De heer **DERCKSEN**: Daar hebben we de interruptiemicrofoon voor uitgevonden. Maar natuurlijk vraag ik een reflectie van de gedeputeerde op dit verhaal. Depositie komt niet verder dan een tiental meters, bij heel grote bedrijven een paar honderd meter. En de overheid zegt: het is 25 kilometer. Ik vind dat buitengewoon vreemd. Ik geloof dat een aantal boerenorganisaties ook zelf nog met depositie bezig zijn. Het is een vrij ingewikkeld proces, maar dat komt later dit jaar uit. En het zou me een lief ding waard zijn als iedereen zich van tevoren committeert aan de uitslagen van dat onderzoek, ja.

De heer **VAN SCHIE**: Ja, voorzitter, want ik zou er dan nog wel een vraag aan de gedeputeerde willen toevoegen. Als we dan toch vele tientallen miljoenen uitgeven aan gebiedsgerichte aanpak en het verbeteren van de natuurkwaliteiten, dat ze daar dan ook wel, los van de vragen van de heer Dercksen, een monitoringsprogramma op zet om ook met elkaar te kunnen constateren dat die aanpak succesvol is. Daar heb ik al min of meer om gevraagd ook toen ik vroeg om concrete doelstellingen. Maar om daar dan de systematiek van 'hoe ga je nou meten en weten wat het effect is' ook eens een keer in een breder kader te bespreken met deskundigen – en dan niet van de ene soort of van de andere soort, maar dan echt gezamenlijk – om te kijken of we daar ook tot consensus kunnen komen wat nou zinvolle parameters zijn om te meten of het lukt.

De **VOORZITTER**: U stelt, dat is wel handig, in een interruptie toch weer een vraag aan de gedeputeerde. Maar u pleit voor deskundige diversiteit. Dat is ook heel mooi. Meneer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Voorzitter, de heer Dercksen vraagt om een reflectie van de gedeputeerde op de NDFF-data, maar zou hij niet gewoon zelf graag die NDFF-data met een duiding voor onze gebieden willen hebben?

De heer **DERCKSEN**: Zeker. Ja. De vraag is of we hem krijgen, want het is in dit land zo georganiseerd dat zelfs journalisten er alleen naar mogen kijken – even een knipoog naar de JA21-fractie – dat journalisten die alleen mogen krijgen na goedkeuring van de aanvrager en onderzoek en onder de voorwaarde dat de gegevens niet worden gedeeld. Dus dan ben je een onderzoeksjournalist, maar dan mag je er niets mee. Dus dat lijkt me buitengewoon vreemd.

De **VOORZITTER**: Oké, het is helder. U doet een oproep om te kijken of die gegevens boven tafel kunnen komen. Dank u wel. Meneer Dercksen, ook u, dank u wel.

De VOORZITTER geeft het woord aan mevrouw Keller.

Mevrouw **KELLER**: Voorzitter, ik zou het graag willen hebben over het Handelingskader gebiedsgerichte aanpak stikstof hier in Utrecht. Voorzitter, de balans tussen ecologie en economie is nog steeds zoek. De Natura 2000-gebieden die we in onze provincie hebben, moet je met een vergrootglas zoeken. Op de kaarten zijn er tien in totaal, onder andere de Oostelijke Vechtplassen, Binnenveld, Botshol, Uiterwaarden Lek. Veel van deze gebieden staan onder druk, niet alleen door een te hoge stikstofuitstoot, maar bijvoorbeeld ook door een ondermaatse waterkwaliteit en bodemdaling. De oorzaken zijn dus veelvoudig, maar als we kijken naar stikstof, dan blijkt uit het handelingskader eens te meer dat de landbouw de grootste veroorzaker is van een te hoge stikstofdepositie in onze provincie; pagina 33. Het gaat om 44 procent. Om dit aan te pakken staan we voor een transitie naar kringlooplandbouw. De Landbouwvisie is hiervoor richtinggevend. De aanpak veronderstelt onder andere het instellen van kritische prestatie-indicatoren, passende vergoedingen voor agrariërs en het stimuleren van nieuwe verdienmodellen. De Partij voor de Dieren ziet graag dat hierin een meer plantaardig landbouwsysteem en voedselbossen worden meegenomen. En wellicht kan de gedeputeerde aangeven of duurzame energieopwek ook een rol van betekenis gaat spelen als het gaat om inkomsten van boeren.

Over duurzaamheid gesproken, het is goed dat met het verlenen van vergunningen rekening gehouden wordt met de lange termijn en zekerheid voor

ondernemers. Hierbij past het instellen van één loket waar men terecht kan voor subsidies en regelingen. Dit vergroot naar onze mening het draagvlak voor de landbouwtransitie in het algemeen en de stikstofreductie in het bijzonder.

Maar we lezen ook over pilots, bijvoorbeeld in het geval van het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen, die inzetten op het langjarig verliezen van stikstofruimte na innovatie. Ook lezen we dat agrariërs rond de Nieuwkoopse Plassen zich uit de crisis willen innoveren. Dit komt op Partij voor de Dieren over als symptoombestrijding in plaats van het aanpakken van de oorzaak van de problematiek rondom stikstof. Ook wat betreft het bepalen van de KPI's wordt vooral gekeken naar realistische en haalbare streefwaarden. Het standpunt van Partij voor de Dieren is dat er gedaan moet worden wat nodig is. Ruimte geven aan vakmanschap en eigen inzichten van agrariërs klinkt mooi, maar het alleen aan technologische oplossingen vanuit de sector overlaten, heeft in het verleden vaak niet tot de gewenste resultaten geleid. In het handelingskader wordt gelukkig erkend dat technologische middelen op gespannen voet kunnen staan met andere opgaven.

Maar wederom wordt de oorzaak niet benoemd. Er worden te veel dieren in de landbouw gehouden. Zelfs het nieuwe kabinet ziet de noodzaak van krimp van het aantal landbouwdieren inmiddels in en gaat uit van dertig procent minder landbouwdieren binnen tien jaar. Staat dit college achter de kabinetsplannen voor het terugdringen van de stikstofuitstoot en ziet ze ook in Utrecht een krimp van het aantal landbouwdieren als onvermijdelijk? Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Breur.

De heer **BREUR**: Ik kan heel kort zijn, omdat ik geen behoefte heb om de commissie over te doen. De heer Schippers heeft daar namens mijn fractie al het nodige gezegd, met name dat de doelstellingen mooi zijn, maar dit stuk staat vol met afhankelijkheden, en dus onzekerheden, waardoor het nog maar de vraag is of de doelstellingen voor 2030 behaald kunnen worden. In de commissie heeft hij daar vragen over gesteld aan de gedeputeerde, maar hij is niet overtuigd geraakt. Dat is de stand van zaken tot nu toe en daar wil ik het graag bij laten.

De **VOORZITTER**: We hebben de goede gewoonte om u te complimenteren met uw maiden speech. Hij was overtuigend en kort en krachtig. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: In de commissie hebben we het uitgebreid over dit statenvoorstel gehad. We hebben gezegd dat het handelingskader een duidelijke stap voorwaarts is ten opzichte van de eerdere leidraad. We zijn echter intussen wel twee jaar verder en dat leidt bij onze fractie tot zorgen. Want wat zijn we nu concreet verder sinds we begonnen zijn? En hoe reëel is het om te denken dat we over krap anderhalf jaar door de gebieden gedragen gebiedsplannen kunnen presenteren? Daar zijn we bezorgd over. En de onzekerheid aan de keukentafel bij de boeren – de ChristenUnie noemde het net al – wordt er niet minder van. De motie van de VVD, die ingediend wordt, verandert daar wat ons betreft weinig of niets aan. Wij willen in oktober 2022 geen planning van de ontwikkelen instrumenten, maar implementatie ervan en de concrete doelstelling voor de gebiedsgerichte aanpak moet wat ons betreft afhankelijk zijn van de onderzoeksresultaten naar de stand van zaken in natuurgebieden. Die worden eind 2022 pas verwacht. Dus dan komt 1 januari veel te vroeg. En, voorzitter, als het gaat over de kwaliteit van natuurgebieden meteen de vraag aan de gedeputeerde of zij toevallig kan

beschikken over de data uit de NDFF en die ons kan verstrekken met een duiding van de Utrechtse gebieden.

We zien in dit handelingskader een heel positieve verschuiving in de uitgangspunten. KDW's staan niet langer meer op één. Op die positie staat de kwaliteit van de natuurgebieden én een toekomstbestendige landbouw. Dat zijn wat ons betreft inderdaad de twee doelen die we voor ogen moeten houden. Daarbij kunnen die KDW's behoorlijk in de weg zitten, om het maar niet te hebben over de haalbaarheid ervan. Wim de Vries, hoogleraar Integrale Stikstofkunde, geeft zelf al aan dat een kwart van de KDW's die op gebieden zijn gelegd niet haalbaar zijn, ook al zou je alle mensen en alle landbouw in Nederland verwijderen. Dat geeft dus ook de gevoeligheid en de grote impact aan die de KDW's hebben. Zolang we daarnaar blijven streven, is het een onhaalbaar doel.

En, voorzitter, dat was de reden dat wij hier in de Staten vorig jaar een uitspraak hebben voorgelegd om bij het Rijk aandacht te vragen voor de problemen die voortkomen uit het blind varen op de KDW's. Op dat punt hebben we nog wel de vraag hoe dit punt is opgepakt. Hoe actief is er gelobbyd conform de opdracht in de motie richting de overheid, richting het Rijk, om daar een einde te maken, aan het stukstaren op KDW's? We sturen onder aan de streep nog steeds, omdat dit in de wet is vastgelegd. En aan de richtlijnen is nog niks veranderd. Dit gaat ons steeds meer en steeds erger in de weg zitten om kwaliteit in natuurgebieden te versterken, want dat is uiteindelijk het doel volgens mij waar we voor willen gaan. En om op andere en betere doelen te kunnen sturen, wachten we dus met spanning natuurdoelanalyses, stikstofanalyses en dergelijke af. Denkt de gedeputeerde dat deze resultaten tijdig verschijnen om er conclusies aan te kunnen verbinden als input voor de gebiedsplannen? Want dat is belangrijk, omdat we vandaag nog een artikel zagen waarin naar voren werd gebracht of de data beschikbaar zijn – de heer Dercksen gaf dat ook al aan – maar dat het nodig is om conclusies te trekken uit deze data.

En, voorzitter, een zeer aangelegen punt voor onze fractie is dat wij als overheid een grote verantwoordelijkheid hebben om de rechtspositie van boeren te waarborgen, die altijd te goeder trouw hebben gehandeld, maar door het juridische doolhof in de problemen zijn geraakt. Problemen die hen direct raken. Aan de keukentafels hoor je de ingrijpende verhalen. En, voorzitter, de gedeputeerde is uit Amerika gekomen om de kloof te dichten tussen mens en overheid, tussen mensen onderling. Als de boeren de vraag letterlijk stellen 'waar is de provincie' en 'wie vertegenwoordigt ons bij de provincie', dan denk ik dat deze gedeputeerde daar een heel belangrijke taak heeft liggen. Dat komt bijvoorbeeld al tot uiting in de vertegenwoordiging door de landsadvocaat, de rechtszaken, waar boeren gewoon absoluut nul vertrouwen in hebben dat dat ook goedkomt. En als ze dan het verschil in kwaliteit tussen advocaten zien, dan geeft dat al een heel grote kloof van, is de provincie er nog wel voor ons? En is de overheid er nog wel voor ons? Terwijl door toedoen van de overheid juist de problematiek is ontstaan die aan de keukentafels voor grote spanning zorgt.

Voorzitter, de provincie heeft daarom een grote rol om het Rijk op te porren, maar ondertussen hebben we zelf ook een aantal dossiers onder onze verantwoordelijkheid. Het betreft de gevallen waarvoor een doelenbank wordt ingericht en de zeventien vergunningen waar nu een hoger beroep wordt verdedigd. We willen in een motie uitspreken dat wij eerst stikstofruimte zoeken om deze knelgevallen op te lossen voordat er allerlei nieuwe ontwikkelingen worden mogelijk gemaakt. Dat doen we, voorzitter, om juist ook dat draagvlak – want die sector wil echt wel mee – ook een steun in de rug te geven. Eerst de problemen uit het verleden die wij als overheid zijnde hebben veroorzaakt, oplossen voordat we leuke, mooie, belangrijke, nieuwe initiatieven kunnen gaan starten. Die keuze doet pijn. Maar we zijn hier om prioriteit aan te brengen in wat we willen bereiken met elkaar, want uiteindelijk gaat het om de natuurkwaliteit. Maar de pijn

van deze mensen, die soms al jaren in onzekerheid zitten, die moet voor ons voorop staan, dat moet opgeruimd worden en daar moeten we voor gaan staan. Want recht doen, is een kernwaarde van een overheidsorgaan.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M24 van de leden Van den Dikkenberg (SGP) en Fiscalini (JA21) inzake Betrouwbare overheid als eerste prioriteit.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Handelingskader gebiedsgerichte aanpak Stikstof (PS2022RGW57).

Constaterende dat:

- Nog geen invulling gegeven wordt aan de prioriteit in de verschillende stikstofbanken.

Overwegende dat:

- Verschillende boeren, buiten hun eigen schuld, fors in de problemen zijn gekomen door de huidige juridische impasse;
- Het voor een betrouwbare overheid van het grootste belang is om éérs de knelpunten uit het verleden op te lossen alvorens nieuwe uitdagingen mogelijk te maken.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Eérs voldoende stikstofruimte te verzamelen voor legalisatie van zaken uit het verleden en indien nodig voor de vergunningen waarover nog een hoger beroep loopt en pas daarna voor andere projecten.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Twee jaar geleden stelden we schriftelijke vragen over de participatie van niet-agrarische bedrijven in de oplossing van het stikstofprobleem. Bij het lezen van de stukken kwamen we tot de conclusie dat er op dit punt nog bijna niks gebeurd is. De focus is nog steeds gericht op agrarische bedrijven, op stikstof. Dat is wat ons betreft niet terecht en ondermijnt het draagvlak voor de aanpak in gebieden. Daarom dienen wij samen met de ChristenUnie een motie in – en meerdere partijen inmiddels – om ook de industrie mee te laten leven. Voorzitter, dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Doel: stikstof reduceren. Niet in totaal, maar minderen. Gebiedsgerichte aanpak. Voorzitter, 50PLUS heeft eigenlijk vraagtekens bij de stikstofbank. Daar wordt het verminderd en daar gaat het naar een bank en dan komt het ergens anders weer terug. Als je dat dan bij elkaar gaat optellen, dan wordt er eigenlijk helemaal niet verminderd, want wat je hier weghaalt, breng je daar weer terug. En daar is het dus weghalen, niet alles weghalen, maar een beetje. Zo dat het past in de regels die wij gesteld hebben. De rest gaat ergens anders naartoe. En uiteindelijk heb je overal nog steeds stikstof. Daar heeft 50PLUS toch eigenlijk wel de vraag aan de gedeputeerde, zo van, wat vindt zij er eigenlijk van?

15 juli 2020 hebben we de aanpak van stikstof vastgesteld en allemaal eigenlijk ten gunste van de agrariër om die toch zoveel mogelijk te ontzien. Dan kom je dus bij de vergunningen. Moeten wij wel doorgaan met de vergunningen? Of moeten we de vergunningen ook niet anders gaan opstellen? Moeten we misschien wel helemaal – dat staat ook ergens – het verdienmodel van de agrariër- Blijven de agrariërs- Moeten ze de hoofdfuncties loslaten? Moeten ze van kippen overgaan naar varkens? Of moeten ze van varkens overgaan naar maïs? Of moeten ze weer ergens anders naartoe overgaan? Dat vraagt nogal wat van de agrariërs. Willen we de agrariërs behouden? Wij vinden ook, 50PLUS, als het al zover is dat agrariërs stoppen- Er zijn er al ontzettend veel gestopt en helemaal niet vanwege de stikstof of wat anders, maar gewoon omdat er geen opvolging is. Dat speelt natuurlijk ook een grote rol. Er gaan ook heel veel agrariërs naar andere gebieden: naar Canada, naar Denemarken. We zien het allemaal bij Boer zoekt vrouw of hoe heet het ook allemaal. Vrijkomende gebieden, vindt 50PLUS, moeten dan niet gebruikt worden voor zonneweides, want dan komen al die cowboys er weer op af. Maar laten we dan in ieder geval woningen daar realiseren, daar waar het mogelijk is.

Wat net ook al door Partij voor de Dieren is gezegd- O nee, dat was door de Partij van de Arbeid. Dat die biodiversiteit afneemt. Dat is zo. Inderdaad, we hebben de verhalen gelezen van de vogeltjes die niet meer op hun pootjes kunnen staan en nog veel meer dingen die gewoon niet goed gaan. Wat 50PLUS eigenlijk constateert, is dat de balans in de landbouw zoek is. Wat 50PLUS ook onzinnig vindt, is dat hier de kalveren geboren worden, dat ze drie maanden overzees zwerven in ik weet niet wat voor grote boot, omdat ze ergens anders weer vetgemest moeten worden en dan komen ze weer terug en dan komen ze hier op de slachtbank. Dat bedoelen we dus eigenlijk, dat dus de balans in de landbouw zoek is. Dus om ons alleen nu te richten op stikstof is eigenlijk volgens 50PLUS niet de juiste manier. We moeten gewoon veel breder kijken om te kijken: hoe kunnen we de balans in de landbouw terugbrengen? Te veel dieren in de landbouw, en dat is vaak ook weer verdienmodellen. Men wil toch weer heel veel verdienen. En zo kan ik nog wel een hele tijd doorgaan, maar het is gewoon zo: we moeten ons niet alleen richten, vindt 50PLUS, op de stikstof, maar veel breder en kijken hoe we het op een andere manier moeten gaan invullen. Dat zullen wij in deze statenperiode en ook de volgende en de volgende ook niet beleven, maar het is wel een proces dat ingezet moet worden. Tot zover, voorzitter. Dank u wel

De **VOORZITTER**: Mevrouw Demir van DENK behoefte aan het woord? Nee? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we aan het einde gekomen van de inbreng vanuit uw Staten in de eerste termijn. Ik kijk even naar de gedeputeerde of zij behoefte heeft om even de antwoorden te rangschikken of kan zij- Ja. En hoeveel tijd heeft u daarvoor nodig? Tien minuten. [...] Dan schors ik de vergadering tot- [...] O, u hebt geen behoefte? Kijk, dat is heel goed. Dan gaan wij nu luisteren naar gedeputeerde mevrouw Sterk.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Sterk.

Gedeputeerde **STERK**: Ik wil mijn inbreng, tenminste, de beantwoording van de vragen, een beetje categoriseren onder eerst een blokje proces, dan een blokje instrumenten en dan een blokje vergunningen en dan nog wat losse onderwerpen. Misschien is het handig om na elk blokje dan even te pauzeren of mensen het idee hebben dat daar dan ook alles in zit. Ik hoop dat dat een beetje structuur biedt aan enorm veel vragen die zijn gesteld. Als dat oké is, wil ik graag beginnen met het eerste blokje en dat gaat over het proces.

Daar is natuurlijk veel over gesproken. Er wordt veel gesproken over – en die heb ik ook gezien en daar heb ik ook mee gesproken – boeren die op dit moment het gevoel hebben dat ze helemaal vastzitten en wat enorm veel stress veroorzaakt over opvolging, over of ze hun brood nog wel kunnen verdienen. En aan de andere kant de enorme tijdsdruk die er ook op het proces zit, die in zichzelf ook weer stress oplevert voor een heleboel andere mensen die betrokken zijn in dit proces. Dus ik denk dat we met elkaar ook wel zien dat het hele vraagstuk waar we nu voor staan en de onduidelijkheid die er op dit moment, zowel vanuit het Rijk als ook gewoon in alle zaken die nog duidelijk moeten worden, een enorme claim legt op het proces waar wij nu voor staan.

Waar staan we nu precies voor? Ik zal het nog een keer hier ook toch maar even benoemen. We zijn op dit moment bezig met gebiedsprocessen. In die gebiedsprocessen per N2000-gebied proberen we te komen tot afspraken over hoe wij die stikstofreductie terug gaan brengen onder die kritische depositiewaarde. 74 procent van alle gebieden die stikstofgevoelige habitat hebben, moeten daarvoor in aanmerking komen. Die gebiedsprocessen moeten gaan landen in gebiedsagenda's. En die gebiedsagenda's zijn uiteindelijk de input weer voor het gebiedsplan. En het gebiedsplan, dat is ook meerdere keren gezegd, moet op 1 juli 2023 klaar zijn. Dat lijkt wellicht ver weg, maar dat is, zoals ook heel veel mensen hier constateerden, eigenlijk natuurlijk al heel erg dichtbij. Dat betekent dat er dus haast geboden is. We beginnen gelukkig daarbij natuurlijk ook niet opnieuw. Zoals al eerder werd gezegd: ja, wat is er nou eigenlijk gebeurd sinds die vorige leidraad? We zijn daar twee jaar geleden mee begonnen. De SGP noemde dat. natuurlijk zijn we toen ook al begonnen met het inrichten van die gebiedsprocessen. Dus het is niet zo dat helemaal bij nul beginnen. Ook als het gaat over de natuurdoelanalyses is het ook niet dat we opnieuw beginnen, want we hebben al beheerplannen. We weten natuurlijk al best al het nodige van die gebieden, maar uiteindelijk hebben we wel die natuurdoelanalyses nodig om die gebiedsagenda's op een goede manier vorm te geven. Dus dat over het proces. De VVD vroeg daarnaar: wat is nou precies die concrete stip op de horizon? Wat ons betreft is die concrete stip op de horizon 1 juli en daar gaan we hard voor, want ja, als wij het niet doen, dan gaat de overheid het overnemen vanuit Den Haag en we willen graag die eigen regie houden. Dus alles is er aan gelegen om op dat moment ook dat gebiedsplan af te hebben. We proberen dat ook zo breed mogelijk in te zetten. Dat gaat niet alleen over stikstof wat ons betreft. Dat zegt het handelingskader natuurlijk ook. We proberen die andere onderwerpen daar ook in mee te nemen. Maar in ieder geval op het punt van stikstof, dat is namelijk een verplichting uit de Wet stikstofreductie en natuurbescherming, de WSN, moeten wij gewoon dat plan dan af hebben. Dus versnellen, ja, we proberen te versnellen waar we kunnen.

De **VOORZITTER**: Ja, de heer Van Schie wil het woord en dat krijgt hij ook. Gaat uw gang, meneer Van Schie.

De heer **VAN SCHIE**: Ja, 1 juli is natuurlijk een mooie datum. Ik vind het ook wel fijn dat die stip op de horizon een datum is, maar nog fijner is het als we dan ook weten wat we kunnen verwachten. Dus niet alleen het moment, maar ook wat dan de kritische succesfactoren zijn, zodat we dan op dat moment in elk geval kunnen zien waar een aantal stappen verder weer uiteindelijk het programma aan getoetst kan worden. Dus is het nou zo dat die gebiedsagenda's – dat zijn plannen die dan worden vormgegeven – uiteindelijk ook in concept nog een keer bij ons langskomen, zodat we ook kunnen kijken of dat dan voldoende SMART doelstellingen bevat en we daar eventueel nog op kunnen sturen? Dit was het kopje proces. Dus wat is de rol van de Staten dan in dat proces?

Gedeputeerde **STERK**: Zoals ook al bij de commissievergadering was, is er veel behoefte merk ik ook bij de Staten om meegenomen te worden in het proces. Dat willen we ook graag. Dus waar dat kan, willen we u hier ook in meenemen. Er is een informatiesessie bijvoorbeeld daarom ook op 13 april, uit mijn hoofd, waar we op een aantal zaken ingaan. Maar ik wil u ook wel toezeggen, we zijn op dit moment namelijk bezig – en dat is ook een beetje in reactie op uw motie – om scenario's door te rekenen. Als we nou die 74 procent moeten doen, dat is een landelijke omgevingswaarde, wat betekent dat dan voor onze eigen gebieden. Daar zijn we nu scenario's voor aan het berekenen. Wat willen we van het landelijk? Wat moeten we zelf? En in welke gebieden valt dat dan neer? Ik wil u wel toezeggen dat als er zicht is op de keuzes die daarin zijn gemaakt – de minister gaat het uiteindelijk bepalen – dat we u daar dan ook over informeren tijdens een informatiesessie. Dan heeft u een beter beeld van 'wat gaat we nu precies doen' om uiteindelijk die doelstelling die we hebben geformuleerd – of eigenlijk, die is door het Rijk geformuleerd – te halen. Ik hoop dat dat enigszins tegemoetkomt aan uw vraag om wat meer – en dat snap ik ook wel – grip te krijgen op 'waar doen we het nou eigenlijk allemaal voor' en 'wat is nou uiteindelijk de output daarvan'. Dus dat kan ik op dat punt aan u toezeggen.

En u zei ook, ja, we moeten vooraan staan bij dat fonds. Nou, dat denk ik ook. Maar ik denk dat we vooraan staan met twaalf provincies bij dat fonds. Dat heeft ook weer te maken met dat als het gebiedsplan af is, daarin leggen we de claim ook voor wat we uiteindelijk uit dat fonds willen. Dus die datum is ook weer voor volgend jaar.

Dan werd er ook gezegd: ja, maar als het gaat over versnelling, moeten we niet alleen naar landbouw kijken, maar we moeten daar eigenlijk ook de andere sectoren in meenemen. Dus ook de industrie, is ook door verschillende partijen wat over gezegd. Dat doen we ook. Ook de andere partijen zijn uitgenodigd natuurlijk in de gebiedsprocessen om daar in mee te gaan. Maar – en dan maak ik ook gelijk even een doorsteek naar de opmerking van de ChristenUnie – wij moeten denk ik met iedereen praten, die een deel van de opgave waar we voor staan, kan leveren. We moeten ook reëel zijn. De landbouw is toch de grootste, ja, die geeft de grootste uitstoot eigenlijk. Als we kijken naar de industrie is dat in onze provincie althans vrij minimaal, die impact die dat heeft. De industrie die impact heeft, ligt buiten onze provincie, soms zelfs buiten ons land. Het is lastig om die mensen in de gebiedsprocessen te betrekken. Dus dat verwachtingenmanagement wil ik er bij zeggen. Maar ik denk dat het zeker belangrijk is dat we alle sectoren erbij betrekken. Dat geldt dus ook voor de industrie waar mogelijk.

De heer **DE HARDER**: Daar is ook geen discussie over. Dus die discussie hoeven we ook niet te voeren. Het punt voor ons is natuurlijk wel: onze industrie is ook weer een bron van stikstof voor andere provincies. En die provincies hebben daar dan weer geen invloed op. Het handelingskader schiet daar wat ons betreft echt nu te kort in wat erover staat. Daar is de motie ook echt voor bedoeld, om dat aan te duwen en dat ook niet los te zien van de gebiedsgerichte aanpak.

Op dat punt kan ik u inderdaad ook aangeven dat we dat ook zullen doen. Dus in dat opzicht heeft uw motie daarmee ook wat ons betreft een positief advies.

Ja, de heer Fiscalini van JA21 zei ook: ja, maar hoe zit het nou met draagvlak; en hoe creëren we dat draagvlak; en is het niet een heel groot gebied? Ik hoop dat ik u goed citeer. Maar wat wij doen, is dat we dit proces- Die gebiedsprocessen zijn allemaal gebiedsprocessen rond die N2000. Dus dat is waar het gebeurt en dat is ook waar we draagvlak creëren. En draagvlak creëren is natuurlijk in dit proces ontzettend belangrijk en staat soms ook wat onder druk door de snelheid die we ook met elkaar willen en die ook vanuit Den Haag wordt gevraagd. En dat was ook een vraag, meen ik, van de SGP van, ziet u zichzelf nou ook als een vertegenwoordiger van bijvoorbeeld de agrariërs op wie heel veel druk ligt in dit proces en geeft u hen ook steun? Dat voel ik ook echt zo. Ik ben

een vertegenwoordiger uiteindelijk van iedereen hier in deze provincie, die een rol te vervullen heeft en die past bij wat wij ook als provincie willen, maar ik zie ook nadrukkelijk dat agrariërs in dit dossier heel veel op hun bordje krijgen, wat veel onzekerheid met zich meebrengt. Dus mij is er ook alles aan gelegen om juist ook met hen in verbinding te blijven. Dan kunnen we soms lastige gesprekken voeren, het kan soms schuren, maar ik vind het echt belangrijk om mijn gezicht daar te laten zien. Ik ben bijvoorbeeld ook afgelopen vrijdag, die kent u vast wel, bij mevrouw Gerda Kool geweest. Zij heeft mij even uitgelegd wat greppelen is. Dat was in een ander debat, maar dat was ook een discussie die we hier in de Staten hadden. Dus ik probeer me ook goed te laten informeren waar mogelijk. Maar ik zie het belang van juist die verbinding ook met die groep in dit dossier als heel wezenlijk. Ik hoop dat ik u daarmee een beetje geruststel.

Dan gaf D66 aan: ja, grote gebaren zijn nodig, want die belasting van die natuur moet omlaag. Daar ben ik het ook van harte mee eens. Dat is ook nodig om ook weer ontwikkelingen mogelijk te maken. Maar ja, grote gebaren verhouden zich soms ook wel wat lastig met het proces waar we voor kiezen en ook voor de vrijwilligheid die we ook als Provinciale Staten hebben aangegeven. Dus ik denk dat de druk om snel vooruit te gaan groot is, maar we moeten dat ook in zorgvuldigheid doen en binnen de kaders die we op dit moment met elkaar gesteld hebben.

De heer **FISCALINI**: De gedeputeerde had het net over het creëren van draagvlak en dat het belangrijk was. Draagvlak is inderdaad essentieel voor de transitie die doorgemaakt moet worden. Maar mijn vraag was meer: wat als er dan geen draagvlak is voor de transitie?

Ja, dat is een beetje een als-dan-vraag wat mij betreft. Wat mij betreft gaan we er nu voor dat er draagvlak is. Ik proef dat draagvlak eigenlijk ook wel bij iedereen. De vraag is alleen soms: welke maatregelen passen daar dan bij; wat mogen we van elkaar verwachten daarin? Er zijn allerlei instrumenten die op dit moment daarin worden ontwikkeld. Ik zou vooralsnog niet uit willen gaan van dat we het draagvlak niet krijgen. Volgens mij is er ook al draagvlak. Volgens mij zijn er ook heel veel mensen, ook agrariërs, die ook het nut zien. Ik heb pas nog met agrarische collectieven gesproken. Daar zie ik mensen die enorm betrokken zijn, die ook graag willen. Die bijvoorbeeld ook die slag willen maken naar kringlooplandbouw, die ook onderdeel is van het handelingskader. Dus wat mij betreft gaan we nu eerst voor draagvlak. En ja, ik denk dat we dat zo kunnen houden. Alleen, we moeten daar wel soms ingewikkelde discussies voeren.

De **VOORZITTER**: Voldoende, meneer Fiscalini? Ja?

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Nu zijn we volgens mij bij het kopje draagvlak aangeland. Is de gedeputeerde het met mij eens dat schermen met het voorkeursrecht en de Wet voorkeursrecht funest is voor het draagvlak aan de gebiedstafelgesprekken?

Ik was nog niet bij het kopje- Het kopje draagvlak stond niet in mijn lijst. Het stond nog steeds onder proces. En voorkeursrecht stond helemaal onderaan, maar ik wil er nu wel vast even op ingaan. Dat was een vraag van GroenLinks, hè? Van het voorkeursrecht van gemeenten, kunnen we dat als provincie ook niet gebruiken? Ja, ik denk dat het inderdaad een claim kan leggen op het proces. Dus ik zou daar niet onmiddellijk voorstander van zijn. Maar ik wil wel – dat heb ik ook aan haar toegezegd – dat de minister heeft aangegeven dat ze dit gaat bekijken. Mijn suggestie zou zijn: laten we eerst eens even afwachten wat de minister daarmee doet en wat de minister daarvan vindt. Ik wil het ook best aan de orde stellen bij de kopgroep waar ik in zit om te kijken wat zij ervan vinden. Maar ik beseef ook dat het voorkeursrecht, de provincie, een enorme claim kan leggen, dat moeten we ons ook beseffen, op dat proces. Ik denk dat, als we het nou

hebben over draagvlak creëren en over mensen erbij blijven houden, dat dit daarbij niet zal helpen. Maar goed, ik denk, de minister heeft zelf aangegeven dat het iets is wat ze uit wil zoeken. Laten we eerst maar eens even afwachten waar zij mee komt en kijken of dat inzetbaar is ook in de manier waarop wij met het proces om willen gaan.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Een tweede vraag die ik had. Dit was dan over het voorkeursrecht. De tweede vraag die ik had, was over de verbinding. De gedeputeerde gaf aan net in de beantwoording op vragen die ik in de eerste termijn stelde, dat verbinding heel belangrijk is. Maar kan ze dat wat concreter maken? Waaraan kunnen boeren – boeren zijn concrete mensen – nou zien en merken dat de provincie ook daadwerkelijk echt voor hun belangen opkomt? U bent ook de gedeputeerde van landbouw. Niet alleen van stikstof, maar ook van landbouw. Gelukkig is het hier niet gesplitst, want ik denk nog altijd dat we naar een vereniging moeten. Maar kunt u dat een tandje concreter maken?

Dat is wel een heel grote vraag die u stelt: of ik dat even concreet kan maken. Ik bedoel, we hebben een landbouwvisie liggen. Ik heb pas een voortgangsrapportage gehad over die landbouwvisie, over hoe we dat doen. We hebben nu een handelingskader liggen waarin we ook een heel prominente plaats ook weer voor landbouw neerleggen, waarin we ook een prominente plaats in de gebiedsprocessen juist ook voor agrariërs hebben. Maar we hebben hier natuurlijk met een heleboel partijen te maken. De agrariërs, gaf ik net aan, is een heel wezenlijke partij, want die wordt bij heel veel neergezet als dat zij wat te doen hebben. Dus zij hebben er een heel nadrukkelijke rol in. Maar ja, ik kan alleen maar- Als u in mijn agenda kijkt en als u kijkt naar welke overleggen ik allemaal heb, dan zit bij bijna elk overleg wel iemand van LTO, linksom of rechtsom. Dus ik weet niet in hoeverre u dat geruststelt, maar ik heb het gevoel dat wij ontzettend veel contact zoeken met LTO. Misschien niet altijd op een bevredigende manier. Dat is ook het gesprek dat we met elkaar voeren en de weg die we aan het zoeken zijn. Maar dat de landbouw een prominente plek heeft in mijn rol als gedeputeerde en dat ik het heel belangrijk vind om daar goede contacten mee te houden- Ik geef ook iedereen overigens mijn 06-nummer om maar even een voorbeeld te noemen. Iedereen kan mij bellen. Ze hoeven niet via de ambtenaren als wat willen weten. Dus ja, ik probeer op die manier in ieder geval vertrouwen creëren dat we er met elkaar uit moeten gaan komen. Jullie mogen ook mijn 06-nummer overigens, hoor, als jullie dat willen.

Ik ga nog even kijken, want ik zat toch nog steeds onder het kopje proces. Of ik daar nu alles zo'n beetje heb benoemd. Ik denk het eigenlijk wel.

Dus dan wil ik graag doorgaan naar het volgende kopje en dat is het kopje instrumenten. Daar is een vraag gesteld over die stikstofbank. Daar ligt ook een motie van de SGP op dat punt. De VVD stelt dat de Staten geen rol zou hebben bij die stikstofbank, maar we hebben juist tijdens de commissievergadering met elkaar afgesproken dat ik heel graag jullie ook mee wil nemen daarin en dat we het daarom dus ook bij de infosessie aan de orde zullen gaan stellen. Dus dat we dan meer informatie gaan geven: hoe gaat het nu werken? Dat jullie daar ook over mee kunnen praten, jullie visie daarop kunnen geven. Na de zomer, als die stikstofbank is ingesteld en dat vervolgens gevuld moet gaan worden, is er nog een informatiesessie waarin we jullie ook weer mee willen nemen in 'wat is het' en wat ook jullie vragen of wensen daar mogelijk bij zijn.

De heer **VAN SCHIE**: Mooi dat we worden meegenomen en van alles kunnen zeggen in informatiesessies. Alleen, wij vinden als VVD altijd dat de informatiesessie nou niet bij uitstek de plek is om te sturen. Dus we zouden het uiteindelijk toch fijn vinden dat er een stuk bij de Staten komt, dat we kunnen agenderen, bespreken in de commissie, desnoods met moties kunnen bijstellen als we de behoefte voelen om daar ook

kaderstellend een rol in te spelen. Dus dat is eigenlijk de toezegging die ik graag van de gedeputeerde hoor, voorzitter.

Ja, ik bedoel, die informatie doen we u eigenlijk al toekomen in een informatiesessie. Dus als u de informatie in een brief wilt aan de Staten, dan is dat wat mij betreft prima om er hier in de commissie nog een keer naar te kijken. Als dat voor u voldoende toezegging is, dan kan ik dat op deze plaats wel doen.

De heer **VAN SCHIE**: Ja, en dan doet u het alleen als het echt nodig is.

Ja. En op dat punt heeft de SGP een motie ingediend. In die motie stelt de SGP eigenlijk dat ze een soort prioritering wil in die vier aspecten van die doelenbank, waarbij ze zegt, wij zouden het liefste eigenlijk het legalisatiedoel vullen om die te gebruiken voor de boeren waar wij zelf ook als provincie gewoon fouten hebben gemaakt. Maar aan de andere kant geeft u ook aan: het is belangrijk dat er snelheid komt, want er zitten boeren in de stress en zij willen graag weten waar ze aan toe zijn. Maar juist door deze motie vergroot u alleen maar die onzekerheid, want u vergroot mogelijk de zekerheid voor die groep voor wie dat legalisatiedeel geldt, maar er zijn natuurlijk ook heel veel boeren die in die gebiedsprocessen mee moeten, die rond die N2000-gebieden wonen, die ook duidelijkheid willen hebben op waar zij aan toe zijn en wanneer zij misschien weer kunnen gaan uitbreiden. En als het gaat trouwens, dat tweede deel- Want voor een deel hebben wij natuurlijk als provincie te maken met mensen waar wij moeten legaliseren, maar als het gaat over de PAS-melders is dat natuurlijk niet onze verantwoordelijkheid, maar is dat iets wat bij het Rijk ligt. Het Rijk is nu gekomen op 28 februari met een legalisatieprogramma, die dat deel moet pakken. Dus daar moet dan die onzekerheid worden weggenomen. Maar ik zou dus op dit punt die motie eigenlijk willen ontraden, omdat we daarmee de boel op slot zetten. En niet alleen in de gebiedsprocessen, maar ook als het gaat over andere economische en maatschappelijke ontwikkelingen.

De heer **WESTERLAKEN**: Even in aanvulling en voor mijn verduidelijking. We hebben een heel heldere, duidelijke memo gekregen waarin alles uitgelegd wordt, ook over de banken. Wat u net vertelde over de prioritering waar de SGP om vraagt, valt dat onder de doelenbank prioriteitsvoorstellen? Want daar lees ik bijvoorbeeld in dat er voor de Randweg Oost in Veenendaal stikstofruimte beschikbaar moet zijn en dat we dat uit die doelenbank kunnen halen?

Ja, wat we dus gaan doen, we hebben eigenlijk vier doelen benoemd waarvan we zeggen, dat zijn belangrijke doelen om stikstof voor vrij te maken, omdat we dat nu niet hebben en die ontwikkelingen dus stokken. Een daarvan is wat u ook noemt, die Rondweg. Een ander is de gebiedsgerichte aanpak die we moeten doen. Maar een ander deel zijn ook de boeren die op dit moment niet verder kunnen, omdat wij daar een fout hebben gemaakt. Dat zijn wat ons betreft alle drie heel belangrijke doelen. Wij gaan kijken op welke manier we die stikstofdoelen kunnen gaan vullen, zodat we op die drie doelen ook voortgang kunnen maken. Maar het gevolg van de motie van de SGP zou zijn dat we dus alleen maar op het eerste deel voortgang gaan maken en dat die twee andere doelen dus, als dat eerste niet is gerealiseerd, nog geen doorgang kunnen vinden. Ik hoor overal hier: we moeten snelheid maken. En dat moet ook, want we hebben een deadline. Maar dat zou dat wel in de weg staan.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: De gedeputeerde zegt: dat levert vertraging op in de gebiedsprocessen. Maar is het niet juist het geval dat op het moment dat je nu tegen de sector zegt- Want die voelen zich aangevallen, daar zit: ja, ze komen bij ons stikstof halen om alle leuke dingen te kunnen doen. Als je daar tegen zegt van, oké, we herstellen onze fouten met de stikstof die we nu vrijmaken, daar focussen we eerst op, voordat we al die nevendoelelen gaan doen. Volgens mij ga je dan in het proces veel meer snelheid krijgen, omdat de sector denkt: warempel,

wij worden vertegenwoordigd, ze zien ons pijnpunt. In plaats van dat er eerst geasfalteerd wordt, woningen gebouwd worden en over tien jaar is de eerste boer aan de beurt, terwijl die tien jaar niet kan investeren. Want dat is de angst nu aan de boerentafel.

Ja, ik begrijp de angst, maar ik zie het toch anders. Ik denk dat wij een taak hebben richting die boeren die nu onzekerheid hebben. Maar ik heb ook een taak richting de boeren die in een gebiedsgerichte aanpak zitten. En ik heb ook een taak richting de andere burgers in onze provincie die bijvoorbeeld die weg nodig hebben bij Veenendaal om sneller op hun werk te komen of in ieder geval betere mobiliteit te creëren. En vanuit die drie doelen die we daar zien plus ook nog de Nieuwkoopse pilot – dat is een vierde doel die we daarin hebben gezet, waarin overigens ook boeren een rol spelen, die ook graag door willen met hun bedrijf – zeggen wij, die vier doelen vinden wij alle vier heel relevant. Maar als we ons nu gaan concentreren op het vullen met voorrang van één doel, dan komen die andere dingen op slot en dan stopt ons proces. Dat willen we niet, want we moeten die deadline ook halen en we willen ook met deze mensen door kunnen.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Ja, dit is namelijk een heel belangrijk punt, omdat ik de hele tijd al zoek – en dat zult u wel opgemerkt hebben – naar wat wij nu concreet voor die boeren doen. Dit is een punt waar je heel concreet kunt worden en waar we dus concreet ook het verschil kunnen maken als provincie in de beeldvorming en de snelheid in het gebiedsproces. Ik rij bijna dagelijks over de Rondweg. Ik zou het niet erg vinden om nog even een jaartje langer in de file te staan. Maar het gaat er wel om- Kijk, wie prioriteert anders het uitdelen van dat stikstof? Is dat dan de projectontwikkelaar die straks het meeste gaat bieden of- Want er zitten in het memo in ieder geval geen kaders in prioritering. Waar gaat het dan gebeuren?

Nee, als het om dat punt gaat, zou ik u willen vragen om de motie nog even op te schorten, als u dat wilt weten. Want dat is iets waar we in de informatiesessie ook dieper op in willen gaan, omdat er natuurlijk wel keuzes gemaakt gaan worden: hoe gaan we dat toedelen naar die doelen toe? Dat is het proces waar we nu in zitten. Daar kan ik nu verder nog niet zo veel over zeggen. Dus daar kunt u meer informatie over krijgen bij die infosessie.

De **VOORZITTER**: U heeft ook gelijk de vraag van de heer De Harder beantwoord. Dus dat is fantastisch.

Gedeputeerde **STERK**: Nou, kijk.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Sterk.

Gedeputeerde **STERK**: Instrumenten. Dit ging eigenlijk over een instrument: de stikstofbank. Daarnaast hebben we natuurlijk ook nog andere instrumenten. Daar vroeg de VVD naar. Dat gaat bijvoorbeeld over de verplaatsingsregelingen die we hebben, het gaat ook over de circulaire landbouw die we willen inzetten. Maar die kunt u volgens mij ook in het handelingskader terugvinden.

Ja, er was nog een vraag van Partij voor de Dieren waar het gaat over of de provincie staat achter hun voorstel voor de krimp van de landbouwdieren. Dat wordt soms ook wel uitgelegd als een instrument. Kijk, krimp van het aandeel van dieren in een bedrijf is natuurlijk nooit een doel op zich, maar kan natuurlijk wel een uitkomst zijn van bepaalde processen. Als die transitie in de landbouw doorzet, kan dat natuurlijk leiden tot minder landbouwdieren. Maar het is in ieder geval niet een doel in ons handelingskader. Ik weet

dat de minister daar iets over heeft gezegd. Ik ben ook benieuwd waar de minister mee gaat komen. Maar dat is niet iets wat wij op dit moment als doel nastreven.

De **VOORZITTER**: U wilt reageren, mevrouw Keller? U mag daar. Ja, sorry. Ja, ik ben alweer helemaal gefocust op- Gaat uw gang.

Mevrouw **KELLER**: Ik heb gezegd dat zelfs het nieuwe kabinet de noodzaak inziet van krimp. 'Doel' heb ik nooit gezegd. Ik heb gevraagd of het college achter de kabinetsplannen staat voor het terugdringen van de stikstofuitstoot in de vorm onder andere van een krimp van het aantal landbouwdieren. Het kabinet ziet het ook als onvermijdelijk. Dus mijn vraag is: staat u daarachter?

Gedeputeerde **STERK**: Ja, en ik heb net geprobeerd aan te geven dat wij op zich als middel daar wel achter staan, maar niet als een doel. Dus in dat opzicht, het kabinet heeft natuurlijk ook nog niet aangegeven hoe ze daar vorm aan wil geven. Het kabinet heeft ook niet gezegd dat het per se een doel is, maar het zou ook een middel kunnen zijn om die stikstof terug te brengen. Dus het is niet zo dat wij zeggen: ja, die landbouwdieren moeten worden teruggedrongen. Maar het zou een uitkomst kunnen zijn van een proces waar wij op dit moment in staan.

Ja, voorzitter, dit was wat mij betreft het kopje instrumenten.

Dan ga ik nu door naar het kopje vergunningen, waar een aantal vragen over zijn gesteld. Bijvoorbeeld van – dat was een vraag ook van de VVD – zijn die uitspraken nou ook verwerkt in het handelingskader? Voor zover ons bekend was ten tijde van het schrijven van het handelingskader zijn ze natuurlijk meegenomen. En is ook rekening gehouden met degenen waar wij nu nog voor in hoger beroep zijn gegaan. Dus dat is in principe wel meegenomen in het handelingskader.

Dan werd er gevraagd: welke innovatiemogelijkheden zijn er nu precies? Dat is ook wel een achtergrond van dat hoger beroep, om juist daar helderheid over te krijgen. Dat gaat bijvoorbeeld over die Rav-factoren. We hebben een systeem waarmee we berekenen, maar blijkbaar is dat iets wat de rechtbank niet goedkeurt. Ja, wat houdt dat nou in? Wij denken dat het wel klopt wat wij gebruiken om vergunningen te verlenen, maar dat is ook de reden waarom wij daarover in hoger beroep zijn gegaan. We hopen overigens 14 juni daarover naar de Raad van State te kunnen. Dus dat is op zich ook voor de boeren denk ik die wachten in ieder geval een hoopvol teken, waarmee nog niet gezegd is dat de uitkomst ook zodanig zal zijn.

Dan was er de vraag ook van het CDA. Dat ging ook over die Rav, of we dat op dit moment niet hanteren of dat dat tijdelijk is. Het is tijdelijk dat we die dus niet gebruiken. Dat heeft te maken met het hoger beroep. En daarnaast loopt er ook een onderzoek van de WUR naar stalsystemen. Daarom hebben wij gemeend om nu even geen vergunningen uit te geven die een beroep doen op die Rav-factoren, om daar in ieder geval geen verkeerde vergunningen voor te verlenen. Die niet houdbaar zijn, dat moet ik eigenlijk zeggen.

Dat waren volgens mij de vragen rond vergunningen. O nee, ik had nog een vraag van de Partij van de Arbeid. Ja, sorry. Mevrouw Krijgsman zei: ja, we zijn een onbetrouwbare overheid. Tenminste, de overheid is onbetrouwbaar richting die PAS-melders. En kunnen we dan niet een brandbrief sturen aan de minister dat ze echt wat moet gaan doen? Op 28 februari – dat zei ik net al even – is het legalisatieprogramma bekendgemaakt. Dus de komende drie jaar moeten die PAS-melder duidelijkheid krijgen over hun vergunning. Dus dat wordt ook, zegt de minister, met daadkracht opgepakt. We hebben het zelf ook al aan de orde gesteld in de BC Stikstof. Daar is het bijna elke keer natuurlijk onderwerp van gesprek. Mijn vraag is wel een beetje wat zo'n brandbrief nou nog toevoegt. Ik heb de minister maandag nog gesproken. Volgens mij weet ze heel goed

dat ze daar werk te verrichten heeft. Volgens mij doet ze dat ook wel naar eer en geweten. Maar nogmaals, we zitten gewoon in een ingewikkelde context. Dus ik zie het nut van een brandbrief eigenlijk niet zo in op dat punt.

Dan vroeg u ook: kunnen we niet gewoon stoppen met vergunningen? We zijn als overheid verplicht om na te gaan of we vergunningen kunnen geven. Het is voor ons onmogelijk om zomaar te besluiten om dat stop te zetten. Alleen als er een toename zou kunnen zijn van stikstof, kunnen wij op dit moment besluiten om die vergunning niet te verlenen. Dat is ook het beleid. Daarom geven wij op dit moment ook alleen maar houdbare vergunningen af. Maar het zomaar stopzetten van vergunningverlening, dat is niet- Het is gewoon een taak die wij uit te voeren hebben.

Dan denk ik dat ik wel alle vragen rond vergunningen heb beantwoord. Nee, toch niet? Of wel? [...] Toch wel.

Dan ga ik naar het kopje overig. Ik heb net na vragen van GroenLinks al iets gezegd over het voorkeursrecht van provincies dan.

Aandacht voor andere sectoren heb ik net ook al benoemd. Dat was de motie ook van de ChristenUnie en de SGP.

Dan was er een vraag of wij – en daar begon de heer Dercksen natuurlijk ook al over – over dat onderzoek met die, ik moet het even goed zeggen, NDFF-data. Wij willen kijken of wij daar aan kunnen komen. Maar ik weet in ieder geval wel dat u al eerder hier vragen over heeft gesteld. Ik meen zelfs twee jaar geleden. En dat we u toen ook al via technische informatie daarover hebben geïnformeerd. Dus die informatie moet u al weten.

Ja, voorzitter, en dan was er tenslotte – en dan denk ik dat ik aan het einde ben van de vragen die zijn gesteld – dat de boeren geen vertrouwen hebben in de landadvocaat, dat vind ik een beetje een ingewikkelde vraag. Wij hebben in ieder geval wel vertrouwen in de landadvocaat. De landadvocaat is overigens niet één man, maar dat is natuurlijk gewoon een kantoor die de overheid vertegenwoordigd. Dus ja, daar kijken wij anders naar. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik de heer Dercksen nog even de gelegenheid voor nog een interruptie. En u hebt straks ook nog een gelegenheid van de tweede termijn. Meneer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Ja, voorzitter, het gebeurt nog weleens dat ik niet helemaal tevreden ben met antwoorden. Het zou zomaar kunnen dat dit er eentje van geweest is. Een gegeven is dat die data bij de NDFF niet openbaar zijn. Die komen pas openbaar in 2024, 2025. Dat we dus niet op basis van die data beheerplannen kunnen maken en gebiedsgerichte- Weet ik wat jullie allemaal verzinnen. Die data zijn er niet. Dus wij willen een motie indienen om de data vrij te geven. Dan kunnen we ook zien wat al het natuurbeleid de afgelopen jaren betekend heeft. Anders zijn we beleid aan het voeren zonder – dat gebeurt hier regelmatig – dat we weten waar het over gaat. Dus bent u bereid om zich in te zetten om die data vrij te krijgen om ons beleid te kunnen controleren en om te zien hoe het natuurbeleid de afgelopen jaren heeft gewerkt?

Gedeputeerde **STERK**: U doet net alsof we niks weten. Dat bestrijd ik. Ik denk dat wij heel veel weten. Ik denk dat we ook op zoek zijn om nog meer te weten. Ik noemde de natuurdoelanalyses al, die op dit moment lopen. We hebben beheerplannen en we hebben heel veel ogen en oren in de provincie, die van alles zien en dat ook allemaal in systemen zetten. Dus ik deel niet uw analyse dat we niks weten. Ik denk dat u al eerder bent geïnformeerd over dat onderzoek. Ja, ik zie op dit moment verder niet wat we daar verder aan zouden kunnen doen.

De heer **DERCKSEN**: Ja, ik had een vrij eenvoudig verzoek: wilt u zich inspannen om die data van NDFF vrij te geven? Want de natuurbeheerplannen kijken slechts naar de aanwezigheid van enkele soorten, hè. Dus als je honderd vogels hebt, kijkt het beheerplan naar vier vogels en die gaat kijken 'hoe gaat het met die vier vogels'. En dat er 36 soorten bij zijn gekomen, daar wordt niet naar gekeken. En daarom moeten we die data hebben. En het andere meetpunt zijn de AERIUS-modellen. Daar heb ik net wat over verteld. Die gaan helemaal nergens over.

De **VOORZITTER**: Uw verzoek is helder: wilt u zich inspannen om die data-

De heer **DERCKSEN**: Ja. En ik kan me niet voorstellen dat we wederom een thema hebben waar we de data niet willen weten om beleid op voeren.

De **VOORZITTER**: Helder. Dat is de onderbouwing. Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde **STERK**: Ik stel voor dat we daar schriftelijk nog even op terugkomen.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Ik had in mijn bijdrage ook nog gevraagd of de gedeputeerde toe kon lichten op welke wijze zij zich heeft ingespannen om de KDW niet meer als primair doel in de natuurgebieden te hanteren. Dat is namelijk een uitspraak van een motie die we hier hebben aangenomen. Ik ben benieuwd wat de inspanningen zijn geweest de afgelopen periode.

Gedeputeerde **STERK**: Voorzitter, ik stel voor dat we daar ook even schriftelijk op terugkomen, want dat is iets wat van voor mijn periode is. Ik denk dat het goed is dat ik u daar goed over informeer. Dus ik kom daar graag schriftelijk even op terug.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Voorzitter, als u maandag de minister nog heeft gesproken, dan doet me dat niet een heel vruchtbare verwachting geven van uw inspanningen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: U wordt er nader over geïnformeerd. De gedeputeerde heeft hiermee de beantwoording op uw eerste termijn denk ik gegeven en mag zij nog weer even gaan zitten. Dan kijk ik of u gebruik wilt maken van de tweede termijn. Ik kijk even naar mevrouw Van Elteren, heeft daar geen behoefte aan.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van Schie.

De heer **VAN SCHIE**: Dank, voorzitter, aan de gedeputeerde. Een goede en brede beantwoording en ook een aantal toezeggingen waar wij blij mee zijn. Dus we blijven kort op de bal en zullen waarschijnlijk voor het voorstel gaan stemmen.

De **VOORZITTER**: Meneer Fiscalini, geen behoefte meer. Meneer Westerlaken, geen behoefte meer.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Widt.

Mevrouw **DE WIDT**: Twee dingetjes. In een bijzin hoorde ik de gedeputeerde zeggen dat zij onlangs een voortgangsrapportage landbouw onder ogen heeft gekregen. Die wil ik ook graag. Wij allemaal, denk ik. Ik hoop dat die eraan komt.

Gedeputeerde **STERK**: Die komt eraan.

Mevrouw **DE WIDT**: Oké, heel erg fijn. En het tweede gaat over die stikstofbanken. De heer Van Schie betoogde daarnet heel uitgebreid, en sommige anderen ook, dat we daar nu allerlei uitspraken over moeten doen. Ik blijf van mening dat dat niet kan. Dat het heel fijn is dat we daar de komende periode nog over gaan praten en veel meer informatie over krijgen en dat we daar dan ook gewoon de goede sturing vanuit de Staten op kunnen zetten. Wat mij betreft maken we dan allemaal moties Vreemd of weet ik wat voor bijzondere moties om daar gewoon op te sturen zoals wij willen. Daar maak ik me eigenlijk geen zorgen over. Wel over de voortgang en of we onze doelen gaan bereiken.

De **VOORZITTER**: Uw voorzitter wel een beetje: allemaal moties Vreemd? Dat wordt- Dank u wel, mevrouw De Widt.

De heer **VAN SCHIE**: Voorzitter, ook in reactie op mevrouw De Widt. Nee, ik had op dit moment ook niet een heel sterke, sturende motie in mijn achterzak voor de invulling van de stikstofbanken, maar juist zoals we nu qua proces hebben afgesproken en ingericht, daar kan ik me helemaal in vinden. Dus volgens mij zitten we daar op dezelfde stikstoflijn.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Krijgsman.

Mevrouw **KRIJGSMAN**: Wij zullen de motie intrekken. Wel nog de vraag aan de gedeputeerde om ons op de hoogte te houden als zij het idee heeft dat er niet voortvarend wordt opgeschoten met die PAS-melders.

Dan nog eventjes ook over de stikstofbank waar de collega's het net ook al over hadden. Ik heb hetzelfde vertrouwen als wat mevrouw De Widt heeft. We hebben nu nog te weinig informatie om er echt heel veel over te zeggen. Dus dat zien we ook graag tegemoet van gedeputeerde.

En dan nog even over die NDFP. Je kan gewoon kosteloos een aanvraagformulier indienen voor onderwijs of wetenschappelijk onderzoek of een maatschappelijk doel. Dus ik zou zeggen tegen de heer Dercksen: ga uw gang.

Motie M21 van het lid Krijgsman (PvdA) inzake Regel die rechtszekerheid voor de PAS-melders maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer De Harder.

De heer **DE HARDER**: Een paar korte punten. Ik ben blij dat we op date kunnen met de PVV. Wie had dat gedacht in deze vier jaar. [...] Ja, dat had u net beloofd. Dus daar hou ik u ook aan. [...] Ik heb een toezegging gehoord achter het spreekgestoelte.

En dan de motie van de SGP. Ja, wij voelen wel mee met het punt dat de SGP hier maakt. Dat is natuurlijk ook wel in lijn met onze bijdrage. Maar we kunnen nog niet alle gevolgen overzien. We hebben daar ook de gedeputeerde wel goed gehoord: we gaan die stikstofbanken vullen, we gaan nog nadenken over die prioritering en daar worden de Staten in meegenomen. Dus dan zullen we alvast gaan schrijven aan die actualiteitenmoties, denk ik, voor de zekerheid. Dan hebben we ze maar klaarliggen. Maar ik zou de heer Van den Dikkenberg willen vragen om die motie misschien aan te houden en dan misschien later gezamenlijk op te trekken als we vinden dat het het verkeerde pad op gaat.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Ja, even over die date met de heer De Harder. Kijk, je kan mij alles wijsmaken over- Ik ben geen bioloog. Dus als jullie iemand inhuren die zegt 'er gebeurt dit of er gebeurt dat', dan is dat prima. Maar voor mijn gevoel heb ik dan iemand nodig die ook onafhankelijk kan beoordelen wat er aan de hand is. Daarom hebben we de data nodig. En die data worden pas vrijgegeven, voor mevrouw Krijgsman, in 2024 en 2025. Je kan ze aanvragen. Met geluk krijg je ze. Maar je mag ze niet gebruiken. Je moet een soort NDA ondertekenen. En dat is misschien precies het jaartal dat al het geld is uitgegeven en de boeren van hun land zijn weggejaagd. Ik zie daar enige correlatie. De heer De Harder wil wat vragen.

De **VOORZITTER**: Hij krijgt het woord, maar ik dacht, misschien wilde u uw zin nog afmaken. Oké, meneer De Harder.

De heer **DE HARDER**: Nou, voorzitter, op de heer Dercksen, wij zijn niet gewend om deskundigen in te huren. Wij vragen onafhankelijke natuurbeheerders of biologen om ons te vertellen over hoe het ervoor staat. Dus wat mij betreft mag de heer Dercksen uitzoeken waar we heen gaan. Dat vind ik ook goed.

De **VOORZITTER**: Voordat we nou ook weer een commissie moeten inrichten voor het plannen van het uitje stel ik voor dat de heer Dercksen zijn inbreng in de tweede termijn afrondt.

De heer **DERCKSEN**: Ja, dan moet ik altijd denken toch aan de luchtmachtbasis in Soesterberg: daar mag je niet fietsen een paar maanden in de zomer, omdat daar allemaal weidevogels zitten. Maar we hebben aan één kant een ecoduct aangelegd, waarvan het de bedoeling is dat vossen van zuid naar noord gaan over die luchtmachtbasis. Ja, en ik denk dan zomaar dat ze die weidevogels opeten. Maar dat zou aan mij kunnen liggen.

Voorzitter, ik heb bij de commissievergadering mevrouw de gedeputeerde Sterk een rapportje gestuurd over de hond in een natuurgebied. Ik heb daar nog geen reflectie op gekregen. Een internationaal onderzoek heeft dezelfde uitkomsten geboden. Daar zou ik nog graag een reflectie op willen zien, evenals op het simpele gegeven dat feitelijk onderzoek aantoont – en ik heb het laten zien – dat stikstof van boeren helemaal niet zover komt. Ik zou het prettig vinden dat ze er a, kennis van neemt en b, er toch ook nog even iets over zegt.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Keller nog behoefte? Niet het geval.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Breur.

De heer **BREUR**: Ik wil graag even reageren op hetgeen zoal is ingediend, te beginnen met de ChristenUnie, de motie Brede gebiedsgerichte aanpak. Dat is in lijn met twee moties uit 2020 waar wij voor hebben gestemd. Dus die kunnen we steunen.

En de VVD, Planning en doelstelling voor de gebiedsgerichte aanpak, kunnen we de redenering volgen. De vraag is wel of er op dit moment een planning gemaakt kan worden, omdat er nog van alles moet worden uitgeknopt, maar op zich zijn we wel bereid deze motie te steunen.

De SGP met een Betrouwbare overheid. Natuurlijk zijn we voor een betrouwbare overheid, maar zoals de motie nu is geformuleerd, zou het kunnen dat nieuwe projecten, die zich aandienen, met een hoge prioriteit ineens in de wacht werden gezet voor oudere projecten die nog moeten worden opgelost. Dat zou een beetje de prioritering in de war kunnen brengen. Ik kan me bijvoorbeeld goed voorstellen dat de Rondweg Oost best nog even kan wachten als er iets anders belangrijks zich aandient.

En de motie PVV om te stoppen met het stikstofbeleid, ja, dat is een kwestie van – ja, mijn fractie heeft het al eerder gezegd – ‘zolang we niet weten hoe diep het water is, stellen we geen badmeester aan’, dat is voor ons niet echt een goede manier van werken.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Ja, ik heb altijd geleerd ‘asfalt kan je niet eten en de boer maakt eten’, dus als het om prioritering van stikstof gaat, dan snap ik het heel goed als we daar nog een informatiesessie voor nodig hebben. Voor ons is het al wel duidelijk, maar goed. Ik merk een beetje in de zaal dat mensen graag iets meer informatie hebben. We zullen de motie dan ook aanhouden tot later orde, zodat we daar met elkaar misschien in de vorm van een motie Vreemd- Dan liggen het concept in ieder geval op tafel.

Motie M24 van de leden Van den Dikkenberg (SGP) en Fiscalini (JA21) inzake Betrouwbare overheid als eerste prioriteit maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Voorzitter, dan dien ik een motie in over dat NDFF. Wij zien er namelijk wel toegevoegde waarde in als de journalistiek ons kan controleren. Daar hebben we het eerder vanmiddag over gehad en toen waren er allemaal lovende woorden over onderzoeksjournalistiek. Die moeten ook toegang kunnen hebben tot de data die beschikbaar is, die grotendeels denk ik ook uit waarnemers komt die door belastinggeld door gebieden heen gaan, want onze onderzoekers zitten daar ook in. Want die melden zich daar ook aan, de onderzoeken die wij betalen. Dus wij zouden het college ertoe op willen roepen, omdat het om een landelijk beeld gaat, binnen het IPO erop aan te dringen de openbaarmaking van gegevens vanuit de NDFF, en dan in ieder geval wat door provincies is gemaakt – want dat is gewoon van belastinggeld; daar hebben bewoners ook recht op – en de natuurwaarnemingen uit de NDFF die betrekking hebben op de provincie Utrecht te betrekken bij de natuurdoelanalyses, stikstofanalyses en LESA die eind 2022 worden verwacht. Die motie dien ik mede in met de PVV en JA21. Voorzitter, dat was onze tweede termijn. Dank u wel.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M25 van de leden Van den Dikkenberg (SGP), Dercksen (PVV) en Fiscalini (JA21) inzake Natuurgegevens openbaar en benutbaar.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Handelingskader gebiedsgerichte aanpak Stikstof (PS2022RGW57).

Constaterende dat:

- De miljoenen natuurwaarnemingen die opgeslagen zijn in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) niet voor iedereen toegankelijk zijn en voor journalisten alleen onder voorwaarden.

Overwegende dat:

- Het belangrijk is deze gegevens nader te analyseren en hier conclusies aan te verbinden,
- Deze gegevens van wezenlijk belang zijn voor het bepalen van de huidige kwaliteit van de natuurgebieden en voor het bepalen van de noodzaak van mogelijke interventies.

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op:

- Binnen het IPO aan te dringen op zo spoedig mogelijke openbaarmaking van de gegevens van de NDFF.
- De natuurwaarnemingen uit de NDFF die betrekking hebben op de provincie Utrecht te betrekken bij de natuurdoelanalyses, stikstofanalyses en LESA, die eind 2022 worden verwacht.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Ik kan heel kort zijn. Ik heb het natuurlijk zojuist al gezegd. Doel, stikstof reduceren, dus niet verplaatsen. Tot zover.

De **VOORZITTER**: De heer De Harder vraagt mijn aandacht, maar ik weet niet waarvoor.

De heer **DE HARDER**: Ik maak heel veel gebaren, omdat ik eigenlijk wat aan de heer Van den Dikkenberg wilde vragen, maar toen was mevrouw Hoek al aan het woord.

De **VOORZITTER**: Maar we zijn nu toch bij elkaar, dus- Ik ga straks wat over het tijdschema zeggen, dus- Gaat uw gang.

De heer **DE HARDER**: Dat gaat over die motie NDFF. Kijk, ik ken die database niet heel goed. Wat ik ervan snap, is dat die ooit is opgericht met overheidsgeld en vervolgens de opdracht heeft gekregen om zichzelf te bedruipen. Dat is een database die allerlei databases samenvoegt. Dat kost geld. Dus moet je betalen voor die data. Dus kun je die data niet zomaar op internet gooien. Dan komt deze motie. Beseffen we dan wel wat we doen? Zijn we dan ook bereid om het geld te geven, zodat die NDFF volledig open kan zijn en dat we dan met zijn allen subsidiëren? Want dit is natuurlijk een mooie motie, maar dat we betalen voor zo'n database en dat die database niet zomaar open op internet gaat, heeft natuurlijk wel een reden.

De **VOORZITTER**: Het is allemaal belangrijke achtergrondinformatie, maar ik denk dat we dat nu niet verder moeten uitspitten. De behoefte van de heer Van den Dikkenberg is om die informatie te krijgen. De vraag aan het college is: kan dat?

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Voorzitter, waar het om gaat, is dat in ieder geval openbaar bruikbaar moet zijn. Dus dat je er geen geheimhoudingsverklaring voor hoeft te ondertekenen op het moment dat je data opvraagt. Daar kunnen we als provincies een statement van maken, omdat een substantieel deel van de vulling door

opdrachten van ons, komt daarvandaan. Want wij sturen ecologen het veld in, die nemen onze natuur op en die wordt vervolgens als waarneming ingevoerd in de database, gevalideerd en wel door NDFP. Dan is het op zich vreemd als die data buiten beeld verdwijnt en dat het niet gebruikt mag worden.

De **VOORZITTER**: Helder. U dient een motie in vanavond en die wordt in stemming gebracht.

Mevrouw Demir. Ja? De heer De Harder.

De heer **DE HARDER**: Ja, voorzitter, dat is gewoon niet waar. Want de data die wij zelf aanleveren, is altijd voor ons beschikbaar en die kunnen we openbaar maken zoveel als we willen. Dus data die wij aanleveren voor die database is altijd openbaar. Die database is niet anders dan een verzameling van honderd databases van heel Nederland, die samengevoegd worden. En daar moet voor betaald worden voor die data. En natuurlijk kan die dan niet zomaar op internet, want wie zou er dan nog voor betalen als die gratis te downloaden is?

De **VOORZITTER**: Mooi. Dank voor de achtergrondinformatie.

De heer **DERCKSEN**: Voorzitter.

De **VOORZITTER**: Ja, maar ik heb nu niet zo'n zin om vanuit kennis, die niet algemeen gedeeld is in deze statenzaal te gaan debatteren wat voor data dat het precies is en welke voorwaarden. Ik denk dat de vraag vanuit uw Staten helder is: kan het college vragen of die informatie beschikbaar komt. Volgens mij is dat essentie van de vraag. En als daar dit soort beperkingen op zitten, dan zult u dat terugkrijgen en dan krijgt u de informatie allemaal.

De heer **VAN SCHIE**: Ja, toch, voorzitter, even in respons op de inbreng van de heer De Harder. Volgens mij is de vraag uit de motie ook niet van 'knal alle informatie op internet', maar is die beschikbaar en bruikbaar voor ons om ons beleid op te vormen? Die nuancering wil ik wel aanbrengen, want wij staan positief tegenover deze motie. Het zou jammer zijn als die het niet haalt, omdat er verkeerde beelden ontstaan over wat dan de doelstelling is van de indieners. Dus ik kijk met die blik ook even naar de indieners, of ik dat dan juist interpreteer of de heer De Harder.

De **VOORZITTER**: Goed. Tot slot de heer Dercksen en dan de indiener.

De heer **DERCKSEN**: Ja, even over de toegankelijkheid. De bedoeling is dat al die data in 2024 en '25 voor iedereen publiekelijk, en gratis dus, toegankelijk is. Wij willen dat nu. Dat is eigenlijk de kern van de boodschap.

De **VOORZITTER**: Goed. De heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Ik denk dat de heer Van Schie het juist concludeert: het moet beschikbaar zijn om te kunnen gebruiken en het moet beschikbaar zijn om daarop te kunnen analyseren als media zijnde die daar een rol van controle in speelt. Dat moet openbaar gebruikt kunnen worden. Dat systeem, ja, dat is inderdaad een

bundeling van de waarnemingen uit gebieden, maar dat maakt het juist krachtig om te kijken wat er daadwerkelijk gebeurt. Daarom zien wij daar meerwaarde in om te kijken of we dat rond Natura 2000 kunnen gebruiken.

De **VOORZITTER**: Uitstekend. Voldoende toegelicht, denk ik. De tweede termijn vanuit uw Staten afgerond. Ik kijk even voor de beantwoording naar gedeputeerde Sterk.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Sterk.

Gedeputeerde **STERK**: Heel kort, voorzitter. Er waren niet heel veel nieuwe vragen gesteld.

Natuurlijk stel ik u op de hoogte als het niet goed loopt, mevrouw Krijgsman.

De voortgangsrapportage is afgelopen dinsdag bij GS besproken, dus die komt binnenkort uw kant op. Van landbouw. Dat is voor D66.

Dan de vraag over het rapport over de honden. Ik weet dat u mij dat meteen had toegestuurd tijdens het overleg al. Ik heb ernaar gekeken. Het is waar wat erin staat, maar het is op zo'n klein gebied dat het nauwelijks iets toevoegt aan de te halen doelstellingen waar wij voor staan.

En tenslotte dan de motie van de SGP, die net nog is ingediend. Ja, op zich zijn wij best bereid om te kijken wat we daarin kunnen. Dus in die zin kan ik hem zachtjes ondersteunen. Ik weet niet of dat een term is.

De **VOORZITTER**: Ik vind het wel een mooie. Resultaat niet gegarandeerd.

Gedeputeerde **STERK**: Nee, dat is inderdaad wat erin doorklinkt, ja.

De **VOORZITTER**: Maar goed, dat is denk ik net toelicht wat daar de achtergrond van zou kunnen zijn.

Dan zijn we aan het eind gekomen van de beraadslagingen over dit voorstel. Ik wil graag de gedeputeerde complimenteren voor haar eerste optreden in uw Staten met dit taaie onderwerp.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik wil even met u overleggen over het tijdschema wat voor ons ligt. Althans, een schema wat ik zou kunnen voorstellen. Mijn voorstel is dat wij met gezwinde spoed nu agendapunt 16, dat is een klein debat – en dan gaan we ook echt ons best doen om dat woord 'klein' eer aan te doen – over de uitbreiding Steunpakket Cultuur & Erfgoed af te handelen. Dan om 18.30 uur te pauzeren voor het diner. Dat diner zouden we in een halfuur kunnen consumeren. En dan zijn wij om 19.00 uur in staat om tussen 19.00 uur en 22.00 uur de twee resterende debatten met elkaar te doen. Dat zou mijn voorstel zijn, maar wel onder de conditie dat u mij daar ook een beetje mee helpt, want anders is het alternatief dat we nu met elkaar afspreken dat het debat over de omgevingsverordening naar volgende week woensdag gaat. Dan gaan we de reservedatum trekken. Dus mijn voorstel is om tussen 19.00 en 22.00, maar dat betekent wel dat mevrouw Hoek – zij heeft vanmorgen die vraag al gesteld – van hieruit de digitale stemming moet doen. Dan moet u een plekje in het Provinciehuis opzoeken om dat met elkaar te kunnen doen. Dan kunnen we maximaal de tijd gebruiken. Hebben we drie uur voor twee normale debatten. Dat zou voldoende moeten zijn. Ja, kunt u dat steunen?

De heer **VAN SCHIE**: Ja, voorzitter, met dien verstande dat als we erachter komen dat het niet lukt, dat het mijn voorkeur zou hebben om niet het reservedagdeel te gebruiken, maar die omgevingsvisie gewoon een maand vooruit te schuiven, want daar komt echt geen bloed uit. Volgens de heer Westerlaken duurt het nog jaren voordat we er wat aan hebben. Dus ik zou zeggen, we doen ons best vanavond, maar garanties tot aan 23.00 uur.

De **VOORZITTER**: Ja, maar goed, dat laatste besluit nemen we dus wat mij betreft nu niet, want daar zou ik op zijn minst de gedeputeerde over willen horen, want ik denk dat het ook verstandig is om zijn inbreng dan te weten. Maar het gaat ons gewoon lukken natuurlijk. Dat lijkt mij eenvoudig.

De heer **DE DROOG**: Voorzitter, even één puntje van orde daarbij. Alles wordt inderdaad helemaal nu in elkaar geschoven waar wij het als fractie vaak ook wel prettig vinden om nog even bij elkaar te kruipen om over alle moties en amendementen die zijn ingediend samen te overleggen. Dus als er dan nog ergens ook ruimte gemaakt kan worden om dát te kunnen doen, dan zouden wij dat fijn vinden.

De **VOORZITTER**: Dat begrijp ik.

De heer **DE DROOG**: Het volgende kwartier staan we bij het diner.

De **VOORZITTER**: Nee, ik beveel u aan om bij het diner al de- Nee, hoor. Maar we zullen proberen echt om 21.30 uur klaar te zijn, zodat u rustig een plek kunt opzoeken en ook nog even kunt overleggen over de moties.

16.

[Statenvoorstel Uitbreiding Steunpakket Cultuur & Erfgoed Covid-19 \(PS2022BEM64\)](#)

De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Van Muilekom is aanwezig. Van harte welkom.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Boelhouver.

Mevrouw **BOELHOUWER**: Ja, dank voor dit voorstel. GroenLinks is heel erg blij dat GS de steun voor de nog piepende en krakende culturele sector voorzet. Nog heel hard nodig. Een essentiële sector die helaas het eerst dicht en het laatst open mocht. We zien dat er goed overleg is geweest met de sector en ook met fondsen en de andere overheden. Dat is soms een heel gepuzzel. We zijn ook blij dat u die moeite nemen wilt. Zoals u weet, baart ons de positie van de kwetsbare zzp'er zorg en vooral de Makersregeling helpt daarin. Dat lezen we ook in de recent toegestuurde evaluatie. We vragen opnieuw uw volle aandacht voor het fair pay-aspect bij alle uitvoeringsregelingen. Maak monitoring en handhaving een element in de verantwoording. 'Wij doen aan fair practice' is makkelijk gezegd, maar voor de echte uitvoering van die woorden is feitelijk ook een cultuuromslag nodig in de sector. Onze vraag is: helpt u die mee creëren? Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Kocken.

De heer **KOCKEN**: Gisteren had ik het genoeg bij de opening van de Watertentoonstelling in Het Utrechts Archief te zijn. Daar was iets moois gaande. Afgezien

van de mooie tentoonstelling en de mooie inleiding en welkomstwoord van de commissaris werd er ook een magazine gepresenteerd. Dat magazine is gemaakt, naar door Het Utrechts Archief, maar door Museum Dorestad. Dat is een mooie samenwerking. Er werd ook beargumenteerd vanuit dat museum: twee jaar waren wij dicht en je wil toch iets doen. En dat is het soort samenwerking en het soort vernieuwing wat helaas deze periode nog nodig was, want inderdaad, mevrouw Boelhouwer, we hadden het liefst gewoon een open cultuursector gehad met elkaar. Maar juist dan zoeken hoe je toch de inwoners kunt bereiken, hoe je toch iets moois in lijn met je doelstellingen kunt neerzetten, daar gaat het om.

De afgelopen twee jaar hebben we ook zo'n zes miljoen beschikbaar gesteld voor extra ondersteuning van de sector. Er zijn over de hele provincie verspreid zo'n tweehonderd verschillende initiatieven van instellingen en organisaties mee geholpen. En voor de komende twee jaar tot en met 2023 wordt nu twee miljoen gevraagd. In lijn met onze insteek bij de vorige debatten willen we ook hier 'ja' tegen zeggen, want nood breekt wet en soms ook politieke opvattingen. Maar we vinden wel dat dat budget op herstel van de sector gericht moet zijn. Steun voor overleven is soms nodig, maar we moeten ook verder. De middelen stoppen in 2023. Dus er moet gewoon druk op komen. We moeten met elkaar aan de slag om te zorgen dat de sector zichzelf laat herstellen. Daar hebben we in de commissie het een en ander over uitgewisseld. Dat vraagt namelijk ook om flexibiliteit van besteding van die middelen, want in de samenleving gebeurt het nodige, in de economie gebeurt het nodige en in de sector zelf gebeuren ook ontwikkelingen die we nu nog niet kunnen voorzien en waar we dus de komende jaren in onze ondersteuning flexibel op moeten kunnen inspelen. Die flexibiliteit heeft de gedeputeerde toegezegd. Vervolgens, als we het stuk lezen, of tenminste het statenvoorstel, dan staat er dat er een urgentie is om nú te besluiten over deze middelen. En dan lijkt het alsof we nú dus weten waaraan dat geld allemaal wordt besteed. Daar zit onze zoektocht even. Dus we hebben dat nog in een motie neergelegd die ik bij deze indien, voorzitter. En graag nog even wat reflectie van de gedeputeerde en wellicht wat toezeggingen. En dan kunnen we de motie wellicht ook weer intrekken. Dank.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M26 van het lid Kocken (VVD) inzake Geen herstel zonder flexibiliteit.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Uitbreiding Steunpakket Cultuur & Erfgoed Covid-19 (PS2022BEM64).

Constaterende dat:

- De toezegging van de gedeputeerde in de commissievergadering van 9 maart 2022 om de in dit statenvoorstel gevraagde extra steun flexibel aan te wenden en zo bij te dragen aan het herstel van de erfgoed- en cultuursector.

Overwegende dat:

- Dat in het Statenvoorstel onder Financiële consequenties staat "Vanwege de grote urgentie en de precaire situatie van de culturele sector kan niet worden gewacht tot een integraal besluit bij de jaarrekening in juli 2022";
- Dat de urgentie suggereert dat het gehele bedrag nu al volledig moet worden bestemd op de onderdelen in het Statenvoorstel;
- Dat het geven van zekerheid aan de sector over de beschikbaarheid kan helpen in het maken van herstelplannen;

- Dat de middelen conform de toezegging van de gedeputeerde flexibel moeten worden ingezet om bij te kunnen dragen aan herstel, waarbij in 2022 en 2023 twee keer per jaar de stand van zaken met de Statencommissie wordt doorgesproken.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Pas tot subsidieverlening over te gaan nadat Provinciale Staten eerst een nadere financiële planning heeft ontvangen waaruit blijkt dat de extra steun in 2022 en 2023 flexibel inzetbaar is aan de hand van ontwikkelingen in de sector en in de samenleving;
- Deze planning in de Statencommissie BEM te bespreken.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER**: Dat gaan we zo van de gedeputeerde horen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dinklo.

De heer **DINKLO**: U had gevraagd om een korte inbreng, een klein debat. Dus dat zal ik ook proberen te doen.

Laat ik maar direct beginnen met het belangrijkste: wij zullen dit voorstel niet steunen. De reden is, op zich hebben we altijd alle cultuurpakketten, alle steunpakketten, ten volle gesteund, ook omdat wij weten en ook omdat het vaak verteld is hoe belangrijk het is om de culturele infrastructuur in stand te houden. En als we dat niet gedaan hadden, was deze weggegaan, verdwenen en was ook niet meer teruggekomen. Dus daarom hebben we altijd gedaan. Alleen, dat steunpakket zullen wij niet steunen. Daar hebben we ook drie redenen voor.

Het eerste vinden wij de solidariteit. Alle andere pakketten voor alle andere sectoren zijn afgeschaft. Ik heb het mijn buurman die een winkel heeft nog even gevraagd, maar volgens mij is ook de TVL, Tegemoetkoming Vaste Lasten, dit kwartaal afgeschaft. En volgens mij is er geen enkele sector meer die wat krijgt. Er zijn voldoende sectoren die heel veel last hebben nog van corona – ik spreek ze geregeld – maar die moeten het maar doen met hoe we nu zijn. Wij vinden dat ook de cultuursector het ook maar uit solidariteit vanaf nu ook zelf moet doen.

Het tweede argument voor ons is: vandaag, als ik het goed heb, zijn alle maatregelen afgeschaft. Volgens mij is het 1G-beleid afgeschaft en ook de laatste plek waar je mondkapjes moet hebben. Dat was al langer zo. Dus wat ons betreft is corona gelukkig in het dagelijks leven weg. Wij vinden ook dat de sector de innovativiteit – het was al langer bekend – dus om daar nu nog een steunpakket cultuur aan vast te plakken, dat vinden wij gewoon niet meer geoorloofd, om dat ook onder de noemer corona te doen.

Het derde argument waarom wij niet instemmen: als u het voorstel leest, zult u zien dat de bedragen doorlopen tot en met 2023. We zitten nu op 23 maart 2022 en om nu al geld beschikbaar te stellen voor 2023, terwijl we totaal niet weten wat er gaat komen, dat vinden wij te ver gaan. Daarbij hebben wij vorig jaar in een statenbrief al acht ton ter beschikking gesteld om de cultuursector te ondersteunen.

Dus op basis van deze drie argumenten zullen wij tegen dit voorstel stemmen. Wat we wel in de commissie hebben gezegd: mocht GS zeggen, wij willen dat er meer naar cultuur moet, omdat wij vinden dat de culturele sector dat nodig heeft, dat mag absoluut, maar dan zien wij daar graag een voorstel voor dat niet komt met het kopje corona, maar gewoon met het kopje van 'we willen graag wat meer ondersteunen'. En

mocht blijken dat eind van dit jaar een nieuwe variant terugkomt, dan zijn we altijd bereid om het dan wel weer te steunen. Dus geen steun. Dank u wel.

Mevrouw **BOELHOUWER**: Nieuwe varianten, hoor ik u zeggen, meneer Dinklo, dan bent u weer bereid verder te kijken. Maar kijk eens een beetje naar de aanwezigheid hier. Er zijn toch een heleboel mensen nog niet. Daar heeft de culturele sector erg veel last van gehad. Ook nu nog veel zieken, veel verzuim op allerlei plekken. U heeft ook mensen horen spreken erover in de commissie. Maar goed, er zijn allerlei rapporten waaruit ook echt blijkt, ja, dat die langdurigheid van, ja, de aftakeling een beetje de nekslag is geweest. Dus ja, willen we dat opgeven en door laten gaan en verder laten crashen? Of gaan we toch iets doen aan, ja, het herstel. Het is ook echt een herstelplan. Dus ja, u zei, u begon zelf met uw solidariteit voor de sector en de steun die u altijd gegeven hebt. Dus ja, ik zou willen vragen: wilt u om al die redenen die ik net noemde niet toch nog eens even nadenken?

Het is de vraag die u inderdaad ook al eerder aan ons gesteld hebt. Ik begrijp hem, dat de sector bezig is aan herstel. Dat klopt. Maar als u het argument van solidariteit- Het gaat overigens om heel veel sectoren bezig aan herstel. Als ik een voorbeeld- Ik sprak op school een vader. Hij heeft pizzeria's, bijvoorbeeld in Amsterdam. Daar was hij voor veertig procent afhankelijk van toerisme. Dat is ook nog niet terug, maar hij krijgt ook geen steunpakket. Dus hij werkt ook aan zijn herstel, maar zonder steun. En dat is de reden dat wij vinden vanuit solidariteit, dat wij daarom dit pakket niet zullen steunen, omdat er ook geen andere pakketten meer zijn.

De **VOORZITTER**: Voldoende, mevrouw Boelhouwer?

Mevrouw **BOELHOUWER**: Ja, voor nu. Ik bedoel, ik wil niet sectoren tegenover of naast elkaar gaan zetten. Ik denk dat er een zwaar getroffen sector hier is. En dat geldt inderdaad voor meer sectoren. Daar heeft u gelijk in. Maar ja, toch de een misschien een beetje meer dan de ander. Waar we allemaal als publieke zaak ook van profiteren, van genieten en die juist ook in coronatijd heel waardevol is gebleken. Laten we dat niet vergeten.

De **VOORZITTER**: Ja, voldoende, meneer Dinklo? Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Welschen.

Mevrouw **WELSCHEN**: Ik ben bijna langer onderweg van en naar hier dan dat ik hier zal spreken, maar nu het weer kan, maak ik er maar gebruik van.

Het statenvoorstel Uitbreiding Steunpakket Cultuur & Erfgoed. Allereerst complimenten voor gedeputeerde in dit dossier, dat mag weleens gezegd worden, ook na het horen van de inspreker in de commissievergadering van 9 maart. De steun die is gegeven door de Staten tot nu toe is goed ontvangen en daar zijn goede dingen mee gedaan. En ook in de toekomst worden er hopelijk nog goede dingen mee gedaan, ook in het kader van vernieuwing en innovatie.

Het CDA steunt dit voorstel van harte. Cultuur is immers van essentieel belang voor de samenleving en een van de kerntaken van de provincie. Daarom moeten we ook juist voor deze sector onze nek uitsteken in tijden van corona. Dus als er nood is, en die is er nog steeds, nogmaals, dan dienen wij die sector te helpen. Mijn hart maakte een sprongetje toen alles weer open ging. En laten we ervoor zorgen dat dat

toekomstbestendig ook zo kan blijven. Daar is werk aan de winkel. Maar mede met de steun van onder meer de provincie moet dat gaan lukken.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Kamp.

De heer **KAMP**: Het was geloof ik tijdens de tweede lockdown dat ik een poster van Loesje zag, waarop de tekst stond: laten we van het theater geen cultuurhistorisch erfgoed maken. Dat klinkt natuurlijk enerzijds met een knipoog, maar het geeft denk ik wel ook de essentie aan waarvoor we hier staan. Wat mij betreft gaat het niet alleen over het theater, maar is het veel breder. Het gaat over onze cultuur- en erfgoedsector. Maar ik vond het wel een mooie uitspraak, waarvan ik dacht: achteraf constaterend, twee jaar later, denk ik wel dat we met zijn allen in dit huis daar ook voor gezorgd hebben.

We hebben natuurlijk zes miljoen euro vrijgemaakt, dit is de derde en, ik heb begrepen, ook de laatste tranche die gevraagd wordt vrij te geven. D66 staat positief tegenover dit voorstel. Ik zal ook zeggen waarom. Ik heb begrepen dat het ook in samenspraak met de sector tot stand is gekomen. Ik denk dat dat heel belangrijk is en in die zin ook op draagvlak kan rekenen. En wat ik ook heel fijn vond in de commissie is te horen in ieder geval – en dat staat ook in het statenvoorstel – dat de culturele sector ons ook heel erg dankbaar is. Ik vond een aantal mooie passages terug. Dus ik denk, nou ja, dat is in ieder geval ook op zijn plek gekomen. Daarvoor doen we het toch uiteindelijk allemaal.

In de commissievergadering heb ik nog wel gevraagd naar- We hebben natuurlijk ook geld uitgetrokken, omdat we zeggen, we willen ook vernieuwen; naar een vernieuwingsfonds. Ik heb begrepen dat gedeputeerde ook toegezegd heeft ons daarin mee te nemen wat nou van die vernieuwing tot stand gekomen is binnen de sector. Ja, je kan zeggen 'corona is voorbij'. Nou ja, maatregelen opgeheven, maar ik heb wel begrepen dat nog heel veel instellingen ook wel worstelen met het programma, maar ook naar de toekomst toe. Volgens mij staat ook in het voorstel dat de pandemie als zodanig misschien wel niet onder ons leeft, maar nog niet weg is. Wat we gaan krijgen in het najaar en in de winter, dat is natuurlijk nog onzeker. Dus ik denk ook in verband met programmering van sommige partijen dat het belangrijk is om in ieder geval wel een stukje zekerheid daarin te bieden.

En dan kom ik bij mijn laatste punt. Ik wil ook even reageren op de motie van de VVD. Sympathiek. Een sympathieke motie. Want uiteindelijk zegt u, nou ja, dat statenvoorstel willen we wel steunen, maar we gaan er pas uiteindelijk een uitspraak over doen als we in de volgende commissie BEM iets van een financiële planning hebben. Ik lees in het statenvoorstel – ik wil niet het gras voor de gedeputeerde weg maaien – maar dat er al iets van onderdelen in zit waarin een verdeling zit. En nogmaals, dat is ook tot stand gekomen in overleg met de sector. En ik heb ook goed begrepen – want daar hebben we nog expliciet naar gevraagd – dat dat ook flexibel ingezet gaat worden. Dat betekent ook die twee miljoen geen doel op zich is, maar dat als er geld overblijft, dat dat geld gewoon weer naar de algemene middelen vloeit.

En tot slot, het laatste, er zat enige urgentie achter. Want de reden waarom we dat nu vrijmaken, is dat we dat niet meenemen tot aan de zomer en dan wachten en dan pas geld vrij gaan maken. Maar ik heb juist begrepen, dat dat onvermijdbaar is. Er waren drie van die mooie termen voor. Dat ik denk, nou, ja, ik wil graag dan wel van de VVD weten hoe ze daartegenaan kijkt.

De **VOORZITTER**: Dat komt heel goed uit. Meneer Kocken, even kort op dit punt, want u neemt al een deel van de beantwoording van de gedeputeerde op u. Dat is ook heel fideel, maar meneer Kocken, gaat uw gang voor uw vraag.

De heer **KOCKEN**: Die onvermijdbaarheid suggereert nou juist dat er nú een knelpunt is waar nú het budget op wordt ingezet. Dat zorgt er dus voor dat je niet de flexibiliteit hebt om in de toekomst – bijvoorbeeld volgend jaar waarvoor we nog een begroting moeten vaststellen waarin dit bedrag meegenomen kan worden – alsnog te kijken waar dan de nood zit en daar het geld op in te zetten. Daar zit voor ons gewoon echt een zoektocht. Ik hoop dat de gedeputeerde ons daar zo dadelijk helderheid in kan verschaffen.

De **VOORZITTER**: Goed, dat wachten wij af. Het is denk ik en verduidelijking van uw standpunt. Ja, voldoende? Dank u wel, meneer Kamp.

De heer **KAMP**: Ja, nog één keer. Ik denk dat we ook een stukje vertrouwen moeten overdragen. Al die acht onderdelen, dat kan je niet precies beoordelen wat waar terecht komt. De gedeputeerde heeft ook toegezegd dat er flexibiliteit in zit. Dus vooralsnog denk ik niet dat we deze motie gaan steunen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw d'Hondt.

Mevrouw **D'HONDT**: Even heel kort, want wij steunen van harte dit voorstel. Veel mensen stonden inderdaad te springen om weer naar het theater te gaan of naar een museum. Ik heb het zelf ook gedaan. Of naar een pizzeria te gaan, dat hebben we ook alweer gedaan gelukkig. Maar veel mensen ook niet. Dan gaat het vooral om jongeren. Die hebben twee jaar lang thuis gezeten, hebben misschien zelfs nog nooit een theater van binnen gezien. En daar dreigt een verloren generatie te ontstaan. Ik heb het al eerder in de commissievergadering gezegd. Ik vind dat echt een groot verlies als we dat zomaar laten gebeuren. Dus ik vind het echt heel noodzakelijk dat we hier weerstand aan bieden door die sector de helpende hand toe te steken. En de cultuursector is echt – en daar verschillen wij dan van mening – iets anders dan een pizzeria. Het is geen commercieel bedrijf. Er moet altijd al geld bij van de overheid. Het zou echt heel erg zijn als er nog meer culturele voorzieningen omvallen. Dus wij willen de gedeputeerde hier van harte in steunen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Haan.

Mevrouw **DE HAAN**: Kunst verrijkt, confronteert, verwonderd, schudt wakker en zet stil. Ik heb weer intens genoten van een theatervoorstelling van Simone Kleinsma in Singer Laren, een klassiek concert in de Joriskerk en het vrij binnenlopen in het Mondriaanhuis in Amersfoort. Eerlijk gezegd voelde het wel ongemakkelijk en onwennig en zag je mensen ook zich heen kijken op zoek weer naar het nieuwe normaal misschien. Kunst en cultuur van en voor de samenleving. De coronacrisis heeft de kwetsbaarheden van de culturele sector heel pijnlijk en scherp ook naar voren gebracht. En hoewel corona nu hopelijk op zijn eind loopt – ook dat weten we trouwens allerminst zeker – en de beperkingen voorbij lijken, piept en kraakt de hele sector en is de impact nog groot. De ChristenUnie is dan ook blij met alle steun die de provincie de afgelopen twee jaar geboden heeft. We horen goede berichten ook over vruchtbare samenwerking tussen gemeente, provincie en culturele instellingen. En we horen van mooie crossovers tussen instellingen onderling. De winst. En ook innovatie. De evaluaties uit de eerste twee tranches bieden ons voldoende vertrouwen. Er is blij gegeven van verantwoorde besteding van middelen. Tegelijkertijd zijn we wel in een andere fase belandt. We zijn nog niet van corona af, maar we gaan misschien toch ook weer niet terug naar het oude normaal. Tenminste, wat ons betreft niet. Want het oude normaal is niet

toekomstbestendig. Daarom vond ik het wel mooi, die zin in het statenvoorstel van: overleven naar duurzaam herstel. Dat is ook wel wat we in het statenvoorstel op een goede manier terugzien.

Twee zaken die we nog willen onderstrepen. Dat is het publieksbereik. Er is wat ons betreft ook onderzoek nodig waarom het publiek nog wegblijft. Dan hebben we het niet alleen over jongeren, maar ik denk in de breedte van alle leeftijdscategorieën. Want dat is voor de sector wel echt van levensbelang.

En het tweede is de Fair Practice Code. Die moet ook de komende jaren de leidraad worden voor een gezonde arbeidsmarkt in de sector, zodat iedereen op een goede, eerlijke manier en tegen een redelijke vergoeding zijn werk kan doen. En die moeten we ook blijven agenderen, ook al is de situatie kwetsbaar. Maar die hoort daarbij.

De ChristenUnie steunt van harte het voorstel wat er nu ligt. Wij geloven ook in de creativiteit en de innovatiekracht van de sector zelf om met behulp van de extra middelen een duurzaam toekomstperspectief te scheppen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Ja, voorzitter, wij hadden ook bij het vorige steunpakket voor de cultuur best begrip gehad als we steun zouden geven aan instellingen waar we een subsidierelatie mee zouden hebben gehad. Dat je die mensen in moeilijke tijden helpt, was voor ons logisch geweest. Maar we gaan weer heel breed de markt in, terwijl er regelingen zijn voor zzp'ers en in andere sectoren, mijn collega zei het net al, lopen die ook af.

En er is eigenlijk ook geen analyse gemaakt. Ik vroeg dat in de commissie waarom het publiek het nu zo laat afweten bij bezoek aan de theaters. En ik zou zeggen: zonder analyse, geen subsidie.

Tenslotte, het wordt ook nog eens betaald uit een pot die er eigenlijk niet is, hè, saldireserve. Dat moeten wij eens proberen om iets daaruit te dekken. Dan word je weggehoond. Dus dat is op zich ook vreemd.

Ik heb wel nog twee vragen. Waarom kiest u voor een soort, ja, inkomensondersteuning voor zzp'ers? Terwijl regelingen elders zijn afgeschaft en afgeschaald.

Wie bepaalt nu of iemand een jonge, talentvolle maker is? Je zou denken, als iemand talentvol is, dan komen de mensen kijken. Zou die minder steun nodig hebben. Dat schijnt in de cultuur iets anders te werken, geloof ik.

En tot slot, er is in het verleden ook al een keer een subsidie verstrekt met dit onderwerp, met dit thema, en toen is het naar drie instellingen gegaan en die zaten alle drie in de stad Utrecht. Kunnen we daar niet een keer vanaf? Kan dat niet wat breder?

De **VOORZITTER**: Partij voor de Dieren, geen woordvoering, dat klopt?

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Voorzitter, eerst even: iets afpakken is volgens ons niet een vorm van solidariteit. Tenminste, niet in ons boekje. Dus uit solidariteit maar een regeling niet doen, omdat er in andere sectoren ook geen regeling is, ja, dat is voor ons niet zozeer solidariteit. Solidariteit is iets wat je geeft.

In de commissie hebben we het er ook over gehad dat de bezuinigingen in de afgelopen jaren eigenlijk pijnlijk hebben laten zien, ja, waardoor deze COVID-pandemie de sector nog eens een keer extra kwetsbaar heeft gemaakt. Dat is door de oneerlijke praktijken die er de afgelopen jaren zijn ontstaan. Een oneerlijke praktijk vooral met betrekking tot betaling. Wat we dus nu zien, is in dat na twee jaar het heel erg moeilijk

gaat worden om allerlei gespecialiseerde mensen weer terug te krijgen in die sector. Wat ons betreft hadden we die Fair Practice Code of- Ja, tot nu toe wordt er alleen maar over gepraat en wordt er allen maar over gezegd van ja, ze moeten laten zien in hoeverre ze het wel of niet toepassen, enzovoort. Ja, wat ons betreft, wordt het echt een onderdeel van het nieuwe normaal en moet ook de sector gaan leren dat die eerlijke praktijk gewoon noodzaak is om niet weer kwetsbaarder te worden in de toekomst. Wat ons betreft was die Fair Practice Code dus gewoon verplicht geweest bij deze subsidies. Maar we hebben ook wel ingezien dat dat voorlopig in deze Staten nog niet echt lukt om daar een meerderheid voor te krijgen, maar we zouden er wel op aandringen, samen met de woorden die ik ook van GroenLinks heb gehoord, om daar wel scherper op in te zetten.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Voorzitter, de cultuurondersteuning. In de commissie hebben we het er al over gehad. Ik wil graag bij dit voorstel drie dingen benadrukken die voor ons zwaar wegen.

Het eerste is dat je als het mooi weer is, en ook als het niet mooi weer is, kan het heel mooi zijn in de natuur. Dan wij er nu op uit om met dit herstelplan mensen weer in een donkere zaal te zetten, die we met kunstmatig licht – wat is daar de CO₂-footprint van? – gaan vermaken. Wat ons betreft is dat niet iets waar we naar terug zouden moeten willen als de coronacrisis ons de herwaardering van de natuur heeft opgeleverd. Het is dan ook maar de vraag of we het programma zo moeten uitvoeren om mensen terug de theaters in te krijgen, om dat in stand te houden.

Dan een tweede. Als er namelijk schaarste ontstaat, omdat wij niet inspringen in het gat wat valt, kunnen de prijzen ook omhoog en dan los je de fair practice-problematiek, die de heer Eggermont net al aanstipte, ook op, omdat je eerlijke prijzen kunt gaan vragen voor producten waar vraag naar is en waar behoefte aan is. En nu is er een soort van overload aan producties, die niet in productie genomen kunnen worden omdat er te weinig plek voor is, en hebben we de problematiek dat we dat aan het subsidiëren zijn.

Dat levert mijn derde punt op. Dat is dat je dus aan een subsidie-infuus werkt met dit programma, waar wij bijzonder weinig provinciale baten voor terugzien en we daarom dit programma ook niet zullen steunen, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Voorzitter, 50PLUS vindt cultuur heel belangrijk in allerlei vormen. Toch zouden wij misschien wel een voorstel willen doen om een gedeelte van het bedrag – twintig procent, dertig procent – te reserveren voor de kleine sector. In die zin, de poppenspelers, de kindertheatres, et cetera. Dus er gaan natuurlijk grote bedragen naar de grote evenementen, grote zalen, et cetera, maar denk ook aan de kleintjes. En als je daar een apart bedrag voor reserveert uit dit bedrag van die acht ton, dan is het concreet. Dan weet je gewoon, dat is daarvoor en dat s daarvoor. Zodat het niet op een gegeven moment is van, o, we hebben nog wat over. En dan gewoon een oproep via de gemeenten. Tijdens de commissie al gezegd, dat u contact heeft met de gemeenten om te kijken: hoe kan ik het daar via de gemeentebesturen uitzetten? Dus bij de gemeenten uitzetten, de 26 gemeenten die we hebben, van dit is te verdelen onder de kleinere organisaties, et cetera, cabaretvoorstelinkjes, gymtheatertjes en noem maar op. Tot zover, voorzitter. Dat zou ik nog mee willen geven.

De **VOORZITTER**: Ik geloof dat mevrouw Boelhouwer u nog een vraag wilde stellen. Mevrouw Boelhouwer.

Mevrouw **BOELHOUWER**: Voorzitter, ik wilde eigenlijk de heer Van den Dikkenberg nog een vraag stellen.

De **VOORZITTER**: We gaan om 18.30 uur eten.

Mevrouw **BOELHOUWER**: Ik heb niet meer dan vijf minuten nodig.

De **VOORZITTER**: Vijf minuten. Die krijgt u gewoon niet. Nee. Nee, een heel korte vraag alstublieft.

Mevrouw **BOELHOUWER**: Hij zegt, wat krijgen we ervoor terug? Maar ik wil hem vragen: wat we geven, krijgen we daarvoor terug, en veel meer. Ik wil u zeggen, als het gaat over het vestigingsklimaat, de economie, de immateriële waarde van kunst en cultuur in onze samenleving, van alle evenementen die belangrijk zijn in uw leven, of het een begrafenis, een bruiloft, een geboorte van een kind is, kunst en cultuur maken daar de dienst uit. Dat krijgen we er allemaal voor terug. En ja, dat is niet een-op-een. Maar als we dat niet meer medefinancieren of daar niet meer in mee-investeren als overheden, dan wordt het heel schraal en sober. Is dat wat u wil?

De **VOORZITTER**: Meneer Van den Dikkenberg, u mag er heel kort even op reageren.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Volgens mij is het niet schraal en sober wat er ontstaat, maar wordt het wel meer vraaggestuurd, omdat er ook meer opbrengsten in komen. En daar zijn wij niet vies van, dat er meer vraag komt in de markt ten opzichte van het overschot aan aanbod wat er nu geboden wordt.

De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. Mevrouw Demir, op dit punt geen woordvoering? Dan heeft de gedeputeerde precies zeven minuten voor zijn beantwoording.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Van Muilekom.

Gedeputeerde **VAN MUILEKOM**: Dank u wel voor de vele complimenten ook die ik gehoord heb. Dat is ook wel fijn om te horen, want het is nu na twee jaar corona hard werken geweest. Dat geldt ook voor alle medewerkers, maar ook eigenlijk wel voor alle partijen met wie we hebben samengewerkt. Ook de gemeenten, ook de fondsen die we erbij betrokken hebben, de sector die we erbij betrokken hebben. Daarbij merk je ook dat we, dat hoop ik ook dat u de indruk heeft gekregen, een voorstel hebben gemaakt wat met al die partijen tot stand is gekomen en dat we het ook echt niet doen, omdat we denken 'we gaan allemaal extraatjes geven'. Nee, het is nog keihard nodig. En dat is denk ik wel even waar de sector nu voor staat. De sector ging als eerste dicht en de sector ging als laatste open.

En als je het hebt over de mensen in de sector, maar ook in de musea en de voorstellingen, dan is er ook nog een deel van het publiek weg en inkomsten zijn ook nog gewoon weg. Er zijn echt wel behoorlijke na-ijleffecten als gevolg van corona. Wat dat betreft is het ook zo dat we de regelingen die we nu hebben gedaan, hebben we ook gedaan: wat is er nu nog nodig naast de regelingen die er ook landelijk al zijn. Dus we willen echt aanvullend zijn en ertoe doen.

Meteen maar even over de Fair Practice Code. Ik heb er een aantal mensen iets over horen zeggen. De nieuwe staatssecretaris Uslu heeft ook gezegd in haar herstelplan voor de cultuur dat zij daar ook op in zal gaan, maar wij gaan er ook al op in. Als je kijkt naar onze Presentatieregeling, ook naar de Garantiereregeling voor festivals, dan is dat voor ons ook al een uitgangspunt. Ik wil er ook wel gewoon bij zeggen: het moet nog best wel goed borgen en ook nog wel goed gaan vallen en dat het overal goed wordt toegepast. Maar het is niet iets wat we nu helemaal buiten beschouwing laten.

De heer Kocken had even een terecht punt. Even over, u heeft het in de commissie ook aangegeven, die flexibiliteit. In hoeverre is er nu zicht op wat we allemaal nodig hebben in 2022 en 2023? Ik wil er eigenlijk een paar dingen over zeggen. Een ding is, we hebben dit pakket met de sector gemaakt. En zij hebben, zoals het er nu voorligt, echt aangegeven: hou er rekening mee dat er in 2023 echt nog wat nodig is. Daarom vraag ik u nu om die beruchte twee miljoen, maar tegelijkertijd is het wel zo dat ik nu, als u positief besluit vanavond, zo snel mogelijk met de regelingen aan de gang ga om ze open te zetten, zodat de aanvragen binnen gaan komen. Dus als u zegt van 'maak eerst een overzicht en dan gaan we het nog een keer bespreken', dat kan de sector op dit moment juist net niet gebruiken. Maar wat wel zo is, is dat wij een inschatting hebben gemaakt met een aantal regelingen – dat staat in het stuk – met een plafond erbij. Een plafond voor 2022. En dat we ook hebben gezegd: we gaan echt evalueren na de zomer: hoe groot is het probleem in de sector; zijn er regelingen waar de druk ontzettend hoog is; zijn er regelingen waarvan we denken, dat is helemaal niet nodig geweest? En dat wil ik echt ook laten evalueren, niet door onszelf, maar door een onafhankelijk iemand die echt even gaat kijken: wat is de effectiviteit van die regelingen die nu zo snel mogelijk opengaan, tot oktober lopen. En dat we het in Q4 daarover kunnen hebben. Dat we u kunnen voorstellen: dit is het beeld, hier moeten- Misschien moeten we wel helemaal stoppen. Misschien is het wel helemaal niet meer nodig. Of dat we denken: sommige regelingen, daar zien we nou echt heel veel behoefte; dus laten we daar nou extra accent op geven en andere regelingen misschien iets minder. En daar wil ik u als Staten in meenemen om in Q4 met een voorstel te komen op basis van een evaluatie hoe het ervoor staat met de regelingen en dat u daarin ook meegenomen bent. Ik hoop dat dat in ieder geval ook voor de heer Kocken en de VVD voldoende duidelijkheid geeft.

De **VOORZITTER**: Misschien dat de heer Kocken hier gelijk op kan reageren.

De heer **KOCKEN**: Precies, voorzitter. Dank. Mag ik hem dan zo samenvatten dat de gedeputeerde nu die twee miljoen vraagt, zodat hij ook in de gesprekken met de sector duidelijk kan maken waarop zicht is, zodat er initiële plannen gemaakt kunnen worden? Waarbij we in Q4 met elkaar kijken wat uit de eerste ervaringen blijkt, waar dan eventueel wordt bijgestuurd.

Gedeputeerde **VAN MUILEKOM**: Klopt. Kijk, als ik in het najaar bij u kom, in Q4, dan is de kadernota alweer voorbij voor 2023. Dus daarom is er eigenlijk nu een pakketje gemaakt. We hebben echt in het college ook gezegd: dit moet de laatste tranche zijn. Maar we gaan wel even heel kritisch kijken. De zes miljoen die we hadden, hebben we ook niet opgemaakt. Dus we zijn ook best wel heel kritisch hoe we dat geld besteden, dat er goede aanvragen moeten komen. Dat gaan we nu weer doen. Een knip gemaakt, echt, in het najaar. En u krijgt het gewoon voorgelegd. Dan kunnen we het er met elkaar over hebben of dat u zegt, ik vind me erin of moeten we daar en daar niet in bijsturen. Ik hoop dat dat voldoende duidelijk is.

Ik kijk nog even naar- In ieder geval, het steunpakket en zzp'ers, de heer Dercksen had er ook vragen over. Een aantal andere partijen, fracties, ook. Als je ergens ziet waar de zzp'ers toch een beetje continu buiten de boot zijn gevallen, dan is het wel in

de cultuursector. Dat is wel iets dat we dat eigenlijk in onze vorige tranches ook al aandacht hebben gegeven en dat nog even nodig is. Er zijn zzp'ers, ook jonge makers, die wel door onze programmeringsregeling afgelopen jaar toch een programma hebben gemaakt, een voorstelling, maar nog nooit op het podium hebben gestaan. Dus daarom hebben we die regeling op die manier ook uitgebouwd. En we hebben drie productiehuizen. Die drie productiehuizen hebben ook wel iets gevraagd, meneer Dercksen, als je het hebt over 'wie is nou talentvol'. Die hebben ook gezegd van, jullie moeten ook goed beoordelen wat nou de talenten zijn en wie we extra voeding moeten en willen geven. Dus het is niet zo dat iedereen steekt zijn hand op en dan gaan met de banaan. Maar we maken er gebruik van als sector zelf en de productiehuizen.

Een ding is denk ik ook nog wel goed om te zeggen. Ik vind eigenlijk de titel niet zo goed van mijn voorstel. Waarom zeg ik dat eigenlijk? Het heet 'steunpakket' en als ik kijk hoe het eigenlijk volop opgebouwd is, is het voor tachtig procent eigenlijk een herstelpakket. Daar hebben we een aantal fracties ook opmerkingen over gemaakt. Dus ik denk dat dat nog wel goed is om te noemen. We hopen echt dat we in een fase komen van herstel. Ik hoop eigenlijk dat steun en ondersteunen, dat dat zo min mogelijk nodig is, zodat de sector klaar is voor de toekomst en weer los van al dit soort extra steun kan functioneren.

Even kijken. Het publieksonderzoek is ook één onderdeel ervan. De analyses van 'hoe staat het ervoor'. Dat publieksonderzoek is denk ik een heel belangrijke ook om te kijken wat er nodig is om het publiek weer terug te krijgen. En als het publiek de keuze heeft gemaakt 'we komen niet meer terug', nou, dan is dat ook een gegeven voor de sector waar ze iets mee zullen moeten doen.

Volgens mij zijn dat de punten, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Aan de reactie in de zaal af te leiden, bent u heel compleet geweest. Dank daarvoor.

Dan zijn we aan het eind van de beraadslagingen over dit agendapunt gekomen. Dan schors ik de vergadering tot 19.00 uur en wens ik u smakelijk eten.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER** schorst de vergadering 18.32 uur.

De **VOORZITTER** heropent de vergadering om 19.06 uur.

17.

[Statenvoorstel Beleidskader Sociale Agenda 'Wij doen mee!'](#)
[\(PS2022BEM62\)](#)

De **VOORZITTER**: Dit is een normaal debat. Ik roep even in herinnering dat we voor de dinerpauze met elkaar hebben afgesproken dat we kijken of we de vergadering rond 21.30 uur kunnen afronden en daarbij dan ook het normale debat over de Omgevingsverordening hebben kunnen afronden. Dus ik roep u op om daaraan mee te werken.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Karataş.

De heer **KARATAŞ**: Een belangrijk en veelbesproken statenvoorstel dat hier vandaag voor ons ter besluitvorming ligt, het beleidskader Sociale Agenda 'Wij doen mee!'. Wat is een sociale agenda? Waarom is het nodig? Voor sommigen lastig en

wellicht niet nodig. Voor GroenLinks en veel andere partijen, en ook maatschappelijk gezien, zeker nodig en daarom zullen we het voorstel ook steunen. Binnen de kaders van de wettelijke taken en verantwoordelijkheden van de provincie, GS en PS, gebeurt er veel op sociaal vlak op de verschillende provinciale beleidsterreinen. Het expliciet concreet maken en daar extra aandacht en urgentie aan geven, is denk ik waar het om draait. Zoals nu ook in deze tijd van oorlog van de grens van de Europese Unie in een land dat in potentie een kandidaat-lidstaat kan zijn. Uit de grote toestroom van vluchtelingen uit Oekraïne is gebleken wat het belang is van een goed functionerend netwerk van grootschalige en kleinschalige opvanglocaties voor asielzoekers en vluchtelingen en huisvesting van statushouders. Dat we hierbij onze provinciale rol van toezichthouder, coördineren, aanjagen en nu zelfs ook zelf vluchtelingen gaan opvangen in eigen huis, dat we dat goed uitvoeren, vinden we belangrijk. Het laat goed het sociale hart van onze provincie zien. Voorzitter, we willen dit vasthouden en ervoor zorgen dat dit vraagstuk op de agenda blijft. Daarom dienen we samen met de PvdA, de Socialistische Partij en Partij voor de Dieren de motie Vluchtelingen verdienen onze zorg in.

Zoals in de commissie ook gezegd, ben ik het eens met mevrouw Welschen van het CDA over dat het sociale hart van onze provincie een vanzelfsprekendheid zou moeten zijn. Daarom steunen we haar voorstel om dat meer en meer expliciet te maken. Tegelijkertijd zien we ook dat het heel dichtbij het onderwerp en het kopje brede welvaart zit. Hierover zouden we graag nog de andere partijen ook willen horen hoe zij dat zien.

Het amendement van de SGP over antisemitisme, het bestrijden daarvan, kunnen we natuurlijk ook niet tegen zijn. Wel vinden we het jammer dat daar, zoals in de commissie was besproken, niet islamhaat bij is opgenomen. Maar vooralsnog, wij zullen deze motie van de SP en de SGP zeker steunen.

Tenslotte, ook steunen we het amendement van de VVD over laaggeletterdheid.

Wellicht heb ik een aantal amendementen en moties nu niet besproken, maar dat kan dan in de tweede termijn. Tot zover onze eerste inbreng.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M27 van de leden Karataş (GroenLinks), d'Hondt (PvdA), Eggermont (SP) en Keller (Partij voor de Dieren) inzake Vluchtelingen verdienen onze zorg.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Beleidskader Sociale Agenda 'Wij doen mee!' (PS2022BEM62).

Constateerend dat:

- De provincie een toezichthoudende rol heeft ten opzichte van gemeenten als het gaat om de kerntaken in het ruimtelijk-fysieke domein, waaronder bouwen, ruimtelijke ordening en huisvesting van statushouders (Handboek Wet revitalisering generiek toezicht, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Vereniging Nederlandse Gemeenten, Interprovinciaal Overleg, augustus 2012, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2012/09/26/handboek-wet-revitalisering-generiek-toezicht>);
- Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties twee keer per jaar bepaalt hoeveel vergunninghouders er per gemeente gehuisvest moeten worden en in het kader van bovengenoemd interbestuurlijk toezicht de provincie beoordeelt of gemeenten aan deze taakstelling voldoen;
- De provincie daarnaast ook een coördinerende rol speelt bij de inventarisatie van de behoefte aan (asielopvang)locaties en huisvesting van statushouders;

- De provincie de invulling van deze woon- en opvangbehoefte kan ondersteunen en aanjagen.

Overwegende dat:

- Het tekort aan woningen voor statushouders ervoor zorgt dat deze mensen gedwongen zijn om in een Asielzoekerscentrum (AZC) te blijven wonen, waardoor zij niet in staat zijn volwaardig deel te nemen aan de Utrechtse samenleving;
- Hierdoor ook de opvang van nieuwe vluchtelingen, waaronder de grote groep Oekraïners die per direct onderdak nodig hebben, ernstig wordt beperkt;
- Provinciale Staten de plicht voelt om iedereen die vanwege oorlog, onderdrukking of geweld heeft moeten vluchten een veilig thuis te bieden;
- De Sociale Agenda als eerste doel heeft om meer kansen aan al haar inwoners te bieden, dus ook aan mensen die het recht hebben om in Nederland een nieuw bestaan op te bouwen;
- Het belangrijk is dat het vraagstuk van de (asiel)opvang en huisvesting van statushouders op de agenda blijft, zoals bij het Interbestuurlijk programma (IBP) maar ook op het programma Wonen van de provincie Utrecht.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Om bij de uitvoering van het beleidskader Sociale Agenda 'Wij doen mee!' de aanjagende functie van de sociale agenda te benutten om speciale aandacht te blijven schenken aan asielopvang en de huisvesting van statushouders.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Janssen.

De heer **JANSSEN**: Ik heb de onmogelijke opgave om mijn collega Baerte de Brey te vervangen, die helaas niet bij dit onderwerp aanwezig kon zijn. Maar ik ga heel erg mijn best doen. Ik vang het even voor hem op.

Wij hebben drie problemen met dit voorstel. Het eerste probleem wat ons betreft, is toch we de betutteling van medewerkers en statenleden alsof er nu statenleden en medewerkers die niet sociaal zouden zijn. Die moeten dan leren om een sociale bril op te zetten. Dat vinden we toch het verkeerde uitgangspunt. Ik ken de medewerkers hier als zeer sociaal betrokken. Daar hikken we wel tegenaan.

Het tweede punt is dat we zien dat een groot deel van de middelen die voor deze sociale agenda beschikbaar is gesteld, of wordt gesteld, binnen de eigen organisatie wordt besteed en niet in de provincie, niet rechtstreek, voor doelen die voor inwoners rechtstreeks van belang zijn.

Een derde punt dat we aan de orde willen stellen, is dat we heel veel teruglezen over artikel één van de Grondwet – wat goed is om daar aandacht voor te hebben – maar wat wij dan in het stuk wat missen zijn de andere sociale grondrechten, zoals ze in de Grondwet zijn opgenomen. En dan met name het recht op wonen en werk. Dat raakt eigenlijk aan het belangrijkste punt wat wij bij dit voorstel hebben: die laatste twee haken heel erg aan op de kerntaken van de provincie. Dat is ook precies wat wij beogen met het amendement over de laaggeletterdheid. Het is goed om de provincie een meer sociaal profiel te geven. Dat snappen we heel goed, zeker ook gezien de politieke context in de provincie. Maar dan is wat ons betreft veel productiever om daar te kijken: waar heeft de provincie een taak en ga daar kijken wat je kunt toevoegen aan een sociale, rechtvaardige

samenleving. Dus dat is precies ook de reden waarom wij een amendement indienen om extra aandacht te geven aan laaggeletterdheid. Dat is ook een consequente lijn van de VVD. We hebben daar vaker aandacht voor gevraagd, we doen dat nu opnieuw, omdat wij denken dat dat iets is waar Utrecht concreet iets aan heeft.

Het tweede amendement wat we indienen, gaat over het besteden van het geld. Wat ons betreft moet dat geld zoveel mogelijk in de provincie besteed worden en niet in dit huis blijven.

Mevrouw **D'HONDT**: Een goed amendement over die laaggeletterdheid. Daar zijn wij ook van harte voorstander van. Maar we hebben volgens mij in 2020 al een keer een motie ook aangenomen waarin we vragen aan de provincie om hier heel veel aandacht te besteden. Volgens mij is dat nu ook volop in uitvoering. Dus ik vroeg mij af: wat voegt dit amendement daar nog precies aan toe aan de nieuwe elementen die er nu nog niet gebeuren?

Ja, die vraag kun je over het hele sociale plan stellen. Ik zie daar ook eerlijk gezegd weinig in terug waarvan ik denk, dit voegt nu heel concreet iets toe. Wat in ons amendement nog extra benadrukt wordt, is ook de rol die de provinciale ondersteuningsinstelling BISC heeft en de bibliotheken die daarin een rol spelen. En ook haakt het aan op wat in de Sociale Agenda staat over een sociale en rechtvaardige samenleving. Dus wij willen nadrukkelijk die koppeling leggen tussen het bestaande sociale beleid van de provincie en daar nog extra aandacht voor vragen.

Ik dien bij deze amendementen in en beveel ze van harte aan bij de collega's.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Amendement A7 van het lid Janssen (VVD) inzake Laaggeletterdheid.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Beleidskader Sociale Agenda 'Wij doen mee!' (PS2022BEM62).

Overwegende dat:

- Laaggeletterdheid een groot obstakel is voor maatschappelijke participatie;
- Provincies een wettelijke taak hebben ten aanzien van bibliotheken;
- Bibliotheken een cruciale rol kunnen spelen in het voorkomen en bestrijden van laaggeletterdheid.

Besluit:

- Een nieuw beslispunt toe te voegen
Binnen de Sociale Agenda in 2022 en 2023 prioriteit te geven aan laaggeletterdheid, waarbij een centrale rol is weggelegd voor bibliotheken en de provinciale ondersteuningsinstelling BISC.
- De beslispunten te hernoemen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Het amendement maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Amendement A8 van het lid Janssen (VVD) inzake Besteding middelen sociale agenda.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Beleidskader Sociale Agenda 'Wij doen mee!' (PS2022BEM62).

Constaterende dat:

- In het voorstel van het college het grootste deel van het budget bestemd wordt voor de interne organisatie, voor conferenties en congressen;
- Het college van GS voorstelt een 'sociale bril' te ontwikkelen.

Overwegende dat:

- De provincie pas echt socialer wordt als het geld wordt ingezet ten behoeve van projecten en activiteiten die direct ten goede komen van inwoners die de steun nodig hebben;
- Medewerkers en Statenleden zelf uitstekend in staat zijn te bedenken wat sociaal is en daar geen betuttelende sociale bril bij nodig hebben.

Besluit:

- Beslispunten 1, 2b en 3 te schrappen
- Beslispunt 2a te herformuleren:
Als provincie inhoud en vorm te geven aan de waarde om als provincie te staan voor alle inwoners. Daarbij staat centraal dat er gelijke kansen zijn voor inwoners op wonen, werken, vervoer, vrije tijdbesteding, energie(transitie) en andere voorzieningen waar de provincie een rol heeft.
- Een nieuwe beslispunt toe te voegen:
Van de beschikbare middelen wordt tenminste 80% ingezet voor activiteiten en projecten die direct ten goede komen aan inwoners.
- De beslispunten te hernoemen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Het amendement maakt deel uit van de beraadslaging.

De heer **JANSSEN**: O nee, ik wilde nog even reageren op de motie van de SGP, die nog niet formeel is ingediend, maar over het antisemitisme. Wij zien en ervaren dat ook als een groot probleem. Dus wat dat betreft heeft onze steun in de intentie. Waar wij nog wel behoefte aan hebben, is in de uitwerking de vraag of het nou verstandig is om daarin te zeggen 'we hangen de vlag van Israël op', want dat is een land, terwijl er ook veel Joden zijn die niet in Israël wonen en er zijn ook niet-Joden die wel in Israël wonen. Dus wij hikken een beetje tegen die vlag aan. Misschien kan de heer Van den Dikkenberg daar nog iets aan doen. Maar wat ons betreft is dat in de intentie door ons goed verstaan en goed begrepen en heeft het ook onze warme steun.

Mevrouw **DE HAAN**: Nog even over dat amendement laaggeletterdheid. Wij onderkennen ook het grote belang om daar wat aan te doen. Wat er nu gebeurt, en daar hebben we zelf wat moeite mee, is dat we een beleidskader neerleggen met de lijnen waarlangs gewerkt kan worden en de sporen die daartoe aangegeven zijn. Wat u doet, is eigenlijk iets wat in een uitvoeringsagenda zou kunnen horen in het beleidskader trekken. Ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat laaggeletterdheid er wel degelijk in zat, in de eerste stukken die we in de eerste ronde hebben gezien. Dus ik zoek ook even naar de noodzaak, want die is in de commissie niet direct aan de orde geweest, want er zijn meer thema's. Dus is er nu een

noodzaak om laaggeletterdheid zo te onderstrepen, omdat u bang bent dat die helemaal niet voor het voetlicht komt? Of is het een extra accent wat u wil leggen en wat wellicht dan ook wel misschien wel weer ten koste gaat van andere punten van de uitvoeringsagenda, waarbij met geld ook scherpe keuzes gemaakt moeten worden.

Het is goed dat u deze vraag stelt, via de voorzitter. Wat ons betreft betekent het inderdaad – en er zit een samenhang tussen de twee amendementen die we indienen – dat die een prioritair thema is waar meer dan het toch wat intern gerichte werken met de sociale bril. Wat ons betreft zou dat punt van laaggeletterdheid meer aandacht moeten krijgen dan het nu in het stuk heeft. Wat wij nu zien- En dat is ook wel ook onderscheidend ten opzichte van wat nu in het voorstel staat. Dan gaat het toch over het organiseren van congressen en conferenties. Eigenlijk dingen die wellicht op de lange termijn iets bijdragen, maar niet direct ten goede komen van inwoners.

Mevrouw **DE HAAN**: Nog één vraag.

De **VOORZITTER**: Goed, misschien even, ik wil u ook vragen om korte interrupties te plaatsen. Mevrouw De Haan in tweede aanleg.

Mevrouw **DE HAAN**: Nog even over het dictum in het amendement. U legt de link naar de bibliotheek en BISC. Er zijn ook onderzoeken bekend waaruit blijkt dat bibliotheken nou niet de structuur bieden – wat we wel hopen, maar wat tot nu toe niet zo is – wat het beste middel tegen laaggeletterdheid is. Dus de keuze voor ook de specifieke route daarin, het is de vraag of dat de goede route is. En dat zit wel in het dictum. Hoe kijkt u daartegenaan?

De heer **JANSSEN**: Wij staan open voor suggesties als u andere routes ziet. Maar nogmaals, wij hebben aansluiting gezocht bij de kerntaken, de huidige taken, van de provincie en die zitten echt op bibliotheekvlak.

Mevrouw **VEEN**: Ik ben even benieuwd naar de kwalificatie van de heer Janssen. U zegt, de sociale bril is vooral intern gericht, maar ik begrijp dat we sociale bril gaan inzetten op alle fronten van onze provinciale taken als het gaat om de sociale bril. En onderdeel van die sociale bril is gebruiksgericht. Ik ben wel even benieuwd hoe u de link kwalificeert tussen gebruiksgericht en laaggeletterdheid.

Volgens mij begon ik mijn betoog met dat ons niet zo herkennen in die sociale bril, omdat wij vinden dat wij al sociaal zijn in alles wat we doen en ik ook niet anders tegenkom hier dan mensen die sociaal bewogen zijn. Ik ben ze nog niet anders tegengekomen. Dus wat ons betreft is die laaggeletterdheidsaanpak bij uitstek gebruiksgericht. Dus als u dat verstaat onder een sociale bril, dan past dat daar perfect in.

Mevrouw **VEEN**: Dan maak ik daar dus uit op dat u het eigenlijk in essentie wel eens bent met de sociale bril, dat u hem alleen anders kwalificeert.

Waar ik het niet mee eens ben, via de voorzitter, is de suggestie die ervanuit gaat dat er nu geen sociale bril zou zijn, dat er iets geleerd zou moeten worden. Daar herkennen wij ons als fractie volledig niet in.

De **VOORZITTER**: Mooi. U heeft het duidelijk gemaakt. Mevrouw Welschen.

Mevrouw **WELSCHEN**: Ik heb een vraag over het amendement laaggeletterdheid en in verlengde daarvan ook het amendement van de SGP en van de SP. Is dat niet typisch een onderwerp, antisemitisme – en

daarnaast ook in het geval van de VVD, laaggeletterdheid – om mee te nemen in de uitvoeringsagenda? Waarom dan nu nu al?

De heer **JANSSEN**: Volgens mij val ik in herhaling met wat ik net heb gezegd. Dus ik hou het voor de voorzitter wat kort. Wat ons betreft stellen we nu de kaders, geven we nu de prioriteiten mee en ligt hier de prioriteit wat ons betreft, aansluitend bij de kerntaken van de provincie.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Welschen, in tweede instantie? Akkoord, ja.

De heer **JANSSEN**: En over de SGP, dat moet de heer Van den Dikkenberg beantwoorden, dat lijkt me niet aan mij.

De **VOORZITTER**: Nee, dat lijkt mij duidelijk. Dat zal hij zeker doen.

De heer **JANSSEN**: Ik kan niet plaatsvervangend voor hem spreken.

De **VOORZITTER**: Nee. U hebt het al voor de heer De Brey gedaan, waarvoor dank.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dinklo.

De heer **DINKLO**: Om gelijk maar ook weer- Wat ons betreft had dit voorstel hier niet besproken moeten worden. Niet zozeer omdat wij tegen een sociale agenda zijn, maar gewoon omdat het stuk wat ons betreft niet voldoet en niet goed genoeg is voor besluitvorming in PS. Want wat voor ons ligt, is een statenvoorstel waar we drie jaar in spanning op hebben gewacht. Het is zelfs een keer teruggetrokken. Volgens mij is het voor de heer Van Muilekom de tweede keer dat het statenvoorstel is teruggetrokken. Je zou zeggen: drie keer is scheepsrecht. Maar er zijn hier tonnen aan uitgegeven de afgelopen jaren en dan ligt dit voor ons. Wij vinden dat echt, dat meen ik echt uit de grond van mijn hart, een teleurstelling. Het is voor ons een deceptie. Het is een gemiste kans. Het stuk staat vol met open deuren, met management Bargoens: we gaan faciliteren, we gaan aanjagen, we gaan doorontwikkelen. Ja, wanneer wordt het concreet? En als we dan naar het besluit kijken, en ik citeer: "Er staan twee doelen centraal: meer gelijke kansen voor inwoners op wonen, werken, vervoer en vrijetijdsbesteding". En een andere: "En een meer diverse en inclusieve organisatie is ook een van de doelen". En dan heb ik het nog over de sociale bril waar mijn collega de heer Janssen al aan refereerde: "we gaan mensgericht, gebruikersgericht en inclusief gericht werken". Wie is daarop tegen? Wat mijn fractie betreft, helemaal niemand. Maar dan – en dat is veel belangrijker en dat moet ook voor ons liggen – gaan we naar de concrete uitwerking. Maar als we daar bijvoorbeeld naar gaan kijken, ik citeer een stuk van pagina zestien volgens mij van het beleidskader waarboven staat "we gaan de sociale bril implementeren en doorontwikkelen": "Bij de opgave waar de sociale bril wordt opgezet, vertalen betrokkenen mensgericht, gebruikersgericht, inclusief naar concrete indicatoren voor die specifieke opgave". Als u weet waar het over gaat, mag u het mij vertellen. Dat hebben wij geregeld gevraagd, ook in technische vragen en er komt gewoon geen antwoord op. En daarna ook, wat betekent het om een opgave 'mensgericht, gebruikersgericht of inclusief te benaderen'? Dat verschilt namelijk per opgave en project. "Er moet ook per opgave en project andere belangen worden afgewogen en daarmee is het vaststellen van de indicatoren en de monitoring altijd maatwerk." Daarmee wordt verwezen naar een bijlage twee, maar als je die weer leest, staat er ook helemaal niets helders in. Dat blijft ons probleem met deze hele agenda. Op zich, we zouden het prima kunnen steunen als er gewoon helder in staat wat er gaat gebeuren. En dat er drie jaar mee bezig is geweest en

er nog niets concreets in staat, ja, dat vinden wij echt teleurstellend. Om maar eens een voorbeeld te noemen: waarom staat er niet in bijvoorbeeld- Nou, natuur, een belangrijk beleid van de provincie, maar er staat bijvoorbeeld niet in- Nou, we vinden dat in bepaalde natuur mensen met een beperking te moeilijk daar gebruik van kunnen maken. We gaan er concreet wat voor doen. Dat hebben we onderzocht. We gaan er concreet een pad voor aanleggen of wat dan ook. En we zien dat de mensen er meer gebruik van maken. Dat ontbreekt.

Mevrouw **D'HONDT**: Dit vind ik een beetje flauw van JA21, want dat stond er allemaal in. We hadden een uitvoeringsprogramma. Dat zat erbij als bijlage en dat moest er van u uit. En nu is het eruit gehaald en nu zegt u, staat er niks concreets in. Dus wat wilt u nou: concreet of niet concreet?

Nou ja, voorzitter, volgens mij, wij zijn niet tegen de uitvoeringsagenda geweest wat hieruit zijn gehaald. Wij zeiden dat die ook niet concreet genoeg was – om dat woord weer te herhalen. En daarna bleek het opeens hieruit gehaald te zijn. Toen heb ik in mijn technische vragen nog gevraagd: kom nou concreet met de analyse: wat is er nu niet goed; wat gaat u daarvoor doen; en wat levert het op? Daar zijn geen heldere antwoorden op gekomen. Dus helaas, dat ben ik niet met u eens. Dat was niet onze intentie.

Mevrouw **D'HONDT**: Nee, ik laat het even gaan.

De heer **KARATAŞ**: Omdat we het nu over concreet hebben en volgens mij hebben collega's van verschillende partijen ook, waaronder wijzelf, vooral in deze tijd de maatschappelijke context heel concreet gemaakt met opvang, wat we vanochtend ook hebben gehoord hoe we het als provincie gaan doen. Is dat dan niet concreet genoeg voor u?

Voorzitter, ik blijf bij mijn punt wat ik ook in de commissie al gemaakt heb. Er wordt vijf ton uitgegeven. Waarbij ik het amendement ook zo goed vind om te zeggen, ga het ook aan projecten besteden. Maar wij willen graag weten: waar gaan we het geld insteken, wat is er nu op dit moment niet, wat niet goed is, waar gaan we dat geld aan uitgeven om dat wel goed te krijgen. Dat ontbreekt volledig in het voorstel. Dat is gelijk aan de lijn die in het eerste debat en ook in het tweede, in het commissiedebat, hebben gevoerd. Dat is gewoon niet opgelost. Dus dat wil niet zeggen dat wij geen sociale agenda kunnen steunen, maar we kunnen zeker dit voorstel niet steunen, omdat het niet rijp is voor beraadslaging.

De heer **KARATAŞ**: Tot slot. Volgens mij is het wel heel concreet gemaakt. Dus misschien verschillen we daarin van mening.

De **VOORZITTER**: We zien in ieder geval dat u daarover van mening verschilt. Dat is nu voldoende vastgesteld. De heer Dinklo rondt af, denk ik.

De heer **DINKLO**: Ja. Ik was het volledig eens met de opmerking van de heer Janssen van de VVD over de sociale bril. Hij zei 'we kijken al met een sociale bril'. Maar mijn opvatting is meer, de provincie zou altijd gebruiksgericht, mensgericht en inclusief moeten werken. Dus dat zou geen apart programma hoeven te zijn. Dat zou in elk programma een vast onderdeel moeten zijn. Volgens mij is mijn conclusie wel duidelijk. Volgens mij is het een totaal gemiste kans.

Alleen, het laatste is, nou ja, heeft de Sociale Agenda niets goeds gebracht? Mijn oog viel op Internationale Vrouwendag. Er is een heel mooie flyer gemaakt. Daar staan één vraag op die ik u niet wil onthouden. Ik kende hem nog niet. Maar "ben je een feminist, ben je een masculinist en wat is dat volgens jou?". Dat is misschien wel iets om nog tijdens het fractieoverleg over na te denken. Maar het andere wat ik nog wil aanstippen, als u mij toestaat, voorzitter. Er stond namelijk in, op 8 maart was het Internationale Vrouwendag. Daar hebben we een mooie prijs op uitgereikt. Dan staat eronder: "Op 19 november is het Internationale Mannendag". Mocht nou vanuit de Sociale

Agenda daar een programma voor moeten worden opgesteld, dan meld ik mij bij deze aan om in de programmacommissie te gaan zitten en daaraan mee te gaan werken.

De **VOORZITTER**: Dat lijkt mij vrijwilligerswerk, meneer Dinklo. Maar uw belangstelling is genoteerd. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Welschen.

Mevrouw **WELSCHEN**: Het statenvoorstel Beleidskader Sociale Agenda 'Wij doen mee!'. We hebben het al eerder behandeld in de commissie. Toen is het teruggetrokken. En een van de dingen die wij hebben meegegeven, is dat we een explicietere toevoeging wilden van dorpen en buitengebied in het statenvoorstel. Toen het statenvoorstel weer in de commissie terugkwam, stond dat er wel in. Het staat er nog steeds in. Dat is belangrijk, want de focus van deze sociale agenda moet breed op de provincie liggen. Het moet er niet de schijn van hebben of kunnen hebben dat de sociale agenda voornamelijk voor bewoners van onze steden en de grote dorpen is.

De insteek en de gedachte achter dit voorstel onderschrijven wij van harte, de eerste keer en nog steeds. Het is echter vooral zaak dat we dit papieren stuk in de praktijk gaan brengen. Het voorstel moet niet blijven hangen op goede intenties en voornemens. We moeten echt de mouwen opstropen en ermee aan de slag gaan. En inderdaad, wat de VVD zegt, we zouden dat al moeten hebben of doen, maar extra aandacht ervoor en bewustzijn en ermee aan de slag gaan, is heel belangrijk.

Hoe gaan we ermee aan de slag? In die vijf programma's die terug gaan komen via die uitvoeringsagenda en ook, en ik zeg 'vooral', in het algemene reilen en zeilen van en in onze provincie. Dat sociale hart en die sociale benadering van vraagstukken en voorstellen dienen in het DNA van de provincie en haar organisatie te zitten. We zitten onszelf constant de vraag te stellen of we gebruikersgericht zijn, of onze kaders, beleid en uitvoering de toets van gelijke kansen voor onze inwoners, diversiteit en inclusiviteit kunnen doorstaan. Om die noodzaak kracht bij te zetten, dienen we een motie in – in plaats van het amendement is het een motie geworden – die Gedeputeerde Staten en de organisatie oproept om alle uiteraard relevante statenvoorstellen ook te toetsen aan de doelen van de Sociale Agenda, zodat wij daarop kunnen controleren.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Motie M28 van het lid Welschen (CDA) inzake Sociaal DNA in organisatie en uitvoering.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Beleidskader Sociale Agenda 'Wij doen mee!' (PS2022BEM62).

Constaterende dat:

- GS geeft aan dat de Sociale Agenda inhoud en vorm moet krijgen in de verschillende provinciale programma's.
- Een kritiekpunt van PS de controlebaarheid van het voorstel is. Wat gaat de Provincie Utrecht precies doen met de Sociale Agenda en hoe kunnen de Staten controleren of de beoogde resultaten worden geboekt?
- In het uitvoeringsprogramma zal volgens GS staan wat de Sociale Agenda gaat doen in de provinciale organisatie en hoe de Sociale Agenda in minstens vijf programma's zal terugkomen. Hier zullen dan concrete indicatoren aan gehangen worden.

Overwegende dat:

- De twee centrale doelen in de Sociale Agenda namelijk a) meer gelijke kansen voor inwoners op wonen, werken, vervoer, vrije tijdbesteding, energie(transitie) en andere voorzieningen waar de provincie een rol heeft en b) een meer diverse en inclusieve organisatie worden veel breder dienen terug te komen in de provinciale organisatie en het beleid dan enkel in de vijf programma's die GS noemt;
- De doelen en de sociale bril in het "DNA" van de Provincie Utrecht thuishoren en men hier actief mee aan de slag moet;
- Er in statenvoorstellen al een kopje "Brede welvaart" bestaat. Maar dit kopje niet de lading van de Sociale Agenda dekt;

Roept het college op:

- Waar het (bestaande) kopje Brede welvaart staat in een statenvoorstel daar nadrukkelijk ook de Sociale Agenda in te lezen en het voorstel ook aan die agenda te toetsen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De heer **JANSSEN**: Ja, ik ben toch benieuwd. Ik heb net mijn betoog gehouden en naar mijn opvatting is er niet zo'n groot probleem als het gaat over dat sociaal DNA. Maar waar ziet het CDA dan, en kunnen ze daar een concreet voorbeeld van geven, dat het misloopt met het sociaal DNA.

Mevrouw **WELSCHEN**: Zoals ik tijdens de commissie ook al zei: als ik bijvoorbeeld op het schoolplein loop of op een sportclub en ik hoor hoe mensen soms praten over de overheid en hoe ze daar door benaderd worden, denk ik dat er nog een wereld te winnen is door die gebruikersgerichtheid, inclusiviteit, nou, alle elementen die ik net noemde. Dat is een proces, dat is nooit klaar. En om daar weer eens bewust bij stil te staan en daar bewust mee aan de slag te gaan en dat weer een speerpunt in je organisatie te maken, daar is volgens mij niets mis mee.

De heer **JANSSEN**: Ja, ik vind het een wat magere basis om op basis van een geluid wat op een schoolplein wordt geuit om dan beleid te maken. Dus ik ben toch nog even op zoek van, waar gaat het dan- Welk voorstel of welk beleidsvoornemen is er dan dit huis uit gekomen wat onvoldoende sociaal is geweest de afgelopen drie jaar? Want dat is dan uit dit college gekomen.

Ik denk niet het daarom gaat, om nu per se een voorbeeld te noemen. Maar ik denk dat het altijd beter kan. En of het nou het schoolplein is of- Maar ik geloof dat wij hier uiteindelijk niet voor onszelf zitten in deze bubbel, maar dat we er juist zitten namens inwoners en bewoners en dat het, wat ik zeg, altijd een constant proces is en altijd aandacht moet hebben om het hier te realiseren voor wie je het doet en hoe je het doet.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U vervolgt.

Mevrouw **WELSCHEN**: Ja, ik wil nog op één motie ingaan, die volgens mij inderdaad ook al is ingediend. Van de SGP over de vlag op Holocaust Memorial Day. Ja, het is al eerder gezegd: de vlag heeft misschien heel erg ook de link – ik snap de intentie – met het land Israël. Maar we kunnen wel als CDA mee in de gedachte achter de motie,

maar misschien is het dan een idee om de motie bijvoorbeeld te veranderen in dat er op die dag extra aandacht door de provincie wordt besteed bijvoorbeeld via social media. Dus niet het hijsen van de vlag, maar wel dat we er bij stilstaan.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Voorzitter, het is een amendement en een motie. Het amendement gaat over de inhoud en de motie over de vlag.

Mevrouw **WELSCHEN**: Ja, ik bedoel de motie met de vlag.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: De motie met de vlag, oké. Nee, want ik wilde hem even ophelderen. De in ieder geval dat beeld helder is. En zou u daar eventueel andere voorstellen voor hebben, houden we ons ook aanbevolen. Dan kunnen we daar ook over nadenken.

Mevrouw **WELSCHEN**: Volgens mij, mijn voorstel is concreet. Besteed er inderdaad aandacht aan in social media, neem het op in je communicatieplan als provincie, maar de vlag gaat ons wel wat ver.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Veen.

Mevrouw **VEEN**: Voorzitter, het heeft wat voeten in de aarde gehad om met elkaar tot dit voorstel te komen. Maar nu is het toch echt zo ver: we bespreken de Sociale Agenda in de Staten met elkaar. D66 vindt het positief dat de provincie zich een sociale grondhouding aanmeet, waarbij de aandacht voor de eigen organisatie en de drietrap van mensgericht, gebruikgericht en inclusief van de sociale bril op onze waardering kan rekenen. D66 wil het college vooral aanmoedigen om voortvarend aan de slag te gaan. Er ligt nu een kader, de monitoring is goed ingebouwd, en hopelijk is dan op den duur de Sociale Agenda niet meer nodig, maar vanzelfsprekend. Voor nu kijkt D66 in ieder geval met vertrouwen uit naar de toekomst.

Dan nog een aantal moties die zijn ingediend. De motie van het sociale DNA van het CDA kan op onze steun rekenen.

De andere moties die voornamelijk over details gaan als het gaat om het kader, daar staan wij toch wat terughoudender in. Dat is vooral omdat we vinden dat er een ontzettend grote verscheidenheid aan onderwerpen wordt aangeraakt in de Sociale Agenda, waar het college wat ons betreft vooral mee aan de slag moet gaan, maar waar wij geen onderscheid willen maken in wat belangrijker is en wat minder belangrijk is. Maar wij vinden dat de Sociale Agenda een kader biedt waarin al die onderwerpen even belangrijk worden gevonden en dus voldoende hun aandacht zullen krijgen. Zodoende, voorzitter.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw d'Hondt.

Mevrouw **D'HONDT**: Voorzitter, "wegen zijn er niet voor wegen, maar wegen zijn er voor mensen". Deze laatste zin uit het Amelisweerd-gedicht van Vincent Bijlo – ik citeerde er al eerder eens uit – vat in de ogen van de PvdA-fractie perfect samen wat het Beleidskader Sociale Agenda beoogt. Namelijk, dat we bij alles wat we doen goed beseffen dat we het uiteindelijk voor onze inwoners doen en niet voor dé economie, dé bereikbaarheid, zelfs niet voor dé cultuur of dé energietransitie. Stuk voor stuk belangrijke doelen, maar niet op zichzelf. We stellen deze doelen ten dienste van onze inwoners. Of ze nu al generaties lang hier zijn of net aangekomen, of de generaties na ons, zij verdienen het dat wij ons inzetten voor een mooie, duurzame en veilige provincie. Wat ons betreft, staan onze meest kwetsbare inwoners daarbij voorop.

De sociale bril, die provincie volgens het beleidskader opzet, heeft varifocale glazen en wordt zowel naar de eigen organisatie gekeken, als naar concernbrede opgaven. Dus zowel sociale ver- als bijziendheid worden gecorrigeerd. Veel ambtenaren,

de heer Janssen gaf het net al aan, binnen de provincie hoeven helemaal geen brillette en werken allang met de inwoners scherp in het vizier. Maar soms raakt dit einddoel door alle dagelijkse werkzaamheden buiten beeld. De Sociale Agenda kan dan net die impuls zijn om toch weer eens even met zijn allen te kijken of we het ov nog wel sociaal inrichten en niet alleen maar kijken naar de kostendekkendheid. En of de energietransitie niet te veel vraagt van de mensen die toch al lastig rond kunnen komen. En dat we participatie niet alleen zien als lastige inspraakreacties van goed ingevoerde burgers, maar als het recht van iedereen om gehoord te worden als je het bijvoorbeeld niet eens bent met de aanleg van een weg. Ook als je niet zo goed kunt lezen of als je alle procedures niet tot in de puntjes begrijpt.

Wat de Partij van de Arbeid-fractie betreft, is het van groot belang dat we ook in het provinciaal beleid inzetten op gelijke kansen voor iedereen. Dat doen we natuurlijk niet door sociaal beleid te voeren en op de stoel van de gemeenten of het Rijk te gaan zitten, maar door juist op onze beleidsterreinen een sociale bril op te zetten.

We zijn blij dat er in de herziene versie meer aandacht is voor monitoring. Toch wil ik er wel op wijzen dat het veranderen van een cultuur moeilijker te kwantificeren is dan bijvoorbeeld het aantal hectaren natuur of nieuwe woningen. We kunnen moeilijk het aantal sociale brillen gaan tellen. Het is een agenda. En ik weet niet hoe het met uw agenda is, maar mijn dag loopt toch altijd net wat anders dan van tevoren in mijn Outlook was opgenomen. En toch is het belangrijk om gaandeweg en na afloop van een dag bij te houden wat er is bereikt en hoe het is verlopen, om te zien of het kader wel effect heeft gehad.

Ik wil nog drie punten van zorg noemen. Social return wordt binnen onze provincie nog te vaak gezien als een vorm van dagbesteding. De talenten van deze mensen worden niet volwaardig erkend. Wij gaan er scherp op letten dat bij het inkoopbeleid van de provincie, waarover we dit voorjaar nadere informatie krijgen van gedeputeerde Strijk, dit wel zo gezien wordt en dat we zorgen voor banen die passen bij ieders capaciteiten. Dus dat we ons richten op wat iemand wel kan in plaats van ons te richten op de beperkingen.

Ten tweede, op pagina 23 van het beleidskader staat dat het steeds lastiger wordt om in de toekomst onze eigen taakstelling vanuit het Sociaal Akkoord te halen. Enerzijds door het vertrek van een aantal collega's en ambtenaren in een participatiebaan, maar ook omdat de taakstelling stijgt naarmate we meer ambtenaren krijgen, omdat het een percentage daarvan is. Wij hebben hier al vaker aandacht voor gevraagd, maar wij vinden het nog steeds. De provincie moet het goede voorbeeld geven in haar eigen personeelsbeleid. En de constatering dat dat heel moeilijk is, is wat ons betreft geen excuus. Kan de gedeputeerde toezeggen dat hij álles gaat geven om aan de taakstelling van de Participatiewet, de Wet banenafspraken en het quotum voor arbeidsbeperkten te blijven voldoen?

Ten derde de positie van statushouders. Daartoe dienen we samen met GroenLinks, de SP en Partij voor de Dieren een motie in die zojuist al is toegelicht. Aan het begin van de vergadering hebben wij onze waardering al uitgesproken over de manier waarop dit college de opvang van de Oekraïense vluchtelingen snel en daadkrachtig oppakt. Hierbij wordt gekeken naar allerlei vormen van huisvesting die ook ten goede komen aan statushouders die soms al jaren vastzitten in een AZC. Het doel van deze motie is om dit momentum te gebruiken om deze voortvarende aanpak duurzaam in het provinciale beleid te verankeren. Ook als de Oekraïners hopelijk snel weer naar huis kunnen en er weer andere mensen op de vlucht zijn, dan had dit een actualiteitenmotie kunnen zijn. Maar dat is nu precies het punt: het gaat erom dat ook na deze actualiteit die sociale bril op blijft in de toezichthoudende functie van de provincie. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Haan.

Mevrouw **DE HAAN**: Voorzitter, Utrecht is een welvarende provincie. De meeste Utrechters zijn prima in staat om hun eigen toekomst vorm te geven. Maar niet iedereen heeft dezelfde kansen. En niet alle inwoners kunnen hun leven vormgeven zoals zij dat willen en kunnen. Welvaart en welzijn zijn ongelijk verdeeld. Ook in onze provincie worden inwoners gediscrimineerd of leven in armoede, hebben geen passende woning, zijn werkeloos of voelen zich fysiek en mentaal niet gezond genoeg om mee te doen of kunnen niet aanhaken aan de digitale informatieroom. Ik ben trots op een provincie die expliciet in beleid vastlegt zich in te zullen zetten voor een inclusief Utrecht, waar iedereen op alle aspecten van het leven mee kan doen, waar gebouwd wordt aan een samenleving van en voor iedereen. Wij zijn blij met dit beleidskader Sociale Agenda in de vorm van een aanjaagprogramma. Juist dat biedt wat ons betreft kansen. Bescheiden als aanjaagprogramma gericht op alle programma's die binnen het provinciale beleid vallen.

En dan die sociale bril. Zijn we niet sociaal? Vast wel op heel veel vlakken, maar misschien niet sociaal genoeg. En niet altijd hebben we de inwoner centraal als grondhouding in alle opgaven. Dat willen we wel, maar het gebeurt niet altijd. En ook onbewust laten we op dat punt wat gaten vallen. In de cijfers in het onderliggende stuk inzake ongelijkheid spreekt ook wel boekdelen. Een on going proces moet er wat onze fractie betreft altijd zijn op deze thema's hoe weerbarstig de praktijk op sommige onderdelen ook zal zijn. Maar ook een provincie zelf die als organisatie het goede voorbeeld wil geven en inzet op een meer inclusieve organisatie, ook op het gebied van inkoopbeleid en personeelsbeleid. Deze doelen bepalen de focus en geven ons voldoende vertrouwen richting een uitvoeringsagenda, waarin de verschillende thema's zijn geschetst. De verleiding is heel groot om die uitvoeringsagenda op voorhand nog verder in te kleuren en aan te vullen.

Dan de thema's die al geschetst zijn in het statenvoorstel. Enerzijds willen we dat ook met vertrouwen aan GS overlaten, maar we kunnen het helemaal laten om onze mond erover te houden. Twee opmerkingen. Over het thema inclusie willen we ook het belang van toegankelijkheid in de breedste zin van het woord onderstrepen. Laat het VN-verdrag Handicap hierin het leidend principe zijn. Inclusie is niet zonder, maar juist samen met ervaringsdeskundigen. Laat hen ook mede beleid vormen.

Wat betreft het thema gemeenschapskracht, waarover wordt opgemerkt dat dit geen apart thema is, maar een wijze van doen en van werken: ook een wijze van werken verdient aandacht en sturing en aanmoediging. Kunt u ons op dat punt geruststellen?

De verankering van het sociale DNA op de langere termijn is voor onze fractie ook nog wel een zorgpunt. Inderdaad, het moet een vanzelfsprekendheid worden, maar inzet op het gebied van discriminatie en racisme en inclusieve samenleving, gelijke kansen, dat blijft in de toekomst keihard nodig. Voor sociaal in het DNA van de provincie blijft werk aan de winkel. Dus graag ook een reactie van de gedeputeerde.

Dan nog een aantal amendementen en moties. De SGP vraagt expliciet aandacht voor antisemitisme. Met de SGP delen we dat bestrijding van antisemitisme een zeer aangelegen punt is. Landelijk is er inmiddels ook een actieprogramma tegen antisemitisme. Waar het amendement voor ons gaat schuren, is wanneer in het beleidskader een specifieke doelgroep expliciete aandacht krijgt met zomaar het gevaar dat de inclusiviteit op grond van artikel één met betrekking tot alle religies weer in het gedrang komt.

Dan de motie over de vlag. Het is voor ons een belangrijke dag, die Holocaust Memorial Day waarop wereldwijd slachtoffers herdacht worden op de laatste zondag van januari. Wat ons betreft zou de Nederlandse vlag passend kunnen zijn, zoals dat nu in Nederland wordt gedaan bij herdenkingen van deze dag. Wij zouden als fractie ook de SGP graag willen uitnodigen om mee te gaan naar een herdenking van de Memorial Day.

De heer **EGGERMONT**: Wat ik jammer vind, is dat het lijkt alsof het bij antisemitisme om religie gaat, maar het gaat helemaal niet om religie. Er zijn ook atheïstische Joden, er zijn- Dus dat antisemitisme, dat zit op een bredere manier en een diepere manier in de samenleving. Dat hebben we natuurlijk ook in het laatste jaar bij sommige groepen, die hier gelukkig niet meer zijn, naar boven zien komen. Dus ja, het gaat juist niet alleen maar over religie.

In de commissie heb ik duidelijk gezegd, dat heb ik nu niet genoemd, dat het bij antisemitisme en het Joodse volk gaat om afkomst en religie. In die zin zijn ze een specifieke groep. Tegelijkertijd vragen we ook van iedereen dat we artikel één hoog in het vaandel houden. En waar bijvoorbeeld andere bevolkingsgroepen en religies in het gedrang komen – en daar kennen we ook voorbeelden van – dan wordt die voor onze fractie exclusief en is het geheel niet meer inclusief. Dat wil niet zeggen dat specifiek aandacht willen besteden aan antisemitisme. We hebben een actieprogramma aangenomen en die wordt via het Rijk en de gemeenten ook uitgerold.

De **VOORZITTER**: U lijkt te wachten op een interruptie.

Mevrouw **DE HAAN**: Nee, ik wilde even naar de motie van het CDA, maar-

De **VOORZITTER**: Sorry, meneer Janssen.

De heer **JANSSEN**: Ja, wij zaten toch even in de fractie even goed terug te luisteren of we nou goed gehoord hebben wat u zegt. U zegt, als we aan één specifieke groep aandacht geven, sluiten we daarmee aan het ware andere groepen uit en is het niet meer in overeenstemming met artikel één. Maar we geven ook specifiek aandacht aan de groep met een andere seksuele geaardheid. Hoe verhoudt zich dat dan?

Mevrouw **DE HAAN**: Voorzitter, in die zin vatten wij artikel één heel breed op. Er mag geen discriminatie plaatsvinden op het gebied van ras, geloof, afkomst en dat soort dingen. Het antisemitisme is in die zin een heel specifieke vorm vanuit het verleden, wat specifieke aandacht behoeft. Het gaat wat ons betreft alleen te ver om in dit voorstel, wat als beleidskader ligt voor het uitrollen van een actieprogramma, heel expliciet een antisemitisme op te nemen. Dat doet niets af aan het belang ervan.

De heer **JANSSEN**: Ja, dan is toch de vraag: wat maakt nou dat u in het geval antisemitisme zegt van, dan sluiten we daarmee een andere groep uit, terwijl dat in andere gevallen- Dus ik snap nog steeds niet waarom mevrouw De Haan moeite heeft om één specifieke groep extra aandacht te geven als daar aanleiding toe is. En die is er wat ons betreft.

De **VOORZITTER**: Mevrouw De Haan mag daar nog op reageren, maar anders wordt het een herhaling van zetten, denk ik. Mevrouw De Haan, tot slot op dit punt.

Mevrouw **DE HAAN**: Ja, die specifieke aandacht op een bepaalde doelgroep – ik denk dat u op de LHBTI-doelgroepen doelt – die heeft zijn eigen ontstaansgeschiedenis. U weet van ons als fractie dat we ook wel een soort middenweg gekozen hebben in de aandacht die naar die groep toegaat. Waar ik hem ongemakkelijk vind vinden op het gebied van de Joodse afkomst is dat – en dan kijk ik even naar de SGP – we enerzijds het Joodse volk willen beschermen, maar anderzijds, als we het hebben over islam, dat er vanuit de SGP een heel erg duidelijk manifest ligt richting de islam. Het manifest ligt er landelijk En als ik het dan heb over artikel één, dan gaat die voor ons gevoel schuren.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Ik hoor de redenatie en ik denk van, waar vind ik houvast, want er staat op pagina vier van het document letterlijk 'om wie gaat het' en dan wordt de groep laaggeletterdheid toegelicht, beperking wordt toegelicht, discriminatie wordt toegelicht, LHBTI, armoede. Daar zit geen antisemitisme in. Toen hebben we in schriftelijke vragen gevraagd en in de commissie nog een keer: wat kunt u daaraan doen? Toen gaf de gedeputeerde letterlijk als antwoord: geef mij handvatten, dan weet ik wat ik moet doen. Dat vroeg hij aan de Staten. Die handvatten bieden wij aan. En als u dus wilt dat er iets mee gebeurt, dan raad ik u ook aan om het amendement toch te steunen, want dat is het handvat waar de gedeputeerde om vroeg.

Nee, ik heb niet zoveel meer toe te voegen aan wat ik al gezegd heb. Ik zou graag breder die discussie met onder andere ook de SGP voeren, omdat, de motieven deel ik voor dit belangrijke thema en tegelijkertijd zijn er ook onderwerpen waarin artikel één wel in het gedrang komt. En dat is voor ons een-

De **VOORZITTER**: Goed. Anders gaan we de discussie herhalen.

Mevrouw **VEEN**: Ja, voorzitter, als u mij toestaat, zou ik graag eigenlijk willen reageren op het punt wat de heer Van den Dikkenberg zojuist maakte. Ik ben namelijk eigenlijk wel benieuwd naar in hoeverre antisemitisme niet onder discriminatie zou kunnen vallen. Want volgens mij is discriminatie de algemene, brede term voor mensen die op wat voor manier dan ook niet mee mogen doen op wat voor plek dan ook. En volgens mij valt daar antisemitisme ook onder.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Ja, voorzitter, dat zou kunnen, alleen dan moet je LHBTI bijvoorbeeld er ook onder zetten, want de motivatie om dat als aparte groep neer te zetten, begint met het aantal discriminatiegevallen. Dus er wordt al verschil in het document gemaakt. Ja, het is ook niet mijn keuze. Daar begin ik mijn bijdrage straks ook mee. Maar als we dus doelgroepenbeleid voorstaan, dan heb ik aan de gedeputeerde gevraagd: wat kunt u doen tegen antisemitisme? Daar vroeg hij dus handvatten voor. Die bieden we bij deze aan. Ik had hem ook anders ingestoken als ik hem geschreven had.

De **VOORZITTER**: Ik denk even voldoende nu. We zijn ook geïnteresseerd, straks, in het antwoord van de gedeputeerde en kunnen we daarna daar nog verder over spreken. Mevrouw De Haan, u gaat langzamerhand afronden denk ik.

Mevrouw **DE HAAN**: Zeker. Ik wilde afsluiten met – dat had ik volgens mij al gezegd – het punt dat de motie van het CDA willen steunen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: In een coalitieakkoord stopt iedere partij iets van zijn wil erin. En zo is ook deze Sociale Agenda erin gefietst. Die zou in 2020 worden vastgesteld. Dat is niet helemaal gelukt. Dus op stel en sprong moest iemand nog een opstel schrijven met een bak geld erachteraan om dat alsnog te laten landen in dit huis. Tweehonderdduizend euro per jaar om ambtenaren te betalen voor deze Sociale Agenda en drie ton per jaar voor projectjes. Ik hoop niet dat dat weer unieke theekransjes worden. En die drie ton per jaar, dat is 23 cent per inwoner, maar dan heb je ook wat. Dan heb je meer gelijke kansen voor alle inwoners op wonen. Wat het ook zou mogen betekenen.

Meer gelijke kansen voor alle inwoners op werken, meer gelijke kansen op vrijetijdsbesteding, meer gelijke kansen op vervoer. En dat allemaal voor alle inwoners van de provincie voor 23 cent. Maar wat betekent dat eigenlijk allemaal? Misschien kan de gedeputeerde daar nog eens wat over zeggen. Dan wordt ook nog de nabijheid en toegankelijkheid van onderwijs en zorg genoemd. Wat gaat hij daarmee doen? Daarom ben ik wel zo blij met de motie van de VVD over laaggeletterdheid, want dan hebben we iets. Dan kunnen we ergens ons geld aan besteden. Dat hebben we ook in de commissie al gezegd en we gaan dat dan ook van harte omarmen.

Dan is er nog aandacht voor voorlichting over de acceptatie van de homogemeenschap. En worden er zorgen uitgesproken over islamofobie. Maar dat kan niet allebei in mijn perspectief. Je kan niet en islamofobie zorgelijk vinden en de acceptatie van de homogemeenschap willen bevorderen, want dan ben je namelijk aan twee kanten van hetzelfde touw aan het trekken.

Voorzitter, en aangezien de eerdere commissievergadering volledig ontspoorde – omdat de gedeputeerde ook niet wist waar hij het geld aan zou gaan uitgeven – werd de inhoud geschrapt. D66 blij. Die is nu aan boord. Want hoe minder inhoud, hoe beter. Sterker nog, de voorzitter van de commissie riep ons nadrukkelijk op om het vooral niet over de inhoud te hebben. Dat zal een democratische manier zijn. Nu is het voorstel zo vormgegeven dat we alleen nog over de huls praten, de holle frase. En dat allemaal voor een half miljoen euro per jaar. De belastingbetaler gaat wel weer een paar weken overwerken dit jaar. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Dercksen. Dat had u gezien, hè, uw spreektijd is bijna op. Ja.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Keller.

Mevrouw **KELLER**: Voorzitter, de Partij voor de Dieren is blij dat we als provincie serieus aan de slag gaan met inclusiviteit. De sociale bril die daarbij opgezet wordt, is daarbij een goede eerste stap. We kijken uit naar het effect hiervan op de sociale uitwerking van ons beleid.

Inclusie betekent ook dat mensen uit ondervertegenwoordigde groepen worden meegenomen in het beleid. Dat vinden we heel erg belangrijk. Voorzitter, ons commissielid De Weerd heeft in de commissievergadering M&M van 9 maart jongstleden gevraagd of dieren ook inwoners zijn van de provincie. We wachten nog op antwoord van gedeputeerde. En we wachten hier met belangstelling op, want het antwoord daarop zou zomaar kunnen betekenen dat ze de dieren in de Sociale Agenda zijn vergeten. Maar hoe dan ook, voorzitter, u kent ons: voor ons is het welzijn van mens en dier belangrijk. Daarom zijn wij ook mede-indiener van de motie Vluchtelingen verdienen onze zorg. Maar daar heeft GroenLinks al het woord gevoerd. Wij bevelen deze van harte aan. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Waar ik het tijdens de commissievergadering ook over had: het is een heel erg breed beleidskader. Daar wordt vijf ton aan uitgegeven en dat zie ik ook niet echt op die manier gebeuren. Dus ik ben heel erg blij met een drietal amendementen en moties waarin het wat aangescherpt gaat worden, want op het moment dat je ergens meer aandacht aan gaat geven, dan betekent dat automatisch dat het ook iets zegt over waar je dan minder aandacht aan gaat besteden. Dus daarmee is het in de uitvoering ook gewoon helderder. Dus daarom ondersteunen we dus de motie vanuit GroenLinks.

Ten aanzien van het amendement van de Staatkundige Gereformeerde Partij wil ik wel zeggen: die IHRA-definitie is toch redelijk omstreden. Het gaat ons echt specifiek alleen maar om de 38 woorden van de IHRA-definitie, expliciet niet om de verschillende voorbeelden die in hetzelfde document destijds zijn aangenomen. Want daar gaat eigenlijk meestal de discussie over. En dat heeft eigenlijk die hele discussie heel erg vertroebeld. Had het dan handiger geweest om die definitie gewoon daadwerkelijk als definitie erin te zetten in plaats van IHRA erin te zetten? Ja, wellicht wel, maar daar ben ik gisteravond ook niet nog even scherp op geweest.

Ja, en tenslotte de motie van de VVD over laaggeletterdheid heeft wat dat betreft ook onze steun, omdat daarmee ook- Dan zijn er drie onderwerpen waarop meer richting wordt gegeven. Dan zien wij voor ons dat er ook daadwerkelijk iets mee gebeurt.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Ja, voorzitter, in de commissie hebben we al uitgebreid over dit stuk gesproken, in tweevoud zelfs. In zijn algemeenheid blijven we ermee zitten dat we in deze agenda ver bij onze provinciale kerntaken verwijderd raken. En juist de toespitsing op de provinciale kerntaken mist. Dit hebben we ook bij herhaling aangegeven bij de gedeputeerde. Bovendien hebben we best een beetje moeite met al het doelgroepenbeleid. Ik heb ze net al bij de interruptiemicrofoon allemaal aangehaald, dus dat hoeft ik niet te herhalen. Maar zo is die wel ingestoken nu, de Sociale Agenda, wat dus ook de sociale bril als geheel vertroebeld. Het liefst zien wij als SGP dat iedereen verenigd is onder een wapperende Nederlandse vlag en is allerlei inzet voor specifieke doelgroepen een pijnlijk signaal van een gebrekkige cohesie in onze samenleving. Tot slot laat de monitoring van de Sociale Agenda ook nog te wensen over. Die hadden we graag nog wat scherper gezien, ook over de doelen intern.

En binnen de kaders van de huidige Sociale Agenda missen wij een belangrijk onderwerp: het antisemitisme. En jaarlijks worden meer dan honderd fysieke antisemitische incidenten geregistreerd door het CIDI. En dat is eigenlijk het topje van de ijsberg. Collega Karataş stuurde ook nog in de voorbereiding een document toe waaruit heel duidelijk werd dat het een substantiële groep is. Voorzitter, we hebben allemaal de vergelijkingen tussen coronamaatregelen en de holocaust langs horen komen als pijnlijke en soms ronduit antisemitische opmerkingen. En zelfs de NCTV vroeg in het laatste dreigingsbeeld expliciet aandacht voor antisemitisme. Om hiervoor aandacht te vragen, hebben we ook op suggestie van de gedeputeerde een amendement gemaakt en doen we dus ook twee voorstellen. Inhoudelijk willen het thema agenderen door het thema toe te voegen aan de Sociale Agenda en drie dingen te regelen waarin we de IHRA-werkdefinitie van antisemitisme om antisemitisme tijdig te kunnen ontdekken, hanteren. Het tweede is dat we in de jaarlijkse ov-rapportage melding maken van antisemitistische incidenten in het Utrechtse ov. En het derde is dat we in de uitvoeringsagenda uitwerken hoe aandacht gegeven kan worden, vormvrij meegeven, aan de geschiedenis van het Jodendom en de huidige deelname van Joden aan de Nederlandse maatschappij en gevaren van antisemitisme kan worden geborgd. Voorzitter, wat ons betreft onderstrepen we deze inhoudelijke inzet met een symbool. Daarom dienen we een motie in om jaarlijks op Holocaust Memorial Day de vlag van Israël voor het Provinciehuis te hijsen. En die vlag – de gedeputeerde had slechts beperkt budget – hebben we meegenomen en die wil ik bij deze dan ook aan de gedeputeerde overhandigen. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M29 van het lid Van den Dikkenberg (SGP) inzake Vlaggen tegen antisemitisme.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Beleidskader Sociale Agenda 'Wij doen mee!' (PS2022BEM62).

Constaterende dat:

- In de Sociale Agenda wel discriminatie algemeen, maar niet antisemitisme in het bijzonder wordt vermeld als onderwerp.

Overwegende dat:

- Jaarlijks meer dan honderd fysieke antisemitische incidenten worden geregistreerd door het CIDI,
- De NCTV in het laatste dreigingsbeeld expliciet aandacht vraagt voor antisemitisme,
- In de discussie rondom de coronamaatregelen vaak absurde parallellen zijn getrokken met de Holocaust,
- De Europese Commissie vorig jaar een plan van aanpak presenteerde tegen het groeiende antisemitisme,
- Het in het kader van de nieuwe Sociale Agenda passend is om hier ook als provincie aandacht aan te besteden,
- Het naast inhoudelijke aandacht ook passend is dit symbolisch te onderstrepen,

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Jaarlijks op Holocaust Memorial Day de vlag van Israël te hijsen voor het provinciehuis.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Amendement A9 van de leden Van den Dikkenberg (SGP) en Eggermont (SP) inzake Samen tegen antisemitisme.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Beleidskader Sociale Agenda 'Wij doen mee!' (PS2022BEM62).

Constaterende dat:

- In de Sociale Agenda wel discriminatie algemeen, maar niet antisemitisme in het bijzonder wordt vermeld als onderwerp.

Overwegende dat:

- Jaarlijks meer dan honderd fysieke antisemitische incidenten worden geregistreerd door het CIDI,
- De NCTV in het laatste dreigingsbeeld expliciet aandacht vraagt voor antisemitisme,
- In de discussie rondom de coronamaatregelen vaak absurde parallellen zijn getrokken met de Holocaust,

- De Europese Commissie vorig jaar een plan van aanpak presenteerde tegen het groeiende antisemitisme,
- Het in het kader van de nieuwe Sociale Agenda passend is om hier ook als provincie aandacht aan te besteden.

Besluit:

Het eerste besluitpunt als volgt aan te vullen met dien verstande dat de tekst op pagina 5 onder discriminatie als volgt wordt aangevuld:

- Een probleem dat specifiek aandacht vraagt is het antisemitisme. Jaarlijks worden door het CIDI meer dan honderd fysieke incidenten geregistreerd en de antisemitische uitingen op social media nemen toe. We hanteren de IHRA-werkdefinitie van antisemitisme zodat we antisemitisme tijdig kunnen ontdekken. Daarnaast wordt in de jaarlijkse ov-rapportage apart melding gemaakt van antisemitische incidenten in het Utrechts OV. In de Uitvoeringsagenda wordt uitgewerkt hoe de aandacht voor de geschiedenis van het jodendom, de huidige deelname van Joden aan de Nederlandse maatschappij en de gevaren van antisemitisme in discriminatielessen wordt gewaarborgd.

En gaan over tot de orde van de dag.

Het amendement maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER**: De gedeputeerde neemt en passant de vlag in ontvangst. Dank u wel, meneer Van den Dikkenberg.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Het is al gezegd: ook 50PLUS heeft er veel belang bij als laaggeletterdheid de aandacht krijgt die het nodig heeft. Dus blijf van onze bibliotheken af. Het is wel overgeheveld naar de gemeenten, maar ik denk dat als de gemeente in de knel komt, moet toch ook de provincie hier toch de zorg op zich nemen om te kijken of die mede kan ondersteunen.

Ook de Regiotaxi is over de schutting naar de gemeenten gegaan. Ook daar maakt 50PLUS zich zorgen over, want zodra er bezuinigd moet worden bij de gemeente – bij vele gemeenten is dat zo – dan gaat men toch bekribbelen op de Regiotaxi. Dat is nou juist een zeer welkome aanvulling voor zeker de buitengebieden waar het kleine kernenbeleid en dergelijke- Ook omdat deze Regiotaxi van deur tot deur gaat. Dus hij komt bij jou thuis, je kan instappen en brengt je waar je naartoe moet. Dus daar vraagt 50PLUS aandacht voor.

Verder prijzen wij dat inderdaad – in ieder geval, dat is de intentie – de provincie sociaal gaat denken en uitvoeren. Dat is heel mooi.

Verder vinden wij ook dat er ook aandacht moet zijn- We willen allemaal dat voor de agrariërs het verdienmodel misschien wel-

De **VOORZITTER**: Ja, mevrouw Hoek, uw spreektijd is op.

Mevrouw **HOEK**: Ja, ik maak mijn zin af.

De **VOORZITTER**: Wilt u afronden?

Mevrouw **HOEK**: Ik zal afronden. 50PLUS vindt ook dat- De vorige keer was het door corona dat men de verkoop aan de weg bij de agrariërs- Dat werd een hele toestand, want de een had een groot bord en de ander een klein bord. Maar 50PLUS pleit ervoor dat daar toch de richtlijnen en de regels, dat men die gaat versoepelen, zodat-

De **VOORZITTER**: Mevrouw Hoek, ik vroeg u af te ronden en u begint weer aan een nieuw onderwerp. U bent klaar?

Mevrouw **HOEK**: Ja, ja, ik was aan het afronden met mijn zin. Dus. Ja, als ik geblokkeerd word, dan word ik geblokkeerd en dan ga ik verder met interrupties.

De **VOORZITTER**: Maar u hebt geen spreektijd meer, dus dan was dit het. Dank u wel.

Mevrouw **HOEK**: Kleine partij, ja, weinig tijd. Ja.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Demir.

Mevrouw **DEMIR**: Allereerst wil ik beginnen met te benoemen dat ik het een eer vind om hier te mogen staan. Ik ben me ervan bewust dat hiermee ook een verantwoordelijkheid komt om een goede vertegenwoordiger te zijn. Ik heb bewust gevraagd om mijn maiden speech bij dit agendapunt te houden. De Sociale Agenda in de provincie was ook een van de punten die wij in ons verkiezingsprogramma in 2019 hadden opgenomen. Maar ik ben ook getriggerd door de behandeling van dit stuk in de commissie. De sociale bril zou in het DNA van de mensen moeten zitten en vanzelfsprekend moeten zijn. Dat werd vaak genoemd. En toen dacht ik: dit is waarom ik het belangrijk vind dat ik hier mag zijn en mag vertegenwoordigen. Dit is waarom ik politiek actief ben. Inwoners die regelmatig tegen discriminatie aanlopen, uitsluiting en niet gehoord worden, mensen die geen gelijke kansen hebben, die hebben niets aan de aanname dat de sociale bril in ieders DNA zou moeten zitten en dat het vanzelfsprekend zou moeten zijn. Ook nu weer horen we verschillende fracties zeggen dat het al zo hoort te zijn, dat het niet nodig is om daar nog beleid voor op te stellen. Hier merken we weer dat u absoluut niet weet waar de inwoners van deze provincie tegenaan lopen, hoe waardevol dit voorstel voor hen is. Daarom is het zeer belangrijk dat de provincie actief inzet om een inclusieve provincie, een inclusieve organisatie te zijn en laat zien dat iedereen van waarde is. De Sociale Agenda gaat ook over gelijke kansen. Gelijke kansen voor alle inwoners van de provincie, want de provincie hoort zich in te zetten voor alle inwoners, dient in te grijpen en te ondersteunen waar dat nodig is om de inwoners gelijke kansen te geven op het gebied van wonen, werken, energietransitie. Met deze Sociale Agenda zien wij daarom vooral veel kansen voor onze Staten. Kansen waarbij de Sociale Agenda als kapstok kan dienen om datgene wat in ons DNA hoort te zitten, tot uitvoering te brengen. Het mag duidelijk zijn dat DENK uitkijkt naar de integrale implementatie van de Sociale Agenda. Ik ben blij dat wij voor nu in ieder geval een toevoeging zijn op de diversiteit in de vertegenwoordiging in deze Staten en kan met trots zeggen: ik doe mee, wij doen mee. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Demir. En complimenten voor uw maiden speech.

Dames en heren, dan zijn we aan het eind van de inbreng vanuit uw Staten in de eerste termijn gekomen en vraag ik de gedeputeerde om de beantwoording ter hand te nemen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Van Muilekom.

Gedeputeerde **VAN MUILEKOM**: Dank u wel voor de complimenten die ik gehoord heb en tegelijkertijd ook de vragen die u gesteld hebt. Daar wil ik even op ingaan. Ik zal eerst even een wat algemener verhaal en dan ga ik even echt alle moties en amendement af.

Waarom hebben we een Sociale Agenda? Dat is niet alleen omdat we het dus een soort gedachtengoed vinden, maar we vinden het een stijl van besturen en hoe wij rekening houden met mensen en dat we er als provincie voor iedereen moeten en willen zijn. En dat klinkt misschien wel heel gewoon, maar dat is het niet. Er zijn hier nog genoeg mensen in deze provincie die vinden dat dat niet zo is. Daar hebben we een aantal voorbeelden van genoemd. Wij zien het als college ook als onze opdracht in de taken en verantwoordelijkheden die we hebben hoe wij invulling kunnen geven aan het gedachtengoed van die Sociale Agenda met die beruchte bril die ik vanavond een aantal keer gehoord heb, die sociale bril, hoe we uitgaan van de mensen, de gebruikers van onze voorzieningen en een inclusieve samenleving. Het beleidskader – dat is denk ik wel belangrijk – het gaat nu echt alleen om het beleidskader en in het beleidskader hebben we bewust gekozen niet voor een doelgroepenbeleid. Echter, u heeft als Staten het college, het vorige college, een opdracht gegeven met een motie over de regenboogprovincie om dat invulling te geven. Dus daarom is die groep expliciet ook benoemd in het beleidskader en de andere groepen – daar kun je allemaal iets van zeggen – maar dan gaat het altijd over mensen die gelijke kansen moeten krijgen, mensen die drempels ondervinden en mensen die aandacht moeten krijgen. We pakken dat op twee manieren op. Aan de ene kant, dat heb ik ook de heer Janssen horen zeggen: ga met wonen en werken aan de slag. Ja, inderdaad, je moet het invulling geven vanuit de provinciale taken en verantwoordelijkheden die je hebt om het daar zo goed mogelijk te doen. Dat is ook echt de intentie. En niet dat we dingen gaan doen die er niet bij horen. En het moet een vast onderdeel zijn van uiteindelijk, als er statenvoorstellen gemaakt worden, dat er impliciet gewoon rekening mee wordt gehouden. Helemaal eens met mevrouw Welschen.

We hebben eigenlijk in het beleidskader een aantal dingen gezegd hoe we dat willen gaan doen. En dan komt het erop neer: onderwerpen komen daar aan bod waar uitvoering aan wordt gegeven. Dat is bijvoorbeeld vanuit uw opdracht, die u zelf als Staten heeft gegeven over de regenboogprovincie, dingen die met LHTBI-groepen te maken hebben en acceptatie daarvan op wat voor manier dan ook. Een mooi voorbeeld vond ik ook: laaggeletterdheid komt een aantal keren terug. Dat hebben wij ook een aantal keren genoemd. Dat hebben we ook in de voorbeelden genoemd in de bijlagen, laaggeletterdheid. Dat is ook echt iets wat we zelf ook vinden dat opgepakt moet worden. Dat doen wij ook vanuit onze rol die we hebben op het gebied van cultuur, die we hebben ook vanuit onze rol in de vitale wijken-aanpak. Ook onze rol die we hebben richting bedrijven die ook een belang hebben bij goed opgeleide mensen. Ook onze rol die we hebben in het kader van de Utrecht Talent Alliantie. Laaggeletterdheid vinden wij ook dat wij op moeten pakken. Dat gaan we ook wel doen. Sterker nog, u heeft ook al een keer een motie aangenomen in de Staten van Inspireren kun je leren. We zijn er op dit moment volop mee bezig om daar invulling aan te geven en ook om daaraan de komende maand, de komende twee maanden, uitvoering te geven. U heeft die opdracht al gegeven. Goed dat de VVD er nog even een accent op legt, maar dat is niet nodig, hij is overbodig, want we geven er al invulling aan. En we vinden eigenlijk ook, dat vind ik ook, dat je in het beleidskader niet één dictum op moeten nemen op één onderwerp.

Dan een ander onderwerp wat een paar terugkomt: het antisemitisme. Het is een onderwerp wat in de diverse gesprekken die we al gehad hebben, iedere keer terugkomt. En ik wil het een beetje omdraaien. Nu ligt er een amendement. Ik wil degenen, ook de

SGP, een beetje uitdagen om het even om te draaien. Als u vindt dat de provincie iets wil gaan doen aan antisemitisme, dan lijkt me dat prima, maar pas dat toe in de taken en verantwoordelijkheden die wij hebben als provincie. Probeer het te vertalen in de dingen die we moeten doen. En inderdaad, in het ov is al inderdaad dat ze een melding hebben. Daar wordt ook het antisemitisme klachtenvermeldingen, mensen die klachten hebben, worden daarin meegenomen. En er is een landelijke monitor. Dus dat is iets wat ook landelijk opgepakt wordt. Maar ik wilde zeggen: iedere keer als je iets wil doen, moet u het vertalen, oké, maar wat heeft de provincie aan taken en verantwoordelijkheden op dit vlak als u zegt van, dat moet u doen. Als u het heeft over het onderwerp hierbij en ook over het invulling geven in de motie van de SGP om deze vlag te hijsen, dan denken we als college dat, als je het hebt over de nationale dag over de holocaust, Holocaust Memorial Day, zou ik het even iets om willen draaien. Ik zit even te kijken. Ik vind dan een vlag hijsen eigenlijk te weinig. En ook de vraag of je dan de Israëlische vlag zou moeten hijsen. Meerdere mensen hebben dat ook al aangekaart. Die dag, dat gaat over genocide in de wereld, waaronder ook in de Tweede Wereldoorlog, maar ook in Afrika, op allerlei andere plekken. Ik zou het best wel goedvinden om daar eens een keer het gesprek over te houden over hoe we daartegenaan kijken. Dus niet de vlag hijsen, maar het een keer onderwerp van gesprek te maken van, hoe kijken we hier nou tegenaan en wat kan het nou betekenen voor ons als provincie. Ik doe u die handreiking. Ik kom dadelijk wel even op de moties en amendementen terug, maar dat was een bepaald onderwerp.

Het andere, dat is dat de Partij voor de Dieren, de Partij van de Arbeid, GroenLinks en SP over statushouders en vluchtelingen aangekaart hebben en dat dat niet even nu iets moet zijn, omdat er nu een groot vraagstuk met de Oekraïners is, omdat dat land wordt- Ik herken dat heel erg. Ik vind het ook wel een goed punt, dat er niet nu even iets moet zijn, dat nu even heel belangrijk is, maar om dat vast te houden. Dus ik vind dat een goed punt.

De **VOORZITTER**: Goed. U gaat straks nog even de moties en amendementen apart af, maar ik zie u ze nu ook al een beetje behandelen stuk voor stuk. Maar in ieder geval wil de heer Dercksen even reageren op hetgeen u net gezegd hebt. Meneer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Ja, twee zaken. We zijn de hele dag hier in het huis bezig om taken uit te gaan voeren die niet bij de provincie horen. En nu gaan we het over antisemitisme hebben en dan zegt de gedeputeerde: ja, maar we moeten het wel doen bij taken die bij de provincie horen. En waarom is dat dan?

Gedeputeerde **VAN MUILEKOM**: Precies zoals u het noemt. Ik vind dat je het moet vertalen naar wat je er als provincie aan kunt om dit onderwerp aan te pakken, op te pakken, invulling te geven en om er iets te doen vanuit de taken en verantwoordelijkheden die we hebben. Dus als u zegt van nou, ik vind het goed- Mijn voorstel is om in het uitvoeringsprogramma, als het beleidskader is vastgesteld: probeer dit, ga dit invulling geven of ga dat uitwerking geven. Dan geeft u mij een concrete opdracht mee. Ik heb al eerder aangegeven: ik vind het heel lastig om dit onderwerp in zijn algemeenheid – waar ik echt ook van gruw, antisemitisme – maar hoe ga ik hier vertaling aan geven?

De heer **DERCKSEN**: Ja, nou ja, een ander punt, want ja, ik kan hier geen chocola van maken. Maar u vindt eigenlijk een vlag ophangen niet genoeg, maar we doen het voor de homogemeenschap, we doen het om te ageren tegen vrouwengeweld, dan maken we het gebouw oranje. We doen dat. Is dat dan ook te weinig? En waarom is dat daar dan niet te weinig? En is het bij antisemitisme of bij het herdenken bij de holocaust –

dat ligt denk ik meer in het hart van het voorstel – dan wel te weinig? Er is echt geen touw aan vast te knopen.

U heeft als Staten zelf in een motie besloten dat we regenboogprovincie willen zijn. Dus als u zegt 'wie heeft dat dan besloten', dat hebt u als Staten zelf besloten.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Ik probeer hem even heel plat te slaan. Wij hebben die motie van de vlag ingediend. U zegt, een vlag alleen is te leeg. Dat delen wij. Dus we hebben er ook een inhoudelijke opgave. Losgeknipt van de vlag weliswaar, omdat de vlag misschien wat gevoelig ligt. Dat hadden we ook al ingeschat. Maar die hebben we juist geprobeerd toe te spitsen echt op onze taken. We hebben niet gezegd 'je moet antisemitisme bij woningbouw of bij ons woningprogramma en dergelijke toepassen', maar op het openbaar vervoer en u gaat naar scholen toe. Want ik las bijvoorbeeld een nieuwsberichtje op de site van de provincie dat we met een SchoolsOUT-programma aan de slag gaan. Dan gaan we dus naar scholen toe. Dan hebben we daar ingang en dan kunnen we dat agenderen. Dat heb ik vormvrij weergegeven. Dus wat dat betreft heb ik hem echt zo vrij mogelijk geprobeerd mee te geven, dat we hem op deze manier mee kunnen nemen. En zou ik u ook in overweging mee willen geven in de beantwoording: u kunt het inrichten, we agenderen het op deze manier en het is niet een vormvast iets.

Even SchoolsOUT, dat is een van de projecten vanuit de regenboogprovincie. Het punt wat u aangeeft, dan denk ik van hé, de discussie die we hebben over dit vraagstuk kunnen we in het kader van cultuureducatie, waar we als provincie ook een bepaalde rol in hebben, hoe kunnen we dat onderwerp misschien ook, zoals meerdere onderwerpen, meegeven? Dan kun je eens kijken. Dat kan ik u niet een-twee-drie zeggen: zo gaan we het doen. Maar we kunnen wel kijken hoe we dat kunnen bespreken natuurlijk. Dan maak je het op die manier concreet.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Dat is precies zoals we hem proberen te agenderen nu, door hem vormvrij mee te geven van, onderzoek dan waar we ingangen hebben om dat te kunnen agenderen. Het tweede punt is over de vlag. Dat is namelijk, ik kan dat een stukje begrijpen. Wat zou u dan- Want u wilde hem omdraaien: we kunnen hem ook algemeen maken. Het is Holocaust Memorial Day. Is het dan een idee om de Nederlandse vlag halfstok te hangen op die dag? Dat er toch aandacht voor is, maar dat we niet specifiek de Israëliische vlag doen.

Gedeputeerde **VAN MUILEKOM**: We hebben hier een vlaggenprotocol. We volgen Algemene Aaken, het ministerie. En ja, ik moet denk ik even oppassen van wat voor vlag we dan wel- En hoe we dat wel of niet gaan doen. Maar om het onderwerp serieus aandacht te geven, moeten we daar gewoon eens even een goed gesprek over hebben. Dus ik vind het goed dat het geagendeerd wordt, maar laten we dan wel een keer het gesprek met wat meer diepgang voeren: als we er iets mee willen, hoe willen we dat doen? Willen we dat op één dag accent geven? En wat voor vlag? Maar ook over hoe willen we dat verder gaan doen misschien wel ook richting het onderwijs of zo, om op iets te attenderen. Ik denk dat we er dan echt iets mee borgen.

De **VOORZITTER**: Ik stel voor dat u even de moties en amendementen nog afloopt.

Gedeputeerde **VAN MUILEKOM**: Ik heb nog één puntje. Dat gaat over het geld. Er is vijf ton, en dat is twee jaar, en dat is puur omdat we een aanjaagprogramma hebben. Mevrouw Welschen zei dat volgens mij ook al: ik hoop dat we over twee jaar, volgend jaar, kunnen zeggen: nou, we hebben het hier allemaal zo goed geregeld, het is allemaal

zo goed tussen de oren in het DNA van de medewerkers, van het bestuur, van iedereen, gekomen, dat aanjaagprogramma, daar stoppen we mee. Omdat alles, en dat is het grote doel, is geborgd. Dat het in de teams, of je het nou over inkoopbeleid hebt, mevrouw d'Hondt, of over **SROI**(10:17:04) of in de provinciale programma's energietransitie, of het nou woningbouw is of mobiliteit en weet ik veel, dat het allemaal geborgd is. Dan is dat aanjaagprogramma niet meer nodig, omdat we het dan gewoon geborgd hebben, dat iedereen dat invulling kan geven.

De heer **DINKLO**: Dank aan de heer Van Muilekom. Hij zegt, over twee jaar is het aanjaagprogramma niet meer nodig. Maar als u naar mijn verhaal heeft geluisterd: maar hoe weet u dan dat het niet meer nodig is? Want we weten nu al niet wat we gaan doen. We weten niet wat er nu mis is. Maar hoe weten we dan over twee jaar dat het wel is. Hoe gaan wij nou over twee jaar samen met u vaststellen: het aanjaagprogramma is niet meer nodig?

In het beleidskader hebben aangegeven dat we vanuit het team van de Sociale Agenda vijf programma's, projecten, echt gaan ondersteunen om dit goed invulling te geven. Vijf. Ik kan me voorstellen met de dingen die hier voorbijkomen dat het er veel meer zijn. Maar dat gaan we jaarlijks doen. Het zal iets gaan betekenen of we kunnen constateren met elkaar dat het altijd goed invulling is gegeven en ook goed uitgevoerd gaat worden. Daar heeft u zelf ook een oordeel bij. Mevrouw Welschen zei ook: je zou willen zien dat er bij elk voorstel invulling aan is gegeven. Wij zijn zo eerlijk door te zeggen: we zien dat er goede dingen gebeuren. Die staan ook in het beleidskader in de bijlage genoemd. Maar we zien het echt nog niet overal. We zien het echt nog niet bij alle afdelingen dat het allemaal goed tussen de oren zit en goed geborgd is. En als we wel het idee hebben en u heeft ook het idee met de voorstellen die u krijgt, dat u zegt 'dit is goed op orde', dan is het niet meer nodig, het aanjaagprogramma.

De heer **DINKLO**: Voorzitter, volgens mij vraag ik iets heel concreets. Ik heb dat woord al vaker genoemd. Ik krijg nog steeds geen antwoord. Maar kan de heer Van Muilekom één concreet voorbeeld noemen waarvan hij zegt, dit gaat niet zoals we willen, we gaan het aanjagen en over twee jaar is het gegaan zoals we het wel wilden?

Een belangrijk voorbeeld is bijvoorbeeld ook in het kader van de energietransitie. De energietransitie, collega Van Essen, is ook aan het nadenken over hoe kan iedereen nou meedoen met die energietransitie? En welk instrumentarium moet je nou hebben zodat iedereen daaraan mee kan doen. Dat is best wel een heel complex vraagstuk. Ik denk, als ik de geluiden nu hoor, dan is dat in ieder geval nu nog niet het geval. En ik ben wel benieuwd hoe dat over twee jaar is en wat ervoor nodig is om het wel verder te krijgen. Het kan zo zijn dat de afdeling zelf zegt 'wij hebben het goed in het snotje nu, we moeten deze acties in gang zetten', dan heb je het aanjaagteam van de Sociale Agenda niet meer nodig. Maar het is wel een heel concreet voorbeeld en wat ook erg bij de inwoners leeft.

De **VOORZITTER**: Ik stel voor, ook met het oog op de tijd – u hebt twee keer het woord gevoerd tijdens de interruptie, dus dat lijkt mij voldoende – dat nu de gedeputeerde afrondt met een beoordeling van de moties en de amendementen.

Gedeputeerde **VAN MUILEKOM**: Ik heb hier een volgorde. Ik heb bovenop de motie GroenLinks, PvdA, Partij voor de Dieren en de SP liggen. Die kan ik omarmen en onderschrijven. We proberen het nu al goed invulling te geven. We hebben u vandaag ook invulling gegeven over wat we doen. En omdat het nu zo geborgd moet worden, daar kunnen we ons goed in vinden.

De VVD, amendement Laaggeletterdheid, die ontraad ik. Niet omdat we het onderwerp niet belangrijk vinden, maar het is al opgenomen, het is al in de motie benoemd, en we zijn er al mee bezig om dit nu verder invulling te gaan geven. Het past ook niet om dit nu als één beslispunt, als één onderwerp, hieruit te halen om dat toe te voegen.

De motie Het sociaal DNA in organisatie en uitvoering van mevrouw Welschen. Ja, eigenlijk ben ik het honderd procent met u eens, alleen, ik zit zelf een beetje- Ja, als we dan zo'n vakje Sociale Agenda erbij zetten en het is afgevinkt, dat is te mager. Ik wil die motie eigenlijk wel omarmen, maar nog eens even goed nadenken: hoe kunnen we er nou voor zorgen dat dit goed geborgd wordt? Wat we in ieder geval gaan doen, dat heb ik u net ook al gezegd: in vijf programma's gaan we het jaarlijks echt handen en voeten geven. Dus ja, het punt is ook een beetje: we moeten het laten zien gewoon, dat het invulling gaat krijgen. We hebben een keer een vinkje gehad, milieuparagraaf of de watertoets of werkgelegenheid, nou, dan krijg ik uit de organisatie terug: als we dat alleen maar doen, is het te weinig. Dus ik vind eigenlijk, met die vijf programma's moeten we het laten zien. En laten we dan eens even kijken, als u dan over een jaar zegt- Ik heb een aantal dingen voorbij zien komen. We moeten toch iets laten afvinken, maar ik denk dat we net een stapje verder moeten gaan met elkaar, maar ik heb het ook niet helemaal scherp hoe we dat doen. Maar ik onderschrijf het voor honderd procent in ieder geval.

Het VVD-amendement Besteding middelen Sociale Agenda. Ja, er wordt iedere keer over die vijf ton gesproken. Ja, er zit een kleine helft in gewoon voor het personeel, maar het gaat niet over die vijf ton. Nee, we zijn nu bezig met een ov-concessie zo meteen, het gaat over tientallen miljoenen. Dus als je het over 'waar moet het terecht komen', ja, het moet terecht gaan komen met de inzet van de mensen die er zijn en ook de dingen die we doen, ja, voor tachtig procent, voor honderd procent moet het uiteindelijk bij de inwoners terecht komen. Maar het gaat echt niet alleen om die vijf ton, want dat is alleen om een aanjaagprogramma te hebben. Dus in die zin, dit amendement ontraad ik.

De motie Vlaggen, roept het college op om in het kader van Holocaust Memorial Day eens een goede bijeenkomst te houden over dit onderwerp en eens te kijken hoe we dat verder invulling geven, dan zou ik 'ja' zeggen, maar zoals het er nu staat de vlag van Israël te hijsen, dan moet ik het ontraden. Dus het is even van de invulling zoals het er nu staat, nou, dan moet ik het ontraden.

En tot slot het amendement tegen antisemitisme ontraad ik ook. Het punt is dat we dat echt impliciet in ons beleidskader hebben opgenomen onder dat artikel één ook. We willen er niet één bepaalde groep uit halen. Het is echt zo dat ik een beetje op zoek ben naar de concrete acties die we kunnen doen, ondernemen, om dit onderwerp wel misschien breder bekend te maken. Het was net al even op het gebied van cultuur, onderwijs, weet ik veel wat allemaal. Maar dat vind ik echt een onderwerp dan wat in een uitvoeringsprogramma terug moet komen.

Mevrouw **D'HONDT**: Ja, ik wilde bijna gaan klagen over discriminatie op het gebied van gender, maar ik krijg uiteindelijk toch het woord gelukkig. Ik wilde even een concrete suggestie doen voor het vlaggenprobleem eigenlijk. We ontdekten eigenlijk net dat er voor die Holocaust Memorial Day ook een eigen vlag is die misschien wat meer recht doet aan het herdenken van deze dag, omdat holocaust natuurlijk over meer dan alleen de Jodenvervolging gaat. Ook Roma, Sinti, LHBTI-mensen zijn ook allemaal daar slachtoffer van geworden. En om dan alleen maar de vlag van één land te hijsen, zou dat geweld en die discriminatie ontkennen. Het is ook een betere vlag, zou ik de suggestie willen doen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw d'Hondt. En het denk ik ook een suggestie even aan de heer Van den Dikkenberg, die natuurlijk altijd nog de gelegenheid heeft om zijn motie nog aan te passen voordat we daarover gaan stemmen.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Ik hoor de gedeputeerde het amendement ontraden. En vervolgens zei hij 'als je het nou zo zou doen, dan zouden we ermee kunnen leven'. Maar dat staat letterlijk in het amendement. Er staat in: wilt u in het uitvoeringsprogramma uitwerken hoe u ingang bij scholen en dergelijke kunt benutten. En de monitoring voor het ov lijkt me dat we die zo uit de landelijke data kunnen vissen. Dan kunt u volgens mij dan wel uit de voeten als we dit specifiek maken onder het kopje discriminatie, want we hadden hem er al onder gehangen. Dus het is niet een aparte groep.

Gedeputeerde **VAN MUILEKOM**: Als u een amendement hebt, amendeert u het beleidskader. Als u een motie maakt om dit onderwerp met de ideeën die u heeft concreet te maken in het uitvoeringsprogramma, dan heeft u het over het uitvoeringsprogramma. Dus dat is eigenlijk meer het verschil. Het amendement op het beleidskader ontraad ik, maar als u zegt, een motie om dit verder uit te gaan werken op het gebied van cultuur en onderwijs-

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Heel kort dan. Want een motie zou precies hetzelfde vragen als dat u het in dit kader opneemt. Dus wat maakt voor u dan het grote verschil tussen dit amendement, wat eigenlijk zegt 'we gaan in het uitvoeringsprogramma kijken hoe we dat kunnen inrichten' of een motie die u opdraagt om dat in te richten. Dat is beide hetzelfde resultaat.

U gaat een besluit nemen om een besispunt als volgt aan te vullen. Dus u wijzigt de tekst in het beleidskader. Dat is mijn opmerking.

De **VOORZITTER**: Ik stel vast dat de gedeputeerde zijn beantwoording heeft voltooid. Dan kijk ik of er nog behoefte is aan een tweede termijn op dit punt. Er is al veel weggewerkt denk ik. Bij GroenLinks is dat niet het geval? Het hoeft niet, hoor.

De heer **KARATAŞ**: Het hoeft niet, maar-

De **VOORZITTER**: Nee.

De heer **KARATAŞ**: Het mag.

De **VOORZITTER**: Het mag wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Karataş.

De heer **KARATAŞ**: Toch dan heel kort. Om te zeggen dat dingen wel heel concreet zijn gemaakt naar onze mening. En we daarover nog gaan nadenken hoe we daarover gaan stemmen. Ja.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Janssen.

De heer **JANSSEN**: Toch nog naar aanleiding van de termijn van de gedeputeerde. Hij geeft aan, dat DNA zou meer in de statenvoorstellen moeten zitten. Maar dan ben ik toch nog steeds benieuwd in welk statenvoorstel van de afgelopen drie jaar heeft dat sociale profiel dan ontbroken of onvoldoende naar voren gekomen? Want

dan zouden we dat statenvoorstel nog maar eens even opnieuw moeten vaststellen. Het is natuurlijk toch raar dat de gedeputeerde zegt: we hebben de afgelopen jaren statenvoorstellen aan u voorgelegd die achteraf gezien kennelijk onvoldoende sociaal zijn geweest.

Dan toch ook nog een attentiepunt, ook in de beantwoording van de gedeputeerde trok hij de Holocaust Memorial Day breder naar allerlei genocides. Ik denk dat dat niet juist is, want de Holocaust Memorial Day is voor die ene grote misdaad die door- We weten allemaal wanneer en hoe dat heeft plaatsgevonden. Althans, hier wel. Dus ik zou daar voorzichtig mee zijn om dat breder te trekken dan de holocaust alleen. Dus dat gaat over die ene genocide.

Tot slot waren wij in de termijn vergeten te zeggen dat we toegezegd hadden de motie van de PvdA over Vluchtelingen en daar aandacht voor vragen, ook zouden steunen. Ook omdat dat gewoon een provinciale taak is. Dus dat wilde ik nog gezegd hebben.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dinklo.

De heer **DINKLO**: Voorzitter, dank u wel. Ook aan de gedeputeerde om de vragen te beantwoorden. Ja, de conclusie blijft, ik heb het nog tijdens mijn interruptie geprobeerd om het concreet te maken: dat lukt gewoon niet. Wat mij ook verbaast is dat dat er allerlei voorstellen worden gedaan die invulling geven aan het statenvoorstel. Volgens mij is dat nog steeds aan GS. Mijn algehele conclusie blijft, ik heb het aan het begin van mijn verhaal ook gezegd: het was niet rijp voor besluitvorming. Ik vind het gewoon, ja, het is toch gewoon een droevig proces hoe dit helemaal gegaan is. We hopen dat het eenmalig is en dat we voortaan gewoon betere statenvoorstellen krijgen die rijp zijn voor goede discussie en goede besluitvorming in deze Staten. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Welschen.

Mevrouw **WELSCHEN**: Kort. Ik ben blij dat de gedeputeerde de motie omarmt en ik kijk erg uit naar concrete invulling die hij samen met de organisatie gaat geven, die verder gaat dan het vinkje.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Veen.

Mevrouw **VEEN**: Ja, voorzitter, dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw d'Hondt. Geen behoefte meer. Mevrouw De Haan, ook geen behoefte meer.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Ja, ik heb nog even gezocht naar die vlag die mevrouw d'Hondt net noemde. Volgens mij is dat een exclusieve Roma-vlag voor herdenking van de holocaust. Ik kon hem zo gauw niet vinden. Maar goed, dat terzijde.

Ja, rest mij niets anders dan te melden dat dit een buitengewoon slecht debat was.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Keller, nog behoefte? Dat is niet het geval.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Het grappige van een amendement is dat we daarmee het voorstel kunnen veranderen. Dat is het hele idee van een amendement. Als mensen dat dus willen, dan kunnen ze dat dus gewoon. En volgens mij kunnen we dus gewoon in het beleidskader een stukje tekst toevoegen waarin we iets extra's willen. Ja, het is eigenlijk onzin om te zeggen: ja, dat moet je dan via een motie doen. Nee, als wij gewoon het voorstel anders willen, dan willen we het voorstel anders. En ik zou graag willen dat de gedeputeerde daarop ingaat en wat daartegen zijn bezwaar is.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Wij hebben natuurlijk geluisterd naar de inbreng van diverse fracties in de eerste termijn en gehoord dat de Israëliische vlag wellicht wat te gevoelig is. Er zijn vlaggen voor ontworpen. Die liggen wat breder inderdaad, wat mevrouw d'Hondt al zei. Ik heb ook geluisterd naar mevrouw Welschen, die ook goede ideeën had vanachter het spreekgestoelte inderdaad toen ze terugliep. En we hebben de motie voor het vlaggen aangepast naar een motie Aandacht voor antisemitisme, waarin het dictum luidt: we roepen het college op jaarlijks de speciaal ontworpen vlag op te hangen op Holocaust Memorial Day en in de uitvoeringsagenda uit te werken hoe op Holocaust Memorial Day via de communicatiekanalen aandacht wordt besteed aan de betekenis van deze dag. Rondom de vlag hebben we hem aangepast.

En het amendement, ja, ik ben het wel eens met de woorden van de heer Eggermont. We kunnen natuurlijk een stukje tekst toevoegen in een voorstel. Dat is het kenmerk van een amendement. Dank u wel.

Motie M29 van het lid Van den Dikkenberg (SGP) inzake Vlaggen tegen antisemitisme maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M29A van het lid Van den Dikkenberg (SGP) inzake Aandacht voor antisemitisme.

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 23 maart 2022, ter behandeling van Statenvoorstel Beleidskader Sociale Agenda 'Wij doen mee!' (PS2022BEM62).

Constateerend dat:

- In de Sociale Agenda wel discriminatie algemeen, maar niet antisemitisme in het bijzonder wordt vermeld als onderwerp.

Overwegende dat:

- Jaarlijks meer dan honderd fysieke antisemitische incidenten worden geregistreerd door het CIDI,
- De NCTV in het laatste dreigingsbeeld expliciet aandacht vraagt voor antisemitisme,
- In de discussie rondom de coronamaatregelen vaak absurde parallellen zijn getrokken met de Holocaust,
- De Europese Commissie vorig jaar een plan van aanpak presenteerde tegen het groeiende antisemitisme,
- Het in het kader van de nieuwe Sociale Agenda passend is om hier ook als provincie aandacht aan te besteden,

- Het naast inhoudelijke aandacht ook passend is dit symbolisch te onderstrepen,

Roept het college van Gedeputeerde Staten op:

- Jaarlijks op Holocaust Memorial Day de vlag die speciaal voor deze dag is ontworpen te hissen voor het provinciehuis;
- In de uitvoeringsagenda uit te werken hoe op Holocaust Memorial Day via de communicatiekanalen aandacht wordt besteed aan de betekenis van deze dag.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER**: Dank ook voor uw toelichting op de wijziging van het amendement.

Mevrouw Hoek, u hebt geloof ik nog spreektijd in de tweede termijn. Ik weet niet precies hoe dat geregeld is.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Ja, ik heb het gezien, voorzitter. Dan maak ik mijn zin van zojuist af. Dat 50PLUS aandacht vraagt voor verkoop aan de weg waar de vorige keer zoveel om te doen is geweest, want dat heeft ook een sociale functie, zeker voor de agrariërs die toch nog hun spulletjes op de een of andere manier willen verkopen. Vooral op de versmarkt, aardbeien, bessen, et cetera. Tot zover, voorzitter. Dank u.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Demir, geen behoefte aan de tweede termijn? De gedeputeerde nog heel kort een reactie, echt, echt kort.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Van Muilekom.

Gedeputeerde **VAN MUILEKOM**: Ja, echt heel kort. Even een voorbeeld. Er is in het kader van de wijziging van routing van buslijnen, daar was even aan voorbijgegaan, over wat betekent het nou als je die buslijn verandert voor de mensen die op die bus stappen. Toen bleek op een gegeven moment dat die bus, de loopafstand tot de haltes, in één keer ongelofelijk vergroot werd. Dus misschien uit praktische overwegingen leek het heel handig, maar er was niet nagedacht over de gebruikers van die bus. Dat is een van de voorbeelden, een heel concreet voorbeeld. En dat is wel een leerpunt. Op het moment dat men dus busroutes gaat wijzigen, dat men denkt van hé, we moeten eerst eens gaan nadenken: wie maken er gebruik van de bussen en wat betekent dat voor die mensen. Dat is in ieder geval een concreet voorbeeld.

De motie die de heer Van den Dikkenberg zei, ik denk, dat lijkt me prima. Ja, ik ben het over het amendement gewoon niet eens. Ik vind dat als je een amendement maakt en je gaat het beleidskader veranderen, vind ik wat anders dan dat je een oproep doet in een motie om iets met een uitvoeringsprogramma aandacht te geven. Maar goed.

Ja, en dat waren volgens mij de twee punten.

De **VOORZITTER**: Dat zijn ze. Dank u wel, meneer Van Muilekom. Dan zijn we aan het eind van de beraadslagingen over dit agendapunt gekomen.

De discussie wordt gesloten.

18.

Statenvoorstel Vaststelling Omgevingsverordening provincie Utrecht 2022 (PS2022OGV01)

De **VOORZITTER**: En dan stel ik vast – gedeputeerde Van Essen is al enige tijd in ons midden, van harte welkom – dat wij bij elkaar een uur hebben om het debat over de Omgevingsverordening af te ronden. Dat is voldoende, denkt u. Een aantal fracties heeft ook geen spreektijd meer. Ik zie geknik. Meneer van Essen?

De heer **WESTERLAKEN**: Nee. Voorzitter.

De **VOORZITTER**: Ja, meneer Westerlaken.

De heer **WESTERLAKEN**: Ik maak hier toch bezwaar tegen, want het is al voor de dinerpauze aangegeven dat er partijen zijn die ook nog fractieberaad willen. En als u zegt dat we een uur hebben, dat betekent dat het 21.45 uur is. Als ik nu, de stand, zeven amendementen en veertien moties en we moeten dat bespreken, dan kunnen wij geen stemmingsvergadering om 22.00 uur houden. Naar mijn oordeel is het uitstellen van behandeling van de verordening, het is niet leuk voor de heer Van Essen omdat hij speciaal daarvoor hiernaartoe is gekomen, maar gelet op de invoeringsdatum van de Omgevingswet lijkt het me helemaal geen probleem om het uit te stellen.

De **VOORZITTER**: Ik beschouw dit als een punt van orde. Dan is het uitstel naar volgende week woensdag.

De heer **VAN SCHIE**: Voorzitter, ik heb voor de dinerpauze gezegd dat wat mij betreft uitstel naar volgende maand meer in mijn straatje past in elk geval dan naar volgende week.

De **VOORZITTER**: Ik zou daar toch heel graag even de heer Van Essen het woord over willen geven, hoe hij daarnaar kijkt. Daarna spreken we over het punt van orde vanzelfsprekend.

Gedeputeerde **VAN ESSEN**: Voorzitter, ik heb sowieso veel interessante debatten gehoord vandaag. Dus ik ben sowieso niet voor niets naar het Provinciehuis gekomen. Dus laat dat niet het argument zijn.

Als ik even kijk naar de bespreking in de commissie, daar was al de discussie 'een klein debat of een normaal debat'. Daar was het aantal besprekpunten vrij beperkt. Of dat binnen drie kwartier of een uur past, ja, dat is aan u om die afweging te maken. Als het gaat om de keuze doorschuiven naar volgende week of 11 mei, dan zou u wel in overweging mee willen geven dat er ook een aantal moties zijn voorbereid, waar u ons mogelijk opdracht toe zou willen geven. Waarvan ik denk, ook even met het oog op een eventuele of wel te verwachten herijking eind dit jaar, begin volgend jaar, ja, als dat soort moties doorschuiven, hebben we natuurlijk minder tijd om daar uitvoering aan te geven. Dus dat is misschien wel iets wat u ter overweging mee zou kunnen nemen. En dan zou ik me voor kunnen stellen, als u zegt, wij vinden de tijd vanavond te kort, dan zou ik me kunnen voorstellen dat u zegt, dan doen we het volgende week. 11 mei is natuurlijk ook – nou ja, wat is het – bijna twee maanden verder. Dan wordt de tijd die wij ook hebben om uitvoering te geven aan de moties wel een beetje krap.

De heer **WESTERLAKEN**: Voorzitter.

De **VOORZITTER**: Ja, meneer Westerlaken.

De heer **WESTERLAKEN**: De realiteit is dat tussen nu en 11 mei wij ook nog een reces hebben en ik neem aan dat er ook heel veel vakanties worden opgenomen in die periode door de ambtenaren. Dus zelfs als het volgende week is, dan wordt het nog krap, omdat- Ik vind het argument van de heer Van Essen met andere woorden niet erg sterk.

Mevrouw **VEEN**: Voorzitter.

De **VOORZITTER**: Ja. Maar ik stel voor, want anders wordt het een beetje- Er is een punt van orde gemaakt, laat ik het zo zeggen, door de heer Westerlaken. Dat punt van orde vertaal ik nu maar zo dat de heer Westerlaken voorstelt om dit agendapunt te verdagen onze volgende Statenvergadering op 11 mei. Dat is zijn punt van orde. En dan ga ik dat eerst in stemming brengen en daarna kijken we even waar we staan.

Mevrouw **VEEN**: Voorzitter, mag ik hier toch even wat over zeggen? Want we gaan nu heel veel tijd zitten verdoen met stemming over hoe en wat, terwijl, volgens mij, kunnen we dit debat prima nu met elkaar voeren. Het heeft in de commissie ook niet eindeloos geduurd.

De **VOORZITTER**: Ja, mevrouw Veen, maar dat moment zijn we even gepasseerd door dit punt van orde. En een punt van orde wordt in stemming gebracht, zo werkt het volgens het Reglement van Orde. Mevrouw Boelhouwer.

Mevrouw **BOELHOUWER**: Wij zijn voor nu bespreken.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan ga ik even op fractiegrootte. VVD.

De heer **VAN SCHIE**: Steun voor het voorstel van de heer Westerlaken.

De **VOORZITTER**: Dan ga ik naar JA21.

De heer **WEYERS**: Steun voor die 11^e mei, niet volgende week, maar de volgende Statenvergadering.

De **VOORZITTER**: Het CDA heeft het voorgesteld. Lijkt mij helder. Dan ga ik door naar D66.

Mevrouw **VEEN**: Nu bespreken.

De **VOORZITTER**: Nu bespreken. Dan ga ik door naar de Partij van de Arbeid.

Mevrouw **LEJEUNE**: Graag nu bespreken.

De **VOORZITTER**: Mooi. Dan ga ik door naar de ChristenUnie.

Mevrouw **RIKKOERT**: Graag nu bespreken en anders volgende week.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ga ik naar de PVV.

De heer **DERCKSEN**: 11 mei alstublieft.

De **VOORZITTER**: 11 mei alstublieft. Dan ga ik naar de Partij voor de Dieren.

De heer **VAN DER STEEG**: Steun CDA.

De **VOORZITTER**: Mooi. Dan aan ik naar-

De heer **EGGERMONT**: Steun.

De **VOORZITTER**: Ja. Sorry.

De heer **EGGERMONT**: Ik zei 'steun'.

De **VOORZITTER**: Ja, dank. Steun voor de heer Westerlaken, begrijp ik. Ja.

De heer **EGGERMONT**: Ja, voor het voorstel.

De **VOORZITTER**: Ja. De heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Steun voor het CDA.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Ik heb geen spreektijd meer, dus ik zeg 'steun voor'- Ben ik beslissend? Hoera.

De **VOORZITTER**: Maar wat zegt u?

Mevrouw **HOEK**: O, wat ik zeg. Nou, volgende week of 11 mei.

De **VOORZITTER**: Oké. Mevrouw Demir.

Mevrouw **DEMIR**: 11 mei.

De **VOORZITTER**: Ja, er is een meerderheid voor verdagen naar de vergadering van 11 mei. Dus dan wordt dat-

Mevrouw **RIKKOERT**: Voorzitter.

De **VOORZITTER**: Ja, mevrouw Rikkoert.

Mevrouw **RIKKOERT**: Ik vroeg me eigenlijk af of ik ook nog een ordevoorstel in kan dienen om het volgende week te bespreken. We hebben het net aan de gedeputeerde gevraagd. Hij geeft er duidelijk zijn idee over. Volgens mij is dat de gulden middenweg. En het staat in onze agenda's.

De **VOORZITTER**: Kijk, als u ook weer een ordevoorstel doet, zo werkt het, dan gaan we dat ook weer in stemming brengen. Maar ik stel wel vast dat we al een heel eind waren geweest met de behandeling van de Omgevingsverordening.

Volgende week of 11 mei?

Mevrouw **BOELHOUWER**: Volgende week.

De **VOORZITTER**: Goed. Dan ga ik naar de VVD.

De heer **VAN SCHIE**: 11 mei.

De **VOORZITTER**: Dan ga ik naar JA21.

De heer **WEYERS**: 11 mei.

De **VOORZITTER**: Dan ga ik naar het CDA. 11 mei. Dan ga ik vervolgens naar de Partij van de Arbeid. Sorry, D66.

Mevrouw **VEEN**: Volgende week.

De **VOORZITTER**: Mooi. Dan ga ik naar de Partij van de Arbeid.

Mevrouw **LEJEUNE**: Volgende week.

De **VOORZITTER**: Dan ga ik naar de ChristenUnie.

Mevrouw **RIKKOERT**: Volgende week.

De **VOORZITTER**: Ga ik naar de PVV.

De heer **DERCKSEN**: 11 mei.

De **VOORZITTER**: Dan ga ik naar de Partij voor de Dieren.

De heer **VAN DER STEEG**: 11 mei.

De **VOORZITTER**: SP.

De heer **EGGERMONT**: 11 mei.

De **VOORZITTER**: SGP.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: 11 mei.

De **VOORZITTER**: 50PLUS. Zonder spreektijd komt u wel aan het woord, hè.

Mevrouw **HOEK**: Ja. 11 mei, want volgende week word ik beëdigd, dus dan kan ik eigenlijk helemaal niet. Ik vind dat toch belangrijker.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Demir.

Mevrouw **DEMIR**: 11 mei.

De **VOORZITTER**: Ja? Dan blijft het 11 mei. Dus dan is dat besluit genomen.

Dit punt is (van de agenda) afgevoerd.

19.

Sluiting

De **VOORZITTER**: Dames en heren, dan kan ik niets anders doen dan deze vergadering te sluiten, maar wel onder grote dankzegging voor uw inbreng en uw aanwezigheid. Ik wijs u erop dat we vanavond om 22.00 uur een digitale stemmingsvergadering hebben, waarbij dus niet het laatste punt aan de orde komt, maar wel andere punten van deze vergadering. Dank u wel en tot ziens.

De **VOORZITTER** sluit de vergadering om 20.48 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van [datum].

De voorzitter,

De griffier,

Toezeggingen

13.

Statenvoorstel Visie van de provincie Utrecht op het samenspel met inwoners (PS2022BEM05)

Gedeputeerde **SCHADDELEE** zegt toe dat bij aanneming van het amendement A3 van het lid Kocken inzake Neem bewonersinitiatieven serieus: de visie, deze wijzigingen worden doorgevoerd in het document Leidraad 'Het energieke gesprek met inwoners; Leidraad voor het samenspel tussen de provincie Utrecht en haar inwoners'.

Gedeputeerde **SCHADDELEE** zegt toe dat bij aanneming van motie M15 van het lid Van der Steeg inzake Effectieve participatie aan de participatievisie aandacht een paragraaf wordt opgenomen waarin beschreven wordt op welke wijze de provincie de praktische uitwerking van haar participatieproces evalueert en de Staten hierover op reguliere basis worden geïnformeerd.

Gedeputeerde **SCHADDELEE** zegt toe de Staten schriftelijk te informeren over op welke wijze de behandeling van bewonersinitiatieven worden verankerd binnen de organisatie.

14.

Statenvoorstel Versterking lokale journalistiek (PS2022BEM44)

Gedeputeerde **SCHADDELEE** zegt toe bij de conceptstatuten in de Statenbrief uitgebreid de keuze voor de rechtsvorm te onderbouwen.

Gedeputeerde **SCHADDELEE** zegt toe in de statuten een bepaling op te nemen waarbij natuurlijke personen die nu actief zijn in de politiek worden uitgesloten om zitting te nemen in het bestuur van de nieuw op te richten stichting. Dat betekent dat hierbij niet gekeken zal worden naar functies die deze personen hieraan voorafgaand hebben vervuld.

15.

Statenvoorstel Handelingskader gebiedsgerichte aanpak Stikstof (PS2022RGW57)

Gedeputeerde **STERK** zegt toe een informatiesessie voor de Staten te organiseren waarin inzicht gegeven wordt in de keuzes die gemaakt zijn om te komen tot een stikstofreductie tot onder de kritische depositiewaarde die landelijk wordt vastgesteld.

Gedeputeerde **STERK** zegt toe de informatie uit de informatiesessies over de stikstofbank op schrift te stellen en dit te delen met de Staten ter eventuele behandeling in de commissie c.q. Provinciale Staten.

Index

Actualiteitenmotie M12 van het lid Eggermont (SP) inzake Versterk het Openbaar Vervoer om minder afhankelijk te zijn van Russische olie	17
Amendement A3 van het lid Kocken (VVD) inzake Neem bewonersinitiatieven serieus: de visie	30
Amendement A4 van de leden Dinklo (JA21) en Eggermont (SP) inzake Versterking lokale journalistiek I	47
Amendement A5 van het lid Dinklo (JA21) inzake Versterking lokale journalistiek II	48
Amendement A7 van het lid Janssen (VVD) inzake Laaggeletterdheid	123
Amendement A8 van het lid Janssen (VVD) inzake Besteding middelen sociale agenda.	123
Amendement A9 van de leden Van den Dikkenberg (SGP) en Eggermont (SP) inzake Samen tegen antisemitisme	137
Motie M13 van het lid Kocken (VVD) inzake Neem bewonersinitiatieven serieus: de leidraad	31
Motie M14 van het lid Dercksen (PVV) inzake Bezint eer gij begint	26
Motie M15 van het lid Van der Steeg (Partij voor de Dieren) inzake Effectieve participatie	35
Motie M16 van de leden Kocken (VVD) en Eggermont (SP) inzake Wensen en bedenkingen	45
Motie M17 van de leden Veen (D66), Boelhouwer (GroenLinks), Welschen (CDA) en De Haan (ChristenUnie) inzake Vliegende start voor de Lokale Journalistiek	50
Motie M18 van het lid Dercksen (PVV) inzake Een vrije pers is de basis van elke democratische rechtstaat	58
Motie M19 van de leden Van den Dikkenberg (SGP) en Veen (D66) inzake Steun de lokale eenpitter	61
Motie M20 van het lid Van Gilse (VVD) inzake Planning en doelstelling voor gebiedsgerichte aanpak stikstof	76
Motie M21 van het lid Krijgsman (PvdA) inzake Regel die rechtszekerheid voor de PAS-melders	81
Motie M22 van de leden De Harder (ChristenUnie), Van den Dikkenberg (SGP), Van Elteren (GroenLinks) en Westerlaken (CDA) inzake Brede gebiedsgerichte aanpak	84
Motie M23 van het lid Dercksen (PVV) inzake Staak het stikstofbeleid	87
Motie M24 van de leden Van den Dikkenberg (SGP) en Fiscalini (JA21) inzake Betrouwbare overheid als eerste prioriteit	92
Motie M25 van de leden Van den Dikkenberg (SGP), Dercksen (PVV) en Fiscalini (JA21) inzake Natuurgegevens openbaar en benutbaar	106
Motie M26 van het lid Kocken (VVD) inzake Geen herstel zonder flexibiliteit	111
Motie M27 van de leden Karataş (GroenLinks), d'Hondt (PvdA), Eggermont (SP) en Keller (Partij voor de Dieren) inzake Vluchtelingen verdienen onze zorg	121
Motie M28 van het lid Welschen (CDA) inzake Sociaal DNA in organisatie en uitvoering	128
Motie M29 van het lid Van den Dikkenberg (SGP) inzake Vlaggen tegen antisemitisme	136
Motie M29A van het lid Van den Dikkenberg (SGP) inzake Aandacht voor antisemitisme	147
PS2022BEM04 Statenvoorstel Bestuursmodel Randstedelijke Rekenkamer	23
PS2022BEM05 Statenvoorstel Visie van de provincie Utrecht op het samenspel met inwoners	29
PS2022BEM44 Statenvoorstel Versterking lokale journalistiek	42, 45, 47, 154
PS2022BEM62 Statenvoorstel Beleidskader Sociale Agenda 'Wij doen mee!'	120

PS2022BEM64	Statenvoorstel Uitbreiding Steunpakket Cultuur & Erfgoed Covid-19 ..	110
PS2022FAC01	Statenvoorstel Vaststelling Algemene subsidieverordening provincie Utrecht 2022 (AsvpU)	24
PS2022OGV01	Statenvoorstel Vaststelling Omgevingsverordening provincie Utrecht 2022	149
PS2022PS10	Statenvoorstel Benoeming Plaatsvervangend voorzitter Commissie M&M en Lid Commissie onderzoek van de geloofsbrieven	23
PS2022RGW57	Statenvoorstel Handelingskader gebiedsgerichte aanpak Stikstof75, 154	